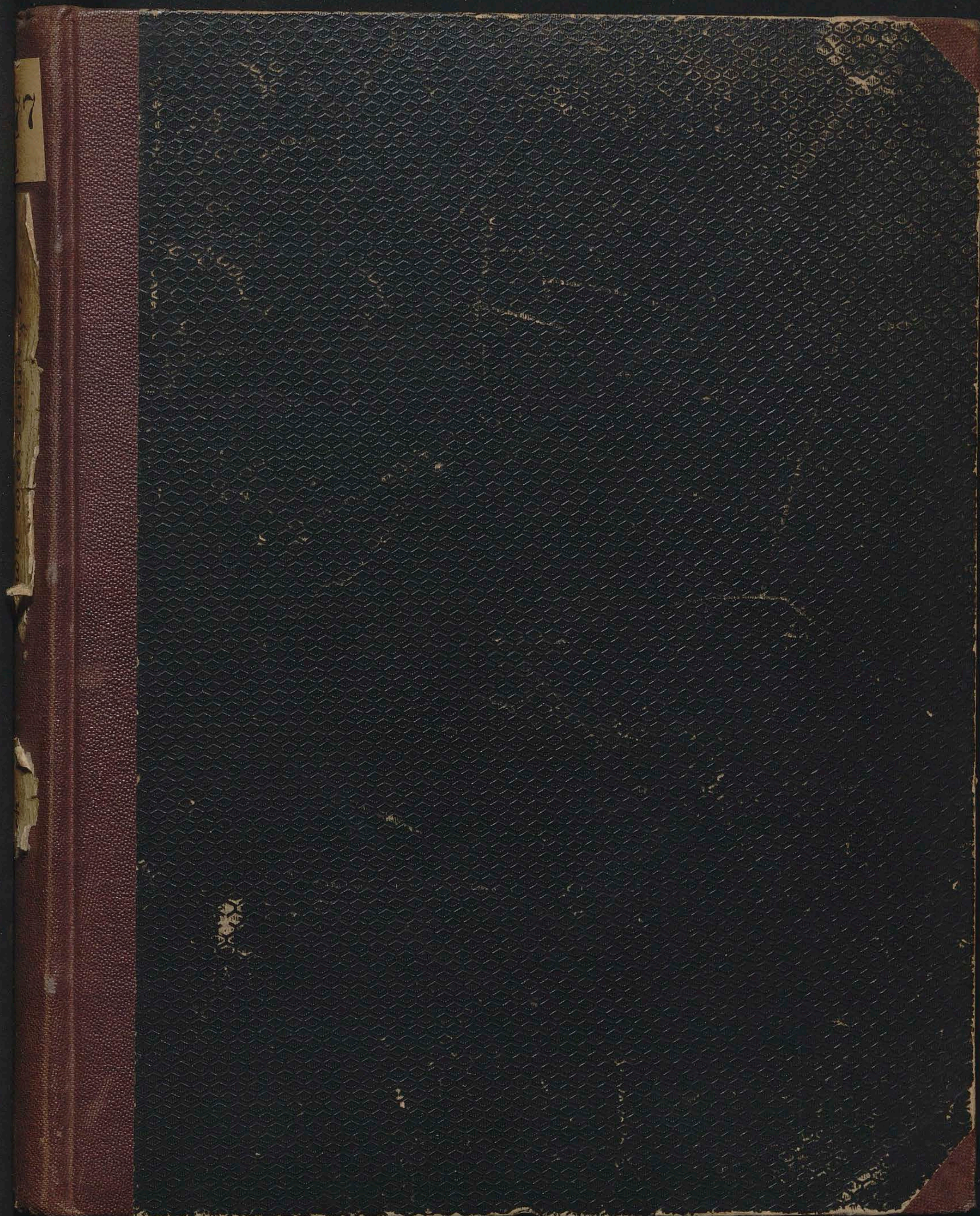
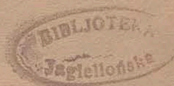

77

1926. Dar P. Wiktoryna Mańkowskiego

BIBLJOTEKA
Jagiellońska

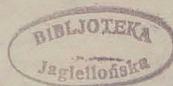
I

Wykład uniwersytecki

Dra Edwarda Fiericha

Profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego

Prawo wekslowe.

Kraków 1880.

Wiktoryn Mańdorch

Wstęp

13/4 1880.

I.

Znaczenie wyrazu „weksel"

Wyraz ten pochodzi z niemieckiego, w którym ma różne znaczenia. Pierwiastkowo znaczył tyle co zamiana (der Wechsel) później oznaczał zamianę pieniędzy za pieniądze – wymiana (der Geldwechsel) – dzisiaj oznacza właściwą czynność, która się z tej wymiany wywodzi, tudzież przyrzeczenie, na którem czynność ta polega a nareszcie pismo, dokument, obejmujący to przyrzeczenie. W tem to znaczeniu dostała się z Niemiec do nas instytucya wekslowa razem ze swą nazwą i rozumiemy przez weksel (list wymienny) dokument sporządzony według formy prawem przepisanej, którym wystawiciel albo sam się obowiązuje wypłacić pewnej osobie oznaczoną sumę pieniężną w oznaczonym miejscu i czasie lub wskazuje trzecią osobę jako wypłatnika.

II.

Krótki przegląd działań wekslowych

Z powyżej przytoczonego okazuje się, że weksle są z ogólności dwojakiego rodzaju – albo osobiste albo przekazowe.

Weksel osobisty (własny, suchy, sola-weksel, cambium siccum – der eigene – der trockene Wechsel) jest to taki, w którym sam wystawca się zobowiązuje sumę wekslem objętą wypłacić. Weksel zaś przekazowy (ciągniony, trasowany – der gezogene – trassirte Wechsel – die Tratte) jest taki, w którym wystawca przekazuje drugiemu wypłacenie sumy wekslowej osobie z weksla wymienionej. Osoba wystawiająca weksel nazywa się wystawicielem, (wystawcą, dającym weksel, der Wechselaussteller). Wystawca weksla przekazowego nazywa się także przekazującym, przekazicielem, trasantem (der Trassant)

Osoba, na której korzyść weksel wystawiono, nazywa się biorącym weksel, albo wekslobiorcą, albo remitentem (der Wechselnehmer – der Remittent)

Osoba wezwana z weksla przekazowego jako mająca zapłacić sumę wekslową nazywa się przekazanym (t.j. do zapłacenia sumy) albo wypłatnikiem, płatnikiem, albo trasatem (der Bezogene, der Trassat)

Do utworzenia wekslu przekazowego schodzą się wszystkie 3 osoby; przy utworzeniu wekslu osobistego dwie tylko zwykłe osoby, zastępują wystawca wekslu i wekslobiorca. Nazwisko przekazanego razem z miejscem jego zamieszkania zamieszcza się zwykle u dołu wekslu po lewej stronie i nazywa się adresem, którego też formy przybiera. Przekazany nazywa się z tej przyczyny także adresatem. Napotykamy adres i przy wekslach osobistych np. „do siebie samego".

Walutą nazywamy wartość, którą biorący weksel daje lub przyrzeka wystawcy wekslu za tegoż wystawienie.

Przykład wekslu osobistego.

W Krakowie dnia 13 kwietnia 1880

Dnia 1° sierpnia r. b. zapłacę za tym wekslem panu Józefowi 100 Złr. wal. austr.

Piotr

Przykład wekslu przekazowego.

W Krakowie dnia 13° kwietnia 1880

Dnia 1° sierpnia b. r. zapłacisz Pan za tym wekslem Panu Józefowi 100 Złr. wal. austr.

Do Pana Jana — Piotr.

we Lwowie.

Wystawca wekslu przekazowego może samego siebie podać za biorącego weksel. Weksel taki nazywa się wekslem na własne zlecenie (Wechsel an eigene Ordre) np.

„Zapłaci Pan na moje zlecenie"

(Wystawca weksla przekazowego może także samego siebie wskazać jako przekazanego do wypłaty sumy wekslowej, byleby (według naszego ustawodawstwa) wypłata nastąpić miała nie z miejsca wystawienia weksla. Weksel taki nazywa się wekslem przekazowym osobistym (der trassirt eigene Wechsel) np.: Adres przekazanego opiewa natenczas np. „Do mego handlu w Tarnowie pod firmą Piotr" albo „do mnie Piotra w Tarnowie".

14/4 1880.

Osoba w wekslu przekazanym wskazana jako wypłatnik (der Trassat) nie jest przez to samo już obowiązaną do wypłaty sumy wekslowej. Aby się więc przekonać, czyli osoba ta sumę wekslową w swym czasie wypłacić zechce – należy weksel osobie tej przedstawić i przyjąć od niej odpowiedź, czy zobowiązanie w wekslu wyrażone przyjąć i zapłatę uiścić zechce. Czynność ta nazywa się przedstawieniem weksla do przyjęcia (die Präsentation zur Annahme). Osoba przedkładająca weksel do przyjęcia nazywa się przedstawiającym (der Präsentant), a ten, do-mu weksel został przedstawiony – prezentatem (der Präsentat). Jeżeli ten odezwie się gotowym do przyjęcia wzmiankowanego zobowiązania, wówczas napisze to na wekslu i podpisze swe nazwisko. Czynność ta nazywa się zwyczajnem przyjęciem weksla (die gewöhnliche Annahme des Wechsels) a przekazany zowie się wówczas przyjmującym przyjęcą-akceptantem (der Wechselannehmer – der Acceptant)

Wekslu, która wystawca weksla dał lub przyszłemu przekazanemu (za zapłatą przez tegoż uiścić się mającą) - nazywa się podrzędem lub funduszem (die Deckung).

Od przyjęcia zwyczajnego różni się przyjęcie wyręczne lub przez wyręczenie (die Ehrenannahme) które wtedy ma miejsce, gdy ktoś dla ocalenia kredytu (honoru handlowego) wystawcy weksla przekazowego lub indosanta, przyjmuje weksel, którego przyjęcia przekazany odmówił. Kto w ten sposób przyjmuje weksel nazywa się wyręczającym, przyjemcą przez wyręczenie (der Ehrenannehmer-der Honorant), ten zaś na którego korzyść wyręczenie nastąpiło, nazywa się wyręczonym.

Jeżeli wekslobiorca nie zostawia u siebie weksla (osobistego lub przekazowego) lecz własność weksla przez krótkie na samym wekslu napisane oświadczenie przenosi na kogo innego — wówczas czynność ta nazywa się indosacyą-żyrowaniem (die Indossirung) a samo oświadczenie: indosem, żyrem (Indossament-Giro) (Wyraz indos pochodzi od włoskiego wyrazu „indosso" (in dorso - na grzbiecie) albowiem pisze się na grzbiecie weksla.

Wekslobiorca nazywa się wtedy indosantem, albo żyrantem (der Indossant, Girant) ten zaś, na kogo weksel przeniesiono, indosatem, indosatariuszem, żyratariuszem (der Indossatar, der Giratar)

Indosat przenoszący weksel w ten sam sposób dalej nazywa się w stosunku do swego następcy

sum indosantem, ten zaś na którego weksel przeniósł, indosatem.

Wartość, którą indosant za indosację dostał lub dostać ma od indosata, nazywa się także walutą.

Od indosu przenoszącego własność weksla różni się indos dla zastępstwa (per procura) (Prokura indossament) mocą którego posiadacz weksla upoważnia trzecią osobę do odbioru należytości wekslowej i do dokonania przez siebie dalszych.

Każdy indosant nazywa się ze względu na swego indosata jego poprzednikiem (der Vormann) ze względu zaś na swego indosanta nazywa się następcą (der Nachmann)

Przez poprzedników rozumiemy wszystkie osoby, od których weksel pośrednio lub bezpośrednio ze skutkiem prawa wekslowego na teraźniejszego posiadacza weksla przeniesionym został a które to osoby nie są głównymi dłużnikami weksla. Głównym dłużnikiem nazywamy tę osobę którą osnowa weksla za płatnika podaje. Tym jest przy wekslach osobistych wystawca, przy przekazowych zaś przekazany a względnie przyjmujący. Poprzednikami więc przy wekslach osobistych są wyłącznie tylko indosanci, nie zaś wystawca weksla, przy przekazowych wekslach zaś są inni indosanci i sam wystawca weksla nigdy zaś przyjmujący weksel.

Następcami w stosunku do poprzednika są wszystkie osoby, które od niego ze skutkiem wekslowym nabyły weksel bezpośrednio lub pośrednio. Pierwszy poprzednik jako taki nie może być zarazem następcą, a ostatni następca nie może być zarazem poprzednikiem, każdy inny poprzednik lub następca jest zarazem następcą w stosunku do swoich poprzedników a poprzednikiem w stosunku do swoich następców. 15/4 1880.

W celu wypłaty powinien być weksel przedłożony do wypłaty głównemu dłużnikowi. Czynność ta zowie się przedstawieniem do wypłaty. Także tu rozróżnia się między przedstawiającym i prezentatem.

Pokwitowanie ze strony przez dłużnika głównego wezwanej, uwidocznia się na samym wekslu a następnie także zostaje wydanym płacącemu.

Jeżeli główny dłużnik odmawia wypłaty, wtedy posiadacz weksla wyrabia sobie urzędowy akt co do tego przedmiotu, który się protestem nazywa i na zasadzie jego wykonywa prawo zwrotnego poszukiwania na swoich poprzednikach t.j. żąda zapłaty sumy wekslowej z wszelkimi przynależytościami.

Podobne postępowanie ma miejsce, jeżeli weksel przedłożony nie zostaje przyjęty, z tą wszakże różnicą, że wierzyciel wekslowy żądać może tylko zabezpieczenia a nie zapłacenia należytości wekslowej.

Na przypadek odmówienia wypłaty weksla, może

rozumie się przy odmówieniu przyjęcia nastą-
pić zapłata przez wyręczenie i odróżniamy
wyręczającego czyli płatnika przez wyręczenie
(der Ehrenzahler) od wyręczonego (der Honorat).
Pod adresem przekazanego umieszczanym
częstokroć bywa adres „w potrzebie" albo adres
„na wypadek" (die Nothadresse). Adres ten za-
wiera nazwisko osoby, do której posiadacz
wekslu na przypadek odmówienia przy-
jęcia lub wypłaty wekslu zgłosić się winien
o przyjęcie a względnie o zapłatę np. „Do Pana
Jana we Lwowie – w potrzebie [illegible] Joanna An-
toniego".
Osoba w tym adresie wskazana nazywa się
wskazanym w potrzebie albo rekomendowa-
nym (der Nothadressat).
Od adresu w potrzebie różni się umiejscowienie
wekslu (die Domicilirung des Wechsels).
Jeżeli weksel płatny jest gdzieindziej jak
w miejscu podanym w wekslu jako miejsce
zamieszkania głównego dłużnika, weksel
taki nazywa się wekslem umiejscowionym
(der domicilirte Wechsel). Okoliczność ta ozna-
cza się przy adresie głównego dłużnika
przez wyrażenie: „płatny w miejscu X" n. p.
do pana Jana we Lwowie płatny w Samborze.
Jeżeli w tym przypadku wymieniona jest
osoba, do której posiadacz wekslu zgłosić się
ma po zapłatę, osoba ta nazywa się wska-
zanym w umiejscowieniu (der Domiciliat)
np. (w powyższym przykładzie) płatny w Samborze
u pana Adolfa.

Wskazane miejsce nazywa się miejscem za-
-płaty weksla umiejscowionego (der Domicil)

Przez współpodpis (Mitunterschrift) można przy-
stąpić do zobowiązania wypływającego z oświad-
czenia wekslowego (przyjęcia, wystawienia, indo-
sowania). Ponieważ przez przystąpienie no-
wego dłużnika wekslowego podwyższa się zabezpie-
czenie wierzycieli wekslowych, przeto wyrobiło się
mylne mniemanie, jakoby współpodpis (aval)
był poręczeniem, chociaż takowe może je
mieścić w sobie.

III.

Pojęcie prawa wekslowego. Pogląd historyczny na pochodzenie i rozwój instytucyi wekslowej

A) Formy weksla

W społecznym obecnie dobie rozwinęły się dotąd 3
po sobie następujące systemy gospodarstwa
społecznego:

1) gospodarstwo rolne i zamiany, w którem
własność ziemi stanowi główną najwyższą
potęgę jednostki i społeczeństwa

2) gospodarstwo pieniężne, poczynając od 12.
stulecia. Ziemia traci swą wartość, natomiast
pieniądz wzbija się w potęgę.

3) system kredytu, poczynając od 17. i 18. stulecia

Weksel będąc wynikiem potrzeb handlu, rozwija
się w ścisłym związku z dwoma ostatniemi systemami
okazuje się bowiem pierwotnie jako papier pie-
niężny później zaś jako papier kredytowy.

Obrót pieniężny okazał się jako wymiana

10

wypłat pieniężnych (Cambium) aż do XVII stulecia w dwóch formach:
1) wymiana jednego gatunku monety za drugi z natychmiastowem obustronnem świadczeniem (z ręki do ręki - cambium minutum seu manuale - commutatio pecuniae praesentis pro praesenti, numeratio brevi manu - zamiana ręczna - der Handwechsel) Zamiana ta nie wymagała pośrednictwa pisma. Nazywano ten rodzaj zamiany cambire sine litteris i wymagała jedności czasu i miejsca, gdy świadczenie wzajemnych wartości następowało natychmiast i na miejscu). Wyraz Cambium pochodzi od cambio = permuto - cambire = permutare.

16/4 1880. 2) uskuteczniano tylko jedną wypłatę a zapłacenie równowartości przyrzekano i na piśmie zapewniano. Środkiem do tego był list (litterae cambiales - list zmiany. list wymienny - der Wechselbrief) . Wyraz „list" - der Brief. z znaczeniu dawnem oznacza piśmienne zestawienie i przedstawienie myśli lub też postanowień woli, stąd: Wechselbrief. Frachtbrief. Schuldbrief etc.)
Miejsce zapłaty nastąpić mającej zastępuje tutaj należytość na piśmie zapewniona (cambire cum litteris)
Ponieważ podstawą zobowiązania do zapłaty sumy na piśmie zapewnionej była otrzymana równowartość t.j. Valuta, przeto z drugiej strony potwierdzano odbiór takowej t.j. wystawca wekslu umieszczał w wekslu zeznanie otrzymanej waluty (das Valutabekenntniß)

Do tego zeznania przytoczyła się także wybłda egzekucyja w razie niezapłacenia należącej się sumy. Zwyczaj powstający przez wystawienie wspomnianego listu (weksla) między jedną a drugą stroną – był dwojaki:
1) prosty i 2) kwalifikowany

ad 1). Potrzeba pierwotne miało dwojakie zastosowanie:

a) jako cambium verum seu reale (weksel właściwy) i
b) jako cambium siccum (weksel suchy)

ad a. Cambium verum było to cambium z różnicą miejsca (distantia loci vel permutatio de loco in locum), ponieważ pieniądz z jednego miejsca na drugie) wypłacanie przyrzeczonej sumy tenże nastąpić miało na innem miejscu a nie na tem, gdzie pieniądze lub waluty otrzymano i weksel wystawiono. Różniło się więc miejsce wystawienia weksla od miejsca zapłaty a interes wekslowy polegał na wzajemnej wymianie monet. Z tego Cambium utworzył się później weksel przekazowy, tudzież weksel przekazowy osobisty i weksel osobisty umiejscowiony.

ad b. Cambium siccum – mortuum było pierwotnie po prostu obligiem na zwykłą pożyczkę wiedzę z pozorną różnicą miejsca ale z pobraniem kosztów wekslowych. Przy takich układach rozchodziło się jedynie o temporis distantia nie zaś o diversitas loci, albowiem zwracano pożyczkę w miejscu, gdzie ją otrzymano i gdzie się wszystko odbywało.

12

znajdowali. Stosownie podano inne bliższe miejsce za miejsce wystawienia weksla, chociaż weksel de facto z miejsca zapłaty wystawiony został tj. zmyślano diversitatem loci, ponieważ Kościół nie uznawał weksli płatnych z miejsca wystawienia (extravaganta Bulla Piusa V z r. 1570). Kościół ścigał cambia sicca uważając je za ukryte pożyczki procentowe, dlatego też uważali teologowie tylko cambium cum diversitate loci z rzeczywistą zmianą monet jako cambium reale. W skutek zniesienia zakazu pobierania odsetek wyszedł się z cambium siccum teraźniejszy weksel osobisty. — W średnich wiekach nazywano „suchym" co nie było rzeczywistym, a gdy weksel prawdziwy polegał na zamianie pieniędzy za pieniądze, weksel osobisty uważany był przez Kościół za ukrytą pożyczkę na procent dawniej zakazaną.

ad 2) Skwalifikowany związek jednej wypłaty z drugą napotykamy z wekslem morskim i z comendum. Przy wekslu morskim z premią asekuracyjną dawano pieniądze, które zwrócić należało, kiedy okręt bez szwanku przebył drogę. Wierzyciel miał tutaj szczególne korzyści. — Przy commendam zaś powierzano komuś pieniądze w celu prowadzenia handlu zamorskiego.

Cambium minutum jest to commutatio pecuniae praesentis cum praesenti, a same cambia, commutatio pecuniae futurae cum praesenti.

Ponieważ instancyi z okresu pośrednim

jeszcze nie znano, dlatego też z drogi wekslowej nie można było przenieść weksla na kogo innego; wekslobiorca pozostawał zatem jedynym wierzycielem wekslowym. Weksle, których na inne osoby przez indosacyą przenieść nie można, nazywają się wekslami niepozbywalnymi ze skutkiem wekslowym czyli przez indosacyę (Rectawechsel), dla odróżnienia od weksli, które mogą być indosowane i które się nazywają pozbywalnemi przez indosacyę lub opiewającemi na zlecenie (an die Ordre) — albowiem słowo „na zlecenie" musiało być umieszczonem obok nazwiska wekslobiorcy, aby weksel mógł być indosowany (der Orderwechsel).

W pierwszym okresie weksel był zatem wekslem niepozbywalnym przez indosacyę a przy ocenianiu interesu prawnego uwzględniano przyczynę zobowiązania wekslowego (specialis causa debendi). Inaczej się ma rzecz przy wekslach brzmiących na zlecenie.

W XVII^tym stuleciu wstąpił weksel w nowy okres rozwoju i okazuje się jako papier pozbywalny przez indosacyą (cambium cum indossamento). Należytość wekslowa zaraz przy wystawieniu weksla opiera na nieznanego wierzyciela i uważa się za wierzytelność dającą się przenieść na cały szereg wierzycieli. Wierzytelność odrywa się tutaj niejako od materyalnego stosunku waluty jako źródła interesu wekslowego, albowiem nie uważa się zastanawiać przez indosataryuszowi zarzutami ze wzmiankowanego stosunku wynikającymi, prawo bowiem indosata żądać zapłaty nie zależy już od tego, czy za wystawienie weksla waluta była dana lub też nie. W ocenie-

najpierw we Francyi -

zostało przypuszczano sprawdzić, iż zapłata waluty nastąpiła, atoli jej zapłata nie była przy pierwszym zawiadomieniu powstania prawa wekslowego wierzyciela stwierdzona. Zmierzch zachodzący w wekslach nie posiadających prawa sądowego między zapłatami równowartości ustał zatem zupełnie w wekslach brzmiących na okaziciela. Weksel przeszedł z papieru kredytowego do obiegu przeznaczony a polegający jedynie na kredycie osób wekslowo zobowiązanych.

1/4 1880.

B) Rozwój instytucyi wekslowej pod względem handlowym

W tym względzie rozróżniamy początkowo dwa okresy

1 Okres obejmujący 12–16 stulecia. Instytucya wekslowa w wiekach średnich wyrosła została z potrzeby świata kupieckiego pochodzącej z geograficznie ograniczonego obiegu monet, jakoteż z nadzwyczajnej i niepewności środków do uskuteczniania wypłat w miejscach odległych. Trudności te usuwali wekslarze. Wekslarzy nazywano w sposób trojaki:

a) cambiatores od cambire (zamieniać)
b) bancherii od bancha (stół, ława itd. ob. niżej)
c) capsatores i campsatores (campsores) właściwie capsores od capsa (skrzynia) gdzie campsor chował swe pieniądze i długi, z których wypłacał wierzycielom, i długi potem przenosił należytości (renty z obrachunku) z jednego konto na konto osoby drugiej. Campsatores byli również jak niemniej argentarii punktem środkowym całego publicznego i prywatnego obrotu pieniężnego. Do nich spływały kapitały prywatne z tym celem, aby oni je korzystnie umieszczali w większych sumach

w Ptaszych lub innych Państw lub Panów. Z powodu
nadużycia przywilejów bicia monet, ciągłych zmian
i fałszowania monety, zawód wekslarzy w 12-14 stu-
leciu tak był ważnym, iż ówcześni nigdy nie
uważali go za wolny zawód zarobkowania
lecz uzależniali go od koncesyi, które wyma-
gały złożenia kaucyi, utrzymywania dokładnych
ksiąg, ustanowiących zwrot na wezwanie wekslarza i pro-
wadzenia interesów wekslarskich w oznaczonych
miejscach miasta. W miejscach tych stawiali
oni ustawiać swoje ławy, stoły wekslarskie (mensae,
banca stąd bankierzy)
Kupcy i wekslarze trzymali się we Włoszech i w Niderlandach
średnich odrębne zorganizowane stowarzyszenia
(cechy) które miały między sobą ścisłą jurys-
dykcyę, wykonywaną przez konsulów (consules)
Interesa handlowe były rozgałęzione, z których
wywiązała się ustanowienie cechów kupieckich od zagra-
nicy lub trzymali tam t.z. contoary lub komman-
dyty.
Zasady zagraniczne rozszerzały się pierwotnie
z Europie, później zaś od wypraw krzyżowych na
Wschodzie i na wybrzeżach morza Śródziemnego.
Za kupcami podążali wekslarze, którzy znając
wartość metalu przynosili obce monety
przez kupców uzyskane, wystawiali na ich wartość
weksle płatne albo w siedzibie kupca albo
tam gdzie sobie tenże życzył a to w monecie
przez niego żądanej. Wekslarze nabywali również
od kupców weksle płatne za granicą i pienią-
dze za nie gotówką wypłacali. Z tego się oka-
zuje, że wekslarze stali się dla kupców niezbędny-
mi a stąd punkt w kupcy i wekslarze zwierstwarzy

w miejscu rodzinnem osobne stowarzyszenia tworzyli
się w osadach zagranicznych; i jedno stowarzyszenie
byli z jednej narodowości (natio, Landmannschaft)
ze wspólnym starszym (consul) na czele, a pa-
nujący uznawali je za korporacye z własną
jurysdykcyą t. z. konsularną. Na tem urządzeniu
polega jeszcze do dziś dnia jurysdykcya konsu-
latów ustanowionych przez mocarstwa europej-
skie zwłaszcza na Wschodzie.

Najwięcej wpływu na rozpowszechnienie weksli wy-
warły jarmarki mianowicie we Francyi i
Burgundyi. Jarmarki te były w wiekach średnich
ogniskiem handlu; na nich zawierano kupna
i sprzedaże i umawiano wzajemne uskutecznianie
kupna, przyczem stale dla różności monet
i niebezpieczeństw na drogach nie używano
gotówki. Kupcy składali zazwyczaj w swej siedzi-
bie pieniądze u wekslera i otrzymali od niego
za to weksle płatne na jarmarku, na który
udać się mieli, lub płatne u komandyta jego
wekslarza lub też u innego wekslerza. Kupiec
odsyłał towary swoich wierzycieli, który swoim wo-
im wierzycielom odnośne sumy przekazywali.
Jeżeli kupiec nie mógł zabrać z jarmarku pieniędzy do-
mu, kazał je sobie przesłać na inny jar-
mark lub też do wekslarza swojej siedziby. Na
jarmarkach występowali wszyscy kupcy stojący jako
jedno stowarzyszenie z kapitanem na czele
i wydawali dla jarmarków osobne przywileje
jak to że spory między kupcami na jarmarkach
zachodzące miały być sądzone przez sędzy z kupców
złożone, że wyroki miały być bezzwłocznie wyko-

wane i że wykładającego tyczyło się również zobowią-
zań z interesów wekslowych powstałych. Gdzie dotyczył
zaś drugiej strony, tam handel wekslami był
wyłącznie z rzędu wekslarzy, dlatego też w I okresie
aż do 16 wieku weksel był listem wekslarskim a
z zawód wekslarski monopolem stanu wekslarzy.
Weksel jarmarczny wcześniej był rozpowszechnio-
ny i zwał się cambium regulare. Aż do 17 wieku
nie rozpowszechnił się weksel z Anglii i z Niemiec
w handlu krajowym, aczkolwiek napotykamy go
już w wieku 16 na jarmarku Norymbergskim.
Wymianą monet trudnili się w Niemczech tzw.
Münzbürger.

2o Okres. Od 17 stulecia z którym rozpoczyna się II okres
Instytucji weksla, weksel ogarnia więcej handel to-
warowy i rozpowszechnia się we wszystkich krajach
Europejskich nawet tam, gdzie nie było dotychczas
stanu wekslarzy i przemienia się zwolna na po-
wszechną instytucję handlową. Weksel przestaje
być listem wekslarskim a w Niemczech uważają
go za powszechną obiegu ułatwiającą instytucję.
Tym to sposobem będąc pierwotnie papierem
wekslarskim i pieniężnym - podniósł się weksel
do znaczenia powszechnego papieru handlowego
i kredytowego.

Rozwój dzisiejszego weksla przekazowego pozbywal-
nego przez indossacyę zawdzięczamy według zda-
nia wszech historyków praktyce handlowej francu-
skiej. Wywołała go potrzeba używania weksli do
umorzenia zaległych pretensyi i uwidocz-
nienia aktu przeniesienia weksla na tyle
(indossacya). Do tego uwidocznienia przyczyniał

stem dopiero skutki zupełnego prawnego przeniesienia prawa wekslowego, w ten sposób, że nabywca weksla może być wykonywać wszelkie prawa z weksla wypływające bez dopuszczenia zarzutów, wynikających się ze stosunków zachodzących między poprzednikami a dłużnikiem wekslowym.

Pierwsze najdawna wzmianka indossacyi znajduje się w deklaracyi króla francuskiego z r. 1664.

19/4 1888. Wprowadzenie indossacyi wywołało następujące ważne skutki:

1) Weksel, który dawniej był środkiem zapłaty wyłącznie między osobami umowę zawierającemi – mógł być do tego samego celu dalej razy użytym, i to między osobami, które do pierwotnej umowy nie wchodziły. Weksel stał się zatem pośrednim środkiem ~~zap~~ zapłaty.

2) Prolongacye weksla uważano dawniej za pomocą, przyczem strony do interesu wekslowego wchodzące musiały być osobiście obecne. Konieczność ta stała się teraz zbyteczną a weksel jarmarczny utracił swe znaczenie.

3) Interesa wekslowe przestały być wyłącznie w ręku wekslarzy.

Weksle są wynalazkiem Włochów. Oni pierwsi posługiwali się wekslami. O tem świadczą najwcześniejsze znane dotychczas wzory weksli a wyrazy: tratta, giro, indosso, etc. pochodzą z włoskiego.

Weksel nie jest ani wynalazkiem żydów z powodu ich wygnania z Francyi w latach 640. 1181 i 1314 ani też nie powstał na jarmarkach.

Najdawniejsze ślady weksli napotykamy około r. 1158 z zupełną pewnością około r. 1200. Są one wydawani

na pierwszą osobę lub oddzielnie z jednym lub więcej egzem-plarzach.

Co do krajów dawnej Polski odnoszących podajemy co następuje:

W 14 stuleciu zajmowali się zawodowo kupcy krako-scy (wedle Kutrzeby) przesyłaniem świętopietrza i opła-conej dziesięciny z Polski do Awinionu, gdzie wówczas papieże rezydowali. Przesył odbywał się przez północne Niemcy aż do miasta Brügge we Flandryi, gdzie pieniądze (lub złoto niebite) odda-wano zamorskiemu przez papieża wskazanemu, który wystawiał na odebraną wartość weksle płatne w Awinionie przez jednego z tamtejszych zamorskich. Tym sposobem poznali się kupcy sposób uskutecznia-nia wypłaty sum pieniężnych w odległych miejscach. W 15 stuleciu i następnych rozpowszechniło się też w Polsce użycie weksli, chociaż nie używano nazwy weksel, wszakże używane pisma zawierały wszelkie wymogi pisma weksla. Dopiero r. 1557 napotykamy pierwszy raz ten wyraz. Rządzono się prawem zwyczajowem. Pierwszem prawem pisanem była Kon-stytucya z 13/x 1775 (Vol. legum Tom. VIII str. 191-200) p.t. "Ustanowienie praw wekslowych" obejmujące osiem §§ traktujących 1) o wekslach 2) o protestach 3) o preskrypcyi 4) o osobach wekslujących 5) o procesie wekslowym 6) o apelacyach 7) o egzekucyach weksl-owych a 8) jus subsidiarium. — Konstytucya ta trzy-mała się prawa wekslowego niemieckiego i powołuje dzieło „Elementa juris cambialis Jana Gottlieba Heineccyusza jako jus subsidiarium dla konstytu-cyi z czasu tejże sprecyzowana nie było" — § 8 tej kon-stytucyi zawiera: Co postanowieniu, ta niedostateczne okaże się w komisyi skarbowej praktykowanego, decydowane

uzgadniane być mają pod postanowieniem tego prawa wydawane weksle".

C) Pogląd historyczny na instytucyą wekslową pod względem prawnym

Okres I wiek 13 i 14.

cecha zamiany

W okresie tym weksel podpada pod pojęcie zamiany, jest on bowiem zamianą różnych gatunków monety za pomocą pisma, listu etc. Stron głównie interesowanych jest tylko dwie: wystawca i biorący weksel, a jeśli po stronie każdego z nich występuje więcej jak jedna osoba, natenczas osoba ta jest pełnomocnikiem.

Okres II wiek 15 i 16.

cecha kupna i sprzedaży.

W okresie tym cecha zamiany ustępowała a za wpływem teologii z utworzeniem pojęcia cambium reale stosowano do weksla istotę kupna i sprzedaży a określano cambium jako emptio-venditio pecuniae absentis pro praesenti. Przez podniesienie różnicy między miejscem wystawienia a miejscem zapłaty weksla (distantia loci) utworzyło się przyjęcie weksla i to jako akt odrębny mający być przedsięwziętym w miejscu zapłaty. Przez to rozdzielił się stanowczo weksel osobisty od przekazowego. Również z przyjęcia wyrażało się honorowanie tj. przyjęcie i zapłata przez wyręczenie [illegible] notaryalny. Ponieważ interesowani wekslowym pismem, list etc. coraz większe wydawało zaufanie, wnet zwolna zaniechano [illegible] obecnej [illegible] w littera cambii i przedstawiono sobie stronę wekslowej tak, jakoby [illegible] pismo. Bez kupna można było nawet kredytować i odsłonić

tę z wekslu wyrazie. – Wreszcie przyjęto walutę i przyjmowano nawet towary za walutę.

Udział w wekslu miały 3 osoby z nim wymienione: wystawca (trassant) – przekazany (trassat) biorący weksel (remitent) który walutę daje, a zato weksel bierze, a nareszcie prezentujący, któremu remitent weksel przesłał, aby go w dniu zapłaty przekazanemu przedstawił i pieniądze odebrał, a takowe albo dla siebie zatrzymał albo też według otrzymanej wskazówki takowemi rozporządzał. Prezentujący był zarazem wierzycielem remitenta i za pomocą weksla otrzymywał zapłatę. Stąd też nazwa remitent tj. creditor, qui remittit seu transmittit pecunias ad alium locum; „Trassant" pochodzi od trassare, co w średnich wiekach znaczyło tyle, co ciągnąć – a zatem ciągnąć pieniądze z jednego miejsca do drugiego n.p. „Zapłacisz za tym pierwszym listem (wekslem) dnia 9 października Lukasowi de Goro czterdzieści pięć lb, które jako walutę odebrałem od Masio Rena – płać z winni czego i wstaw mi to umnę do mego rachunku. Borromeo di Borromei z Medyolanu dnia 9 maja 1395 (na odwrotnej stronie znajduje się adres następny:) Do Alessandro Borromei i Domenico di Andrea w Wenecyi." – Lukas Goro jest prezentujący, Masio Rena jest biorący weksel.

20/4 1880.

Okres 3 – wiek 17 i 18.

Przez zaprowadzenie indosacyi wywinęło się zapatrywanie, że istota weksla polega na abstrakcyi tj. od materyalnego stosunku waluty oderwaniem zobowiązania, że nie posiadacz weksla uważany jest za właściciela wekslowego bez ograniczenia a dłużnik wekslowy a nowy nabywca wolny jest od zarzutów przysługujących z osoby swego poprzednika. Konsekwentnie utworzyło się stąd wyobrażenie, iż własność i surowość

zobowiązania wekslowego nie wypływa z umowy, na podstawie której weksel wystawiono, lecz że zobowiązanie wekslowe tkwi w samym piśmie powiąd=czającem nabywców wekslowych. Pismo to przestało zatem być tylko dokumentem stanowiącym środek dowodowy, lecz stało się samodzielnym zobowiązaniem literalnym t.j. cambium, wekslem. Pierwotne wiąz=wanie wekslowe zawierało już w sobie przyczynę zobowiązania bez odniesienia się do interesu, który był przyczyną wystawienia weksla. Stąd poszło, iż pismo stało się istotną treścią zobowiązania wekslowego i że przyjęcie musiało być nadterminowe na piśmie, ponieważ przyjemca odpowiada wprost a nie jako poręczyciel a zatem w swojem imieniu. Z 4 osób z okresu II udających się musiał wyrzucić odpis prezentant, ponieważ wszak bowiem wymieniał go z pierwszym indosem a tym sposobem wymienienie go w wekslu stało się zbytecznem. Weksel zamienił się zatem w papier z trzema osobami.

Okres IV. wiek 19.

Teraźniejszość nie wprowadziła w wekslu z III okresu ukształtowanym, instytucyi nowej, lecz tylko wydoskonaliła wyobrażenia tamże powstałe. Zasadami nowoczesnego weksla są:

1) distantia loci nie jest istotną, a więc weksel własny może stać na równi z wekslem trasowanym
2) wymóg oznaczenia waluty w zasadzie usunięty
3) możność indosowania weksla uznano za przymiot z istoty weksla wypływający.

II.

O prawodawstwie wekslowem w ogólności

Czynności które obecnie tworzą instytucyę wekslową ani

nie powstał od razu, ani nie powstał sposobem pierwotnym. Czynności wekslowe rozwinęły się powoli, z innych przedtem istniejących instytucyj (zamiany, przekazu etc.) a zrazu w skład czynności objętych temi instytucyjami nie odróżniały się w zasadzie od takowych. W dziedzinie zaspokajania potrzeb obrotu dóbr rozwijały się zwolna w odrębnym kierunku, nabierały właściwych cech różniących się od cech pokrewnych im dotychczas czynności tworząc nareszcie odrębną instytucyę tz. wekslową.
Równym krokiem szło prawo, którem się ta instytucya rządzi. Dopóki pozyskane czynności nie różniły się zasadniczo od tych, z którymi razem stanowiły tyż wspomniane instytucye, nie mogło być mowy o jakiemś odrębnem prawie odnoszącem się wyłącznie do wymienionych instytucyj. Objawiło się także odrębne prawo, którem się rządziły, a w miarę rozwoju instytucyi wekslowej rozwinęło się i jej prawo odrębne t.z. wekslowe. Było ono jak wszelkie prawo pierwotnie niepisanem na zwyczajach handlu polegającem. Wzmiankowe postanowienia pisemne napotykamy najpierw w statutach północnych miast włoskich i w niektórych przywilejach monarchów.
Do najdawniejszych ustaw, obejmujących wprawdzie tylko niektóre postanowienia instytucyi wekslowej należą: rozporządzenie Magistratu Barcelony z r. 1394 – Statuta miasta Bononii z r. 1454 – miasta Bergamo z r. 1457 etc. etc.
Obszerniejsze i systematycznie ułożone przepisy napotykamy dopiero w 16 wieku. Do tych należą przedewszystkiem tzw. jarmarczne porządki miast, gdzie się zwykle targi odbywały. Najważniejszym zaś zbiorem jest „Ordonnance dla handlu” przez Ministra Colberta r. 1670

we Francyi wydany (przez wiadomego Savary wypracowany) który to brdowano stanowi podstawę obecnego francuskiego kodeksu handl. obejmującego i ustawodawstwo wekslowe.

Co do prawodawstwa wekslowego w pozostałych krajach europejskich i zamorskich odsyłamy do tego, co w tym względzie powiedzieliśmy o prawodawstwie handl. i tu możemy wszystkie kraje podzielić na grupy wymienione w wykładzie prawa handl.

W krajach rządzonych się kodeksem handl. francuskim obejmuje kodeks ten przepisy o wekslach. Tak samo ma się rzecz z kodeksem handl. włoskim. Anglia nie ma pisanego prawa wekslowego, istnieją niektóre tylko ustawowe przepisy. Różnym wydatkiem jest zwyczaj i prawo zwyczajowe. Tak samo się rzecz ma ze Zjednoczonemi Stanami Półn. Ameryki.

2/4 1880. Odrębnemi t.j. kodeksem handl. nie objętemi ustawami wekslowemi rządzi się

1) kraje, w których obowiązuje powsz. niemiecka ustawa wekslowa z r. 1848. albo ustawy, na tej ustawie niemieckiej oparte jak to a) Państwo Niemieckie b) Kraje koronne austryackie w Radzie Państwa reprezentowane c) Kraje do korony węgierskiej należące d) Szwecya e) Norwegia f) Finlandia g) niektóre kantony Szwajcarskie h) prowincye [illegible] [illegible], o czém bliżej pomówimy pod lit. VIII.

2) Dania, która się rządzi a) ustawą o wekslach [illegible] z 18/5 1825 i b) ustawą o wekslach osobistych z 7/4 1848.

3) Niektóre kantony Szwajcarskie

Rządy austryackie i niemieckie uczyniły kroki w innych mocarstw w celu zgodzenia się na jednolite

zasady prawa wekslowego

V.

O prawnej istocie weksla

Od 14 stulecia (najpierw teologowie) zajmowano się badaniem prawnej istoty weksla, czyli raczej zobowiązania wekslowego. Różne w tym względzie pojawiały się zdania, a zaledwie zdanie jednego autora zbijał następny jakiś autor, który znów tego samego losu doznawał od innych. Nie można było dać sobie rady z tą kwestyą, tak że stary Heinecius wygłosił zdanie swe: „wechsel jest to negotium ex variis contractibus conflatum".

Od chwili, gdy w Niemczech powstała myśl zaprowadzenia wspólnej ustawy wekslowej, zajmowano się nader gorliwie zbadaniem istoty weksla, wszelako stwierdzić że dotychczas nie jest ostatecznie załatwioną.

Pomimo różnorodności zdań prawników o prawnej istocie weksla, można uważać tych ze względu na myśl przewodnią przy zapatrywaniu się na istotę weksla podzielić na dwa obozy: na zwolenników teoryi kontraktu wekslowego i zwolenników teoryi jednostronnego aktu formalnego.

A) Teorya kontraktu wekslowego.

Teorya ta wychodzi z zasady, że zobowiązanie wekslowe wynikające się z wystawienia weksla, indosowania, przyjęcia przez wyrzeczenie lub współpodpisu, polega na istniejącym kontrakcie t.z. kontrakcie wekslowym, który wszelako odróżnionym być winien od umowy mającej na celu wystawienie weksla, strony bowiem zawartej umowy dotyczącej pod wystawieniem weksla względem innej na jeden

weksel na opiewać, względnie miejsca i czasu zapła-
waluty itp. Umowa ta poprzedza samo wystawienie
wekslu i nazywa się umową o wystawienie weksla
pactum de cambiando. Takaż umowa poprzedza
i indossowanie wekslu, jego przyjęcie i współ-
podpis. – Właściwy kontrakt wekslowy polega
1) na wystawieniu wekslu, na przyjęciu i indo-
sowaniu tegoż lub na współpodpisie, uczy-
nionych na piśmie w formie prawem przepi-
sanej – tudzież
2) na wręczeniu wierzycielowi w celu zatrzyma-
nia się względem niego pisma wekslowego
(wekslu z indosem, z przyjęciem, z współpodpisem)
przez dłużnego na nim podpisanego wystawcę
oświadczenia wekslowego (dłużnika jako to wysta-
wcy wekslu, akceptanta, indosanta, współpodpisanego)
3) na przyjęciu z zatrzymaniem tego pisma tegoż
przez wierzyciela (biorącego weksel lub indosata)
Nie masz więc wekslowo obowiązanego bez od-
nośnego oświadczenia na piśmie i bez wręcze-
nia tegoż pisma wierzycielowi przez dłużnika.
Istotnymi cechami tego kontraktu są
1) Kontrakt wekslowy jest kontraktem literalnym
tj. ważność i skuteczność jego zależy od tego, by o-
świadczenie wekslowe uczyniono na piśmie. Bez
nań pisma także zobowiązanie wekslowe; bez pi-
sma nie masz tego zobowiązania
2) Kontrakt wekslowy jest kontraktem formalnym
w podwójnym znaczeniu a) raz że forma wekslu
i każdego oświadczenia wekslowego jest ściśle ustawą
przepisana, i b) zachowanie formy pociąga za sobą.

zobowiązanie wekslowe i wszelkie skutki do tego przywiązane bez względu na zamiar, z drugiej strony sprowadzać do wystawienia weksla lub uczynienia innego oświadczenia wekslowego i bez względu na to, czy wystawca miał zamiar, aby te skutki wy=płynęły z jego oświadczenia.

3) Zobowiązanie wekslowe jest zobowiązaniem abstrakcyjnem tj. zobowiązania wynikające z oświad=czeń wekslowych są oderwane od przyczyny zobo=wiązania się, istnieją zatem odrębnie i niezależ=nie od tej przyczyny i bez względu na takową. Z tego powodu też ważności i skuteczności wekslowego oświad=czenia nie wymaga, by oświadczenie to podało przyczynę zobowiązania. Dłużnik wekslowy odpo=wiada zatem jedynie na tej zasadzie, że na piśmie wekslowem swoje oświadczenie wekslowe, takowe podpisał i je wręczył wierzycielowi działaniem w celu zobowiązania siebie.

4) Kontrakt wekslowy jest kontraktem jednostron=nie obowiązującym, prawo bowiem wierzyciela nie zależy od wzajemnego świadczenia z jego strony.

B) <u>Teorya jednostronnego aktu formalnego.</u>
(Creationstheorie)

Teorya ta wręcz przeciwna teoryi o kontrakcie wekslowym polega na tej zasadzie, że czynności tworzące pomo=gikie zobowiązania wekslowe jak to wydawanie weksla, przyjęcie, indossowanie etc. są jednostronnemi czynnościami, z których jako takich wypływają zobo=wiązania wekslowe nie wymagające dla ich utworze=nia współdziałania zobowiązującego się (wysta=wiciela) i uprawnionego (wierzyciela) tj. że nie wy=

mający wierzyciel wszelkie wierzytelności odnośnego
prawa przez wystawienia i przyjęcia każdego przez
wierzyciela z ich zobowiązania pierwszego (wystawi-
ciela) albo innemi, które zobowiązania wekslo-
we nie wymagają umowy a zatem nie polega-
ją na kontrakcie lecz jedynie na samem oświad-
czeniu zobowiązanego na piśmie niedokładnie o-
niem. Zatem zdaje się że zobowiązanie wekslowe także
w samem oświadczeniu wekslowem zawarte tylko
jako obligatio concepta, która aby była nata
wymaga nabycia pisma przez trzeciego; jednak
i to nabycie nie jest zawisłem ani od poprzedniej
umowy między wystawicielem i nabywcą, ani
od pewnej przyczyny zobowiązania, owszem na-
bycie to uzależnione się jednostronnem objęciem
pisma z posiadaniem pod tym atoli zastrzeżeniem
aby na przypadek indossacyi weksla szereg indossów
nie był przerwany.

22/4 1880. Teorya podana wyjęta się z teoryi, według której
upatrywano w wekslu pieniądz papierowy kupiecki;
Twórcą tej teoryi był Einert, który porzuciwszy teoryę
o kontrakcie wekslowym postawił weksel na równi
z pieniądzem papierowym utrzymując, że jak posia-
dacz tego pieniądza prawa swego do wymiany papieru
na monetę bitą nie wyprowadza z jakiegoś układu
ani zgody zawartego z wydawcą pieniądza papierowego
z odbiorcą tegoż lub jego następcą, lecz wywodzi
to prawo bezpośrednio z samego już posiadania
pieniądzy papierowych i z niego zawartej obietnicy
zamienienia takowych na monetę bitą – tak też
i posiadacz weksla wywodzi prawo swe do spieniężenia

wekslu wprost z posiadania weksla i objętej w nim obiet-nicy spieniężenia owego, nie troszcząc się wcale o sto-sunki prawne, jakie zachodzić mogą między jego po-przednikiem a wystawcą weksla. Chociaż teorya ta o tyle jest mylną, że weksel nie jest pieniądzem papierowym a zatem i służyć nie może za środek zapłaty w znaczeniu ściślejszem i jako ogólny nier-oznik wartości, to przecież utorowała ona drogę do poznania właściwej istoty weksla, jaką jej podaje teorya jednostronnego aktu formalnego.

Wyprowadzenie tej teoryi z teoryi Einerta jest zasługą Prof. Kuntzego z Lipska (Die Lehre von den Inhaberpapieren)

Ścisłym uzasadnieniem tej teoryi nastąpiło w dziele Prof. Siegla, „das Versprechen als Verpflichtungsgrund im heutigen Recht" Berlin r. 1873. — Siegel uzasadnia swe zdanie w sposób następujący: „W nowem prawodawstwie przebija się myśl, iż przyrzeczenie samo przez się, trwale może stanowić obowiązek dłuż-ny a też bez poprzedniego przyjęcia takowego przez stronę drugą czyli że umowa (wyłączając innym pra-wem zabronione, rozporządzenia ostatniej woli, kontrakty) nie jest wyłącznym źródłem powsta-nia zobowiązań. To się sprzeciwia ogól-nie przyjętym zasadom, stanowiącym że przyrzecze-nie jednostronne jest dowolnie odwołalne i że z przyrzeczenia jeszcze nie przyjętego choć nie odwołanego nie może powstać obowiązek do wy-konania przyrzeczenia. Że zasadzie zobowiązania przyrzekającego powstającej z jego jednostronnego oświadczenia nie sprzeciwia się prawo logiki prawniczej, o tem świadczy już prawo rzymskie choć tylko

w bardzo nielicznych przypadkach (pollicitatio, votum) — według obecnego zapatrywania się leży środek ciężkości przy tworzeniu umów w samem oświadczeniu woli przyrzekającego nie zaś w oświadczeniu przyjmującego oświadczenie. Pierwotnym i istotnym czynnikiem jest przyrzeczenie, a przyjęcie tegoż jest czynnikiem tylko drugorzędnym, uzupełniającym. — To zapatrywanie się uważa nawet możność stworzenia pod pewnymi warunkami zobowiązań wywierających skutki prawne wyłącznie na mocy przyrzeczenia nieprzyjętego a więc z pominięciem przyjęcia przyrzeczenia przez osobę drugą. Ten sposób zobowiązania się uznany jest w nowszem prawodawstwie. W poczet tych przypadków wchodzą (a) propozycya do zawarcia czynności prawnej wystosowana do nieobecnych (§ 862 k.c. i Art. 319–322 Hl.) — b) propozycya do zawarcia umowy z osobą nieobecną, połączona z oznaczeniem pewnego czasu do namysłu jednostronnie przez proponującego zakreślonego, c) negotium claudicans, d) wystawianie papierów opiewających na okaziciela, albo na zlecenie, do których ostatnich należą weksle e) przyjęcie weksla f) umowy zawarte na korzyść trzecich g) zaofiarowanie ceny kupna przy licytacyach h) wywołanie z przyrzeczeniem pewnego wynagrodzenia (wynagrodzenia) (Jest to przyrzeczenie pewnego wynagrodzenia publicznie uczynione za wykonanie pewnej czynności). — Papiery bezimienne tudzież papiery imienne wszelako pozbywalne przez indossacyą mają to wspólne, że wystawiciel przy samym akcie wystawienia przyjmuje na siebie z obec wszystkich zobowiązanie, który bezpośrednio lub później sprzed lub wedle zlecenia

8 takich wypadków. —

słusz się posiadaniu papieru. Atoli pojęcie, że prawo
prawa w ręku jednego drugiego lub późniejszego posiadacza papieru
stoi zupełnie na równi z posiadaniem prawa w osobie
pierwszego posiadacza. Prawo pomniejszego posiadacza
zasadza się bezpośrednio na przyrzeczeniu wystawi-
ciela i to bez zachodzącego przelewu, nowacyi albo
sukcesyi specyalnej etc. (Wystawca zasady zobowią-
zania jest pismo (papier długu) a nie samo tylko
przyrzeczenie. Ponieważ wreszcie przyrzeczenie uczy-
niono wyraźnie pod tym warunkiem, iż się pismo
dostało do rąk wymienionej z nim osoby względnie
do rąk osoby różniącej się od osoby wystawiciela,
przeto przyrzeczenie jednostronne stanowi jako
także żadne wymaga spełnienia owego warun-
ku, aby mogło obowiązywać. Co, kiedy i miejsce
gdzie ten warunek się ziścił nie wpływa na
ocenienie powstałego stosunku obowiązkowego,
który uważany pismo nabywa osoba z imienia
wymieniona a względnie przy papierach bezimien-
nych pierwszy lepszy - już opuszczenia więc bez jego
wiedzy i woli, tak jak dzieje się domniemany - wszelkie
prawa wynikające z tego stosunku obowiązkowego.
Jak się rozchodzi o powstanie i byt stosunku
tego, nie ma znaczenia prawnego sposób, w jaki
się ów warunek ziścił. Kiedy posiadacz papieru
nabywa go w sposobie pierwotnym, i z tego powo-
du nie może mu stawiać zarzutów jednakowych
z osoby poprzednika.
W tym samym stosunku, jak teorya o jednostronnym
akcie formalnym mieści się także teorya personifika-
cyi lub uosobienia sukcesji. Voldemar i kiedy wystąpili
wspólnie z tą teoryą. Wystawiciel według teoryi ma

z własnej woli wartości majątkowej, prawo do tej wartości które zytemnie z samym wekslem, właściciem wierzycielem jest sam weksel – wystawiciel staje się wskutek wystawienia weksla pierwszym, a każdy następca (indossant) dalszym dłużnikiem weksla. Każdy posiadacz weksla jest tylko reprezentantem weksla.

23/4 1880. Z tego jednostronnego aktu formalnego wypływają następujące zasady:

1) Zobowiązanie, które wystawca weksla bierze na siebie nie jest przyrzeczeniem danem pewnej tylko osobie, lecz przyrzeczeniem ogólnem danem każdemu posiadaczowi weksla, i z tego powodu przywiązanem nierozerwalnie do papieru, na którym jest umieszczonem. Z tego idzie a) że prawne skutki tego zobowiązania jedynie od istnienia papieru zawisły, że więc z jego zniszczeniem niszczy się całe zobowiązanie, tak się traci prawo do wydarcy pieniądza papierowego przez zniszczenie papieru (banknoty etc.) b) samo posiadanie weksla uprawnia posiadacza do wykonywania prawa wekslowego. Ta następność okazuje się najdobitniej przy wekslach opiewających na okaziciela, tudzież przy indosie in blanco. Wprawdzie ten tylko posiadacz weksla indossowanego może być poczytany za prawnego posiadacza, który wywodzi własność weksla nieprzerwanym aż do niego dochodzącym ciągiem indosów, wszakże wywód ten jest tylko formalnym, nie idzie tu bowiem o to, czy indosy są prawdziwe i czy zostały wystawione przez osoby zdolne do działania a zatem bez względu, czy przejście weksla z jednego na drugiego indosata odpowiada przepisom prawa powszechnego cywilnego. – c) Posiadacz weksla nie

wyrodzi prawa swego bezpośrednio od swego poprzednika, a zatem staje się już przez samo posiadanie weksla bezwzględnie uprawnionym, dlatego też nie może mu być uczyniony zarzut, polegający na takich stosunkach, które zachodzą między jego poprzednikiem a zobowiązanym — c) Kto to samo oświadczenie wekslowe kilka razy na piśmie uczynił, staje się każdem oświadczeniem odrębnie zobowiązanym choćby mógł udowodnić, że tylko jedno zobowiązanie chciał wziąć na siebie

2) Przepisy o prawnych skutkach zobowiązań wekslowych mają moc bezwzględną, i nie można się ugodzić o żadne wyjątki, chyba że ustawodawstwo odnośnie których wyraźnie dozwala.

VI.

Pojęcie prawa wekslowego

Prawo wekslowe jest to ogół wszelkich postanowień prawnych normujących stosunki prawne z działań wekslowych wywiązujące się

VII.

O źródłach prawa wekslowego austryackiego po dzień 30 kwietnia 1850.

Źródła z tej epoki były po części pisane po części niepisane. Pisanem źródłem było ustawodawstwo wekslowe a niepisanem prawo zwyczajowe wekslowe.

A. Źródła pisane

Z uwagi na ustawodawstwo wekslowe można całą Austryę podzielić na 3 obszary, z których każdy rządził się ustawodawstwem odrębnem na jednolitych zasadach polegającem

1). Kraje koronne z ustawodawstwem niemiecko-austryackiem

34.

Do rzędu tych krajów należały kraje koronne, auch które należały w skład byłej Rzeszy Niemieckiej z wyłączeniem Tyrolu Południowego i Księstwa Salzburgskiego tudzież Galicya bez W.M.Kr. Krakowskiego, nareszcie Bukowina, Siedmiogród i Pogranicze Wojskowe. We wszystkich

austr.-niem. z r. 1763.

tych krajach stanowiła ustawa wekslowa z dnia 1/10 1763 podstawę ustawodawstwa wekslowego, a to albo ona albo poprawne jej wydanie. Ordynacya ta (odnowiona) wstąpiła w miejsce ordynacyi wekslowej z 1/9 1717 pierwszej ustawy wekslowej austryackiej.

a) Ordynacya wekslowa z r. 1763 obowiązywała jako taka α) w Czechach, Moravii, na Szląsku, w Austryi górnej i dolnej, w Styryi, Karyntyi i Krainie – β) w Siedmiogrodzie γ) w Pograniczu Wojskowem bez poprzedniego ogłoszenia – tudzież δ) w północnym Tyrolu na mocy zwyczaju a więc bez ogłoszenia –

b) w Tryeście i Nadbrzeżu obowiązywała ta ordynacya w przekładzie włoskim p.t. Editto di Cambio z dnia 1/1 1763

c) w Galicyi obowiązywała wspomniana ordynacya wekslowa w wydaniu poprawnem jednakowoż w przekładzie łacińskim p.t. Constitutio seu Norma Cambialis z dnia 22/7 1775.

d) dla Galicyi Zachodniej do której doliczyć W.M.Kr. Krakowskie, ustalono wydano ustawę wekslową z 10/10 1797 r. najlepsze wydanie ustawy z r. 1763.

Po odstąpieniu r. 1809 tej części dawnej Polski i połączeniu jej z Księstwem Warszawskiem ordynacya wekslowa zastąpioną została przez kodeks handl. francuski.

francusk.

2) Kraje z ustawodawstwem francuskiem

W poczet tych krajów wchodziły Lombardya, Wenecya, Dalmacya, Tyrol południowy i W.M.Kr. Krakowskie, wszystkie te kraje rządziły się kodeksem handl. francuskim, albowiem w nich z wyłączeniem W.M.Kr. Krakowsk.

obowiązywał ten dodatek z przekładnią wyrokiem p.t. Codi-
ce di commercio, który w 8 Tyt. Księgi I obejmuje ustawę
wekslową. — W Galicyi Zachodniej obejmującej także
teraźniejsze W.Ks.Kr. Krakowskie a przyłączonej r. 1809
do Księstwa Warszawskiego obowiązywał od dnia 15/8 1810
kodeks handlowy francuski w tekście oryginalnym
(francuskim jako autentycznym)

3) Kraje z ustawodawstwem węgierskiem.

Kraje do Korony Węgierskiej należące z wyłączeniem
jednak Siedmiogrodu, a zatem Węgry, Kroacya i Sla-
wonia rządziły się ustawodawstwem węgierskiem
objętem prawnie częścią 15go Art. ustawy z r. 1840 — węgierska w r. 1840
uzupełnionej postanowieniami Art. 6. ustawy
z r. 1844.

Odrębne stanowisko pod względem ustawodawstwa
wekslowego zajmowały miasto Bozen w Tyrolu i
Księstwo Salzburgskie. W mieście Bozen obowią-
zywały statuta jarmarczne z 13/7 1787 i z 24/3 1792
znoszące i uzupełniające dawniejsze statuty
jarmarczne i przywileje z r. 1635, 1648 itd. Służyły
one wyłącznie do rozstrzygania w drodze sądowej
sporów wekslowych i handlowych powstałych podczas
jarmarków. — Księstwo Salzburgskie rządziło się elektor-
sko-bawarską ordynacyą wekslową z 24/11 1785 — posiłko-
wem jej źródłem była ordynacya wekslowa augsburgska
z dnia 1/12 1778.

Ustawodawstwa wymienione pod 1. 2) także ustawo-
dawstwo tyczące się miasta Bozen i Salzburga
uzupełniano ustawami i rozporządzeniami z po-
stanowieniami za pomocą analogii z ustaw wekslo-
wych wyprowadzone zasady, w tem się różni co do
mocy obowiązującej

B) Źródła niepisane

Prawo wekslowe stanowiło już od swego powstania część prawa handlowego i polegało zarazem z tymże zwyczajowo na zwyczajach. Ustawodawstwo handlowe i wekslowe uświęciło zatem doniosłość prawa zwyczajowego nie najlepiej uwadze powagi tegoż prawa co do stosunków prawnych natenczas nie uregulowanych. Toż samo rzecz się i w Austryi ma. Ustawodawstwo wekslowe miało z zastosowaniem pierwszeństwo przed prawem zwyczajowem wekslowem. O stosunku prawa wekslowego do prawa powsz. cyw. aust. stanowi Art. I Pat. ogłaszającego kodeks cywilny.

24/4 1880.

VIII

Powstanie powszechnej niemieckiej a względnie powszechnej austryackiej ustawy wekslowej

Kosmopolityczne stanowisko, które handel zajmuje, dąży do tego, aby wymogi handlowe zwłaszcza wekslowe unormowane były u wszystkich narodów w sposób jednaki. Tym dążnościom sprzeciwiał się istniejący stan w Niemczech, gdzie po r. 1848 istniało obok siebie więcej niż 60 ordynacyj wekslowych. Aby nadać jednolite ustawodawstwo wekslowe jeśli już nie całym Niemcom, to przecież krajom do Związku celnego należącym, wezwany został r. 1846 przez Konferencyę celną Rząd pruski, aby tenże projekt swój do ustawy wekslowej przez siebie wypracowany, udzielił wszystkim Rządom Związku celnego, aby na jego podstawie przez Komisyę w tym celu zjechać się mającą wypracowaną być mogła powszechna ustawa wekslowa dla wszystkich krajów Związku celnego. W skutek tego wezwania zajął się Rząd pruski rewizyą wspomnianego

projektu i ogłosił drukiem r. 1847 swój całkiem przero-
biony projekt zaopatrując zarazem memoryałem
z dnia 31/8 1847 nie tylko krajom do Związku celnego
należącym, lecz i wszystkim Rządom Rzeszy Niemieckiej
składającym na konferencyę, która zebrać się
miała w Lipsku dnia 20. października 1847.
Prawie wszystkie Rządy z całej byłej Rzeszy Niemiec-
kiej wchodzące a między nimi i Rząd austryacki
przysłały swych Delegatów. Za podstawę obrad przyjęto
projekt pruski. Obrady toczyły się od 20/10 do 9/12 1847.
których owocem był projekt do powszechnej nie-
mieckiej ustawy wekslowej obejmującej 100 artykułów.
Inne mniejsze Państwa Niemieckie wprowadziły w ży-
cie ten projekt, nim wszystkie rządy Nie-
mieckie zdecydowały się do przyjęcia wspomnio-
nego projektu, zaszły wypadki r. 1848. Zgroma-
dzenie frankfurckie zajęło się między innemi
i kwestyą tyczącą się ustawodawstwa wekslowego.
Wniosek Wydziału dla spraw ustawodawczych, aby
przyjąć projekt Konferencyi Lipskiej bez zmiany
i ogłosić go jako ustawę Państwa Niemieckiego.
przyjęło Zgromadzenie frankfurckie a dnia
26/11 1848 wyszła ustawa oznaczająca dzień 1/5 1849
jako dzień, odkąd ma obowiązywać ustawa ta
w całej Rzeszy Niemieckiej. - Na mocy tego
postanowienia została ustawa wekslowa przez
niektóre Państwa niemieckie przyjęta i jako
ustawa Państwa Niemieckiego wprowadzona. Nie-
które Rządy ogłosiły wprawdzie ustawę wekslową,
wszakże pod tytułem „Powszechna niemiecka
ustawa wekslowa" a zatem nie jako ustawę krajową.
Obecnie obowiązuje ta ustawa w całem Państwie
niemieckiem jako ustawa Państwa Niemieckiego.

Rząd Austryacki zaprowadził Pat. z 25/1 1850 ową ustawę wekslową z niektóremi nieznacznemi zmianami w Art. 2. 4. 25. 40 i 73 - lecz nie jako Powszechną Niemiecką, lecz jako Powszechną Austryacką Ustawę wekslową, która z dniem 1/5 1850 weszła w całej Austryi w wykonanie. Z dniem 1/5 1861 przestała jednak obowiązywać w właściwem Królestwie Węgierskiem, do którego wcielono Serbię i Banat Temeski. Miejsce ustawy wekslowej zajęło dawniejsze ustawodawstwo węgierskie z r. 1840 z niektóremi odmianami. Kroacya, Slawonia, Siedmiogród i Pograniczne Wojskowe rządziły się i nadal austr. ustawą wekslową i to aż po dzień 30/12 18… Z dniem 1/1 1877 obowiązuje bowiem we wszystkich krajach do Korony Węgierskiej należących a więc w kr. Węgierskiem, Siedmiogrodzie, Kroacyi i Slawonii, jakoteż i w dawniejszem Pograniczu Wojskowem węgierska ustawa wekslowa objęta Art. 27 ustawy z r. 1876 prawie dosłownie się zgadzająca z ustawą wekslową austryacką.

IX
Nowelle Norymbergskie

Po zaprowadzeniu ustawy wekslowej powstały wątpliwości tyczące się niektórych artykułów ustawy wekslowej albo całkiem nie albo niewyczerpująco unormowanych, co było przyczyną, że Najwyższe Trybunały poszczególnych Państw jedną i tę samą kwestyę różnie rozstrzygały. To dało pochop niemieckiemu Bundestagowi do zwołania Konferencyi Norymbergskiej wówczas dla ułożenia powsz. niemieckiego Handlowego Kodeksu zwołanej, aby nad pytaniami jej wskazanemi tudzież nad innemi, przez nią wybranemi a ustawy wekslowej tyczącemi, obradow

i o zwrócie obrad uwiadomiła Bundestag w celu zaniechania dalszych poszukiwań. Konferencya Norymbergska uważała ze swej strony swoich członków, by mogli od swych Rządów żądać oceniania przez wyższe Trybunały tychże Państw wydanych a tyczących się spornych kwestyi ustawy wekslowej. Oprócz tego w tej Konferencyi było uregulowanie weksla przyjmowanego osobistego i rozwiązanie 4 pytań wątpliwych. Rozwiązanie tych pytań zestawiono w formie uwag do odnośnych artykułów ustawy wekslowej. Zaproponowane wnioski Konferencyi wytyczające wniosek tyczący się przyjmowan osobistego są następujące:

1) Dodatek do Art. 2 ust. 1.

„Wierzyciel wekslowy wolen jest obok egzekucyi przeciw osobie dłużnika równocześnie wymierzyć egzekucyę do jego mienia."

2) Dodatek do Art. 4 l. 4.

„Po wyrazach „czas wypłaty ustanowionym być może tylko" ma być dodane „jeden i ten sam dla całkowitej sumy wekslowej a to."

3) Dodatek do Art. 7.

Po zdaniu „z pisma którem zbywa na jednym z istotnych wymogów weksla" ma być dodane „lub z którem zawarte jest przyrzeczenie płacenia odsetek"..

4) Dodatek do Art. 18 ust. 1.

„Przyrzeczenie odsetek nie ma żadnego skutku prawa wekslowego"

5) Zmiana ostatniego zdania 3go ustępu Art. 29

Zamiast „a w razie niewyszukania takowego do założenia protestu" ma zdanie to opiewać: „a na przypadek nie uzyskania zabezpieczenia od przyjemcy do założenia i tego powodu protestu"

6) Dodatek do Art 30

Termin wypłaty ustanowiony jest na początek lub koniec miesiąca rozumieć przez to należy pierw- lub ostatni dzień miesiąca

7) Dodatek do Art. 99.

Przy wekslach osobistych niezmienionych nie wymaga się dla zachowania prawa wekslowego przeciw wystawcy ani przedstawienia weksla do wypłaty ani założenia protestu.

26/4 1880. Bundestag udzielił Rządom niemieckim wnioski Konferencyi Norymberskiej do dania opinii, lecz nim te nadeszły zaprowadził Rząd austryacki u siebie te wnioski z pominięciem kwestyi o przyjmie osobistym tylko ze zmianą przepisu pod l. 5 podanego tj. a) zaprowadzono R. ch. z 25/11 1858 Dz. l. 197 Dz. u. p. propozycye pod l. 2. 3. 4. 6 i 7 jako dodatki do Art. 4. 7. 18. 30 i 99 ust. wekslowej. Dodatek do Art 99 uległ zmianie w stylizacyi, brzmi na końcu „wystawcy tego nie wymaga się etc." – b) Rozporządzeniem z 25/11 1858 Dz. l. 199 Dz. u. p. zaprowadzono propozycyę pod l. 1) jako zmianę § 18 ust. o post. w sprawach wekslowych, a wreszcie R. ch. z 25/11 1858 Dz. l. 198 zaprowadzono propozycyę pod l. 5 zmienioną jako objaśnienie ostatniego ustępu Art 29 ustanowiono co następuje: „W przypadkach Art 29 objętych mocen jest wierzyciel wekslowy żądać zabezpieczenia także od przyjemcy z drogi procesu wekslowego"

Nie wszystkie Rządy niemieckie zgodziły się na wnioski Konferencyi Norymberskiej, w skutek czego Bundestag udzielił Konferencyi te odezwy Rządów niemieckich z tem poleceniem, by dała opinię w jaki sposób z obec różnicy zdań Rządów niemieckich jednakże zgodność osiągniętą być mogła. Wywiązując się z tego polecenia uchwaliła Konferencya w skutek ponownej narady zmianę ustępu do Art 29

a to w ten sposób, jak to uczynił Rząd Austryacki, obsta-
wać wszelkie przy dalszych propozycyach i uczynienie
na przypadek nieprzyjęcia zaproponowanego dodatku
do Art 7. wniosek następny „przyrzeczenie zapła-
cenia odsetek uczynione we wekslu uważa się
za niepisane". Prawie wszystkie Rządy niemieckie
przyjęły propozycyę konferencyi Norymb. z zapropo-
nowanymi zmianami dodatku do Art 7 tj. przyjęto wniosek
że przyrzeczenie zapłacenia odsetek objęte wekslem
uważa się za niepisane (inaczej u nas).
Propozycye te razem z propozycyą o przyrzeczeniu weksla,
tymi osobistym, mieszczą się w niemieckich Nowellach
Norymberskich i obowiązują obecnie w całem Państwie
Niemieckiem jako ustawa Państwa Niemieckiego.

X

O źródłach obecnego prawa wekslowego austryackiego obowiązującego od 1. maja 1850.

Źródła te są po części pisane po części niepisane.
Źródłem pisanem jest ustawodawstwo wekslowe
a niepisanem prawo zwyczajowe wekslowe

A) Źródła pisane

Do nich należą:

1) Powszechna ustawa wekslowa austr. z 25/1 1850 obowią-
zująca od 1/5 1850. Część dodatkową tej ustawy stanowi
ustawa wprowadzająca

2) Późniejsze ustawy i rozporządzenia uzupełnia-
jące, objaśniające, lub uchylające przepisy ustawy
wekslowej np. Nowelle Norymberskie, ustawa
uchylająca egzekucyę przymusu osobistego etc.
Postanowienia wyprowadzone z ustawy wekslowej za
pomocą analogii mają tę samą powagę jako postanowienia

wyraźnie w ustawie wekslowej sformułowane, pomi-
nięto zatem prawo zwyczajowe

B) <u>Prawo zwyczajowe wekslowe czyli zwyczaje handlowe tz. styl kupiecki.</u>

Historya instytucyi wekslowej przekonywa nas, że zwyczaje handlowe utworzyły tę instytucyę zanim z prawem, którem się ta rządzi. Prawo wekslowe nie było pierwotnie pisane; dopiero z 16 wieku zaczęły rządy spisywać je, lecz obok prawa pisanego pozostały zwyczaje handlowe w swej powadze, o ile się nie sprzeciwiały prawu pisanemu. Tak też tę rzecz pojmowano przy ogłoszeniu dawniejszej ustawy wekslowej austr. z r. 1763 gdzie to w różnych art. powołuje zwyczaje handlowe za źródło w sprawach wekslowych. Kodeks cyw. powsz. z r. 1811 nie zmienił tego stanu, albowiem ustęp 4 ustawy ogłaszającej go uchyla tylko istniejące dotychczas zwyczaje o ile się odnoszą do przedmiotów kodeksu cywilnego w ogólności; § 10 k.c. nie stoi na zasadzie, bo dawniejsze ustawy wekslowe wyraźnie się powołują na zwyczaje handlowe.

Dzisiaj obowiązująca ustawa wekslowa nic nie zmieniła w tym względzie.

W wykładzie prawa handlowego rozwiązałem pytanie tyczące się powstania prawa zwyczajowego i sposobu jego udowodnienia. Prawo wekslowe nie unormowało w sposób wyczerpujący całokształtu instytucyi wekslowej tj. tych rzeczy, których ogół stanowi instytucyę wekslową, są bowiem stosunki prawne tem całkiem nietknięte np. stosunki wynikające z przyrzeczenia, że valuta lub pokrycie będą dostarczone, stosunki wynikające z przyrzeczenia, że przynależący wystawi weksel etc, Inne jeszcze stosunki nie są wyczerpująco urządzone

Ponieważ prawo wekslowe jako prawo szczególne, tylko tylko wchodzi w zastosowanie o ile w niem przepisów dostaje, przeto do umów wekslowych, o ile prawo wekslowem czyste na przepisach odnośnych stosować należy postanowienia innego prawa.

Przy rozwiązaniu pytania, które to prawo stosować należy w poszczególnym wypadku, czy umowa odnośna jest zawartą handlową lub też nie. Jeżeli umowa jest handlową, stosować należy przepisy powstałe z Art. 1 del. handl., a zatem z kolei przepisy ustawodawstwa handlowego, prawa handlowego zwyczajowego a w braku tychże przepisy powszechnego prawa cywilnego. Gdyby zaś umowa nie była handlową, również na zasadzie art. 7 Pat. wydanego tegoż dekretu cywilny wchodzi w zastosowanie powszechne prawo cywilne.

Inaczej rzecz się ma z Austryackimi Sądami konsularnemi na Wschodzie. Na mocy Rozp. Min. z 31/3 1855 są Sądy te obowiązane zastosować do spraw wekslowych z kolei 1) prawo zwyczajowe powszechnie uznane. Jest to prawo zwyczajowe, które aż do wydania tego Rozp. Min. przez Sądy te było uznanem. Co rozumieć należy przez prawo zwyczajowe powszechnie uznane, podaliśmy w prawie handlowem. 2) Ustawę wekslową dn. 25/1 1850 z dodatkowemi ustawami i rozporządzeniami 3) zwyczaje wekslowe nie podpadające pod zwyczaje pod lit. 1 podane. 4) w braku tych środków wchodzi w zastosowanie albo prawo handlowe i powszechne prawo cywilne, lub tylko ostatnie, a to według tego, czy czynność w mowie będąca jest zawartą handlową lub też nie.

 27/4 1880.

XI

O tłómaczeniu ustaw wekslowych i o powadze protokołów obrad komisyi Lipskiej

Tłómaczenie ustaw wekslowych ustawa wekslowa z r. 1850 podlega ogólnym przepisom o tłómaczeniu ustaw prywatnych (§ 6 i nn. k. c.). Najważniejszym źródłem pomocniczym do tłómaczenia ustawy wekslowej są protokoły obrad Konferencyi Lipskiej, ogłoszone in folio p. t. „Protokolle der zur Berathung einer allgemeinen deutschen Wechselordnung v. 20/10 bis 9/12 1847 in Leipzig abgehaltenen Conferenz". Oprócz tego wydania istnieją jeszcze 3 inne prywatne wydania.

Protokoły te zresztą przez to, że z nich czerpano, mają wyłącznie powagę pracy prywatnej, gdyż jedynie projekt do ustawy wekslowej został jako ustawa ogłoszony. W przypadku więc zachodzącej sprzeczności między ustawą samą a uchwałami Konferencyi nie można tym ostatnim przypisać pierwszeństwa. Zresztą odnosimy się do tego, co powiedzieliśmy w prawie handlowem o powadze protokołów Konferencyi Norymberskiej.

XII

O stosunku ustawy wekslowej z r. 1850 do źródeł prawa wekslowego obowiązującego po dzień 30. kwietnia 1850.

Według § 1 Pat. wstępnego do ustawy wekslowej zaczęła ona obowiązywać od dnia 1/5 1850. Ze względu na to straciły źródła dawniejszego prawa wekslowego o tyle swą działalność, o ile unormowały stosunki odnoszące się do przedmiotów nowej ustawy wekslowej. Atoli

wymienia Patent wstępny, chociaż nie wyczerpująco poszczególne główne źródła dawniejszego pisanego prawa wekslowego, które są zniesione uważane być mają i tak:

1) znosi § 5 Patentu wstępnego w krajach wzorów wydanych się posiadających kodeksem cywilnym działalności wszystkich ustaw niemieckiego austryackiego ustawodawstwa wekslowego także Tytuł VIII Księgi I Codice di Commercio, jednakże o tyle tylko, o ile się odnoszą do czynności wekslowych, od działalności i skutków. Już wynika, że ustawy te o tyle jedynie obowiązywać mają, o ile się nie odnoszą do czynności wekslowych, a zatem o ile się tyczą stosunków handlowych, gdyż ustawy poruszone wyrażają obok stosunków wekslowych także i handlowe. Wszelako i te pozostałe przepisy ustawodawstwa handlowego zostały później uchylone skutkiem zaprowadzenia kodeksu handlowego (Art. § 2 ust. wpr. kod. handl.)

2) § 7 Patentu wstępnego znosi dawne węgierskie ustawodawstwo wekslowe, utrzymując wszakże i nadal w swej mocy niektóre postanowienia tegoż ustawodawstwa

3) § 6 tegoż Patentu znosi także Patent z 14/5-1772 wydany dla Czech, według którego weksel na nieruchomości intabulowany lub prenotowany tracił znamienia swą skuteczność wekslową. Patent ten choć wydany tylko dla Czech, stosowano także w Morawii i na Śląsku.

Patent wstępny nie wymienia wprawdzie między zniesionemi ustawami tych ustaw wekslowych, którymi się Kroacja i Siedmiogród rządziły. Że ich skuteczność ustała z dniem 1/5 1850 t.j. z dniem zaprowadzenia ustawy wekslowej o tyle ustała, o ile te

ustawy stanowiły o stosunkach nowej ustawy wekslowej
uwzględnione wyszedł już z § 1 dod. ustaw. i z § 9 dod. ex.
Z powodu zaprowadzenia dodatku handl. jednocześnie
zatknięcie kodeksu handl. francuskiego obowiązującej
w WW. Ks. Krakowskiem
Z przepisu § 5 dod. ex. pow. stanowiącego o wstecznej
mocy ustaw ex. wypływa, że nowa ustawa wekslowa
nie wywiera żadnego wpływu na czynności wekslowe
przed dniem 1/5 1850 przedsięwzięte, chociaż z tym dniem
lub później skuteczności swej wywierać miały.
Pomimo to jednak Rząd Austr. odstąpił się wspo-
mnianej do wydania Rozp. ces. z dn. 12/4 1850 ozna-
czy następnie:
1) Weksle przed dniem 1. maja 1850 wystawione,
stosują na mocy dawniejszych ustaw wekslowych
dnie względności (Respecttage) chociażby one z dniem 1/5 18
lub później przypadać były.
2) Co się tyczy czynności prawnych z działań przed-
sięwziętych z dniem 1/5 1850 lub później względem
weksla przed tym dniem wystawionego, to do nich
stosują się przepisy nowej ustawy wekslowej z r. 1850.
Stąd wynika, że wymagane przyjęcie i wypłata,
indosowanie, przyjęcie i wypłata przez wezwanie
wspólny podpis itp. winny być według nowej ustawy
przedsiębrane i oceniane, jeśli nastąpiły z dniem
1/5 1850 lub później względem weksla przed tym dniem
wystawionego, albowiem wszystkie te jakiegokolwiek
czynności stanowią samoistne czynności prawne
i muszą zatem być oceniane według prawa, pod któ-
rego Rządem je uskuteczniono.

XIII

O przepisach tyczących się postępowania sądowego w sprawach wekslowych.

Ustawa wekslowa z 25/1 1850 obejmuje wyłącznie prawo wekslowe materyalne, co się zaś tyczy sposobu dochodzenia tego prawa w drodze sądowej, obowiązuje obecnie w krajach koronnych w Radzie Państwa reprezentowanych Rozp. Minist. z 25/1 1850 wydane równocześnie z ustawą wekslową, a tyczące się postępowania sądowego w sprawach wekslowych. 28/4 1880.

XIV.

Prawna istota wekslu na podstawie ustawy wekslowej niemieckiej względnie austryackiej

Uzasadnienie projektu dla ustawy wekslowej dla Prus, wypracowanego na podstawie obrad Królewskiej Rady Państwa (ob. pod lit. VIII) obejmuje zdanie tej Rady o prawnej istocie wekslu. Rada ta upatruje w poszczególnych oświadczeniach wekslowych jednostronne czynności formalne. Na tem zapatrywaniu wypracowano projekt. Konferencya Lipska przystępując do obradowania nad tym projektem nie przyjęła żadnej teoryi o istocie wekslu, któraby jej służyłaby za myśl przewodnią. Owa wzięła wspomniony projekt za podstawę swych obrad nie zmieniając nigdzie zaproponowanych przepisów z owego zapatrywania wypływających. Do tych przepisów zaliczamy postanowienia objęte Art. 4. 96 i 97 dalej Art. 7. 11. 21 i 81 niemniej Art 10 i 36 tudzież Art. 3. 74. 75. 76 a nareszcie Art. 82 z których wszystkie te zasady wypływają, które wyprowadziliśmy wyżej (U. V) z teoryi jednostronnego aktu formalnego. Do czego i to dodać

mówiący, że ustawa uznaje weksel przelewowy na własne polecenie.

Konferencya lipska objaśniała zdanie, że przepisy o prawnych skutkach zobowiązań wekslowych mają moc niezmienną. Nie można się więc ugodzić o żadne wyjątki, chyba że ustawa takowych wyraźnie dozwala, że zatem ugodzenie się o takie wyjątki (albo jednostronne umówieniem takowych z posiadaczem wekslowym) żadnego nie wywiera skutku wekslowego i uważane być muszą za niepisane. Wyjątków od tej zasady dozwala ustawa w następujących tylko przypadkach:

1) Wystawca weksla może odjąć wekslowi zdolność jego do obiegu przez dodatek „nie na zlecenie" (Rectawechsel) (Art. 9)

2) Indosant może się uwolnić od zobowiązania wynikającego z indosu przez dodanie wyrazów „bez odpowiedzialności" (Art. 14) lub zobowiązać się względem pewnej tylko osoby t. j. swego indosatariusza indosując weksel z zastrzeżeniem „nie na zlecenie" (indossato) (Art. 15)

3) Można oznaczyć termin do przedstawienia weksla płatnego za okazaniem, inaczej jak go ustawa zakreśla (Art. 19 i 31)

4) Można przyjąć weksel pod warunkiem (Art. 21. 22)

5) Wystawca weksla zamiejscowego może z niego zastrzec przedstawienie go do przyjęcia (Art. 24)

6) Można zastrzec nieżądanie protestu (Art. 42)

7) We wekslu zamiejscowym można wymienić wekslowanego w zamiejscowości (Domiciliat) (Art. 24)

8) Można na wekslu dodać adres „w potrzebie" (Art. 56. 61)

XV.

Kraje rządzące się ustawą wekslową austryacką (niemiecką) albo ustawami na podstawie tej ustawy wypracowanemi

Ustawa wekslowa austryacka obowiązuje dotychczas
1) jeszcze we wszystkich prowincyach [illegible]
2) w Księstwie Lichtenstein
Na ustawie wekslowej niemieckiej (austr.) polega
1) Ustawa wekslowa dla Szwecyi
2) Ustawa wekslowa dla Norwegii (z tych dwóch zaprowadzona)
3) Ustawa wekslowa finlandzka
4) Tak zwany „Concordatsentwurf" w 6 kantonach Szwajcaryi
5) Ustawa wekslowa dla Serbii
6) Ustawa wekslowa dla Węgier. Jest to prawie dosłowny przekład ustawy austryackiej wekslowej. System jest ten sam jednak umieszczono w nim 3 nowe instytucye tj. o kopii weksli, o zajęciu wekslowém i o prawie zastawu i zatrzymania. Inne różnice podamy niżej przy wykładzie prawa wekslowego. Ustawa ta obowiązuje we wszystkich krajach [illegible] do korony węgierskiej należących od 1/1 1877.

Kodeks handlowy francuski w Belgii obowiązujący uległ co do przepisów wekslowych niektórym zmianom zasadniczym, w skutek których zbliża się ustawa ta do ustawy niemieckiej: porzucono bowiem distantia loci, przeto weksel miejscowy stoi na równi z wekslem zamiejscowym, nie wymaga się zastrzeżenia „na zlecenie" by weksel mógł być indosowany, poświadczenie odebranej waluty odpadło etc.

XVI.

Literatura

A) Dzieła historyczne:

Brauer „Erläuternde Erörterungen über den Ursprung des Wechsels" 1846.

Treré „Wechselrechtliche Abhandlungen 1852

Kuntze „deutsches Wechselrecht 1862.

Endemann „Studien in der romanisch-kanonistischen Wirthschafts u. Rechtslehre bis zum 17 Jahrh. Tom I 1874.

B) Dzieła encyklopedyczne

Borchardt „Vollständige Sammlung der geltenden Wechselgesetze aller Länder 1871

Wächter Encyklopädie des Wechselrechts 1879.

C) Dzieła krytyczne

Einert das Wechselrecht nach dem Bedürfniss des Wechselgeschäftes im 19 Jahrh. – 1869

Kuntze das deutsche Wechselrecht

D) Dzieła tyczące się prawa wekslowego austryackiego

Kheil das Wechselrecht des österr. Kaiserstaates

Blaschke das österr. Wechselrecht 3cie wydanie.

E) Dzieła tyczące się prawa wekslowego niemieckiego

Renaud „Lehrbuch des Wechselrechtes 3 Aufl. 1868.

Hoffman Ausführliche Erläuterung der allg. deutsch. Wechselordnung 1859

Wächter das Wechselrecht des norddeutschen Bundes 1869

Hartmann das deutsche Wechselrecht 1869

Thöl das Handelsrecht Tom II obejmujący prawo wekslowe 4te wydanie z r. 1878.

Kowalzig Allg. deutsche Wechselordnung erläutert aus den Entscheidungen des obersten Handelsgerichtshofes.

F) Zbiory orzeczeń sądowych

1) Zbiory orzeczeń Najw. Sądu Austryackiego

Peitler „Sammlung von wechselrechtlichen Entscheidungen des österr. obersten Gerichtshofes 2 Tomy

Krall wydał dalszy ciąg obejmujący orzeczenia od 1867–1872

2) Zbiory orzeczeń sądów Austryackich i Niemieckich

Borchardt die Allg. deutsche Wechselordnung mit den

von den deutschen und östr. Gerichtshöfen ausgesprochenen Grundsätze des Wechselrechts. 7me wydanie 1879.
Entscheidungen des Reichs-Ober-Handelsgerichts wydane przez Sędziów tego Trybunału obecnie 25 tomów

G) Czasopisma

Archiv des deutschen Wechselrechts Handelsrecht Tomów 24 od 1870-1874
Archiv für Theorie u. Praxis des allg. Handels- u. Wechselrechts Tom 40
Zeitschrift für gesammtes Handelsrecht v. Goldschmidt Tomów 25.

H) Przekłady ustawy wekslowej na język polski

1) Powszechna ustawa wekslowa niemiecka z dołączeniem odmian tekstu austryackiego i objaśnieniami przez Feliksa Zielonackiego adwokata przy sądzie apelacyjnym Królestwa polskiego. Warszawa 1851
2) Powszechna ustawa wekslowa wraz z patentem cesarskim wprowadzającym ją w życie przez K(arola) S(alamona) Wiedeń 1870 (złe tłómaczenie)
3) Powszechna ustawa wekslowa i ustawa o postępowaniu w sprawach wekslowych przez Dr Rettingera - Kraków 1876 (bardzo dobre tłómaczenie tylko uważam za niewłaściwe nie cytuje bo artykułów patentowych)

 29/4 1880.

Rozdział pierwszy

O zdolności do działań wekslowych (Art. 1. 2. 3.)

Ustawa wekslowa stanowi w I Rozdz. nie tylko o zdolności do działań wekslowych lecz także o surowości prawa wekslowego i o wpływie oświadczeń osób niezdolnych do zaciągania zobowiązań wekslowych na oświadczenia osób zdolnych.

I
O zdolności wekslowej (Art 1)

Uzdolnienie osoby do nabywania praw wekslowych lub zaciągania zobowiązań wekslowych nazywamy zdolnością wekslową. Jest ona więc dwojaka: czynna i bierna.

A) Czynna zdolność do działania

O tej zdolności ustawa wekslowa nic nie stanowi; każda więc osoba, która według powsz. prawa cywil. zdolną jest do nabywania praw z ogólności, będzie zdolną nabywać prawa wekslowe tj. stać się wierzycielem wekslowym. Do tych osób zaliczamy i te osoby wyjątkowe, które z uwagi na ich przymiot same nie są zdolne do zaciągania zobowiązań wekslowych.

B) Bierna zdolność wekslowa

Według Art 1 zdolnym jest do zaciągania zobowiązań wekslowych każdy, kto może zobowiązywać się przez umowy. Bierna zdolność wekslowa równa się

nie zdolności do zaciągania zobowiązań przez umowy w ogólności. Kto jest zdolnym zobowiązywać się wyjątkowo przez niektóre tylko umowy, nie jest zdolnym do zaciągania zobowiązań wekslowych.

W przeciwstawieniu Art 1 do Art 84 odnosi się Art 1 do obywateli krajów koronnych w Radzie Państwa reprezentowanych.

Powszechne prawo cyw. w tych krajach obowiązujące stanowi o zdolności obywateli tych krajów do zobowiązania się przez umowy. Rozróżniamy w tych krajach dwie klasy osób niezdolnych do zaciągania zobowiązań wekslowych a to

1) Osoby, które już na mocy pow. prawa cyw. nie są zdolne zobowiązywać się przez umowy

2) Osoby, które wprawdzie na mocy prawa cyw. przez umowy zobowiązywać się mogą, którym wszelkie na mocy szczególnej ustawy odjęto (bierną) zdolność wekslową.

Do pocztu osób klasy pierwszej wchodzą

a) osoby małoletnie zostające pod władzą ojcowską lub opiekuńczą (§§ 865. 152 i 244 k. c.) Tacy małoletni są też niezdolni do zaciągania długów wekslowych w przypadkach objętych §§ 151. 246 i 247 k. c. gdyż ustawa wekslowa wymaga zdolności do zobowiązania się przez umowy w ogóle, na której to zdolności wszystkim małoletnim zbywa. Najw. Tryb. wprawdzie wcześniej wydał orzeczenie dn. 28/3 1871 czyniące zdolność tę zależną od tego, czy dług wekslowy powstał co do swej wysokości w odpowiednim stosunku do sumy pozostawionej małoletniemu do wolnego rozporządzania. Przeciwne orzeczenie zapadło znów 29/7 1871.

54

b) pięcioletni nad którymi z powodu rządu nieu-
ścisłych lub cielesnych stadia ojcowska lub opie-
kuńcza została przedłużoną (§ 172 i 251 k. c.)

c) obłąkani i głupkowaci sądownie za takich uzna-
ni (§ 273 i 865 k. c.)

d) głuchoniemi jeśli nie są zarazem głupowate-
mi, dla których po ukończeniu 25 roku życia na
ich żądanie kuratora ustanowiono (§ 275 k. c.)

e) ogłoszeni sądownie za marnotrawców (§ 273 i
865 k. c.)

f) więźniowie, którzy bez uwolnienia oddalili się z więzień
i za takich sądownie uznanymi zostali (§ 10 Pat.
z dn. 24 marca 1832

g) uznani za zbiegów wojskowych od chwili u-
cieczki aż do stawienia się lub odstawienia
ich w ręce władzy wojskowej (§ 208 k. k. wojsk.)

h) rzeczki ostrzeżenie zakazane (§ 26 k. c.)

Do rzędu osób klasy drugiej należą na mocy Rozk.
Cesar. z 3/7 1852 Dz. U. 138 Dz. u. p. „oficerowie rzecz-
wiści tak czynni jak pensyonowani tudzież
żołnierze stanu zbrojnego". Tym więc nie służy
zdolność zobowiązywania się przez czynności
cywilne, chociaż byli zdolni do zobowiązywania
się przez umowy.

Osoby wojskowe nie będące oficerami rzeczywi-
stymi ale mające przymiot oficera jakoto kape-
lani, lekarze, audytorowie – są zdolne do zacią-
gania długów cywilnych. To samo tyczy się ofi-
cerów, którzy wystąpili ze służby wojskowej bez po-
bierania pensyi emerytalnej wszakże z za-
trzymaniem charakteru oficera.

Do żołnierzy stanu zbrojnego zaliczamy żołnierzy
od rachmistrza i feldfebla, którzy pozostali są zaciągi

z nieprzyjacielem. Tacy nie mogą się zobowiązywać przez działania wekslowe bez względu, czy są w służbie czynnej czy za urlopem.

To co powiedzieliśmy nie odnosi się do osób należących do rezerwy bez względu, czy te osoby są oficerami lub też nie i czy się znajdują w służbie czynnej lub gdy powołani są do ćwiczeń wojskowych lub też nie (Orzecz. Najw. Tryb. z 28/2 1872 Dz. U. l. 72 ks. [illegible] tyczące się oficerów należących do rezerwy i Orzecz. Najw. Tryb. z 11/12 1878 tyczące się rezerwistów do ćwiczeń wojskowych powołanych)

(Sprawia to orzeczenie Najw. Tryb. z dn. 14/8 1860 l. 7507. G. Halle 1860 Nr 16 według którego rezerwiści mogą się zobowiązywać wekslowo dotąd, dopóki nie są powołani do czynnej służby)

Osoby należące do obrony krajowej podlegają w sprawach cywilnych (a więc i wekslowych) powszechnym ustawom (Ces. Rozp. z 8/5 1871 Dz. U. l. 72 Dz. u. p.)

Wszystkie inne osoby są zdolne do zaciągania zobowiązań wekslowych, w szczególności następujące — albowiem żadna ustawa nie odjęła im zdolności do zobowiązania się przez umowy:

a) kridatariusze, wszakże masa upadłościowa nie odpowiada za długi przez kridatariusza po ogłoszeniu mu upadłości zaciągnięte

b) osoby nieumiejące pisać albo nie mogące pisać z powodu wad fizycznych, skoro tylko mogą w miejscu nazwiska położyć przynajmniej znak swej ręki a ten notarialnie lub sądownie został uwierzytelniony (Art 94)

c) osoby nieumiejące czytać

d) osoby nieświadome języka, w którym spisane jest oświadczenie wekslowe

e) ślepi, gdyż są zdolni do zobowiązania się przez umowy wszakże z uwzględnieniem ustawy z 25/7 1871 wymagającej sporządzenia aktu notarialnego.

56

f) osoby prawnicze, spółki, zwłaszcza spółki
akcyjne (Art 2 ust 2). Pytanie, kto imieniem tych-
że działać może, rozstrzygają właściwe dla tych osób
wydane ustawy, statuta, mianowicie przez kura-
re. Imieniem osób pod opieką lub kuratelą
zostających mogą ich zastępcy prawni zaciągać
zobowiązania wekslowe. Cyw. prawo cyw. podaje
warunki, pod jakimi to nastąpić może.
Bezpieczeństwo publiczności wchodzącej w sto-
sunki wekslowe z zastępcami osób nie-
własnowolnych, tudzież z zastępcami osób
prawnych etc. zagwarantowane jest przepisem Art 95.
Oświadczenia wekslowe mogą być uskuteczniane
przez pełnomocników, byleby zachowano przepis
ustawy z dn. 19/6 1872, dz. u. 88 (o nim później).

30/4 1880. Przepisy podane o biernej zdolności krajowców tak-
że zastosowanie bez względu, czy krajowcy uczynili
oświadczenie wekslowe w kraju czy zagranicą.
Osoby wchodzące w stosunki wekslowe są dwoja-
kiego rodzaju:
1) Osoby, które przez swe oświadczenie chcą się
zobowiązać według prawa wekslowego jakoto
wystawca weksla, indosanci, przyjmujący,
wespół podpisani i przyjmujący przez wyręcze-
nie
2) Osoby, które tylko nabywają prawa z takich
oświadczeń, jakoto wekslobiorca jako taki, in-
dosat jako taki, płatnik przez wyręczenie,
tudzież osoby, które wymagają wyręczenia w imie-
niu innych z weksla interesowanych osób,
jakoto indosat dla zastępstwa, wskazany
z wyręczeniem.
Jedynie osoby pod 1) wymienione, jeśli
ze swych oświadczeń według prawa wekslowego

odpowiadać mają, muszą być zdolne do zaciągania zobowiązań wekslowych.

Zdolność do zaciągania zobowiązań wekslowych wymaga się z tej chwili, kiedy na piśmie wekslowem umieszczono odnośne oświadczenie wekslowe. Jeśli więc wystawca był zdolnym z chwili czynienia oświadczenia, będzie odpowiadał wekslowo, choćby później zdolność swą utracił. Przeciwnie nie powstaje zobowiązanie wekslowe, jeśli czyniący oświadczenie wekslowe w chwili czynienia tego oświadczenia na piśmie, nie był zdolnym, choćby później zdolność tę uzyskał.

Osoba czyniąca oświadczenie wekslowe, a twierdząca, iż w chwili czynienia tego oświadczenia nie była zdolną do ~~właściwego~~ zaciągania zobowiązań wekslowych, udowodni to twierdzenie. O tej chwili stanowi data oświadczenia.

Przy wykładzie prawa powództwa wekslowego (Art. 81 i 82) rozwiążemy pytanie, czy czyniący oświadczenie wekslowe zastawiać się może zarzutem, iż data nie jest prawdziwą, że zatem wcześniejszą lub późniejszą położył, niemniej pytanie, przeciw komu takiż zarzut skutkuje.

Jeśli oświadczenie wekslowe nie jest datowane i takowe na mocy ustawy skutecznem jest i bez dołożenia daty, stanowczą będzie chwila wydania czyli pisma z tym celem, by się wekslowo zobowiązać.

II

Rygor prawa wekslowego (Art. 2)

Art. ten nie podany w przekładzie Dra J. Rettingera

w całej swej rozciągłości opiewa jak następuje:
„Że dopełnianie zaciągniętego zobowiązania wekslowego
„dłużnik odpowiada osobą i majątkiem. Przymus oso-
„bisty nie jest jednak dopuszczalnym 1) przeciw
„spadkobiercom dłużnika wekslowego 2) za oświad-
„czenia wekslowe z imienia korporacyi lub innych
„osób prawniczych, spółek na akcye lub w inte-
„resach osób niezdolnych do zarządzania ma-
„jątkiem przez ich wyobrazicieli uczynione 3) prze-
„ciw tym wszystkim osobom, które według prze-
„pisów szczególnych krajowo dozwolonym [illegible]
„przymusowi osobistemu w ogóle nie ulegają."
Wystawienie weksla w formie prawem wskaza-
nej, tudzież oświadczenia następnie na
wekslu zamieszczone i do niego się odnoszą-
ce wywierają właściwe skutki prawne, które
na wystawcę oświadczenia wekslowego [illegible]
wkładają odpowiedzialność za to, ażeby na-
stąpiła według przep. prawa cywilnego z powo-
du zaciągania przyjętych długów. Odpowie-
dzialność osób czyniących oświadczenia wekslo-
we nazywamy odpowiedzialnością wekslową a
ogół skutków prawnych połączonych na mocy
ustawy z zaciąganiem zobowiązań wekslowych,
rygorem wekslowym (dr. Wuffek Branger)
Rozróżniamy rygor wekslowy materyalny
i formalny czyli procesowy. Pierwszy stanowi
istotę prawną oświadczenia wekslowego i na
nim polega całe prawo wekslowe. Rozumie-
my przez rygor materyalny ważność i sku-
teczność prawną zobowiązania wekslowego, za-
ciągniętego w przepisanej formie przez osobę

do zaciągania zobowiązań wekslowych żadnego bez względu na jakość lub wadliwość przyczyny zobowiązania, a więc ważność i skuteczność przyrzeczenia zapłaty sumy pieniężnej nie zależy od stosunków, które przyrzeczeniu za podstawę służyły, zarazem też idzie, że względem zobowiązań wekslowych istnieje rzeczowe prawo zarzutów (Art 82). Zobowiązanie wekslowe tak dalece sięga, że każdy kto takowe na siebie przyjął odpowiedzialnym jest nie tylko względem tej osoby, z którą w bezpośredni wszedł stosunek wekslowy, lecz także względem każdego innego właściciela weksla a to bezpośrednio, bezwarunkowo i bez względu na stosunki, które między nim a resztą osób z weksla interesowanych zachodzą (Art. 81 i 82). To się więc tyczy nie tylko głównego dłużnika wekslowego (przyjemcy weksla przekazowego, i wystawcy weksla osobistego) ale każdego czyniącego inne oświadczenie wekslowe (wystawcy weksla przekazowego, indosantów etc)

Wierzyciel wekslowy dochodzący swej wierzytelności wekslowej nie potrzebuje więc wykazać i udowodnić przyczyny zobowiązania, z powodu której pozwany dłużnik ~~se~~ uczynił swe odnośne oświadczenie wekslowe. (W samem już oświadczeniu wekslowem tkwi przyczyna zobowiązania wekslowego oświadczającego się dłużnika i takowe odpowiada wekslowo, chociaż przyczyna zobowiązania tej była nieważną lub wadliwą. Pozwany dłużnik może się tylko wtenczas i to jedynie

przeciw temu powodowi zasłaniać się może zarzutami
a to takiemi, które polegają na stosunku
prawnym istniejącym między nim a tymże
powodem (Art. 82) W takim przypadku pozwa=
ny dłużnik poda i udowodni okoliczność, na
których opiera swe oświadczenie wekslowe i
wykaże nieważność i nadużycie przyczyny zo=
bowiązania się, albo wykaże i udowodni inny
fakt, w skutek którego prawo powoda do pozwa=
nego zgasło lub ubezskutecznionem zostało.

1/5 1880. Rygor wekslowy formalny czyli procesowy polega
1) na podleganiu praw wekslowych Sądom wyjątko=
wym, zresztą niestałowym
2) ~~przy~~ na wyborze postępowania nie skrępowanem
zbytecznemi formalnościami, szczególnie zaś
3) na tem, że zobowiązany odpowiada za dokładne
i zupełne wypełnienie wszystkich na siebie
przyjętych obowiązków i to nie tylko mieniem
swem ale zarazem i osobą tj. że podpada przy=
musowi (arestowi) osobistemu.

Wszystkie te 3 skutki nie są jednak istot=
nemi, mogą zatem i nie mieć miejsca.
O skutkach wymienionych pod 1 i 2 nie sta=
nowi natura weksla. Ich nadanie pozosta=
wiono procesowi ~~[illegible]~~ wekslowemu poszczególnych
krajów. O 3cim skutku stanowi Art 2. na mocy
którego za dopełnienie zaciągniętego zobowiąza=
nia wekslowego dłużnik wekslowy odpowiada
nie tylko majątkiem ale też i osobą. Wszakże
i ten skutek nie jest istotnym, jak się to już oka=
zuje z wyjątków objętych Art 2 pod lit. 1. 2. 3 - wreszcie

ust. z 4/5 1868 Dz. u. 34 Dz. u. p. uchyliła przymus
osobisty egzekucyjny dla wekslowych lub in-
nych pieniężnych należytości. Dlatego też po-
stanowienia Art. 2 o ile się odnoszą do przy-
musu osobistego, utraciły swą moc obowią-
zującą. Ustawa wekslowa mówi tylko o egzeku-
cyjnym przymusie osobistym t.j. o takim, który
dozwolonym był z wyroku prawomocnego, służą-
cego dłużnika wekslowego na dostarczenie
zabezpieczenia lub na zapłatę należytości
wekslowej. Różni się od niego areszt tymczasowy
dozwolony w celu przezorności na tych, którzy
dla zaciągniętych długów są podejrzani o
niewiarę lub też już zbiegłymi. Tego aresztu
ustawa ostatnia nie uchyliła; ma on
miejsce i przeciw dłużnikom wekslowym
wszakże tylko pod tym warunkiem, że kto-
kolwiek w ogóle żąda udzielenia tego aresztu
na mocy przepisów procesu cywilnego. Te
tylko osoby odpowiadają wekslowo, które wyraźnie
na piśmie oświadczenie wekslowe je obowiązujące
a też wystawca weksla, przyjmujący, indosant,
przyjemca przez wyrażenie i wespół podpisany.
Jeżeli kto odpowiada za zobowiązania wekslowe
wprawdzie nie na zasadzie swego oświadczenia
wekslowego, lecz z innego tytułu np. jako
dziedzic, jako zwykły poręczyciel - w ogóle od-
powiedzialności jego ocenia się nie według
prawa wekslowego lecz według prawa cywilnego
odnośnie prawa handlowego, z którego się okaże,
czy on odpowiada za dług wekslowy swym majątkiem

bezwarunkowo czy warunkowo. Przeto wszędzie nie zmienia się, ani istota długu wekslowego ani prawo któremu podlega (ten dług) ani właściwość Sędziego.

III

O skutkach niezdolności do zaciągania zobowiązań wekslowych i wpływie oświadczenia osoby do zaciągania zobowiązań wekslowych niezdolnej na oświadczenia wekslowe innych osób (Art. 1 i 3.)

Oświadczenie wekslowe osoby niezdolnej do zaciągania zobowiązań wekslowych wywiera ten skutek, iż co do tej osoby nie powstaje z takiego oświadczenia żadne zobowiązanie wekslowe czyli innemi słowy, iż z takiego oświadczenia nie powstaje dla nikogo prawo wekslowe.

Niezdolność ta nie może być usunięta ani jednostronnem przedsięwzięciem się osoby niezdolnej ani na podstawie układu z inną osobą, ani wskutek tego, iż niezdolny udał zdolnego albo się przebrał (brody, wąsy etc.) wskutek którego czy to faktycznego czy prawnego uważać niezdolnego za zdolnego.

Weksel wystawiony przez osobę niezdolną nie traci przez to cechy weksla, z tego powodu posłużyć może za podstawę dalszych i to ważnych oświadczeń wekslowych. To samo rozumie się o indosie, przyjęciu etc. Art 3 bowiem stanowi, że zamieszczone na wekslu podpisy osób nie mogących albo wcale albo z pełnym skutkiem zaciągać zobo-

wiązań wekslowych nie mają żadnego wpływu na odpowiedzialność innych z weksla obowiązanych.

Art. ten rozróżnia

1) osoby do zobowiązań wekslowych wcale niezdolne – a

2) takie, które zobowiązań wekslowych nie z zupełnym skutkiem zaciągać mogą.

Do pierwszych należą te osoby, które w ogóle nie są zdolne do zaciągania zobowiązań wekslowych (ob. wyżej pod I podane 2 klasy osób niezdolnych). Do drugich zaś zalicza Art 3 te osoby, które wprawdzie zdolne są do zaciągania zobowiązań wekslowych, wszelkie na mocy Art. 2 nie ulegają przymusowi osobistemu. (Z powodu uchylenia aresztu osobistego wyżej wspomnianego stosuje się obecnie przepis Art 3. wyłącznie do osób nie mogących wcale zobowiązywać się wekslowo.

Art 3 zawiera w sobie te zasady, że podpis wył. oświadczenie osoby do zaciągania zobowiązań wekslowych niezdolnej nie wpłynie na odpowiedzialność reszty osób z weksla obowiązanych. Zasada ta stosuje się też do podpisów podrobionych (Art 75. 76). Jeśli zatem wystawca weksla nie jest zdolnym do zaciągania zobowiązań wekslowych, to przecież odpowiadają według prawa wekslowego indosanci i przyjmujący weksel, jeśli osoby te są zdolne. Również odpowiadają wystawca i indosanci, chociaż przyjmujący lub który z indosantów jest niezdolny. Nawet ręczyciel wekslowy odpowiada wekslowo, chociaż zaręczył za niezdolnego wystawcę, przyjemcę lub

indossanta. Zresztą późniejszy indossat, który nabył od niezdolnego indossanta nabył może swego prawa wekslowego promulgować na wszystkich swoich poprzedników i przyjemcy, nie zaś na poprzedniku niezdolnym.

3/5 1880. Wzmiankowana zasada na tem polega, że prawo wekslowe upatruje w każdem poszczególnem zobowiązaniu wekslowem czynność prawną, która ma swój własny i odrębny byt prawny, jakoteż swą odrębną ważność i skuteczność, niezależne od ważności i skuteczności reszty zobowiązań wekslowych. Stąd wypływa, że nieważność lub bezskuteczność zobowiązania wekslowego wyprowadzona bądź to z braku biernej zdolności wekslowej, bądź z innych przyczyn jak to przymusu, bojaźni, nie wpływa na odpowiedzialność osób trzecich, tudzież że nieważnością lub bezskutecznością zobowiązania wekslowego ten się tylko zasłaniać może, kto zobowiązanie to uczynił.

Osoba niezdolna do zaciągania zobowiązań wekslowych może się swą niezdolnością zasłonić przeciw każdemu wierzycielowi wekslowemu, niezdolność bowiem jest przeszkodą bezwzględną albo nie zasadzającą się w stosunkach z owym wekslem. Przeciwnie się rzecz ma jeśli oświadczenie wekslowe osoby do zaciągania zobowiązań wekslowych zdolnej z tego powodu ma być nieważnem lub bezskutecznem, bo między tą osobą a trzecią z wekslu uprawnioną zachodzi stosunek czyniący to oświadczenie nieważnem lub bezskutecznem; stosunek ten polega na przymusie wywartym przez tę trzecią osobę, albo na wprowadzeniu

z błędu (§ 869. 870 k. c.) albo na potwierdzeniu etc. W takim przypadku bowiem może się osoba czyniąca to oświadczenie przewarunkować lub bezskuteczności to tylko przez zmianowanej osobie zachować tj. niesprawność lub niedostateczność istniejącego oświadczenia zaskarżenia za podstawę nie skutkuje przez trzecim posiadaczom rzeczy (Art. 82)

Zwracamy uwagę na to, że Art 3. tyczy się wyłącznie ważności materyalnej oświadczenia zakładowego nie zaś formalnej, owszem Art 3 przyjmuje, że forma oświadczenia zakł. odpowiada wymaganiom prawa zakł. albowiem jeśli forma się sprzeciwia prawu, oświadczenie odnośne nie wywiera żadnych skutków rzeczowych.

Rozdział drugi

O wekslach przekazowych

Według ustawy wekslowej jest weksel pismem sporządzonym według formy prawem przepisanej, mocą którego jako weksla wystawca obowiązuje się wypłacić pewnej osobie oznaczoną summę pieniężną w oznaczonym miejscu i czasie; albo weksel jest pismem sporządzonem według formy prawem przepisanej, w którym wystawca wzywa osobę drugą, które zowie w piśmie jako wekslem zapłatę uiścić ma.

Ust. weksl. dzieli też weksle w zasadzie na weksle przekazowe i osobiste.

Weksle przekazowe obejmują:

1) weksle cudze t.j. weksle przy których osoba wystawcy weksla różni się od osoby przekazanego.

2) weksle przekazowe osobiste, zachowujące formę weksla przekazowego, chociaż wystawca weksla i przekazany są jedną i tą samą osobą.

Tytuł 1szy

O wymogach weksla przekazowego (Art. 4-7)

Przepis Art 4-7 stanowi o wymogach weksla cudzego i

pewniejszego osobistego ludzi o skutkach pisma, którem na jednym z wymogów zbywa.

I.

O wymogach weksla przekazowego (cudzego.) (Art. 4 i 5)

Istotnemi wymogami są te, w których braku chociaż niech jednego odejmuje wszystkim na wekslu uczynionym oświadczeniom wekslowym wszelką moc prawa wekslowego. Są to wymogi, które Art. 4 podaje. Jest ich 8. Wymogi te tyczące się formy weksla muszą się już ze samego pisma wekslowego okazać; nie wymaga się by wymogi materyalne weksla jako to zdolność wekslowa etc. ze samego weksla już się okazała. Brak tychże uzasadnia wyłącznie zarzut względnie osobisty (Art 1 i 3). Usterki ortograficzne lub gramatyczne nie mają znaczenia prawnego, chyba że czynią myśl weksla wątpliwą.

Wymogami istotnymi są:

1) Zamieszczenie w samym tekście weksla nazwy „weksel" lub wyrażenia narodowego tej odpowiedniego w obcym języku, jeśli weksel w takim języku jest wystawiony (Art 4 l. 1). Weksel sam nazwą tą siebie nazwać powinien. Nazwa ta więc nie może być jako napis, nagłówek pisma umieszczona, lecz winna być w samem piśmie tj. w samej osnowie weksla zamieszczona. Wyrażenie „zapłać pan według prawa wekslowego" nie są w stanie zastąpić wymogu. — W języku niemieckim może być wyraz „Wechsel" zastąpiony wyrażeniem „Wechselbrief", „Wechselurkunde" i „Wechselschuldverschreibung". — Weksel w obcym języku

Die Klage auf Grund eines gezogenen, von dem Bezogenen unterfertigten Wechsels, in dessen Inhalt anstatt des Wortes „zahlen Sie" das Wort „zahle ich" aufgenommen sind, ist nicht vom Anfang an zurückzuweisen. Über eine solche Klage ist das Verfahren nach Wechselrecht einzuleiten (E. O. G. v. 6/4 1881 Z. 3816 G. U. W. Nr. 94/1881). —

67

34

wyłączony jest zaś. Weksel jest nieważny, jeśli w krajach koronnych a bodaj Austrii wyp. wystawiony był w języku hebrajskim lub żydowskim lub gdy tylko użyto pisma hebrajskiego lub żydowskiego (D. N. z 22/10 1814)

2) Wymienienie sumy pieniężnej wypłacić się mającej (Art 4 l. 2)

Z tego wymogu wynika, że weksel nie może opiewać na papiery wartościowe lub przyrodne, towary, świadectwa etc. a zatem wyłącznie brzmieć ma, się na pewną oznaczoną sumę pieniężną, zaś bez przyrzeczenia płacenia odsetek gdyż według R. M. z 8/11 1858 z weksla obejmującego takie przyrzeczenie żadne nie powstaje zobowiązanie wekslowe.

Rodzaj monety może być krajowy lub zagraniczny (Art 37) Można też podać monetę z obiegu wycofniętą byleby tylko jeszcze była używaną za walutę rachunkową (Art. 37) np. moneta konwencyjna.

Suma pieniężna może być liczbami lub głoskami wyrażona (Art 5) Ponieważ wypłacić się mająca suma zazwyczaj kilka razy w wekslu wymienioną bywa, przeto na przypadek zachodzącej różnicy między wyrażonemi ilościami podaje Art 5 następujące przepisy:

a) wypisanie sumy głoskami ma bezwzględne pierwszeństwo przed wyrażeniem liczbami

b) jeśli suma kilka razy głoskami jest oznaczona, trzymać się należy sumy mniejszej – i

c) jeśli suma kilka razy wyłącznie liczbami jest wyrażona trzymać się należy sumy mniejszej

Art 5 przypuszcza zarazem, że nie zachodzi wątpliwość co do gatunku monety, lecz tylko wątpliwość co do ilości tego samego gatunku monety. Gdyby zatem weksel brzmiał raz na 100 zł. a drugi raz na 100 talarów, weksel byłby nieważnym. Wreszcie Art 5. odnosi się wyłącznie do oznaczenia sumy wekslowej znajdującej się w samym tekście weksla, gdzie wyrażenie sumy wekslowej w tekście weksla stanowi wymóg istotny, a Art 5 wyraźnie się odnosi do Art 4 l. 2.

Wyrażenie sumy wekslowej u góry nad tekstem weksla, nie jest stanowcze (chyba że tekst weksla do niego odsyła) Luźnej się zapatruje praktyka.

4/5 1880.

3) Nazwisko osoby lub firma, której lub na zlecenie której wypłata uiszczoną być ma (remitent, biorący weksel Art 4 l. 3)

Prawo wekslowe tego wymaga nazwiska wekslobiorcy z weksla wymienionym być musi, przeto weksle opiewające na okaziciela są nieważne. Zakaz ten można obejść przez wystawienie weksla na własne zlecenie wystawcy i indosowanie go in blanco. Również nieważnym jest weksel, w którym nazwisko wekslobiorcy nie jest zamieszczonem albo gdzie ma-ma być uiszczonem „panu N. N. lub spadkobiercom N. N."

Nazwisko biorącego weksel ma być należycie oznaczone, aby osobę tę można poznać bez wszelkiej wątpliwości. Nie doniesieniem jest zawsze zamieszczenie obok nazwiska także imienia. Obojętnem jest nazwa czy nazwisko familijne lub też tylko firma osoby z weksla wymienioną zostaje. Nie wymaga się, by wekslobiorca był zdolnym do zaciągania zobowiązań wekslowych, nawet stanowczo nie, kiedy weksel nie jest

pobyskuje przez indosacyą. Ważność weksla nie cierpi przez to wcale, że wekslobierca z chwili wydania weksla jeszcze nie istniał np. spółka akcyjna nie była jeszcze zapisaną do rejestru handlowego (Art. 211 ust. 1 kod. hand.) – Zobowiązanie wekslowe na korzyść takiego wekslobiercy ma dopiero przez trzecich przyjęte, wcale skutkować od chwili prawnego zaistnienia wekslobiercy. Gdyby zaś natomiast wekslobierca nie istniał prawnie, wówczas weksel jeszcze jest niekompletnym, ponieważ względem osoby wekslobiercy nie mogłoby powstać zobowiązanie wekslowe, przeto zwłaszcza nie rozumie się stosunku prawne innych z weksla interesowanych osób.

Wystawca i wekslobierca nie koniecznie przez dwie różne osoby reprezentowanemi być winny. Wystawca bowiem wskazać może samego siebie jako biorącego weksel (Art. 6) /Weksel własnemu zleceniu np. zapłaci Pan na moje zlecenie:/

Obok nazwiska wekslobiercy umieszcza się zazwyczaj dodatek „lub na zlecenie" /an die Ordre meines Eigenen – an die Ordre meines Hrn.) przez co wzmocnione było prawo wekslobiercy do przeniesienia weksla przez indosacyę na kogo innego ze skutkiem wekslowym. Dodatek ten jest jednak według Art. 10 u nas zbytecznym.

Jeżeli weksel brzmi w sposób następujący: Zapłaci Pan temu Pawłowi lub oddawcy: wówczas ten ostatni dodatek równy jest dodatkowi „lub na zlecenie"

d) Czas, w którym wypłata nastąpić ma. Czas

wypłaty może być tylko jeden i ten sam dla całko-
witej sumy pieniężnej i ustanowionym
być może jedynie a) na pewien oznaczony
dzień b) za okazaniem lub na pewien czas
po okazaniu c) na czas oznaczony po dniu
wystawienia wekslu (po dacie) i d) na targ
(s)watny lub jarmarek (weksel jarmarczny).
(Art. 4 l. 4)

Ustęp ten obejmuje 3 prawidła:
a) Weksel musi oznaczyć czas wypłaty, inaczej
byłby nieważnym
b) Weksel tylko jeden czas wypłaty podać może
c) Czas wypłaty może być tylko ustanowio=
nym jedynie w sposób Art. 4 l. 4 wskazany.

Ustanowienie dwóch lub więcej terminów
wypłaty, choćby ustanowienie było jedno=
znacznem, czyni weksel nieważnym, bez
względu czy sposób oznaczenia każdego lub
tylko jednego czasu wypłaty odpowiada usta-
wie np. „Zapłacić pan dnia 1. lipca 1880 albo
3 miesiące po wypowiedzeniu".

Czas wypłaty musi być możliwym, inaczej
weksel jest nieważnym np. weksel wystawiony
dnia 1. maja 1880 ma być płatny dn. 1. stycznia 1880.
Czas wypłaty oblicza się według sposobu obliczenia
czasu, z miejsca wypłaty wekslu obowiązującego.

Czas wypłaty może być ustanowionym tylko
a) na pewien oznaczony dzień. Obojętnym
jest sposób oznaczenia tego dnia. Ustawa
dozwala oznaczeń 4. maja - we środę popiel-
cową, na św. Jan - we czwartek po Wielkiejnocy -
37 dnia po Zmartwychwstaniu, z niedzielą wielkanocną,

wszystkie te terminy oddzielenia oznaczają duże ważne. Powszechnie nie dopuszcza następujących wyrażeń: jako niedostatecznie oznaczających dzień wypłaty np. "na Wielkanoc", "na Boże Narodzenie" etc. gdy te święta trwają przez dni kilka, a więc nieograniczony dzień wypłaty ujęty ostatecznie.

Czas wypłaty jest należycie oznaczony, jeżeli za takowy podany jest początek, środek lub koniec miesiąca (Art. 30 i R. hr. z 2/11 1858)

Nieważnym byłby weksel zawierający wyrażenie: "zapłacę Pan w ciągu miesiąca stycznia"

Najw. Tryb. uznał ważność weksla, który podał czas wypłaty w sposób następujący: "do 1°. stycznia" utrzymując że oznaczenie takie czasu wypłaty stoi na równi z wyrażeniem "dnia 1 stycznia". Tak samo się rzecz ma z wyrażeniem "w 3 miesiące zapłacę Pan" (Orz. Najw. Tryb. z 11/2 1865 i 19/11 1870)

Tak samo O. N. T. z 11/1 1882 L. 11752 P. S. O. Nr. 14/882. –

Najw. Sąd handl. norymb. uważa weksle z oznaczeniem dnia wypłaty "od do" za nieważne, weksle zaś jest ważny "w 3 miesiące" za ważne

Ustawa żąda tylko, aby dzień był podany, nie zaś, jak pod lit. c, aby był wymieniony także miesiąc i rok. Zaniechanie wymienienia roku i miesiąca nie pociąga samo przez się nieważności weksla, jeżeli tylko z całej wystawienia weksla uzupełnione być może oznaczenie miesiąca i roku; to zaś tylko wtenczas nastąpić może, jeżeli brakujące oznaczenie miesiąca i roku zastąpić się da miesiącem i rokiem z daty podanym nie zaś gdyby inny miesiąc lub rok podstawiony

być umieszczony np. „Zapłaci Pan 31go ....." a weksel wystawiono dnia 1go maja 1880" — albo „zapłaci Pan 1go lipca..". W pierwszym przypadku może być miesiąc i rok, w drugim zaś rok zastąpiony oznaczeniem miesiąca i roku podanymi w dacie weksla — nie zaś w następującym przypadku np. „W Krakowie dnia 31go maja 1880. Zapłaci Pan 1go – 100 Zlr." — albo zapłaci Pan 1go stycznia" — albowiem podstawieniem miesiąca maja i roku 1880 dzień wypłaty staje się niemożliwym.

Szczególnym rodzajem weksli są weksle opiewające na raty np. Zapłaci Pan za tym wekslem 1000 Zlr. albo 1go stycznia 100 – 1go lutego 100 Zlr. &c. Weksle takie są nieważne, albowiem czas wypłaty dla całkowitej sumy musi być jeden i ten sam. (Rozp. z 29/10 1852 i z 2/11 1858)

b) za okazaniem lub na czas oznaczony po okazaniu (Art. 4 l. 4)

Weksle brzmiące za okazaniem (auf Sicht – a vista – a piacere) są płatne w dniu, w którym głównemu dłużnikowi wekslowemu przedstawiono weksel do wypłaty.

Wyrażenia równoznaczne z wyrażeniem „za okazaniem" są „dniedyadalnych" albo „po okazaniu" albo „według upodobania (posiadacza weksla)" – „na żądanie – natychmiast" oto zapłaci Pan ....."

Wyrażenie „nach Sicht" „po okazaniu" bez oznaczenia dalszego czasu znaczy tyle co auf Sicht – za okazaniem. Tak samo gegen Sicht.

Weksel wystawiony na czas oznaczony po okazaniu.

są płatne po upływie tego czasu licząc go od dnia okazania wekslu dłużnikowi głównemu. Czas ten zaznaczać można dniami, tygodniami, np. „14 dni – 4 tygodnie od dnia po okazaniu zapłacisz Pan".

5/5 1880. c) na czas oznaczony po dniu wystawienia wekslu (Art. 4 l. 4)

Weksle takie nazywają się „wekslami po dacie" np. 14 dni po dacie.

Oznaczenie dnia wypłaty przez „3 miesiące a dato" jest ważne i znaczy tyle co „po dacie". Tak samo „po 3 miesiącach zapłaci Pan".

Wyrażenia a dato, de dato, dato – znaczą tyle co „po dacie".

d) na jarmark (Art. 4 l. 4)

Ustawa rozróżnia Messe (targowy) i Markt (jarmark) nie mając względu co do wekslu żadnej różnicy między temi wyrazami. W Austryi nie znamy targów ratnych. Przez wyraz Messe i Markt rozumiemy tylko targi doroczne, nie zaś tygodniowe. Właściwość wekslu jarmarcznego polega na tem α) że czas wypłaty nie ustanowiony jest w ogóle na czas jarmarku bez bliższego oznaczenia pewnego dnia, którego zatem nie wydają ustawy wekslowe, lecz oznaczają się na mocy ustaw, obowiązujących z odnośnem miejscem jarmarcznem i β) że miejscem wypłaty jest miejsce jarmarku np. „na jarmarku jesiennym krakowskim 1880 zapłacisz Pan ... (adres) do Pana Jana w Krakowie".

Ponieważ czas wypłaty oznaczonym być może jedynie w sposób wyżej podany a–d. przeto następuje

weksle są nieważne, jeśli je w kraju wystawiono

a) weksle opiewające na termin niepewny (a uso) t.j. na czas wymagalności oznaczony po dacie lub okazaniu

b) weksle bez wszelkiego oznaczenia czasu wypłaty

c) weksle, których czas wypłaty zależy od poprzedniego wypowiedzenia, lub ziszczenia się pewnego warunku etc. Takie weksle wystawione za granicą będą u nas ważnymi wekslami, jeśli takimi są według ustaw miejsca wystawienia (Tytuł XV)

Ważność weksla co do jego wymogów ocenia się według miejsca wystaw.²

5) Podpis wystawcy (trasanta) z nazwiska lub firmy (Art 4 lit. 5)

Wykształcenia umienia ustawa nie wymaga. Kto nie jest w stanie podpisać swego nazwiska, zastosować się winien do przepisu Art 94.

Podpis może być uskuteczniony przez trzeciego w skutek upoważnienia wystawcy, zachowując przy tem przepis ustawy z 19/6 1872 jeśli podpis zobowiązać ma podpisanego (Ob. Tytuł XVIII)

§: 37. pat. exm.

Nie wymaga się, by nazwisko było aż do ostatniej głoski wypisanem i poprawnie napisanem, byleby tylko nie zachodziła wątpliwość co do tożsamości osób i co do jednej osoby, że określić chciała swe nazwisko z zupełnością.

Podpis może być uskuteczniony jedynie ze pomocą pisma, nie zaś ze pomocą stampigli, również nie stenograficznie, nareszcie winien podpis być położony tuż pod osnową weksla tak t.j. gdzie się tekst kończy. Podpis uskuteczniony przed osnową weksla albo na boku, nie jest ważny. Podpis wzdłuż znaczka stemplowego jest ważny, byleby się znajdował tuż pod osnową weksla.

Przy firmach spółek handl. wymaga się podpisu pełnej

firmy z wszystkimi dodatkami porządek bliżej określającemi i w rejestrze handl. wpisanemi stanowi podpis na wekslu Spółki.

Do ważności podpisu firmy wystarczy podpis właściciela, prokurenta, pełnomocnika pod firmą stemplem wyciśniętą.

Dekr. Nadw. z 19/2 1846 N. 938 Zb. U. Sąd.

Nie wymaga się, aby osnowa wekslu napisana była przez wystawcę. Równo jest obojętnem, czy tylko podpis w języku hebrajskim lub żydowskim wykonany uważa się za rzecz ważną (D.N. z 4/3 184[illegible]) który niewzytelniony być musi stosownie do Art. 94.

Firmę wekslu i jego na tej firmie polegające ważności nie zależy od tego, czy wystawca lub przekazany istnieją, ani też od tego, czyli ich podpisy są prawdziwe lub sfałszowane, jaki stosunek między tymi osobami zachodzi.

ale nie jest obowiązany

6) Wymienienie miejsca, dnia, miesiąca i roku wystawienia (Art 4 l. 6)

Ustawa nie wymaga, aby czas w wekslu podany także miejsce wystawienia było prawdziwem. Miejsce jest to miejsce geograficzne, nie zaś ulica.

Ponieważ ustawa wymaga wymienienia dnia i miesiąca, przeto nie można używać [illegible] wyrażeń ogólnikowych t.j. wyrażeń nie obejmujących ani dnia ani miesiąca np. Kraków w niedzielę wielkanocną - wolno jednakże będzie oznaczyć czas przez początek, środek lub koniec miesiąca (Art 30 i R.M. z 2/10 1858)

7) Nazwisko osoby lub firma która zapłacić ma (nazwisko trasata, wypłatnika, przekazanego) (Art 4 l. 7)

Co podaliśmy wyżej pod 3 i 5 o naturze wekslowej stosuje się także do nazwiska przekazanego. Nazwisko

Napisanie stwierdzenia akceptu poprzedzone oświadczeniem na wekslu przez trzecią osobę wypisanego, jako znak wyraźny a nie jako podpis za oświadczeniem przez wekslowego uważany być powinien (O.N.T. z 17/9 1878 l. 10276 Pr.s.a. N. 42/878.)
Zur Unterschrift des [illegible] von [illegible]

zamieszczone się zazwyczaj w formie adresu po lewej stronie pod osnową wekslu. Może też być umieszczone i w samej osnowie wekslu. (Weksel może podać i wyżej przekazanych.)

8) Oznaczenie miejsca, gdzie zapłata nastąpić ma. Jeżeli osobne miejsce wypłaty wskazanem nie zostało, będzie uważane za miejsce wypłaty wekslu i zarazem za miejsce zamieszkania przekazanego miejsce położone obok nazwiska lub firmy przekazanego (Art. 4 l. 8)

Miejsce wypłaty winno być wprawdzie uwidocznionem, wszelako ustawa nie wymaga, aby takowe w osnowie wekslu umieszczonem było. Wystarczy już samo wymienienie na adresie miejsca obok nazwiska przekazanego. To miejsce uważa się za miejsce zamieszkania przekazanego a zarazem za miejsce wypłaty. Stąd wynika, że wszystkie czynności, które na miejscu zamieszkania przekazanego przedsiębrane być winny np. przedstawienie wekslu do przyjęcia, zaciągnięcie protestu z powodu nieprzyjęcia etc. na temże miejscu przedsięwzięte być muszą, chociażby miejsce to w rzeczywistości nie było miejscem zamieszkania przekazanego.

Wskutek uznania miejsca położonego obok nazwiska przekazanego za miejsce jego zamieszkania, nazywa się to umówione miejsce zamieszkania.

Uzmiankowane miejsce zamieszkania przekazanego tylko wtedy nie jest zarazem miejscem wypłaty, kiedy obok niego podano inne miejsce jako miejsce wypłaty. Taki weksel nazywa się wekslem domicylowanym (Art 24) który takiej formy wekslu bywa zazwyczaj: Do pana Jana w Krakowie płatny

Person mit Bleistift beigesetzten Wechselbetrag muß als eine wechselrechtlich verbindliche Unterschrift angesehen werden (Obst. G. H. E. v. 17/1 1883 Z. 14202. G. H. Nr. 34/883.)

39

Domicyl

w Tarnowie.

Ustawa nie wymaga, aby miejsce wypłaty odróżniało się od miejsca wystawienia wekslu. Wystawca może wydać weksle przekazowe na siebie (Art 6)

Weksle płatne na miejscu wystawienia nazywają się miejscowemi (dr. Platzwechsel) płatne zaś w innem miejscu weksle zamiejscowemi (dr. Distanzwechsel)

Weksel jako akt formalny zawierać może tylko jedno i to ściśle oznaczone miejsce wypłaty. Wymienienie kilku miejsc wypłaty jest bezskuteczne, a tej mierze się ściśle [illegible] Art 4 miejscem zapłaty będzie tylko to miejsce z kilku podanych, które bezpośrednio położone jest obok nazwiska lub firmy przekazanego (Orz. Najw. Tryb. z 8/7 18.. i drugiego z 3/5 1868 i 24/6 1874 Ob. zbiór procesu cywilnego) Najw. Sąd Handl. wymienienie uważa tedy weksel za nieważne.

Kilka miejsc

Weksel osobisty zawsze być ważny w tym przypadku

Jeżeli weksel przekazowy nie podaje żadnego miejsca wypłaty podając adres następujący: „Do Pana Piotra płatny z dobrym dobrodziejstwem miejsca" weksel jest nieważny. Weksel osobisty zawsze będzie w tym przypadku ważnym, ponieważ miejsce wystawienia wekslu osobistego uchodzi za jego miejsce wypłaty (Art 97)

Owego dodatku dodanego do miejsca wypłaty np. z Krakowie lub gdziekolwiek będzie nie można uważać za umiejscowienie albowiem i to wymaga wymienienia ściśle oznaczonego miejsca wypłaty (Art 4 i 99) Dodatek tedy nie ma żadnego znaczenia z dziedziny prawa wekslowego i procesowego

Wymienione wymogi lb. 1-8 muszą być spojone co do [illegible] przez wekslu płatnik [illegible] z wekslem zamieszczony

Wypełnienie weksla przekazowego słowami: „zahle ich" zamiast „zahlen Sie" nie pociąga za sobą nieważności weksla, jeżeli weksel zawiera wszelkie wymogi weksla przekazowego (O.N.T. z 11/1 1882 l. 11752 P.S.A. N 14/882)

Weksel jest nieważny jeśli wypłata sumy wekslowej zależy od wojennego zdarzenia pewnych wekslowego lub od dopełnienia pewnych warunków. 7/5 1880.

II

O wymogach weksla przekazowego osobistego

Na mocy Art 6. wystawca weksla przekazowego może samego siebie podać za przekazanego, jeśli wypłata nastąpić ma w innem miejscu, niż w miejscu wystawienia weksla. Weksel taki nazywa się wekslem przekazowym osobistym. Co do swej istoty jest on wekslem osobistym umiejscowionym. Przepisy Art. 98. 99 odróżniają go jednak od tego weksla. Różnica leży w formie, gdyż weksel osobisty umiejscowiony obejmuje przyrzeczenie zapłaty przez samego wystawcę np. „W Krakowie dnia 7 maja 1880 W trzy miesiące po dacie zapłacę za tym wekslem Tysiąc Złr. p. Pawłowi (podpis) Piotr (adres) do mnie samego. Płatny w Tarnowie". Przeciwnie weksel przekazowy osobisty zachowuje zupełną formę weksla osobistego przekazowego a wystawca składa na siebie jakoby na 3cią osobę wypłatę mającą się nastąpić w miejscu różnem od miejsca wystawienia weksla. Z tego powodu przemawia do przekazanego przez „zapłać Pan" tak jak gdyby do osoby trzeciej np. „W Krakowie dnia 7 maja 1880 W trzy miesiące po dacie zapłać Pan za tym wekslem Panu Pawłowi Tysiąc Złr. (podpis) Piotr – a adres brzmi następnie: do mnie Piotra w Tarnowie – albo – do mnie w handlu pod firmą Piotr w Tarnowie. Weksle takie zazwyczaj wystawiane bywają przez takie domy handlowe, które posiadają zakłady handlowe

w różnych miejscach.

Weksel przekazowy osobisty musi być zaopatrzony nie tylko we wszystkie 8 wymogów weksla przekazowego, ale oprócz tego wymaga ustawa
9) aby wypłata weksla nastąpić miała w innem miejscu, niż z miejsca wystawienia weksla, inaczej bowiem weksel byłby nieważnym. Aby zaradzić z tym ostatnim przypadku weksel uznać za ważny, wymaga się, by weksel był z istoty wekslem przekazowym osobistym t.j. wymaga się, aby między wystawcą i przekazanym zachodziła tożsamość osób i ta tożsamość już z samego weksla się okazała, tak samo jak przy wekslach na własne zlecenie wystawcy. Nie wystarcza zatem, że nazwisko i imiona są równobrzmiące.

wyrażenie „mnie" w adresie

Z uwagi na to, że Art. 6. stanowiący o wekslach osobistych przekazowych umieszczony jest w Rozdziale o wekslach przekazowych wynika, że wszystkie przepisy tyczące się weksli przekazowych stosowane być mają także do weksli osobistych przekazowych, że więc wystawca i przekazany pod każdym względem uważani być winni za dwie różne osoby. Weksel taki dopuszcza więc przedłożenie do przyjęcia, założenie protestu z powodu nieprzyjęcia lub niewypłaty a to jako warunek wykonywania prawa zwrotnego poszukiwania na wystawcy i poprzednikach. Napotykamy weksle przekazowe osobiste brzmiące na własne zlecenie.

Weksle przekazowe osobiste mogą być [illegible] [illegible]

Ustawa wekslowa nie wspomina o wekslach

z których przekazany podawanyby był za wekslobiercę-
z tego mniemania wnosić jednak nie można,
że weksle takie są bezskuteczne. Każdy weksel może
być indosowany na przekazanego.

III

O wymogach weksli osobistych w przeciwstawieniu do weksli przekazowych

Przepis Art. 96 podaje wymogi weksla osobistego. Są one takie same, jakie przepisane zostały dla weksla przekazowego w Art 4 od 1-6. Do nich więc zastosować wypada co pod I od 1-6 podaliśmy o wekslach przekazowych z tą wszakże różnicą, że weksel osobisty nie może opiewać na własne polecenie wystawcy. Ze samej już istoty rzeczy wynika, że przy wekslach osobistych odpada wymóg 7my wymieniony w Art 4 pod l. 7. tyczący się oznaczenia nazwiska przekazanego, albowiem wystawca sam jest płatnikiem. — O wymogu 8mym stanowi Art. 97 następnie: Jeżeli w wekslu osobistym osobne miejsce wypłaty wskazanem nie zostało, miejsce wystawienia uważa się także za miejsce wypłaty tak i zamieszkania wystawcy. Stąd wynika, że zbytecznem jest podawać miejsce wypłaty, gdy za takie uchodzi miejsce wystawienia weksla osobistego. Jeżeli zaś w wekslu osobistym wskazano osobne miejsce wypłaty, różniące się od miejsca wystawienia, weksel natenczas jest umiejscowionym, a adres jego brzmi, gdy n.p. weksel wystawiono w Krakowie – „do mnie samego płatny w Tarnowie".

Przepis Art. 98 nie wymienia Art. 6 (stanowiącego o wekslach na własne zlecenie i o wekslach przekazowych osobistych) jest to takiego, którego przepis miałby być stosowanym do weksli osobistych. Weksel osobisty podający wystawcę za biorącego weksel byłby więc nieważnym, chociażby go indosowano na osobę 3cią z imienia podaną albo uzupełniono z wymienieniem wydającego z uzupełnieniem.

IV

O wyjątkowych wymogach weksli przekazowych i osobistych

Ustawodawstwo austryackie wymaga w niektórych przypadkach dopełniać pewnych formalności, od których zależną czyni prawną moc zobowiązania przez dłużnika na siebie wziętego bez względu czy nim jest wystawca weksla, przyjemca, indosant, współpodpisany lub przyjemca przez wyręczenie.

Ważność oświadczenia wekslowego wymaga sporządzenia aktu notaryalnego:

1) jeżeli oświadczenie wekslowe uczynione zostało przez małżonka na korzyść drugiego małżonka (§ 1 ust. z 25/7 1871 Dz. Ust. Państw. Dział II Rozd. II Tyt.) Według Orzecz. Najw. Tryb. z 27/4 1876 tyczy się powołany § 1 ust. z r. 1871 tylko umów o pożyczkę między małżonkami, nie zaś zobowiązań wekslowych.

2) Tak samo wymaga sporządzenia aktu notaryalnego ważność oświadczenia wekslowego uczynionego osobiście przez ślepych albo przez głuchych nie umiejących czytać, albo przez niemych nie umiejących pisać (Ust. powyżs. z r. 1871)

V.

O dodatkach zazwyczaj w wekslach zamieszczonych, lecz nie istotnych.

Ponieważ ustawa wekslowa jedynie wymogi objęte Art 4 i 96 poczytuje za istotne, przeto wszelkie inne zazwyczaj z wekslu zamieszczane dodatki nie są istotnymi i mogą być zaniechane bez narażenia skuteczności poszczególnych oświadczeń wekslowych. Do tych liczymy:

1) uwagi tyczące się waluty lub pokrycia, a więc poświadczenie wystawcy, że ten odebrał walutę i w jaki sposób, albo uwaga, że przekazany otrzymał pokrycie i jakie, lub że je otrzyma później, albo że się z tym względu trzymać ma osoby trzeciej, który [?] naznaczone [?] zazwyczaj oznacza się przez pospolitowe [?] głoski (weksel-przekazow-dowierzony [?]) Wszystkie te uwagi są zbyteczne, bo nie wyłączają ze wekslowej odpowiedzialności ani osób czyniących te uwagi, ani innych osób. Uwagi takie są zazwyczaj dla osób 3cich nieznamienite.

2) uwaga, że przekazany wypłacić ma sumę wekslową dopiero za poprzedniem odebraniem listu wystawcy (aviso), lub bez tego.

Weksle ulegają opłacie stemplowej. Brak stempl. nie unieważnia wekslu, pociąga wszakże za sobą ~~kara~~ karę pieniężną. Ust. z 8/3 1876, dz. u. 26 [?] urzędu opłatę stemplową od wekslu.

10/5 1880.

VI

O wpływie braku jednego z istotnych wymogów weksli.

Art 7. który według Art 98 stosuje się także do weksli własnych stanowi co następuje:

Z pisma, którem nie dostaje jednego z istotnych wymogów, lub które obejmuje przyrzeczenie płacenia odsetek (Rzh. z 2/11 1858) nie powstaje żadne zobowiązanie wekslowe – Oświadczenia na takiem piśmie zamieszczone (indos, przyjęcie, współpodpis) nie mają również żadnej mocy wekslowej;

Takie pismo nie jest też wekslem. Brak istotnych wymogów nie może być zastąpiony innymi dokumentami (Orz. Najw. Tryb. z 14/12 1869).

Pismo sporządzone w formie weksla a zawierające w samej osnowie lub w dodatku takie zobowiązania, które nie wypływa z istoty weksla (?) nie nadaje się do zastosowania wekslowego (Orz. Najw. Tryb. z 29/12 1874 L. 16. 91 Nr. Orzecz.) Stąd wynika, że z takiego weksla nie powstaje żadne zobowiązanie wekslowe dopóki np. przyrzeczenie płacenia odsetek zamieszczone było w osnowie weksla lub w zezwoleniu na intabulacyę sumy wekslowej razem z odsetkami.

R.h. z 6/10 1858 rozstrzyga pytanie, czy uważać je zawsze, iż w czasie, kiedy przyjęcie lub inne oświadczenie (indos, współpodpis) na wekslu zamieszczono, brakowało jeszcze podpisu wystawcy lub jednego z wymogów istotnych wymienionych w art. 4. 96 i 97 a który dopiero później uzupełniony został. Według tej Rezol. zarzut taki żadnej wcale nie ma mocy przeciw trzeciemu rzetelnemu nabywcy weksla, przeciw temu zaś, który z samem uzupełnieniem później przedsięwziętem zgodzili, wtedy tylko, gdy udowodniono, że nieprawym lub zdradzieckiej umowie przeciwnem wypełnieniem zrobiono bezprawny użytek z dokumentu

jeszcze nie wypełnionego.
Czy prawo, któremu ulega na jednym z ostatnich wymogów weksla wymaga może szczególnej prawnej na zasadzie powsz. prawa pryw. lub prawa handlowego, kwestya jeśli podaje przyczynę zobowiązania, ocenia się w każdym danym przypadku według zasad prawa cywilnego lub handlowego.
Jeśli pozwiązane wymogi weksla są nieprawdziwe, to przecież zasada postuluje może za podstawę zarzutu w sądach wekslowych zwłaszcza, znosić, przyjęcia, albowiem te wymagają tylko aby weksel był formalnym, nie zaś aby podpis wystawcy lub sumy jaka wynosi był prawdziwy.

VIII
Materyał weksla

Materyałem weksla może być tylko papier lub materyał papier zastępujący co do przesyłek historycznych podług (Art. 11) Pismo może być nad tem owem atramentem, ołówkiem etc.

Tytuł 2gi

O zobowiązaniu wystawcy

I

Zobowiązanie wystawcy weksla przekazowego (Art. 8)

Jeśli weksel pusty zapełniony jest we wszystkie ostatnie wymogi a wystawca zdolny do zaciągania zobowiązań wekslowych, zaczem z chwilą napisania weksla, zaczyna odpowiadać temu za przyjęcie

weksla i wypłaty wedle prawa wekslowego

A) Przedmiot odpowiedzialności

Wystawca weksla odpowiada wekslowo
1) za przyjęcie weksla tj. za to, że przekazany przyjmie weksel przy jego przedstawieniu a zatem zapisze swe przyjęcie na samym wekslu (Art 19). To zdanie ma być tak pojmowane, że wystawca w razie nieprzyjęcia lub częściowego przyjęcia lub przyjęcia mniejszej sumy obowiązanym jest dać dostateczne zabezpieczenie co do wypłaty w terminie sumy wekslem objętej lub ilości nieprzyjętej tudzież zwrotu kosztów przez nieprzyjęcie zrządzonych (Art 25)
2) odpowiada wekslowo za uiszczenie sumy w dniu wypłaty tj. że w razie niedokonania wypłaty przez przekazanego (przyjemcę) wystawca sam obowiązany jest zapłacić sumę wekslową razem z przynależytościami (Art 49)
3) oprócz tego odpowiada za wypłacalność przyjmującego musi zatem zabezpieczyć sumę wekslową w razie niepewnej wypłacalności przyjmującego (Art. 29)

B) Osoby, którym wystawca odpowiada

Wystawca odpowiada wekslowo biorcy weksla i każdemu późniejszemu posiadaczowi weksla, nie odpowiada zaś w ten sposób przekazanemu bez względu czy tenże przyjął weksel lub też nie. Wystawca tylko tenczas odpowiada wekslowo przekazanemu, kiedy tenże nie przyjmujący weksla nabył weksel jako indosat (Art 10) albo jako wypłatnik przez wyręczenie (Art 63) jak i w tym przypadku

nie odpowiada posiadaczowi jako dłużnik, lecz jako indosatarzowi lub prokurentowi przez wyzyskanie. Stosunek prawny powstający między wystawcą a przekazanym z tytułu zapłaty przez przekazanego uskutecznionej, nie jest stosunkiem wekslowym lecz stosunkiem powsz. prawa cyw. lub handlowego i może być tylko według tych praw oceniony.

c) Rodzaj odpowiedzialności

Wystawca odpowiada wekslowo a wyjątkowy przypadek objęty Art 83 – zawsze według prawa powszechnego cywilnego lub handlowego. Odpowiedzialność jego jest [illegible] (Art 8) i nie może być dowolnie zmienioną lub zniesioną jak to przy indosie [illegible] jest za dodaniem słów „bez odpowiedzialności – bez obliga" (Art 14). Odpowiedzialność wystawcy nie może być bowiem wyłączoną lub przez dodanie zastrzeżenia ograniczoną z wyjątkiem przypadków z Art 24 ust. 2 wymienionego. Dodatki lub ograniczenia takie uważają się za niepisane.

Zobowiązanie wystawcy jest pierwotnie w chwili podpisu powstającem; wystawca obiecuje bowiem zapłatę sumy wekslowej wzgl. którego to zobowiązania stanowczo ma ustać, skoro przekazany uiści sumę wekslową. Zobowiązanie jego nie powstaje więc dopiero z chwilą niezapłacenia sumy wekslowej czyli raczej z chwilą powstania prawa zwrotnego [illegible] na poprzednikach, przeciwnie ono ustaje, jeżeli przekazany zapłaci albo [illegible] [illegible] nań wekslowo.

88.

strać. Przeciw wekslu traci zatem owe prawo do regresu, albowiem nie przedsięwziął tych czynności od których przedsięwzięcia zależy zachowanie prawa wekslowego. Zresztą wystawca odpowiada bezwarunkowo i nie może przedstawianiem zarzucić, by wekslu nie przyjął albo nie zapłacił. Przekaziany może jeśli chce uwzględnić to zlecenie jednakże tylko dopóty dopóki wekslu nie przyjął, po przyjęciu bowiem obowiązany jest bezwarunkowo do wypłaty sumy wekslowej. (Więcej wystawca odpowiada solidarnie (Art 81)

11/5 1880.

II

Zobowiązanie wystawcy weksla osobistego

Postanowienie objęte Art 8. nie stosuje się do weksli osobistych (Art 98) albowiem wystawca weksla osobistego występuje w roli przyjemcy weksla przekazowego i odpowiada w ten sam sposób jak ten ostatni (Art 23 ust. 1) Odpowiada więc bezwarunkowo za wypłatę weksla w terminie, a to jako dłużnik główny a nie wymaga się do zachowania przeciw niemu prawa wekslowego ani przedstawienia weksla w dniu wypłaty, ani zaniesienia protestu (R. N. z 2/11 1858)

Tytuł 3ci

O indosie

Wyraz „indos" znaczy dosłownie tyle co oznaczenie na grzbiecie weksla zakreślone. W dzisiejszem prawo

wekslowego uwzględniamy dwa rodzaje indosów: indos właściwy i indos niewłaściwy.

Indos właściwy jest to oświadczenie na wekslu (przylżku, odpisie weksla) zakreślone, mocą którego wekslobierca przenosi prawa z weksla pochodzące na innego tj. indosata (indosatariusza) z tym skutkiem, że teraz prawa te bezpośrednio i niezależnie od stosunków poprzednika swego wykonywać może zarówno głównemu dłużnikowi i przeciw każdemu poprzednikowi z weksla zobowiązanemu. Indosat może weksel w ten sam sposób przenieść na innego itd.

Indos niewłaściwy jest to znów takie oświadczenie, mocą którego posiadacz weksla nie przenosi praw z weksla pochodzących na drugiego, temuż jedynie poleca zabezpieczenie i wykonywanie tychże praw na swoją rzecz (indosującego). Indos ten nie zawiera zatem ani do pozbycia praw wekslowych ani do tego, by indosanta zobowiązać wekslowo. Indos niewłaściwy więc t.z. dla zastępstwa wprawdzie wytwarza stosunek wekslowy zastępstwa indosanta przez indosata w obec osób z weksla zobowiązanych. Indosant pozostaje więc wierzycielem wekslowym, a indosat staje się jego pełnomocnikiem.

Prawa z weksla pochodzące mogą być także przeniesione przez zwykłą cesyę.

I

O indosie właściwym

Indos właściwy jest to akt prawny przenoszący prawa z weksla na innych potrzebny z wierzycieli

skutkami prawnymi. Można indos ten u-
ważać za nowy weksel przekazowy tj. za nowe
przyrzeczenie wekslowe z nowym poleceniem
zapłaty, zawsze z powtórzeniem treści samo-
żywej pierwszego czyli zasadniczego weksla. Tak-
że z indosach weksla osobistego upatrywać
można weksle przekazowe.

Indos nie mieści się ani z pojęciem cessyi
ani z pojęciem poręki. Indosant nie prze-
nosi osobistego prawa wierzyciela, on może
i chce przenieść tylko takie prawa, które
z samym wekslem są uzmysłowione i w za-
sadzie niezależne od prawa poprzednika,
będzie służą każdemu posiadaczowi formal-
nie legitymowanemu (Art. 36)

A) Warunki indosu właściwego

Do nich będzie należeć

1) Weksel powinien być zaopatrzony we wszystkie
istotne wymogi weksla.

2) Weksel musi być wekslem podatnym przez
indossacyę (Art. 9). Według naszej ustawy weksło-
wej może być każdy weksel przeniesiony na
trzeciego przez indossacyę nie potrzeba do tego,
aby w wekslu zamieszczonem było zezwolenie
na jego przeniesienie przez wyrażenie „na zle-
cenie" lub inne równoznaczne jak tego wy-
maga prawo wekslowe francuskie wymaga, albo do-
sądu handlowego dość, co do przekazów i dowodów
zobowiązania się wystawionych przez kupców
(Art. 301 k.h.) Jeżeli nie wystawca sobie życzy, aby
weksel wystawiony przez niego nadalnie był

przeniesiony przez indosaty, również może to z weksla wyrazić przez dodanie do nazwiska wekslobiercy wyrazów „nie na zlecenie" lub innych równoznacznych wyrażeń. (Weksel taki nazywa się nieprzenośnym przez indosament (der Rectawechsel). Indos takiego weksla nie pociąga za sobą żadnych skutków wekslowych, prawne zaś skutki, jakie wywierać może, oceniane być mają z reguły przepisów konferencyi według zasad powsz. prawa cywilnego.

Skoro więc indosant weksla nieprzenośnego przedsięwzięto przez biorącego weksel uważać za indos nieważny, albowiem tym sposobem pozostaje biorący weksel cytowanym w sprzeciwku wystawcy weksla, więc też ten ostatni chciał wystawiając weksel z zastrzeżeniem „nie na zlecenie wekslobiercy".

Nie tylko pierwszy indos ten i następne nie wywierają żadnych skutków wekslowych. Stąd wynika, że indosat jako taki nie ma żadnych praw wekslowych przeciw wystawcy, przysługującym i swoim poprzednikom (indosantom). Także i te następne indosy mogą być uważane jako indosy dla pełnomocnictwa.

Obecnie uwaga się zwraca na z takim indosem czyli praw wekslobiercy z weksla pochodzących.

Weksel który jako depozyt służyć ma na zabezpieczenie (Depot-Wechsel) może być indosowany choćby umowa jego podała, że jest w celu zabezpieczenia wydany (Orz. Najw. Tryb. z 18/5 1864

12/5 1880. z 6/11 1873).

3) Indos podać musi indosanta. Tym może być najpierw wekslobiorca a za nim dalsi kolejni indosaci względem następnego indosu. Bierna zdolność wekslowa indosanta o tyle jest wymaganą, o ile od niej zależy wekslowa odpowiedzialność indosanta, indos zasadnie jest ważnym, choć indosant nie jest zdolnym do zaciągania zobowiązań wekslowych (Art 3) Czynna niezdolność indosanta nie pociąga nieważności indosu i nie przeszkadza przy wprowadzeniu prawa ostatniego indosata do podniesienia sumy wekslowej (Art. 36)

4) Indos wymaga indosata. Weksel może być indosowany nie tylko na osoby trzecie, ale także na osoby z tego wekslu już obowiązane lub z nim interesowane. Indosat nie musi być z nazwiska podany. Od indosata jako takiego nie wymaga się biernej zdolności wekslowej

5) Weksel nie powinien był utracić swej zdolności do dalszego indosowania, co następuje z chwilą zapłacenia i z upływem czasu protestu z powodu niezapłaty (Art 16)

B) <u>Forma indosu właściwego</u>

Przeniesienie praw wekslowych na indosata uskutecznia się przez przeniesienie weksla ze zamieszczeniem:
1) albo na wekslu 2) albo na odpisie, albo 3) na przydłużku (Art 11)
Indos właściwy jest co do formy albo wypełniony

albo niezapełniony. Pierwszy zawiera prócz podpisu indosanta także oświadczenie przenoszące prawa z wekslu na indosata z wymienieniem jego nazwiska np. Zapłać Panu Pawłowi lub na jego zlecenie (podpis) Piotr" albo „Panu Pawłowi (podpis) Piotr" - albo „dla Pana Pawła (podpis) Piotr" Indos niezapełniony zawiera albo tylko podpis indosanta albo prócz tego i pewną formulność - udzieloną bez wymienienia indosata np. li tylko podpis Adam - albo Zapłać Panu Pana.... (niewymieniający nazwiska) - podpis Adam. Indos niezapełniony zowie się także indosem in bianco lub blanco.

c) Wymogi indosu właściwego a to

1) indosu zapełnionego

Indos ten może być umieszczonym nie tylko na grzbiecie wekslu, ale i na głównej stronie tudzież na kopii wekslu i na przydłużku.

Jeśli odwrotna strona wekslu zapełnioną jest indosami, natenczas łączy się z samym wekslem lub kopią tegoż kartkę papieru tego samego formatu jak weksel, aby na niej umieścić dalsze indosy. Ta kartka nazywa się przydłużkiem (die Verlängerung - allonge) Na drugiej stronie przydłużka wymienia się że kartka ta jest przydłużkiem wekslu podając zarazem główne znamiona wekslu jakoto nazwisko wystawcy, biorącego weksel i przekazanego, sumę wekslową, datę, oraz wypłaty i miejsce wypłaty. Przydłużek ma być połączony z wekslem lub kopią (Art 11). Sposobu tego połączenia nie podaje nam ustawa wekslowa. Według zwyczaju dawnego będą przy-

dłużku przyklejonym do weksla lub kopii, a indos, który stanowi przejście weksla na przydłużek tak się pisze, że głoski jednego wyrazu w połowie na wekslu a w połowie na przydłużku się wypisuje.

Przepis § 184 ust. sąd. stanowiący o szczytowaniu dokumentów z więcej arkuszy się składających nie ma zastosowania do przydłużka wekslowego.

O powyższych formalnościach weksli stanowi [illegible] wyłącznie ustawa wekslowa, ta wszakże nie wymaga zachowania przepisu objętego § 184 ust. sąd. Przeciw temu przemawia też praktykowany dotychczas zwyczaj handlowy stanowiący główne źródło prawa wekslowego a mający pierwszeństwo przed ustawą sądową.

Do wymogów indosu zapełnionego zaliczamy
a) nakaz płatniczy na osobę indosata mniej lub więcej z weksla uzupełnić się mający
b) wymienienie indosata – i
c) podpis indosanta

2) indossu niezapełnionego (Art 12)

Indos ten wymaga jedynie podpisu indosanta, podpis ten wszakże musi być umieszczony na odwrotnej stronie weksla (in dorso) na jego kopii lub przydłużka, jeżeli pociągnąć ma za sobą przeniesienie praw wekslowych ze skutkiem prawa wekslowego (Art. 12), a to dlatego, że sam podpis indosanta na głównej stronie weksla uważany by być musiał za współpodpis (Art 81). Sam podpis więc indosanta na głównej stronie weksla nie jest zdolnym do przeniesienia praw wekslowych. To się wszakże odnosi jedynie do indosu

niezapełnionego obejmującego wyłącznie podpis indosanta, jeżeli bowiem indos niezapełniony zawiera prócz podpisu indosanta wolę tegoż przeniesienia praw wekslowych bez wymienienia nowego indosata, natenczas indos takiż może być zamieszczony na głównej stronie weksla np. indos: zapłacić Panu Panu (niewymienione nazwisko) podpis Adam.

Przez indos in blanco staje się weksel papierem na okaziciela tj. każdy posiadacz tego weksla uważany będzie za prawnego jego właściciela dopóki indos in blanco jest ostatnim indosem. Zresztą wcale nie przypuszcza się, jakoby każdy posiadacz weksla jako to znalazca, złodziej już przez to samo miał być prawnym jego właścicielem, w procesie zaś wekslowym posiadacz takiż prawnie występuje jako powód, a pozbawionemu go właścicielowi weksla nie pozostaje nic innego, jak tylko żądać wydania tegoż w drodze procesu weksla na mocy Art. 74.

Indos zapełniony nie może być zamieniony na indos in blanco przez to, iż przekreślono oświadczenie przenoszące weksel zostawiając tylko podpis indosanta (Orz. Najw. Tryb. z 21/1 1873 do L. 36 Rep.)

Weksel wystawiony na własne polecenie wystawcy może być przez wystawcę indosowany in blanco. Z tego, że Art. 12 dopuszcza indosy in blanco wynika, iż indos nie wymaga żadnych innych formalności prócz podpisu indosanta, że przeto każdy indos uważany być musi za indos właściwy dopóki z jego osnowy nie okaże się, że jest tylko indosem pełnomocniczym czyli dla

całkowitym. Zatem idzie, że indos stanowczy nie wymaga
a) oznaczenia otrzymanej waluty (inaczej niż franc. i angiel.)
b) wystawienia go na zlecenie indosata, by weksel mógł być dalej indosowany (inaczej po franc.)
c) wymienienia miejsca wystawienia i daty indosu (inaczej niż franc.)

13/5 1880

D) Skutki indosacyi (Art. 10 i 14.)

Aby indos skutkował wymaga się by weksel indosowany znajdował się w ręku indosata.

1). Stosunek indosanta do indosata

Według Art 14 przyjmuje indosant na siebie równą odpowiedzialność jak wystawca weksla na mocy Art. 8. ku z tą różnicą, że indosant odpowiada tylko swym następcom. Przy wekslach osobistych indosant odpowiada także za wypłatność wystawcy weksla (Art 98 l. 4) Odpowiedzialność indosanta jest samoistna a więc niezależna od bieżącej zdolności wekslowej wystawcy weksla lub jednego z poprzednich indosantów, ponieważ niezawisła jest od prawdziwości podpisu tych osób (Art. 3. 75 i 76)
Indosant może się wszakże uchylić od tej odpowiedzialności (Art 14) dołączając do swego indosu słowa „bez odpowiedzialności" „bez obligu" lub inne równoznaczne wyrażenie, przez to jednak nic się nie zmienia w prawach jego indosata i tegoż następców. Oni też uprawnieni poszukiwać mogą swych praw zwrotnie na wszystkich swoich poprzednikach zatrzymując na poprzednikach indosanta, choć ten nie jest im odpowiedzialnym. Czy zaś indosant odpowiada na mocy prawa cywilnego

uwzględniając interes, który ktoś ma w przyjęciu wystawienia indosu, ocenić należy według istoty danego przypadku.

Jeśli wystawca wekslu opiewającego na własne zlecenie wystawcy indosuje weksel z zastrzeżeniem „bez odpowiedzialności" wówczas jednak odpowiada z aktu wystawienia wekslu tak jak każdy inny wystawca (Art. 8)

b) Stosunek indosata do jego poprzedników (Art 10)

Wystawca wekslu przekazowego lub osobistego [illegible] przyjmujący i wszyscy poprzedzający indosanci odpowiadają indosatowi wekslowo na mocy jego własnego prawa a temuż zachodzi z nimi bezpośredni stosunek jako samodzielny wierzyciel. Z tego powodu stanowi Art 10. że skutkiem indosu wszelkie prawa z wekslu przechodzą na indosata nie można, że indosat wstępuje w prawa swego indosanta, że się jest prawonabywcą tegoż; on raczej wstępuje w miejsce indosanta i nabywa nie tylko prawa swego indosanta z wekslu pochodzące, ale i prawa przeciw temuż indosantowi, niemniej prawa później powstałe np. prawa przeciw przyjemcy, który przyjął był weksel po indosie.

Wskutek indosu powstają następujące zmiany:

a) Dawniejszy posiadacz wekslu występuje z rzędu wierzycieli

b) indosat wstępuje (nie zaś w prawa) w miejsce dotychczasowego posiadacza, staje się właścicielem wekslu i nabywa wszelkie prawa z wekslu. Do tych praw zaliczamy:

α) prawo dożądania istniejące o ile są skutkami weksla.
Są to prawa które służą indosantowi jako indosatariuszowi
β) prawa, których poprzednicy nie mieli np. prawo zwrotnego poszukiwania na indosancie, pa-
co z powodu nastąpionego przyjęcia weksla.
γ) prawo dalszego indosowania weksla
δ) prawo zastawu na rzeczach ruchomych lub nieruchomych uzyskane przez jednego z poprzedników, a nie dozwolone na wekslu, i nie potrzebujące odrębnego przelewu tego prawa
ε) wszelkie prawa z prawomocnego nabycia płatniczego wynikające a więc prawo z wydanego przez poprzednika zajęcia i zaaresztowania rzeczy.

Do tych tylko praw ograniczają się skutki indosacji. Indosat nie będzie więc mocen o żądanie pokrycia pozwać przekazanego, który otrzymawszy pokrycie nie chciał przyjąć weksla.

Z podanych skutków indosacji wypływa:
a) że się nie można zasłaniać przeciw indosatariuszowi zarzutami, które mogą być przeciwstawione tylko jednemu z poprzedników na mocy osobistych stosunków (Art. 82)
b) prawa wekslowe indosata są niezależne od ważności wekslowej poprzedników lub prawdziwości ich podpisów (Art. 3. 75. 76)
c) indos zamieszczony na odpisie weksla jest skuteczny (Art 11)
d) Indosowanie kilku okazów jednego i tego samego weksla na rzecz różnych osób jest możliwem i wywiera skutki wekslowe (Art 6)

ε) Prawo indosata do dalszego indosowania weksla

Na mocy Art 10 służy indosatarjuszowi uprawnienie do dalszego indosowania weksla.

1) Przeniesienie weksla indosowanego in blanco (Art. 13)

Kto weksel nabył przez indos in blanco może go przenieść na trzeciego:

a) przez proste oddanie weksla bez wszelkiego uzasadnienia piśmiennego (§ 1393 k. c. – W tym przypadku odpowiada jednak jako cesjonarjusz za rzetelność i wypłacalność wierzytelności wekslowej a więc i za prawdziwość podpisów – Orz. Najw. Tryb. z 6/11 1861 i z 1/3 1870)

b) przez zapełnienie indosu in blanco imieniem swojem lub nazwiskiem nowego nabywcy –

c) przez umieszczenie nowego indosu, w którym poprzedzający wymieniony jest jako indosant, a nowy nabywca wymieniony jest lub też nie, przyczem z poprzednim indosie in blanco zpisuje lub nie zpisuje się nazwisko poprzedzającego.

Według Art 13 może posiadacz weksla zapełnić wszystkie, które na wekslu znajdujące się indosy in blanco, co z tej przyczyny ustanowiono, aby posiadacz weksla wykazać się mógł z własności weksla nieprzerwanym aż do niego dochodzącym ciągiem indosów.

Chociaż indosy in blanco nie przerywają tego ciągu, to przecież nienależny posiadacz ponieważ może takowy niestosownem wypełnieniem in-

dosu in blanco; w ten sposób uzyskuje posiada-
cz niewątpliwy dowód nabycia wekslu (Art 36)
Wypełnienie indosu in blanco uskutecznia
się w ten sposób, że nazwisko indosanta indo-
bezpośrednio następującego umieszcza się po-
do nazwiska indosata indosu in blanco.
Dalej nie sięga prawo, nie wolno więc dodawać
zastrzeżeń np. bez odpowiedzialności itp.

14/5 1880. 2) Zakaz dalszego indosowania wekslu uczynio-
ny przez indosanta (Art. 15)

Indosantowi służy także jak wystawcy prawo
zabronienia dalszego indosowania wekslu,
co wykonywaniem bywa przez umieszczenie
w indosie wyrazów „nie na zlecenie" lub in-
nych równoznacznych (Recta-indossement)
Przekroczenie zasadzie tego zakazu pociąga
za sobą inne skutki niż przekroczenie ta-
1.) kiego zakazu wystawcy. Jeżeli wystawca zabrania
indosacyi wekslu, wtedy indos nie wywiera
żadnych skutków wekslowych a więc ani między
indosantem a bezpośrednim jego indosatem;
2.) jeżeli zaś indosant zabrania dalszego indoso-
wania wtedy rzecz się ma jak następuje:
a) Indosant zabraniający dalszej indosacyi
odpowiada wekslowo swemu indosatowi, nie
zaś jego następcom na przypadek dalszej ind-
osacyi wekslu. Tym więc następcom nie służy
prawo zwrotnego poszukiwania na indosancie
zabraniającym indosacyi, jednakowoż oni jako
cesyonaryusze indosata indosującego weksel
wbrew zakazowi a więc w jego imieniu wydanie

przeciw indosantowi zakazującemu indosacyi te prawa wekslowe, które wspomnionemu indosantowi służą przeciw jego indosantowi czyniącemu ten zakaz. Stąd wynika, że indos obejmujący zakaz wspomniany wywiera wszelkie skutki prawa wekslowego względem indosata nie zaś względem jego następców.

b) Wszystkie indosy następujące po indosie wzbraniającym indosacyi wywierają jednakże wszelkie skutki prawa wekslowego z wyjątkiem przeciw indosantowi wzbraniającemu indosacyi t.j. każdy indosant odpowiada każdemu ze swoich następców według prawa wekslowego a odwrotnie każdy indosat ma prawa wekslowe przeciw swoim poprzednikom, mianowicie i poprzednikom indosanta wzbraniającego indosacyi, nie zaś przeciw temu ostatniemu.

3) Osoba, na którą weksel może być indosowany i skutki wynikające z indosowania weksla na osoby, które są już z weksla zobowiązane (Art 10) Weksel może być indosowany nie tylko na osoby trzecie, lecz także na osoby obowiązane już z tego weksla albo w ogóle interesowane jakoto wskazany w potrzebie, wskazany w umiejscowieniu. Do osób z weksla już obowiązanych należą:

a) wystawca weksla przekazowego, który przez indos nabył weksel przez siebie wystawiony. W takim przypadku wystawca będący w czasie wypłaty właścicielem weksla tylko od przyjemcy weksla żądać może zapłaty sumy wekslowej wystawca

Jeśli weksel nie został wystawiony, wystawcy nie służy prawo zwrotnego poszukiwania na jego indosancie i tegoż poprzednikach, gdyż jedno wystawca weksla jest względem tych osób prawnie zobowiązany (Art. 81). Weksel nowiększy przez sędzię umorzony na jednego z kilku wystawców weksla; natomiast tenże sędzia może uwolnić wekslowo od swoich współwystawców całej należytości wekslowej, gdy go do tego sędzia upoważnia, na podstawie którego stał się wyłącznym właścicielem weksla, a stosunek zachodzący między współwystawcami wekslowymi czy i z jakiej strony każdy z nich przyczynić się ma do zaspokojenia należytości wekslowej, polega wyłącznie na przepisach pow. prawa cywilnego (i handlowego). upoważnia się współwłaściciela do dochodzenia na swoim współwłaścicielu swej należytości z procesie zwyczajnym, albowiem takowa nie jest należytością wekslową, bo nie oparta na wekslu. Z tego zasadzie nie wypływa, iżby pozwany współwystawca nie mógł się bronić z procesu wekslowym na podstawie tego stosunku współnego (Art 82).

przekazany

b) przekazany. Względem przekazanego rozróżnić należy dwa przypadki: a) Przekazany, który nie przyjął weksla, występuje ze wszelkiemi prawami indosata, może się u siebie samego zaciągnąć protest z powodu nieprzyjęcia lub niezapłaty i wykonać prawo zwrotnego poszukiwania na wszystkich swych poprzed

nikach — β) Jeżeli girowany przypadł weksel
zwrotnie pośrednictwem indosacyi wekslu na jego rzecz
nastąpi wygaśnienie jego prawa jako indosata,
jego zobowiązań jako przyjmującego, jeżeli był
właścicielem wekslu w czasie wypłaty (§ 1445 k.c.)
To samo stosuje się do wystawcy wekslu oso-
bistego.
Weksel może być indosowany na nie jednego
z kilku przyjmujących lub wystawcę wekslu oso-
bistego. Tu się rzecz tak ma, jak wyżej pod a)
co do respektywnych wystawców wekslu girowanego.
c) Indosant poprzedni. Jeżeli indosant po-
wtórnie nabędzie tenże sam weksel i pozostał
jego właścicielem w czasie wypłaty, wówczas
aktem tym uwalnia od zobowiązania
wekslowego wszystkich indosantów, który po
pierwszym jego indosie nastąpili. Gdyby
z indosantów wespół podpisanych jeden
nabył weksel przed pierwszym indos, wówczas
zachodzą skutki wyżej pod a) podane.
Podane przypadki wygaśnienia praw weksło-
wych wtenczas tylko zachodzą, skoro wymienio-
ne osoby są posiadaczami wekslu w cza-
sie zapłaty wekslu; gdyby zatem osoby te
dalej indosowały weksel przed czasem wy-
płaty, natenczas wygaśnienie praw i zobo-
wiązań wskutek zjednoczenia nie miałoby
miejsca, owszem z powodu dalszej indosacyi
powstałyby względem osób trzecich wekslowe skut-
ki, jakoby zjednoczenie nie było nastąpiło.
Stąd: a) wystawca indosujący weksel na siebie

indos. - poprzedni.

indossowany odpowiada, bądź jako wystawca wszyst-
kim następcom, a oprócz tego jako indossant swojego
indossatorowi i tegoż następcom; b) przyjemca
ściągnięty na siebie podwójną odpowiedzialność,
a to jako przyjemca odpowiadałby za zapłatę
sumy wekslowej, a na przypadek uiszczenia przy-
jęcia za przyjęte części, — jako indossant zaś
zarazem za zapłatę całkowitej sumy; w razie
niedopełnienia czynności prawem przepi-
sanych dla zachowania prawa wekslowego, u-
wolnionym zostaje od obowiązków jako in-
dossant, nie zaś jako przyjmujący; to samo
stosuje się do wystawcy weksla osobistego.
15/5 1880. c) Indossant który weksel na siebie ponownie indo-
sowany dalej indossuje, odpowiada także podwójnie
jako wcześniejszy i jako późniejszy indossant, przy-
czem zdarzyć się może, że jego odpowiedzialność
jako późniejszego indossanta ustaje, nie zaś
z przymiotu wcześniejszego indossanta, jak to
np. ma miejsce w przypadku przyjęcia weksla
przez wyręczenie niedoterminowego na korzyść
indossanta znajdującego się między indossem
wcześniejszym a późniejszym jednego i tegoż sa-
mego indossanta. W tym bowiem przypadku
indossant ten odpowiada za zabezpieczenie
należytości wekslowej tylko na mocy wcześniej-
szego indossu. — d) Współwystawca weksla ciągnio-
nego lub osobistego. Współprzyjemca lub współin-
dossant pozwany przez wspólnie z nim podpi-
sanego, który weksel nabył przez indos (wyżej
pod a. b. c) i go dalej indossował, może temuż

wystąpującemu jako wierzycielowi wekslowemu odmówić zapłaty należytości wekslowej, jeśli udowodni, iż powód otrzymał weksel od swego następcy w celu tylko zaspokojenia należytości wekslowej na mocy (pierwotnego) oświadczenia wekslowego wspólnie przez niego i pozwanego wystawionego, w tym bowiem przypadku nie służy powodowi skarga wekslowa przeciw współpodpisanemu pozwanemu, lecz tylko prawo na zasadzie prawa cywilnego powszechnego (handlowego) którego w drodze procesu zwyczajnego dochodzić ma.

4) Indos podzielony.

Ustawa wekslowa nie rozwiązała pytania, czyli indos podzielony jest dopuszczalny, tj. czyli summa wekslowa może być podzieloną na dwie lub więcej części i każda część indossowana na tę samą lub na różne osoby. Z istoty weksla wynika, że podział taki nie jest dopuszczalny, wyrażnie zaś dopuszczeniem podzielności indosu podzielonego by została summa wekslowa, mielibyśmy już dwie lub więcej summ wekslowych, co się sprzeciwia postanowieniu B. N. z 2/11 1858, według którego kategorycznie summa wekslowa jedna i ta sama być musi.

5) Indossowanie weksla po upływie czasu wypłaty weksla czyli po upływie czasu zakreślonego na założenie protestu z powodu niewypłaty (Art. 16)

Co do indossowania weksli, dla których czas zakreślony na założenie protestu z powodu niewypłaty

już upłynął (Art. 41). Dwa przypadki odróżnić należy: 1) Jeżeli termin ustawą przepisany do założenia protestu z powodu niewypłaty upłynął bez zaprotestowania, a weksel po upłynięciu tego czasu został indossowany (t.z. indos po terminie – der Nachindossement) wówczas indossat (t.z. indossat po terminie – der Nachindossatar) nie ma żadnych praw wekslowych przeciw wystawcy weksla przekazowego i poprzednim indossantom t.z. indossantom przed terminem, ponieważ te prawa z powodu zaniechanego założenia protestu zgasły (Art. 41). Do indossantów przed terminem liczy się i ci, którzy indossowali weksel między dniem płatności a ostatnią chwilą zakreśloną na założenie protestu z powodu niewypłaty. — Indossatarowi po terminie służą jednakże następujące prawa: a) prawa wekslowe przeciw przekazanemu jeśli tenże przyjął weksel, gdyż dla zachowania prawa wekslowego przeciw przyjemcy nie potrzeba ani przedstawienia weksla w dniu wypłaty ani założenia protestu (Art. 44); to samo rozumieć się o wystawcy weksla osobistego (Art. 99) – b) prawo zwrotnego poszukiwania na poprzedzających indossantach, którzy weksel indossowali po upłynięciu terminu na założenie protestu z powodu niewypłaty zakreślonego, t.j. na indossantach po terminie. Co do sposobu wykonania zwrotnego poszukiwania w przypadku pod b) ustawa wekslowa nic nie orzeka, (ust. wyjątek nie wedle ustaw wekslowych) Z ogólnych jednak zasad wynika ani prawa regresu niemniej ze względu

ty rzeczy wynika, że indossat po terminie powin-nien weksel ostatecznemu dłużnikowi (przedawnionemu, przy-jemcy względnie wystawcy weksla osobistego) do wypła-ty przedstawić, w razie zaś odmówienia wypłaty zaprotestować, albowiem tylko w skutek protestu w stosownym czasie zrobionego może być wykony-wane prawo zwrotnego poszukiwania na po-przednikach (Art 41). Ustawa zaś pod względem przedstawienia weksla do wypłaty żadnego nie oznacza czasu; Pierwotny czas wypłaty weksla stracił swe znaczenie, nie może więc być sto-sowanym, uwzględnić zatem trzeba, czy indossant indossujący weksel po terminie oznaczył w swoim indosie pewien czas wypłaty lub też nie. W pierwszym przypadku trzymać się należy tego czasu, jeżeli zaś tenże indossujący weksel nie oznaczył innego czasu wypłaty, to daje poznać, że weksel, który jako już za-padły i w każdej chwili płatny będzie za oka-zaniem zapłacony, czyli innemi słowy indossant upatruje na teraz w tym wekslu weksel płatny za okazaniem. Weksel taki jednak powinien być przedstawiony do wypłaty w ciągu lat dwóch od daty wystawienia a to pod utratą prawa poszukiwania wekslowego na poprzednikach (Art 31 ust. 2). Stosując ten przepis do naszego przypadku liczyć będziemy te dwa lata od dnia wystawienia pierwszego indosu po terminie. Pośród występujących prze-ciw poprzednikowi twierdzeń, iż ten jest indossan-tem po terminie, odpowiedni jest twierdzenie,

Chwilę stanowiącą o tem, czy indos jest indosem po terminie, nie jest data indosu i tak wtedy nie wymagana jest chwila, kiedy należna weksla przez indos weszło go w posiadanie.

dowód powoda

Tę chwilę powód udowodni. Na przypadek udowodnienia, że indos jest indosem po terminie, będzie wierz. pozwanego indosanta chcącego się uchronić od roszczenia porządku udowodnić, iż od dnia wystawienia pierwszego

Zarzuty pozwanego

indosu po terminie aż do założenia protestu upłynęło więcej niż dwa lata. — Jeśli jeden z późniejszych indosantów po terminie podał w weksel dzień termin do przedstawienia weksla do wypłaty, obowiązek wekslowy tego indosanta ustaje, jeśli w ciągu tego czasu weksel do wypłaty przedstawiony nie był. — Odpowiedzialność przyjemcy nie doznaje żadnych zmian przez to, że weksel indosowano po terminie, on odpowiada bezpośrednio indosatowi po terminie przez 3 lata licząc od dnia wypłaty weksla. To samo rozumieć się o wystawcy weksla osobistego. Nie ma podstawy zdanie, że weksel tylko w ciągu 3 lat licząc od dnia jego wystawienia indosowany być może.

22/5 1880.

2) Jeśli weksel w skutkach odmówionej wypłaty został w należytym czasie zaprotestowany (Art 41) wówczas indosat protestujący nabywa prawo zwrotnego poszukiwania na wszystkich swych poprzednikach. Jeśli teraz po zaprotestowaniu przeniesie weksel jeszcze indosując na trzeciego, wtedy indosat nie należy

Nie dnia, lecz chwila poprzedzająca czynności zajęcia ruchomości o prawie pierwszeństwa wierzycieli do nowego zajęcia tego rozstrzyga

(O.N.T.z 2/4 1878 L. 3452 (Urz. Zb. Or. N 42/ex 1878

Uprzedni atramentem akcepta, poprzedzającym ołówkiem na wekslu przez tę samą osobę wystawionego, jako przed wyrazem a nie jako wystawcy podpis ze skutkiem prawa wekslowego uważany być powinien

(O.N.T.z 17/9 1878 L. 10276 (Gl. U. N 42/78

~~[illegible]~~ podpis tylko w połączeniu z całym przepisem skutków wekslowych (§ 185 post. cyw. i 88 ust. weksl.) a tedy wówczas tylko mógłby być uważany za posiadający wyjątek z 19/6 1872 N 88 Dz. u. p. wekslowy podpisany przez pełnomocnika albo z wyjątkiem art 94 u. w. nad odrębnym uwierzytelnieniem — poczytanym za atramentowy podpis na wekslu wystawionym ołówkiem wystawcy jest tylko objęty ustawą z 19/6 1872 N 88 Dz. p. p. — gdyż z drugiej przypadku potrzebne byłoby sądowe lub notaryalne legalizacji zeznania wyrazu — a jako taki każdy takiego podpis z [illegible] będzie uważany być może.

praw niektórych przeciw niemu indosantowi, gdyż według Art. 16 ust. 2. wolnym jest z takim zapisem indosant od wszelkiej odpowiedzialności wekslowej a indosatariusz otrzymuje tylko prawa jego indosanta względem poprzedzającego, wszystkich z tych, którzy przed zaprotestowaniem weksel indosowali a więc prawo zwrotnego poszukiwania na poprzednikach jego indosanta. Gdyby nowy ten indosat dalej indosował weksel, późniejszy indosat nabędzie tylko prawa indosata, który z powodu niewypłaty zaciągnął protest i weksel dalej indosował tj. prawa pierwszego indosanta po terminie. Indosy po terminie są właściwymi indosami, zawsze z tym ograniczeniem, iż indosatariusze po terminie wstępują jedynie w prawa pierwszego indosanta po terminie. Stąd wynika, że indos po terminie nie jest ani cesyą ani pełnomocnictwem etc.

Istotę stosunku między indosantami a indosatariuszami po terminie, ocenić należy według prawa cywilnego powszechnego lub handlowego.

ad 1 i 2. W przypadku pod 1) indos po terminie jest właściwym indosem w całem znaczeniu tego wyrazu, z czego wynika, że przeciw indosatariuszowi nie można się zasłaniać zarzutami, które pochodzą ze sto-

Indosanci	Protest z powodu niewypłaty	
	nie był założony	był założony
przed terminem	Wystawca weksla przekazowego i wszyscy indosanci przed terminem są uwolnieni od wszelkiej odpowiedzialności wekslowej	Wystawca weksla przekazowego i każdy indosant przed terminem odpowiada wekslowo swoim następcom przed terminem
po terminie	Każdy indosant po terminie odpowiada wekslowo swoim następcom	Każdy indosant po terminie wstępuje w prawa ostatniego indosanta przed terminem i nie ma żadnych praw wekslowych do indosantów po terminie

zarzutów tymczasem się wyłącznie osoby indosanta (Art. 82) lecz tylko takiemi, które polegają na samém prawie wekslowém lub które służą bezpośrednio przeciw posiadaczowi (Art. 83). W przypadku pod 2) wchodzi indosat po terminie li tylko w prawa pierwszego indosanta po terminie; stąd wynika, że przyjemca wystawca i wszyscy indosanci przed terminem zastawszy się mogą przeciw niemu wszystkiemi zarzutami, które im służą przeciw pierwszemu indosantowi po terminie.

Jeżeli z chwili zaprotestowania weksla ostatni indos jest indosem in blanco a osoba nabywająca weksel na podstawie tego indosu zaprotestuje weksel, i dalej go przenosi na osobę trzecią prostem oddaniem weksla (a więc bez nowego indosu) wówczas wspomniana trzecia osoba nabyła weksel po terminie, będzie więc indosatem po terminie. Jej indosantem zaś będzie ta osoba, która przed nią wedlug osnowy ostatniego indosu (in blanco) jest indosantem t. j. indosant in blanco. [illegible] przewiduje tu Art. 36 ust. 1 zdanie 3cie.

II.

Indos niewłaściwy czyli dla zastępstwa (Art. 17)

Indos niewłaściwy czyli pełnomocniczy (indosament per procura) zachowuje formę indosu

właściwego z dołączeniem wyrazu „dla zastępstwa” albo „per procura” – „do inkasowania” lub innych oznaczających pełnomocnictwo. Może on być wystawiony nawet in blanco, byleby tylko zawierał wyraźne zastrzeżenie.

Indos dla zastępstwa może być zamieszczony na wekslu pożytecznym lub niepożytecznym przez indosanta, a to przed lub po czasie zakreślonym na założenie protestu z powodu niezapłaty – tudzież na samym wekslu, na odpisie, lub na przedłużce. Stosunek prawny zachodzący między indosantem jako mocodawcą a indosatem jako upełnomocnionym nie schodzi z zakresu prawa wekslowego i ocenia się według prawideł prawa cywilnego powszechnego lub handlowego. stos. pełnomocnictwa

Stosunek ~~takiego~~ prokurzysty podczas indosu wywiera jednak z odniesieniem do osób trzecich pod względem wekslowym następujące skutki:

1) Indosat może żądać zabezpieczenia na przypadek nieprzyjęcia weksla lub niepewnej wypłatności przyjemcy lub wystawcy weksla osobistego. Prawo przedstawienia weksla do przyjęcia i prawo ~~do~~ podniesienia protestu z powodu nieprzyjęcia lub niepewnej wypłatności przyjemcy lub wystawcy weksla osobistego, służy mu już jako dzierżycielowi weksla (Art. 28 ust 3 i 29 ust. 3)

2) Przedstawić weksel do wypłaty, odebrać

należytości wekslowej i dyrektorowi z takowej kwitów, z razie niezapłaty potrzeba protest i zawiadomienie poprzedniego indosanta swego o niezapłacie (Art. 45)

3) Oddanie summy wekslowej z depozytu sądowego złożonej

4) Wniesienie skargi o należytości wekslowej przeciw osobom z weksla zobowiązanym — i

5) Przeniesienie pełnomocnictwa swego na drugiego przez dalszy indos dla zastępstwa. Atoli to ostatnie nie tak im istotne, gdyby wyraz „na zlecenie" z indosu nie był pomieszczony.

Indosat dla zastępstwa nie jest mocen puścić weksla w dalszy obieg przez indosacyę, chociażby nawet indos dla zastępstwa skopiowałby dodatek „lub na zlecenie" bo w przeciwnym razie indos jego uważanymby być musiał za indos dla zastępstwa.

Indosat dla zastępstwa może wykonać wymienione prawa dopóki weksel ma w ręku.

24/5 1880.

III

Przelanie praw wekslowych ze skutkami powsz. prawa cywilnego

Prawa wekslowe mogą być przelane na drugiego ze skutkami powsz. prawa cyw. w sposób dwojaki:

A) przez indosacyę w tych przypadkach, gdzie wystawca weksla odmawia indosowi zdolności bądź w ogóle, bądź w stosunku do pewnych osób.

mocy wymierzania skutków wekslowych – i
B) bez indosacyi.
ad A. Przypadki tego rodzaju zachodzą
1) przy indosie nieskutecznym na wekslu niezbywalnym przez indosacyę (Art. 9 zatem jest upatrywany w tym indosie cessya)
2) jeżeli z indosie wyrażono, że indosant przenosi weksel z tym zastrzeżeniem, że odpowiada tylko według zasad pow. prawa cywilnego.
Indos jest właściwym, chociaż ograniczonym co do owych skutków wekslowych, jeżeli następuje po indosie zabraniającym dalszej indosacyi lub po zaprotestowaniu weksla z powodu niezapłaty (Art. 14 i 16 ust. 2)
ad B) Przelanie praw wekslowych może nastąpić przez sposoby przenoszenia praw z prawie cywilnem przewidziane, jakoto przez spadek, przyznanie weksla osobie trzeciej, na mocy orzeczenia sądowego, z drogi egzekucyi wydanego tudzież przez cessyę (§ 1393 u.c.)
Odstąpienie może nastąpić ustnie lub na piśmie, ustnie zawsze tylko wtenczas, kiedy akt odstąpienia łączy się z indosem in blanco, nie zaś w przeciwnym przypadku, gdyż natenczas z okoliczności do których zawsze ostatni indosat uważanym byłby musiał za właściciela weksla (Art. 36) a to pomimo, że weksel oddano przelewobiorcy.
Przelew należytości wekslowej wymaga dla skuteczności prawnej wydania cessyonaryuszowi weksla.

Przyznanie ważności wekslowej przez sąd w drodze egzekucyi bez wręczenia weksla, nie przenosi własności weksla.

Między właściwym indosem a zwykłą cesyą weksla zachodzą następujące różnice:

1) Cesya ulega wyłącznie przepisom powsz. prawa cywilnego (§ 1392-1399 k.c.) skutki zaś indosu ocenia się jedynie według prawa wekslowego

2) Przy cesyi może dłużnik przeciw cesyonaryuszowi użyć wszystkich zarzutów, które mu służą przeciw cedentowi, gdyż cesyonaryusz wstępuje w stosunek cedenta do dłużnika (§ 1394 i 1396 k.c.) Inaczej się rzecz ma z indosem. Indosat bowiem nie wstępuje w stosunek prawny swego indosanta, lecz w bezpośredni stosunek do wszystkich jemu z weksla obowiązanych osób. Na indosata więc przechodzą prawa z weksla wypływające jako samoistne od szczególnych stosunków indosanta niezawisłe prawa, których rozciągłość i skuteczność oznacza jedynie osnowa weksla i indosu. Są one prawami dotyczącemi bezpośrednio każdego z weksla obowiązanego; zatem idzie, że przeciw indosatowi nie można się zasłaniać zarzutami, które ze względu na osobę indosanta lub innej z weksla obowiązanej osoby wyłącznie przeciw tymże służą.

3) Przelewca odpowiada przelewobiercy za byt i wypłacalność wierzytelności, między [illegible]

nad to, co od przelewobiorcy za przelew odebrał (§ 1397)
Ponieważ indosant staje się odpowiedzialnym
za zapłatę całkowitej sumy wekslowej bez względu
czy indossował weksel pod tytułem obciążającym
lub darmym i czyli z pierwszym przypadku
otrzymał walutę i ile tę wynosi w stosunku do
ilości należytości wekslowej - tudzież odpowiada
nie tylko swemu indosatorowi, lecz każdemu
późniejszemu posiadaczowi weksla i to bez za-
rzutowo tak jak sam wystawca. Przedmiot
jego zobowiązania jest ten sam jak wystawcy,
przyczem każdy indosantor i pod tym względem
jest zobowiązanie jego solidarnem. Zobowią-
zanie to nie zależy bynajmniej od zobowiązania
wymienionych osób zwłaszcza od zobowiązania wy-
stawcy, każdy bowiem akt indossacyi stanowi
czynność wekslową samą przez się istniejącą,
która, jeżeli weksel sporządzony jest podług
formy prawnej, obowiązuje bezzarzutowo, choć-
by sam nieważny lub zmieniony był wy-
stawca weksla nie był z weksla obowiązany
czy to z powodu niezdolności do zaciągania
zobowiązań wekslowych lub z przyczyny podrobie-
nia podpisu lub sfałszowania osnowy weksla.
4) Na mocy prawa cywilnego (§ 1393) może być każdy
weksel przelanym, ponieważ weksel stanowi
jedynie może być przeniesiony ze skutkami
prawa wekslowego, jeżeli wystawca weksla tego
wyraźnie nie zabrania (Art. 9)
5) Indossacya musi być uskuteczniona na wekslu

albo na zapłatę lub przydatnie, przyczem się czego i z odebraniem od weksla dokumencie

b) Do czego nie stosuje się przepisu niniejszego (Art 38) według którego posiadacz nie jest obowiązanym dochodzić sprawiedliwości sądowej

Tytuł 4ty

Przedstawienie weksla przekazowego do przyjęcia (Art. 18. 19. 20.)

Przez przyjęcie rozumiemy oświadczenie na wekslu przekazowym uczynione, że zapłacimy sumę wekslem objętą. Jeśli przyjęcie następuje przez przekazanego z wykonaniem polecenia z wekslu zawartego, przyjęcie nazywa się przyjęciem zwyczajnem, zaś przeciwnie przyjęciem przez wyręczenie (dr. Ehrenannahme).

Tyt. 4 i 5ty Art 18-24 mają za przedmiot przyjęcie zwyczajne.

Przyjęcie weksla poprzedzonem być przedstawieniem weksla do przyjęcia, o tym ostatniem stanowi Tytuł niniejszy.

I

O przedstawieniu weksla przekazowego do przyjęcia w ogólności

A) Prawo i obowiązek do przedstawienia weksla do przyjęcia

Posiadacz weksla przekazowego jest uprawnionym nie zaś obowiązanym przedstawić weksel do przyjęcia. Ta zasada doznaje wyjątków, według których

posiadacz weksla obowiązanym jest przedstawić go do przyjęcia:
1) Jeżeli weksel opiewa na pewien czas po okazaniu (Art. 19) (dotyczy także weksli osobistych.)
2) przy wekslach umiejscowionych nie opiewających na pewien czas po okazaniu, skoro wystawca weksla zastrzegł w nim przedstawienie do przyjęcia (Art. 24 ust. 2) (Przepis ten nie tyczy się weksli własnych Art. 98)

Z podanej zasady wypływa, że wyżej wymienione dwa przypadki - posiadacz weksla przekazowego mocen jest przedstawić przekazanemu w czasie właściwym weksel do zapłaty, nie będąc obowiązanym przedstawić go poprzednio do przyjęcia a na przypadek nieprzyjęcia nie będzie zobowiązanym zaciągnąć protestu. 25/5 1880.

B) Chwila, kiedy powstaje prawo do przedstawienia weksla do przyjęcia.

Co to pytania, od której chwili posiadacz weksla mocen jest przedstawić weksel do przyjęcia a w razie odmówienia zaciągnąć protest, podaje Art. 18 tą zasadę, iż posiadacz weksla natychmiast przedstawić go może do przyjęcia a gdyby przyjęty nie był, zaciągnąć protest. Umowa tej zasadzie przeciwna nie ma skutku wekslowego (R. N. z 7/11 1858) Wyjątek zachodzi jedynie co do weksli jarmarcznych, które dopiero w czasie prawnie na przedstawienie w miejscu jarmarcznym ustanowionym do przyjęcia przedstawione a gdyby przyjęte nie zostały, zaprotestowane być mogą.

(Art 18 ust. 2)

Dla krajów koronnych, które z chwilą zaprowadzenia ustawy wekslowej należały do pow. dodatkowym cyrkularzem (a więc nie (WWKK. Krakowskie) czas ten oznaczony został w § 3 Pat. wstępnego do ust. weksl. w ten sposób, że weksli płatnych na jarmarkach krajowych nie można przedstawić do przyjęcia przed rozpoczęciem jarmarku a jeśli jarmark trwa dni 8 lub dłużej, nie przed rozpoczęciem drugiej jego połowy. Dla (WWKK Krakowskiego nie mamy postanowień odnoszących się do tej kwestii, weksle jarmarczne więc w Krakowskiem płatne mogą być przedstawiane do przyjęcia już od chwili rozpoczęcia jarmarku, nie zaś pierwej.

C) Trwanie prawa przedstawienia weksla do przyjęcia

Prawidłowo może posiadacz weksla przedstawić go do przyjęcia niezwłocznie aż do czasu wypłaty. Ta zasada doznaje dwóch ograniczeń

1) Przy wekslach płatnych pewien czas po okazaniu, albowiem takowe powinny być pod utratą poszukiwania wekslowego na indosantach i wystawcy przedstawione do przyjęcia w ciągu lat dwóch od wystawienia albo jeśli w nich oznaczony jest inny termin, w przeciągu tego terminu (Art. 19 ust 1)

2) Jeśli wystawca weksla umiejscowionego nie płatnego z pewien czas po okazaniu zastrzegł w nim przedstawienie do przyjęcia i w tym celu oznaczył pewien termin, weksel

powinien być pod utratą poszukiwania zwrotnego w oznaczonym i wyżej przed upływem tego terminu do przyjęcia przedstawiony. Gdyby zaś termin taki nie był oznaczony, również należy weksel pod utratą wzmiankowanego prawa przedstawić przed dniem zapłaty

D) Osoba przedkładająca weksel do przyjęcia.

Samo już posiadanie (dzierżenie) weksla daje dzierżycielowi prawo przedstawić weksel do przyjęcia i zaprotestować go z powodu nieprzyjęcia (Art. 18 ust. 3)

E) Osoba, której weksel ma być do przyjęcia przedstawiony

Weksel ma być przedstawiony przekazanemu. To się tyczy także weksli umiejscowionych, choćby wymieniony był wekslem z umiejscowieniem (domicyliat)

F) Miejsce przedstawienia weksla do przyjęcia.

Przedstawienie winno nastąpić w miejscu podania w wekslu za miejsce zamieszkania tej osoby, której weksel ma być przedstawiony (E) t.j. miejsca zamieszkania przekazanego (Ob. Art. 4 l. 8) a to w zakładzie przemysłowym tejże osoby, a w braku tegoż w jej mieszkaniu (Art. 91)

G) Obowiązek przekazanego do dania odpowiedzi na żądane przyjęcie

Prawu posiadacza weksla wymagania przyjęcia odpowiada obowiązek przekazanego do bezzwłocznego

oświadczenia się, czy weksel przedstawiony weksel przyjąć chce lub nie chce. Od woli posiadacza zależy pozostawić mu czas do namysłu, o ile ten czas nie przekracza czasu pod (1a2) wymienionego.

W przypadku nieprzyjęcia weksla lub przyjęcia warunkowego, posiadacz weksla winien jest w- tocyć protest z powodu nieprzyjęcia z celu żądania od swych poprzedników zabezpieczenia. Jeśli on wszakże tylko uprawnionym, nie zaś obowiązanym do zaciągnięcia protestu, może się z zupełnym zaprotestowania, jeśli nie chce żądać zabezpieczenia, zaniedbanie winien zaciągnąć protest w tych przypadkach, gdzie obowiązanym jest przedstawić weksel do przyjęcia (A)

II

Przedstawienie weksli płatnych w pewien czas po okazaniu

(Art. 19 i 20)

Postanowienia tych dwóch Art. odnoszą się także do weksli własnych (Art 98 l. 2)

A) Weksle przekazowe

Weksel taki opiewa jak następuje: „Za dni - 2. 3. tygodni, miesięcy. lub .. po okazaniu zapłacicie Pan (zapłacę)

1) Okazanie. Przez okazanie (die Sicht) nie rozumiemy przedstawienia weksla do przyjęcia ani przedstawienia go do wypłaty, lecz przedstawienie weksla z tym celem przedsięwzięte, by oznaczyć ten dzień, od którego zależy obliczenie

62

Dzień wypłaty wyżej raniej dnia płatności. Zachodzi zatem różnica między okazaniem a przyjęciem, jak niemniej między przedstawieniem do oznaczenia dnia okazania a przedstawieniem do przyjęcia.

Weksel może być przedstawiony wyłącznie do przyjęcia, albo wyłącznie do oznaczenia dnia okazania, albo z celu obu tych czynności, w którym to przypadku dzień przedstawienia do przyjęcia jest zarazem dniem okazania. Mogą przyjęte już weksle przekazowe płatne w pewien czas po okazaniu, których jednak nie przedstawiono do oznaczenia dnia okazania, a odwrotnie weksle z wyrażonym dniem okazania wcale bez przyjęcia.

Że pojęcia przyjęcia i okazania są pojęciami odrębnemi, okaże się z Art. 98 ll. 3 według którego i weksle osobiste mogą być płatne w pewien czas po okazaniu a przecież weksle takie nie mogą być przyjęte.

Przekazany winien na wekslu oznaczyć dzień okazania i to oznaczenie podpisać. Jeżeli zarazem chce przyjąć weksel, może to uczynić w sposób następujący: „Widziałem i przyjąłem dnia 25. maja 1880 (podpis) Jan" albo „Przedstawiono w dn. 25/5 1880 Jan". Albowiem „w tem oświadczeniu mieści się na mocy samej ustawy wekslowej (Art 21) także przyjęcie, albo „Przyjmuję 25/5 1880 Jan", gdyż w tym przypadku jest i dzień okazania wyrażony. Jeżeli zaś chce oznaczyć dzień okazania bez przyjęcia weksla, wyraźnie to oświadczy

uważ (Art 21 ust 2) np. Widziałem 25/5 1880 jednakowoż nie przyjmuję wekslu. Jan" W takim przypadku posiadacz wekslu zaciąga protest z powodu nieprzyjęcia, jeśliby chciał żądać zabezpieczenia od swych poprzedników.

26/5 1880. Jeśli przekazany odmówił położenia daty, oznaczenie dnia tego oznacza się aktem protestu, założonego w ciągu czasu zakreślonego na przedstawienie wekslu (Art. 19) Dzień protestu uważa się w takim przypadku za dzień przedstawienia.

Czas na przedstawienie wekslu ustawą zakreślony obejmuje 2 lata licząc od dnia wystawienia wekslu (termin ustawowy). Na przypadek nieprzedstawienia wekslu w tym czasie, posiadacz utraca swe pretensje wekslowe na indosantach i wystawcy wekslu.

Wystawca wekslu zastrzega w pewien czas po [illegible] może czas na przedstawienie wekslu zakreślić niższy lub wyższy dwóch lat. Termin ten t. z. umowny wywiera w razie zamieszczenia go te same skutki, co termin ustawowy, dotyczy więc wszystkich w wekslu interesowanych.

Także indosant uprawniony jest co do swej osoby oznaczyć termin do przedstawienia wekslu, który może być krótszym lub dłuższym od terminu ustawowego lub przez wystawcę zakreślonego. Ustanowienie takiego terminu jest zawsze skutecznem jedynie względem odnośnego indosanta, a to w ten sposób, że jego zobowiązanie wekslowe ustaje, jeśli w ciągu czasu przez niego zakreślonego weksel do przyjęcia zapłaty do przedstawienia dnia wskazania nie był przedstawiony

(Art 19) Co się zaś tyczy wystawcy i innych indosantów, ich odpowiedzialności nie będzie dotknięta termi=nem przez wspomnianego indosanta zakreślo=nym. Do nich nie odnosi się termin, który jeśli osnowa weksla nie podaje innego termi=nu (Art. 19)

Podane przepisy (Art 19) tyczą się według uchwały Konferencyi Lipskiej tylko weksli wystawionych w krajach rządzących się ustawą wekslową, bez względu czy płatne są w tych krajach lub za granicą. Do weksli zaś wystawionych za granicą, stosować należy postanowienia prawa wekslowego obowiązującego w miej=scu wystawienia weksla, a to nawet co do indosanta, który w kraju (Austryi) indosował takie weksel, chyba że oznaczył inny termin do przedstawienia. Uchwała ta nie zgadza się jednak z przepisem Art 86.

Jeżeli posiadacz weksla przedstawił go w wyżej wspo=mnianym terminie, winien zaraz za=łożyć protest z powodu odmówienia przez prze=kazanego oznaczenia daty okazania, na=tenczas utraca prawo poszukiwania weksle=wego na indosantach i wystawcy.

Gdyby przekazany przyjął weksel jednak bez po=łożenia daty na swém przyjęciu, posiadacz weksla również obowiązany jest założyć z te=go powodu protest a dzień protestu uważa się w tym razie za dzień okazania.

Na przypadek zaniechania założenia tego pro=testu, posiadacz weksla traci prawo zwrotnego poszukiwania na wszystkich poprzednikach, jednakowoż

pozostaje mu bezpośrednie prawo żądania przyjęcia, w którym to przypadku czas płatności weksla liczy się wskutek przyjmującego od ostatniego dnia czasu do przedstawienia weksla zakreślonego (Art. 20 [illegible]

Protest z powodu odmówionego położenia daty nie daje prawa do zwrotnego poszukiwania zabezpieczenia, wszelkie koszta protestu muszą być zwrócone posiadaczowi weksla, gdyż ten na mocy Art. 20. obowiązanym był przedstawić weksel.

Jeśli wekslobiorca odmawia przyjęcia i położenia daty okazania, posiadacz weksla zaciąga protest z tych powodów, może jednak poprzestać na proteście z powodu odmówienia daty i przyjęcia przez przekazanego, o ile nie chce żądać zabezpieczenia, chociaż w praktyce nie napotykamy tego ograniczenia.

2) Przyjęcie. Posiadacz weksla przekazowego opiewającego na czas oznaczony po okazaniu, obowiązanym jest przedstawić go do przyjęcia. Weksel taki winien być pod utratą poszukiwania wekslowego na indosantach i wystawcy weksla przedstawiony do przyjęcia w ciągu lat dwóch od wystawienia (termin ustawowy) jeśli zaś wystawca inny zakreślił czas, w ciągu tego (termin umowny). Obowiązek indosanta weksla tego rodzaju, który w swym indosie zakreślił czas na przedstawienie, ustaje, jeśli w ciągu tego czasu weksel do przyjęcia nie był przedstawiony (Art. 19)

Choć ustawa wyraźnie wymaga przyjęcia weksla płatnego w pewien czas po okazaniu z zaznaczeniem położenia daty przyjęcia, twierdzenie [illegible]

że wymaganiu przyjęcia nie jest zadośćuczyniono, trzeba tu bowiem wymagają jedynie oznaczenia dnia okazania, nie zaś i przyjęcia. Okazanie i przyjęcie są pojęciami odrębnemi.

Przepisy Art. 19 i 20 powinny były poprzestać na samem okazaniu.

B) Weksle osobiste płatne w pewien czas po okazaniu (Art 98 l. 3)

Przepisy Art. 19 podane wyżej pod A) stosują się także do weksli osobistych płatnych w pewien czas po okazaniu, z tą wszakże różnicą, że weksel osobisty prezentowany należy wystawcy do oznaczenia dnia okazania z dołożeniem jego podpisu. Wystawca odpowiada wekslowo, chociaż weksel nie był prezentowany do oznaczenia dnia okazania. W przypadku zaniechania prezentowania weksla, czas płatności liczy się jak wyżej podano od ostatniego dnia czasokresu do prezentowania weksla zakreślonego. Weksel prezentowanym się wystawcy w miejscu jego zamieszkania t.j. w miejscu wystawienia weksla (Art 97 l) 28/5 1880.

Rozdział 5ty

O przyjęciu weksli przekazowych (Art 21–24)

Przepisy objętych temi Art. nie stosują się do weksli osobistych

I. Wymogi przyjęcia (Art 21)

Przyjęcie nastąpić może jedynie

1) przez wyrażenie pisemne oświadczenie na sa-
mym wekslu, nie zaś na odpisie lub przedłuże-
niu; przyjmujący nie odpowiadałby według pra-
wa wekslowego. Przyjęcie ustne jest bez wszelkie-
go skutku prawnego z dziedziny prawa wekslo-
wego.

2) Przyjęcie następuje zazwyczaj przez wyraże-
nie „przyjmuję" z dodaniem podpisu, nie-
kiedy z wyrażeniem sumy i daty. Przyjęcie
z tej formy tj. obejmującej wyrażenie „przyjmu-
ję" i nazwisko przyjmującego musiałby umiesz-
czone (i na grzbiecie (drugiej stronie) weksla.
Ta forma przyjęcia nie jest jednak istotną,
gdyż już sam podpis przekazanego (na głów-
nej stronie weksla uważa się za przyjęcie.

sam podpis tylko na głównej stronie weksla skutecznie może nastąpić. —

3) Przyjęcie nastąpić może jedynie przez
przekazanego. Jeżeli ktoś sam przyjął weksel
nie będąc przekazany a więc bez wspólnego
podpisu przekazanego — nie odpowiada
wekslowo (tak samo gdyby wielu ich było,
a między nimi nie był przekazany. Ten
(sam skutek zachodzi, gdy adres opiewa na
firmę spółki handlowej jawnej lub koman-
dytowej a przyjęcie nastąpiło przez jednego ze
wspólników jedynie pod jego nazwiskiem.

Pytanie o tożsamości przekazanego z przy-
jemcą, jest kwestyą facti. W wątpliwości
uważać należy przyjęcie jako uznanie przyj-
mującego, iż się tenże uważa za tego, którego
wystawca wskazał w adresie jako przekazanego

4) Przyjęcie winno być nieograniczone tj. zgadzać się z brzmieniem w wekslu wyrażonem; w przeciwnym przypadku posiadacz weksla nie jest obowiązany poprzestać na takiem przyjęciu. Przyjęcie ograniczone lub warunkowe obowiązuje przecież w osnowie swej osobę przyjmującego w stosunku do posiadacza weksla, wszakże takie przyjęcie uważa się za przyjęcie odmówione. Tylko zwracamy uwagę na to:

a) Każde na wekslu wypisane przez przekazanego podpisane oświadczenie z wątpliwości, czy zawiera przyjęcie lub odmówienie, uważane być ma za przyjęcie bezwarunkowe tj. we wszystkich przypadkach, gdzie osnowa oświadczenia nie zawiera wyraźnie pewnego ograniczenia w przyjęciu lub tegoż odmówienia, uważa się za przyjęcie bezwarunkowe (Art. 21 ust. 1) z p. wyrażenie, podkreślam, z podpisem przekazanego uważa się za przyjęcie bezwarunkowe.

b) Przekazany przyjąć może części sumy wekslem objętej. (Art. 22)

5) W wekslach opiewających na czas oznaczony po okazaniu wyrazić należy datę przyjęcia, jeśli okazanie łączy się z przyjęciem (Art. 20)

6) Przyjmujący powinien być wypłatnym (Art. 29)

II

Przyjęcie ograniczone (Art. 22)

1) Przekazany może przyjąć weksel na część sumy nim objętej, z czego wynika, że posiadacz weksla na

przyjęcia tylko częściowego musi i że prawo założenia protestu i żądania zabezpieczenia służy mu tylko względem nieprzyjętej części.

Czy posiadacz obowiązanym jest dopuścić przyjęcie w innym rodzaju monety, jak w wyrażonym w wekslu, ocenionem być winno z uwzględnieniem zachodzących okoliczności (Uchwała Konferencji Lipskiej zapadła na 32giem posiedzeniu)

2) Jeżeli zachodzą inne ograniczenia w przyjęciu, wtedy uważa się tak, jakby przyjęcie zupełnie zostało odmówionem. Posiadacz weksla może więc założyć protest z powodu nieprzyjęcia i żądać zabezpieczenia całej summy wekslowej. Wszakże przyjmujący odpowiada według treści swego przyjęcia według prawa wekslowego, jeśli w ogóle jego zobowiązanie dochodzone być może według tegoż prawa.

Przyjęcie jest ograniczonem jeśli np. w sposób następujący: „Przyjmuję na rzecz Jana weksla który nie jest na jego płacenie" W takim przypadku przyjemca odpowiada wekslowo jedynie dłużnikowi wekslowemu.

III

Prawne skutki przyjęcia (Art. 23)

1) Przekazany staje się w skutek przyjęcia wekslowo obowiązanym do wypłacenia w terminie summy przyjętej. Odpowiedzialności jego wszakże ulega jednak i do wszystkich, czego posiadacz weksla ma prawo żądać z powodu niedopełnienia za-

cy przyjmującego zobowiązania wekslowego (Art. 81) wro-
szcza się zatem tylko do zapłacenia odsetek, kosz-
tów protestu itd. (Z przyjęcia ograniczonego
odpowiada przyjmujący w miarę ograniczenia-
nia.

2) Przyjmujący odpowiada wekslowo nie tylko
posiadaczowi weksla ale i wszystkim indo-
santom i wystawcy, a temu ostatniemu na-
wet wtenczas, gdyby od niego nie był otrzy-
mał pokrycia. Przyjmujący może się w tym
ostatnim przypadku zasłonić przeciw wystawcy
zarzutem, że pokrycia nie otrzymał, wszelkie
wtenczas tylko, kiedy wystawca zobowiązał się
dostarczyć pokrycia przed dniem wypłaty (Art. 82)
Przyjmujący, który nie będąc pokrytym zapłacił
sumę wekslową, może od wystawcy w drodze pro-
cesu zwyczajnego żądać zwrotu sumy przez siebie
na mocy weksla zapłaconej lecz odrębnej
zasady, która go uprawnia żądać zwrotu tej
sumy (Die Deckungsklage - Revalirungsklage)
wydaje się zatem stosowniejszą zasadą faktyczną
umowy (pactum de cambiando), z skutkiem
której się zobowiązał przyjąć weksel, a która zobo-
wiązuje wystawcę do dostarczenia pokrycia
względnie do zwrotu zapłaconej sumy wekslowej.
Samo zapłacenie sumy wekslowej nie wystarcza zatem.
Wyrażenie „zapłaci Pan” nie obejmuje ani na-
kazu w rozumieniu prawa cywilnego, ani zlece-
nia obowiązującego wystawcę do pokrycia przedsta-

nego, równie mógłby się przekazany wezwać każdego indosanta, albowiem formuła indosu opiewa „zapłać Pan" itp.

Przy wekslach domicylowych zawierających tylko początkowemi głoskami nazwisko osoby, u której rachunek wystawia się weksel, z której przekazany obowiązuje się co do podjęcia lub zwrotu zapłaconej sumy wekslowej, nie służy przekazanemu prawo żądać od wystawcy podjęcia lub zwrotu tej sumy.

Jeżeli przekazany przyjął weksel jedynie z grzeczności dla wystawcy, a jeżeli tenże zapłacił weksel, będzie miał prawo żądać od wystawcy zwrotu zapłaconej sumy wekslowej. (Gefälligkeitsaccept)

3) Przyjęcie pro parte, co [illegible] być nie może (Art. 21 ust. 4) a to ani za zezwoleniem posiadacza weksla ani też przedłożeniem go osobie przedstawiającej weksel do przyjęcia. Skreślone przyjęcie nie zmienia żadnych skutków wekslowych, wszakże jednak, który był przyjęcia udowodni może z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących zniszczeniu przyjęcia, żądać jego ponowienia a w razie odmówienia wynagrodzenia szkody, udowodni jednak że przekazany jednostronnie zniszczył przyjęcie.

29/5 1880. 4) Odpowiedzialność przyjmującego jest bezwarunkowa nie tylko w rozumieniu tego wyrazu użytego w Rozd. I lit. III. określonym, ale i w tem rozumieniu,

się jest niezawisły od przedniego uiszczenia tych wymogów, które ponadto wymagane są dla zachowania praw wekslowych, jako to od przedstawienia wekslu do przyjęcia dnia wypłaty, podniesienia protestu etc. z wyjątkiem jednakże tego przypadku, jeśli weksel umiejscowiony obejmuje przekazanego z umiejscowieniem (Art. 43). Odpowiedzialność przyjmującego nie sięga nad osnowę wekslu, gdyby zatem przekazany względnie był przyjął sumę od sumy wekslem objętej, odpowiadać będzie tylko za tę ostatnią.

IV.

Weksel umiejscowiony

a) Weksel przekazowy (Art. 24)

Weksel jest umiejscowiony, jeśli wystawca polecił przekazanemu wypłacenie sumy wekslowej nie w miejscu jego zamieszkania w wekslu wymienionem, lecz w innem miejscu. Nie mamy wekslu umiejscowionego, gdyby adres opiewał: „do Pana Jana w Krakowie płatny u wystawcy wekslu" nie wymieniając miejsca, gdzie wystawca sumę wekslową zapłacić ma.

Weksle jarmarczne nie dopuszczają umiejscowienia.

Dozwolenie płacenia sumy wekslowej w miejscu różniącem się od miejsca zamieszkania przekazanego, może jedynie od wystawcy (nie od indosanta) pochodzić, albowiem oznaczenie miejsca wypłaty należy do wymogów istotnych wekslu, a wystawienie zaś jego jest wyłącznie [illegible] wystawcy (Uchw. Kass. Lipsk. z 16. [illegible])

Zlecenie wewnątrzkrajowe uczynione przez inną osobę nie nadaje wekslowi cechy weksla umiejscowionego.

Podobnie płacenie sumy wekslowej w innem miejscu zamieszkania bywa w adresie np.: do Pana Józefa w Krakowie — płatny w Rzeszowie. Adres ten może być tak pojmowany, że albo przekazany sam znajduje się w dniu wypłaty w oznaczonem miejscu celem zapłacenia sumy wekslowej, albo że wieści się tamże z wypłaty przez osobę trzecią. Ustawa domniemywa się, że przekazany sam zapłaci sumę wekslową w miejscu zapłaty. Usunięcie tego domniemania nastąpić może jedynie za wyraźnem oświadczeniem na wekslu uczynionem, że wypłata nastąpi przez inną osobę z imienia podaną. Osoba ta nazywa się „wekslarzem w umiejscowieniu" (der Domiziliat). Ta osoba może być naprzód wystawca weksla, każdy który weksla indosat lub inna jakaś osoba.

Wskazanie z umiejscowieniem wymienić może

1) sam wystawca np. w poręczeniu przy słowie „płatny w Rzeszowie u Pana Piotra" albo

2) przekazany np. przyjmuję i płacę przez Pana Piotra.

Aby to przekazanemu ułatwić, zastrzega wystawca potrzebę przedstawienia weksla do przyjęcia. Przekazany nie jest mocen zmienić

miejsca wypłaty, w powyższym razie weksel uważa się tak, jakby w przyjęciu zupełnie został odmówiony.

Weksel umiejscowiony może być przedstawia-ny do przyjęcia w miejscu zamieszkania przekazanego w wekslu wyrażonem, do zapła-ty zaś w miejscu wypłaty (w umiejscowieniu).

Jeśli przekazany przyjmuje weksel nie umiej-scowiony dodając do przyjęcia, iż wypłata na-stąpi w innym jego zamieszkaniu (tj. w miej-scu wypłaty) bez prawa osoby trzeciej, to weksel taki nie jest wekslem umiejscowionym a taki dodatek do przyjęcia weksla jest dozwolo-nym (Orzecz. Najw. Tryb. z 7/8 1862 l. 47 Rec. Orzecz.)

Jeśli wystawca w wekslu umiejscowionym zastrzegł przedstawienie go do przyjęcia, to niezastosowanie się do tego zastrzeżenia, pociąg-ga za sobą utratę zwrotnego poszukiwania na wystawcy i indosantach.

Stosunek przekazanego w umiejscowieniu do przekazanego ocenia się według prawa powsz. cyw. lub handlowego.

ważne

B) Weksel osobisty

Weksel osobisty jest umiejscowionym, gdy wska-zane w nim miejsce wypłaty różni się od miej-sca wystawienia weksla (Art 97). Jedynie wystawca oznacza właściwie miejsce.

Klauzula np. „do mnie samego – płatny w Tarnowie" – przypuszczając, iż weksel w innym miejscu jest wystawionym.

Wystawca może wymienić [illegible] w swym: [illegible].

Tytuł 6ty.

O zwrotném poszukiwaniu zabezpieczenia

(Der Regress auf Sicherstellung.)

Rozumiemy przez zwrotne poszukiwanie zabezpieczenia prawo posiadacza wekslu żądać od poprzedników zabezpieczenia co do wypłaty z tej sumy wekslowej nieprzyjętej lub częściowo nieprzyjętej, i zwrotu kosztów przez nieprzyjęcie przyczynionych.

Prawo to ma miejsce

1) z powodu nieuzyskanego przyjęcia (Art. 25–28)
2) z powodu niepewnej płatności przyjmującego (Art. 29)

I

Zwrotne poszukiwanie zabezpieczenia z powodu nieuzyskanego przyjęcia

O tem prawie stanowią Art. 25 do 28, które nie stosują się do wekslów osobistych, ponieważ te nie wymagają przyjęcia.

A) Warunki zwrotnego poszukiwania zabezpieczenia

1) Weksel winien być w terminie przedstawiony do przyjęcia, bez względu czy takiego wymaga lub też nie. Wyjątku dopuszcza Art. 72 ust. 2, według

którego przedłożenia skoro weksla do przyjęcia nie jest potrzebnem, aby się domagać zabezpieczenia.

2) Weksel nie powinien być bezwarunkowo przyjętym, przyjęcie się albo wcale zostało odmówionem albo nie mogło być osiągniętem, albo nastąpiło pod ograniczeniami lub na mniejszą sumę. Jeśli jest więcej posiadaczy a weksel nie był przyjęty przez wszystkich, może się domagać zabezpieczenia.

3) Z powodu nieotrzymanego przyjęcia musiał być założony protest w przeciągu terminu na przedłożenie weksla do przyjęcia zakreślonego. Nie wymaga się zawiadomienia poprzedników o założonym proteście.

Przepis Art. 69 wymaga założenia dwóch protestów a przepis Art. 72 wymaga tylko protestu z powodu niewydanego oryginału weksla, by się można domagać zabezpieczenia.

4) Jeśli na wekslu z powodu nieprzyjęcia zaprotestowanym, zamieszczone są adresy „w potrzebie" należy przyjęcia domagać się od wskazanych w potrzebie (adresatów w potrzebie) jeszcze zanim będzie można zabezpieczenia. W przypadku odmówienia przyjęcia przez wskazanych w potrzebie, założyć należy z tego powodu protest (Art. 56)

Od chwili założenia protestu z powodu nieprzyjętego rachunku się prawo zwrotnego poszukiwania zabezpieczenia po to względem wszystkich poprzedników.

[illegible]

31/5 1880.

B) Przedmiot zwrotnego poszukiwania zabezpieczenia

Zwrotne poszukiwanie ma za przedmiot uzupełnienie dostatecznego zabezpieczenia, iż w dniu wypłaty nastąpi wypłata sumy wekslowej lub złożenie nieprzyjętej tudzież zwrot kosztów przez nieprzyjęcie powstałych (Art. 25 ust. 1)

Umówienie się o sposób zabezpieczenia i o miejsce, gdzie zachowanem być ma ono na zabezpieczenie dane, pozostawia się stronom. W przypadku niezgodności między niemi, kwota o której zabezpieczenie idzie, winna być w sądzie złożona.

(Wierzyciel wekslowy ma prawo zastawu na kwocie złożonej na zabezpieczenie, choćby mu wyraźnie udzielonem nie zostało (Art 25 ust. 2)

C) Uprawniony i zobowiązany

Zasadą jest, że każdy następca winien jest zwrotnie poszukiwać zabezpieczenia na swoich poprzednikach, uprawnionym zaś jest wekslobierca i każdy indosat względem swoich poprzedników (Art. 26) Przy przyjęciu zaś przez wyrażenie wyrażony i poprzedni indosatowie tudzież biorący weksel.

Odwrotnie zobowiązani są do zabezpieczenia wystawca weksla i indosanci tudzież osoby wespół z niemi podpisane

Z tego wynika, że szereg uprawnionych nie rozpoczyna się z indosatem, który protest zaciągnął w ten sposób, iżby żaden następca

tegoż nie mógł żądać zabezpieczenia, albowiem jeżeli tenże następca nabył weksel z aktem protestu, równie może teraz wykonać prawo zwrotnego poszukiwania na wszystkich swoich poprzednikach z aktu protestu wymienionych, a nadto wykaże za pomocą weksla, że jest indosatem, gdyż akt protestu nie obejmuje indosów, w skutek których weksel od wspomnianego poprzednika na niego przeszedł tj. od poprzednika, który protest założył. Nie będzie on jednak żądał zabezpieczenia od tych poprzedników (indosantów) którzy po założeniu protestu weksel indosowali, albowiem indosant także nie mógłby dochodzić zabezpieczenia na swoich poprzednikach, gdyż protest nie wykazuje, iż wymieniony poprzednik jest indosatem, do tego bowiem potrzebnym jest weksel, którego posiadacz tegoż żądać nie może.

Każdy następca indosata zakładającego protest z powodu nieprzyjęcia, może, dopoki weksel ma w ręku, żądać także przyjęcia i założyć protest z powodu nieprzyjęcia i tym sposobem dochodzić prawa zwrotnego poszukiwania na wszystkich swych poprzednikach.

D) Dochodzenie prawa zwrotnego poszukiwania

Uprawniony chcący dochodzić swego prawa, musi mieć w ręku akt protestu sporządzony z powodu nieprzyjęcia (Art. 26 ust 2) Nie wymaga się, aby

138

udowodnić, że następcy swemu dał zabezpieczenie, każdy wszelki poprzednik zaś dopiero obowiązany jest dać zabezpieczenie, jeśli mu akt protestu wydanym zostanie (Art. 25 ust.) Otrzymawszy akt protestu każdy mógł żądać zabezpieczenia od swoich poprzedników.

Jeżeli nie dano zaręczenia a nie dobrowolnie zabezpieczenia, zabezpieczenie dochodzone być winno skargą w drodze procesu wekslowego (R. M. z 18/7 1859) (Ob. Prawo cyw. Część IV dział.)

A) Porządek w dochodzeniu zabezpieczenia (Art. 26)

Wystarcza, iż wszyscy indosanci są solidarnie obowiązani dostarczyć zabezpieczenia, przeto poszukujący nie wiąże się w dochodzeniu prawa ani koleją indosów, ani raz uczynionym wyborem, może więc zapozwać albo wszystkich poprzedników razem, albo każdego z osobna, albo kilku, może nawet bez odstąpienia od skargi wniesionej przeciw jednemu z poprzedników pozwać drugiego (Art. 26 i 81 ust. wek. i ustawy z 1891 dz. u.)

B) Obowiązek poprzednika do jednorazowego dania zabezpieczenia (Art. 27)

Kiedy poprzednik obowiązany jest tylko raz dać zabezpieczenie a które służy nie tylko dla zwrotnie poszukującego ale i dla innych następców zabezpieczającego, o ile na nim wprost poszukuje zabezpieczenia. Jeżeli się na nim

nie poszukuję zabezpieczenia, żądać zabezpieczenie im nie służy. Do tego wymaga się, aby dający zabezpieczenie ich do takiego odesłał.

Stylizacya Art. 27 mogłaby dać miejsce mniemaniu, jakoby żaden następca nie był obowiązany do żądania zabezpieczenia, jeśli jeden z poprzedników zabezpieczenie już dostarczył. Do usunięcia tego mniemania przytaczamy następujący przykład. A wystawił trassat na nas B. ten indossował go na C - C na D. - D na E. Żądał z powodu nieprzyjęcia wekslu na podstawie zrobionego protestu zabezpieczenia od swego poprzednika B., który też mu takowe za wręczeniem aktu protestu udzielał. Dostarczone przez B. zabezpieczenie służy nie tylko dla E. tj. zwrotnie poszukującego, lecz i dla C i D. również według słów ustawy tylko o tyle, o ile C i D zabezpieczenia na B. zwrotnie poszukiwać zechcą. Z tego zaś nie wynika, iżby C mógł być uwolniony od żądania zabezpieczenia przez D uczynionego, albowiem D. otrzymawszy akt protestu od B. może żądać zabezpieczenia od C. gdyż według Art 27 ust 1. dostarczone zabezpieczenie służy dla następców zabezpieczającego o ile na niem zwrotnie poszukują zabezpieczenia nie zaś, jeśli go między sobą zwrotnie poszukują, skąd więc poprzednik raz na żądanie następcy dać musi zabezpieczenie

Jeżeli zwrotnie procentujący otrzymał zabezpieczenie, takowe otrzymuje upraszczenie także dla następców zabezpieczającego, jednakowoż ci mogą, jeżeli otrzymali akt protestu żądać od zabezpieczającego dodanego zabezpieczenia, jeżeli z powodu [illegible] zostały wyrównane przeciw wysokości lub sposobowi świadczonego zabezpieczenia

5) Zwrot danego zabezpieczenia (Art 28)

Zabezpieczenie dostarczone ma być zwrócone

1) jak tylko po jego świadczeniu zupełne przyjęcie wekslu nastąpi (Art. 28 l. 1)

Przyjęcie później nastąpione jest równoważne zupełnemu, jeżeli się odnosi do zatwierdzonej sumy wekslowej lub do części poprzednio nieprzyjętej – nie wymaga się jednak i przyjęcia kosztów wyrządzonych przez nieprzyjęcie. Że te koszta odpowiadają dodawnej i wyrównania.

Przyjęcie przez wypisanie nieokreślone przez przekazanego, nie może zastąpić zupełnego przyjęcia

2) Jeżeli w ciągu roku licząc od dnia płatności wekslu nie zostanie o wypłatę z wekslu wytoczona skarga przeciw osobie obowiązanej, która dała zabezpieczenie (Art 28 l. 2)

Atoli nie rozróżnia między wekslowo zobowiązanymi, którzyby mogli wystąpić jako pozwani

3) gdy weksel zapłaconym zostanie, lub moc wekslową utraci (Art. 28 l. 3)

Wymaga się aby zapłata nastąpiła przez głównego dłużnika, jeżeli bowiem nastąpiła przez indosanta,

ceptacie weksla tylko zabezpieczenie dano przez tego indosanta i zabezpieczenia jego następców. Weksel traci się nim w przypadkach objętych Art. 41. 78. 79 i 80.

1/6 1880.

II

Zwrotne poszukiwanie zabezpieczenia z powodu niepewnej płatności przyjmującego (Art. 29) lub wystawcy weksla osobistego (Art. 98 l. 4)

Zasada, że zwrotne poszukiwanie zabezpieczenia nie ma miejsca, skoro weksel został przyjęty, dopuszcza wyjątku na mocy Art. 29.

Postanowienia tego Art. przyznaje posiadaczowi weksla prawo zwrotnie poszukiwać zabezpieczenia na poprzednikach z powodu zaszłej niepewnej płatności przyjmującego. Niepewna wypłatność przekazanego nie uzasadnia tego prawa.

Wypłatność jest niepewną w następnych dwóch przypadkach

a) w przypadku ogłoszenia upadłości do majątku przyjmującego lub gdy przyjmujący wypłaty zawiesi t.j. bez ogłoszenia upadłości a więc jeśli zawieszenie wypłat następuje de facto. Przypadek tego zdarza się u kupców. Gdy ustawa o chwili wydarzenia się tych okoliczności nic nie stanowi, okoliczności te zdarzyć się mogą i przed wystawieniem weksla, jednakże muszą jeszcze istnieć w chwili przyjęcia weksla i zaniesienia protestu, wreszcie w chwili wytoczenia skargi o danie zabezpieczenia.

1/6 1880.

(Wynika to też z porównania przypadku pod 1) z przypadkiem pod 2), który według osnowy ustawy zdarzyć się może tylko po wystawieniu wekslu.

2) jeśli przedsięwzięta po wystawieniu wekslu egzekucya na majątku przyjmującego nie przyniosła skutku lub jeśli zarządzono przeciw niemu wykonanie przymusu osobistego z powodu tyczącym się pewnego zobowiązania.

Okoliczności te nastąpić muszą dopiero po wystawieniu wekslu.

Przymus osobisty, o którym ustawa mówi, jest egzekucyjnym, a obecnie jak wyżej wspomniano uchylony. Przymus osobisty prewencyjny nie uzasadnia niepewnej wypłacalności przyjmującego, również pod przymus osobisty egzekucyjny od praestandum factum.

Zatem posiadacz wekslu będzie mógł żądać zabezpieczenia w przypadkach pod 1) i 2) winien najprzód

a) żądać od przyjmującego zabezpieczenia, a jeśli takiego nie uzyska, założyć protest t. z. protest zabezpieczenia (der Sicherheitsprotest – protestu tego nie można zakładać u domicilliata)

b) starać się o przyjęcie wekslu przez wekslarzy w potrzebie po odebraniu tego protestu, a jeśli przyjęcia nie uzyska, założyć z tego powodu protest. Tylko na podstawie obu tych protestów albo gdyby nie było wekslarzy w potrzebie, na podstawie protestu pod a) może posiadacz wekslu żądać zabezpieczenia.

Gdyby nie założono protestu a wekslarzy w po-

trzebie, posiadacz weksla mógłby w drodze procesu żądać zabezpieczenia od samego przyjemcy; Jeśli jest więcej przyjmujących, a jeden z nich jest niewypłatnym, nie można z tego powodu żądać zabezpieczenia od współprzyjmujących. Tak samo nie można żądać zabezpieczenia od osoby, która się wczepiła z przyjęciem podpisała.

Jeżeli przyjmujący dał zabezpieczenie albo jest niedojść przyjęcie weksla przez wskazanych w potrzebie (przyjęcie przez wyręczenie) wówczas słowo prawo dochodzenia zabezpieczenia nie ma miejsca.

Posiadacz weksla każdy indosat mocen jest żądać zabezpieczenia
a) od samego przyjmującego w myśl R.M. z 2/10 1858
b) od wszystkich poprzedników za wydaniem im protestu, z tem zysk, jak z powodu ~~niezapłaty~~ odmówienia przyjęcia (Art. 25-28)

Samo posiadanie weksla stoi za pełnomocnictwo do żądania w przypadkach pod 1) i 2) wymienionych zabezpieczenia od przyjmującego a gdyby danem nie było do założenia protestu.

Na przypadek dochodzenia zabezpieczenia w drodze procesu, skarga opierać się winna na wyż wspomnianych protestach i na udowodnieniu okoliczności uzasadniających niepewność wypłatności przyjemcy, albowiem protest zabezpieczenia tej okoliczności stwierdzić nie może (R.M. z 18/4 1859 Ob. Proc. cyw. Dz. d. III cz. IV Rod. 3)

144

Postanowienie Art. 28 o zwrocie zabezpieczenia nie i w tym przypadku swe zastosowanie.

Co tu podaliśmy stosuje się i do wystawcy weksla osobistego, który stał się niewypłatnym (Art. 98).

Tytuł 7my

O wykonaniu zobowiązania wekslowego

I

Dzień wypłaty (Art. 30-35)

Odróżniamy dzień zapadłości od dnia wypłaty. Dniem zapadłości jest ten, w którym według osnowy weksla następuje wypłata sumy wekslowej; dzień wypłaty jest to ten, w którym wypłata może być z skutkiem prawnym żądaną a względnie ofiarowaną.

Zasadą jest, że dzień zapadłości jest zarazem dniem wypłaty.

Zasada ta dopuszcza dwóch wyjątków

1) jeśli dzień zapadłości weksla przypada na niedzielę lub święto ogólne, dniem wypłaty jest najbliższy dzień powszedni (Art. 92)

2) jeśli w jakiemś miejscu istnieją dnie ogólnej wypłaty, wówczas weksel w tem miejscu płatny ~~może być~~ ~~uważanym~~ [wyjątkowo dniami ogólnej wypłaty] [dopiero] z najbliższym dniem wypłaty wyjąwszy jeśli weksel opiewa za okazaniem (Art. 93) - W Austryi nie mamy takich dni (były w Augsburgu i Bremen - piątek i wtorek)

Przeciw woli posiadacza weksla dłużnik nie może zapłacić sumy wekslowej przed dniem wypłaty.

A) Weksel z oznaczonym dniem pewnym (Art. 30)

Jeżeli jako dzień wypłaty wskazano w wekslu dzień pewny, ściśle oznaczony, weksel z tym dniem staje się płatnym (fällig). Jeżeli za czas wypłaty podany jest środek miesiąca, weksel staje się płatnym 15. tego miesiąca (medio mense). Jeżeli za czas wypłaty podany jest początek lub koniec miesiąca (ultimo) przez to rozumieć należy pierwszy lub ostatni dzień miesiąca (R.M. z 2/11 1858)

B) Weksle płatne za okazaniem (Art. 31)

Weksel wystawiony z terminem za okazaniem (auf Sicht, a vista) jest płatny za przedstawieniem go do wypłaty tj. wypłata winna nastąpić w chwili okazania.

Przedstawienie do wypłaty takiego weksla powinno nastąpić pod utratą prawa wekslowego na indosantach i wystawcy weksla przedawczego

1) w ciągu czasu przez wystawcę na przedstawienie weksla zastrzeżonego - i
2) w braku takiego zastrzeżenia w ciągu lat dwóch od daty wystawienia

Termin ten liczy się od dnia po wystawieniu.
Jeżeli ostatni dzień tego terminu przypada na niedzielę lub święto ogólne, należy weksel przedstawić w najbliższym dniu powszednim (Art. 92)
Obowiązek wekslowy indosanta weksla płatnego za

okazaniu, który w osnowie swojej zakreślił czas
na przedstawienie, ustaje, jeżeli w ciągu tego cza-
su weksel do wypłaty nie był przedstawionym
(Oprócz tego czyni podział o wekslu płatnym w pewien czas
po okazaniu Art 19)

Jeżeli weksel płatny za okazaniem nie został
wypłacony w dniu przedstawienia go do wypła-
ty, natenczas winien być z tego powodu protest-
towany a to w tym samym dniu albo naj-
później w następnym drugim dniu powsze-
dnim, inaczej straciłby posiadacz prawo zwrot-
nego poszukiwania na wszystkich swych po-
przednikach. Późniejsze przedstawienie weksla
nie uczyniłoby skutku prawnego, albowiem
weksel stał się płatnym w chwili przedstawie-
nia go do zapłaty (Art. 31 i 41)

2/6 1880.

Weksle płatne za okazaniem mogą być przyjęte
z dołożeniem daty lub bez tegoż, tudzież zaprotesto-
wane z powodu nieprzyjęcia. Weksel nie staje
się jednak płatny w skutek przedsięwzięcia tej czyn-
ności gdyż Art 31 stanowi, iż weksel tylko jest
płatnym za przedstawieniem go do ~~wypłaty~~. To
przedstawienie może więc pomimo przyjęcia
weksla lub zaprotestowaniu z powodu nieprzyję-
cia i później nastąpić przestrzegając wszakże
powyższych terminów. Niezachowanie tychże
pociąga za sobą utratę zwrotnego poszukiwania
na indosantach tudzież na wystawcy weksla
przekazowego nie pociąga zaś utraty prawa po-
siadacza weksla do przyjmującego weksla przed

przedstawienie do przy-
jęcia i przedstawienie
do wypłaty może się
schodzić. –

rowego i wystawcy weksla osobistego. Ci bowiem odpowiadają bezwarunkowo tj. bez względu, czyli weksel przedstawiono lub nieprzedstawiono do wypłaty. Jeżeli weksel nie był przedstawiony do wypłaty, weksel co do tych dwóch osób, staje się płatnym ostatniego dnia czasu na przedstawienie weksla do wypłaty przeznaczonego. Z dniem po tym dniu zaczyna też upływać czas zadawnienia na korzyść wymienionych dwóch osób (Art. 77 i 100)

c) Weksle płatne na czas oznaczony po dacie lub po okazaniu (Art 32 i 34)

Termin weksli płatnych na czas oznaczony po okazaniu lub po dacie przypada

1) jeżeli czas oznaczonym jest na dnie z dniem ostatnim - przyczem nie liczy się ani dnia, w którym weksel płatny po dacie został wystawiony, ani dnia, w którym weksel płatny po okazaniu został przedstawiony (do przyjęcia). Termin liczy się więc od dnia następującego po dniu wystawienia względnie okazania, weksel zatem wystawiony dnia 1. czerwca płatny 15 dni po dacie, staje się płatnym 16. czerwca

2) Jeżeli termin został oznaczony na tygodnie

a) weksel płatny po dacie staje się płatnym z tym dniem tygodnia do wypłaty oddawanego, który nazwą swą odpowiada dniowi

razie w celu oznaczenia czasu od którego liczy się nadzień zapłaty. —

wystawienia
2) weksel płatny w pewien czas po okazaniu staje się płatnym w dniu wskazanego tygodnia odpowiadającym nazwą swą dniowi przedstawienia weksla np. jeśli weksel płatny jest w 3 tygodnie po okazaniu a przedstawiono go w poniedziałek, płatny jest 3 tygodnie później w poniedziałek
3) Jeśli weksel płatny jest w miesiąc lub więcej miesięcy, kwartały, lata etc. weksel staje się płatnym w dniu wskazanego miesiąca, kwartału, roku etc. odpowiadającym liczbą swą dniowi wystawienia, jeśli weksel płatny jest po dacie, a względnie dniowi przedstawienia weksla, jeśli weksel płatny jest w pewien czas po okazaniu np. weksel wystawiony 2. marca płatny w dwa miesiące po dacie, staje się płatnym 2. czerwca. Jeśli takiego dnia nie ma w miesiącu wypłaty, czas wypłaty przypada na ostatni dzień tego miesiąca np. weksel wystawiony 31. grudnia a płatny w dwa miesiące po dacie, staje się płatnym ostatniego lutego tj. 28 lub 29. lutego.
Wyrażenie „pół miesiąca" znaczy przeciąg dni 15. Jeśli weksel wystawiony jest na jeden lub więcej miesięcy i pół – dni 15 dolicza się na ostatku.
(Z przepisów Art. 30-32 wynika, że obliczenie czasokresów uskutecznia się według kalendarza (przeciwnie kod. cyw.)

nie dotyczy weksla płatnego po okazaniu. –

176

Jeżeli weksel płatny w kraju po dacie wystawiono za granicą w miejscu gdzie liczą według starego kalendarza, bez zastrzeżenia że data na wekslu postawiona jest według kalendarza nowego lub jeżeli weksel ma datę podwójną według obu kalendarzy, dzień wypłaty oblicza się według dnia, który według nowego kalendarza odpowiada dniowi wystawienia według kalendarza starego (Art. 34) np. weksel wystawiono w Petersburgu dnia 19° lutego według kal. starego – weksel płatny jest w Krakowie 3 miesiące po dacie – dnia 19° lutego odpowiada 3ciemu marca a weksel staje się płatnym 3° czerwca.

Jeżeli dzień wystawienia lub wypłaty podano według obu kalendarzy, wówczas także co do obliczenia, również z dniem wystawienia stosować sposób obliczenia czasu prawnie obowiązujący w miejscu wystawienia weksla – o dniu zapadłości zaś sposób obliczania czasu obowiązujący w miejscu wypłaty (Art. 336 k. h.)

Przy oznaczeniu dnia wystawienia lub wypłaty w formie ułamka bez wyraźnego odniesienia się do pewnego sposobu obliczania czasu, uważa się, że wyższy dzień podano według starego a niższy według nowego kalendarza.

Z Art. 34 wynika, że data weksla wystawionego i płatnego w kraju powinna być zawsze jako wystawiona według nowego kalendarza.

D) Weksle jarmarczne (targowe)

Weksle jarmarczne stają się płatnymi z dniem na

wypłatę omenionym przez prawo obowiązujące z wnijściem jarmarku. Jeżeli zaś dnia takiego nie ma oznaczonego, z dnia poprzedzającym prawne zakończenie jarmarku. Jeżeli zaś jarmark trwa tylko 1 dzień, wtedy wypłaty weksla w tym dniu przypadają (Art. 35)

§ 4 wstępnego Pat. do ust. wekśl. podaje następujące przepisy dla krajów koronnych, które się d. 1/5 1850 wydały przez Sądem wyż.

1) Weksle wystawione na jarmark krajowy jednodniowy stają się z tym dniem płatne

2) Wystawione zaś na jarmark trwający od trzech do ośmiu dni, stają się płatnymi w dniu poprzedzającym prawne zakończenie jarmarku

3) Weksel wystawiony na jarmark trwający ponad 8 dni staje się płatny w dniu trzecim przed prawnym zakończeniem jarmarku

Gdy w Księstwie Krakowskiem Sądem wyż. z chwilą zaprowadzenia ustawy wekslowej nie określił, zatem pod względem dnia wypłaty weksli płatnych na jarmarkach w W.Ks. Krakowskiem obowiązuje wytyczenie Art 35 ust. wekśl.

3/6 1880. E) **Dnie względności** (Respecttage. Art 33)

Dni względności nie będzie żadnych (Art. 33)

Niektóre ustawodawstwa dozwalają bądź na skutek stanowiska wekslowego bądź na skutek porządania weksla dni względności na tem polegających, że zapłata wymagana być może w pewnych dniach następujących po dniu zapadłości weksla, namon

nych naturą lub zwyczajem. Z tej przyczyny nazwano dnie te dniami względności.

Wprawdzie Art. 33 orzeka, że dni względności nie mają miejsca, faktycznie jednak dozwala ustawa wekslowa dwóch takich dni na skorzystanie posiadaczowi weksla, jak się to odbiera z ostatniego ustępu Art. 41 który daje dnie na skorzystanie przekazanego (Art. 92 i 93)

Omówiona tu grupa od A do C tyczy się również weksli osobistych (Art. 98 lb. 5)

II

Wypłata (Art. 36-40)

A) Osoba, której wypłacić należy sumę wekslem objętą

Ponieważ jest że suma wekslowa winna być wypłacona właścicielowi weksla albo jego pełnomocnikowi. Własność weksla można się wywieść albo samym wekslem, albo obok niego innym aktem prawnym.

1) Samym wekslem wywodzi się własność tylko

a) wekslobiorca na którego weksel opiewa, jeśli tenże nie był indosowanym

b) przy wekslach zaś indosowanych tylko ten posiadacz weksla, który z wywodu ostatniego indosu stał się jego właścicielem, a więc

α) jeśli weksel raz tylko indosowano, indosat w indosie wymieniony – a jeśli indos jest indosem in bianco, każdy posiadacz weksla, pod tym warunkiem wszakże, że indos podpisany jest przez wekslobiorcę.

β) jeśli zaś weksel kilka razy indosowano, ostatni z pomienionych podany indosatt albo jeśli ostatni indos jest indosem in blanco, każdy posiadacz wekslu. – Jednakowoż indosatt ostatni tylko wywodzi się z własności wekslu, jeśli szereg indosów aż do niego nieprzerwanie dochodzi. Na pierwszym więc indosie powinien być z imienia podpisany wekslobiorca a na każdym z następnych indosów ten, którego bezpośrednio poprzedzający indos podaje za indosata. Jeśli po indosie in blanco następuje dalszy indos – uważa się, że indosant tegoż indosu stał się nabywcą wekslu przez indos in blanco. Wreszcie każdy posiadacz wekslu może zapełnić znajdujące się na wekslu indosy in blanco (Art. 13).

inaczej akcept? wykreślony

Indosy wymazane uważają się przy sprawdzeniu wywodu z własności wekslu za nieistniejące (Art 36)

Szereg indosów nie przerywa się tem, że wekslobiorca, lub jeden z innych indosantów nie jest zdolnym do zaciągania zobowiązań wekslowych, albo że weksel lub indosy są nieprawdziwe (Art 3. 75. 76). Ustawa bowiem wymaga jedynie nieprzerwanego ciągu indosów, z zatem porządku formalnego. Z tego powodu płacący nie jest obowiązany dochodzić prawdziwości indosów (Art 36 ust 2) – on nie

jest ani uprawniony stwierdzić prawdziwości podpisu lub zdolności podpisanych osób do zaciągania zobowiązań wekslowych, a to na zasadzie przepisów Art. 3 i 75. Wszelako wolno będzie płacącemu zarzucić posiadaczowi weksla tj. zgłaszającemu się o zapłatę, iż weksel nabył w złej wierze lub przy tem nabyciu dopuścił się grubego niedbalstwa, albowiem taki indosat nie może żadnych praw wyprowadzić z weksla (Art 74) a płacący dłużnik zaś tą okolicznością nie uwalnia się przez wypłatę od odpowiedzialności wekslowej względem prawdziwego właściciela weksla. W takim przypadku dłużnik wekslowy złoży sumę wekslową w depozycie sądowym.

Jeżeli jeden z indosów według swego zewnętrznego obrazu nosi na sobie piętno zafałszowania, natenczas nie można powiedzieć, że posiadacz weksla wywodzi się z własności weksla. Przyjmujący nie uwalnia natenczas się od swego zobowiązania wekslowego płacąc zgłaszającemu się wierzycielowi. On wstrzyma się z zapłatą i może złożyć sumę wekslową w depozycie sądowym (§ 1425 u.c.)

Jeżeli ciąg indosów jest przerwany, ostatni indosat nie wywodzi się z własności i nie będzie mógł żądać wypłaty ani od przyjmującego i wystawcy weksla osobistego, ani od indosantów poprzedzających przerwę.

lub następujących po kolei. Jednakowoż zo-
bowiązanym jest żądanie, iż mu służyć
będzie prawo zwrotnego poszukiwania za po-
przedników których przeszedł poprzednia a to na
mocy Art 14. 72. i 81 - Pomimo objęte tym Art.
nie zostaje zwolnione nawet braku nie-
przerwanego szeregu indosów wymaganego
Art 36.

Od dochodzenia prawdziwości indosów różni
się dochodzenie tożsamości osoby przedstawia-
jącej weksel do wypłaty z tą osobą, która w wek-
slu wymienioną jest jako ostatni indosat.
O tej tożsamości przekonać się należy przez
bez względu, czy weksel jest lub nie jest indo-
sowany, albowiem do wylegitymowania się z wła-
sności według Art 36 nie wystarcza samo
posiadanie weksla i nieprzerwany szereg
indosów, lecz osoba przedstawiająca weksel
musi być właściwym jego posiadaczem.
Jeśli o tożsamości osoby posiadacza
weksla powstaje uzasadniona wątpliwość,
dłużnik złoży sumę wekslową w sądzie.
2) Posiadacz weksla może wylegitymować się z włas-
ności weksla przez weksel w połączeniu z innymi
dokumentami jako to z orzeczeniem sądowem,
którem przyznano mu własność weksla,
z cesyą, z aktem przyznania spadku i. t. p.
3) Pełnomocnik osoby wyzbywającej się z własności
weksla mocen jest odebrać należytości wekslowe,

a) na podstawie samego wekslu wskutek indossu do rąk posiadacza (Art. 17)
b) na mocy pełnomocnictwa wystawionego obok wekslu – albo
c) jeśli prawidło wekslu wykaże, że weksel został mu przez wierzyciela oddany w zastaw (§ 118 ust. sąd. gal. i orzecz. Najw. Tryb. z 26/9 1866)
(We wszystkich tych 3 przypadkach (a.b.c) przekazany przyjemca, lub wystawca wekslu osobistego obowiązany są sprawdzić prawdziwość tych aktów.

B) Jakość wypłaty (Art. 37)

O jakości tej stanowi Art 37, że summa wekslowa winna być wypłacona w gotówce. — Gotówka

Wierzyciel wekslowy nie może być zmuszonym do przyjęcia w miejsce summy wekslowej papierów rządowych lub handlowych, weksli etc.)

Summa wekslem objęta wymieniona być winna

1) w monecie krajowej t.j. miejsca wypłaty których — Moneta
a) weksel opiewa na monetę krajową – albo
b) w walutę rachunkową – albo
c) w rodzaj monety nie mający obiegu w miejscu wypłaty, a wystawca nie zastrzegł wypłaty wyraźnie w tym gatunku monety np. gdyby było tylko powiedziane: zapłacić Pan 1000 franków francuskich — bez zastrzeżenia „(effectiv)"

2) Summa wekslowa opiewająca na gatunek monety nie mający obiegu w miejscu wypłaty, winna

156.

była wypłacona w tym gatunku monety, zdoro
wyłącza wyraźnie zastrzeżeń wypłaty w tym gatun-
ku przez użycie wyrazu „istotnie" (effective) lub inne-
go podobnego wyrażenia np. zapłacę Panu 1000
franków francuskich istotnie – albo zapłacę
Panu 1000 franków francuskich istotnie w mo-
netach Państwa Niemieckiego.

Wartość

Jeśli weksel opiewa na walutę rachunkową, su-
ma wekslowa wymienia się w terminie według swej
wartości tj. kursu w monecie krajowej.
Walutą rachunkową nie znaną w Austryi
były zwłaszcza w Hamburgu tzw. Markbanko i
w Bremie tzw. Louisdor talary

4/6 1880.

Jeśli weksel opiewa na gatunek monety nie
mający obiegu w miejscu wypłaty, suma wekslo-
wa ma być wypłacona według swej wartości, którą
miała w dniu płatności w monecie krajowej. Wa-
rtość to jest wartość bieżąca czyli kurs w miej-
scu wypłaty

Podane zasady objęte Art 37 doznały zwłaszcza
w Państwie Austryackiem następujących zmian:
1) Jeśli weksel opiewa na monetę związ-
kową (talar pojedynczy i talar podwójny) suma
wekslowa w tej monecie uiszczoną być mu-
si (R.M. pd. 12/8 1858) Ten przepis obowiązywał
tylko do końca r. 1870 (Traktat z dn. 13/6 1867 do l. 12
Dz. u. p.)
2) Wierzyciel obowiązany jest przyjąć banknoty
Banku Austr.-węgierskiego lub pieniądze papierowe

Państwa Aust. według ich kursu do srebra lub złota jeśli

a) weksel opiewa na gatunek zagranicznej monety srebrnej lub złotej bez względu, czy gatunek sam jest oznaczony lub też nie (Pat. z 2/6 1848 i 27/4 1858)

b) jeśli weksel opiewa na gatunek krajowej monety złotej lub na talary Lewantskie (z popiersiem Maryi Teresy) wówczas w obu przypadkach (a. b) może dłużnik zapłacić sumę wekslową w monecie w wekslu wyrażonej.

3) Wierzyciel przyjąć musi banknoty lub pieniądze papierowe Państwa w pełnej ich wartości nominalnej, jeśli weksel opiewa na monetę srebrną austryacką (z wyjątkiem talarów Lewantskich) lub w ogóle na walutę austryacką.

Jeśli w wekslu nie jest oznaczona waluta, domniemywa się przy wekslach Dnia 1/11 1858 lub później w kraju wystawionych, waluta austryacka a wierzyciel wekslowy obowiązany jest przyjąć banknoty i pieniądze papierowe Państwa w pełnej ich wartości nominalnej.

(Nikt nie jest obowiązany przyjąć wypłaty w monecie zdawkowej, chyba dla wyrównania sum, które inaczej uiszczone być nie mogą.

C) Obowiązek wierzyciela wekslowego do przyjęcia częściowej zapłaty

Według Art 38 nie może posiadacz weksla odmawiać oferowanej sobie wypłaty częściowej, choćby

mimo że przyjęcie nastąpiło na całkowitą sumę wekslem objętą, po zażądaniu jednak protestu z powodu nieprzyjęcia, przysługuje prawo żądania nie tylko już więcej od innych.

D) Zobowiązanie wierzyciela wekslowego do zakwitowania i wydania weksla (Art. 39)

Dłużnik wekslowy

1) tylko za wydaniem weksla płacić jest obowiązany a na przypadek kilkakrotnego wystawienia weksla tylko za wydaniem exemplarza na którym znajduje się przyjęcie, skoro takie nastąpiło

2) Dłużnik wekslowy może żądać, aby wierzyciel poświadczył na samym wekslu otrzymaną zapłatę, co się dzieje z napisaniem wyrazu: „odebrałem" z podpisem nazwiska wierzyciela. To jednak rozumie się o zapłacie uczynionej przez głównego dłużnika, nie zaś o zapłacie, która nastąpiła przez poprzednika, który z powodu zwrotnego poszukiwania zapłacił jego następcy. Pokwitowanie bowiem w tym przypadku uskutecznia się na rachunku zwrotnym.

3) Na przypadek częściowej zapłaty może dłużnik wekslowy żądać jedynie odpisania jej na wekslu i wydania sobie kwitu na kopii weksla.

E) Prawo dłużnika wekslowego do złożenia sumy wekslowej w depozycie sądowym (Art. 40)

Jeśli wypłata weksla nie jest na terminie żądana, przyjmujący ma prawo po upływie czasu zakreślonego na wniesienie protestu niewypłaty, sumę wekslem objętą na koszt i niebezpieczeństwo posiadacza złożyć w Sądzie. Nie potrzeba o tem uwiadomić posiadacza weksla.

Z tego przepisu objętego Art 40 wynika, że wierzyciel wekslowy obowiązanym jest zgłosić się do dłużnika o wypłatę. Dłużnik wekslowy nie jest więc w opóźnieniu co do wypłaty, jeśli wierzyciel nie zgłosi się do niego w dniu zapadłości weksla.

Przyjemca i wystawca weksla własnego mogą w takim przypadku po upływie czasu zakreślonego na wniesienie protestu z powodu niewypłaty (Art 41) sumę wekslową na koszt i niebezpieczeństwo posiadacza złożyć w Sądzie, nie są wszakże do tego obowiązani.

O złożeniu tej sumy w Sądzie nie potrzebuje być wierzyciel uwiadomiony, albowiem wierzyciel zazwyczaj nie jest wiadomym dłużnikowi.

Jeśli złożenie sumy w Sądzie nie nastąpiło, albo nie natychmiast po upływie czasu za-

kreślonego w ustawie na protest niezapłaty albo jeżeli wierzyciel dopiero po upływie tego czasu zgłasza się po zapłatę bądź pozasądownie, bądź sądownie wyniesieniem skargi, równocześnie dłużnik nie jest obowiązanym zapłacić odsetek zwłoki od dnia zapadłości wekslu aż do dnia gdzie sumę złożył do depozytu sądowego albo do dnia pozasądowego upomnienia się, albo do dnia wręczenia sobie skargi wekslowej; albowiem dłużnik zostaje z opóźnieniem dopiero z dniem zawiadomienia go przez wierzyciela wekslu do zapłaty albo z dniem wręczenia mu skargi o zapłatę przyczem zwracamy uwagę na to, że ustawa nie zwalnia dłużnika obowiązku złożenia sumy w sądzie na przypadek, gdyby zapłata nie była żądaną na terminie.

Praktyka jednak wychodziła aż do r. 1876 z innego zapatrywania się, utrzymywała bowiem, że dłużnik wekslowy obowiązany jest zapłacić odsetki zwłoki już od dnia zapadłości wekslu a to na mocy § 1334 u.c. wedle którego dłużnik staje się w ogólności winnym zwłoki gdy się nie uiszcza na dzień do zapłaty przeznaczony. Od tego obowiązku może się uwolnić dłużnik złożeniem sumy wekslowej w sądzie.

Najw. Tryb. wydał orzeczenie 7/6 1876 wcielenie zawarte w Rep. Orzecz. pod l. 87 wedle którego dłużnik wekslowy (przyjemca wekslu gwarancyjny

wystawca weksla własn.) nie jest obowiązany do płacenia odsetek zwłoki od dnia zapadłości weksla, lecz dopiero od dnia, gdzie mu przedstawiono weksel do wypłaty, a w braku tegoż od dnia doręczenia mu skargi wymierzonej o zapłatę sumy wekslowej;

Przepis Art 40 stosuje się także do przekazanego, jeżeli mu na tem zależy, by suma wekslowa była w Sądzie złożona. Przepis tego Art. może być zastosowany i do innych przypadków, gdy na zasadzie prawa cywilnego złożenie sumy w sądzie jest dozwolonem (§ 1425 u.c.) np. jeżeli w razie kilkakrotnego wystawienia weksla, więcej posiadaczy uprawnionych do żądania wypłaty jednocześnie się zgłosi o takową, a na żadnym z nich nie znajduje się przyjęcie przekazanego etc.

Aby jednak w tych przypadkach sądowe złożenie sumy wywrzeć mogło skutki zapłaty, musiałby być wierzyciel wekslowy uwiadomionym o złożeniu sumy wekslowej w Sądzie (§ 1425 u.c.)

Wszystko cośmy podaliśmy o wypłacie sumy wekslowej (A do E) stosuje się także do weksli własnych (Art 98 l. 5).

Zapłata odpowiadająca powyższym przepisom (A do E) pociąga za sobą umorzenie zobowiązania wekslowego.

Ponieważ zachodzi ta prawomocność, iż zapłacić sumę wekslową tylko za wydaniem sobie weksla pokwito-

162

zanego (Art 39) i na przypadek zaginięcia weksla może zapłacić tylko za poprzednim zabezpieczeniem (Art 73) tudzież względnie zapowiedzenie, jeżeli summa wekslowa złożenie zostało zapowiedziane.

5/6 1880

Tytuł 8ᵐʸ

Zwrotne poszukiwanie z powodu niewypłaty (Art. 41-55)

Prawo posiadacza weksla żądać od poprzedników zapłacenia należytości wekslowej z powodu nie otrzymanej od dłużnika wekslowego wypłaty summy wekslem objętej – nazywa się prawem zwrotnego poszukiwania zapłaty (der Regress mangels Zahlung)

I

Warunki prawa zwrotnego poszukiwania z powodu niewypłaty (Art. 41 i 98 l. 9)

Celem wykonywania prawa zwrotnego poszukiwania wszystkich poprzedników powinien posiadacz weksla wywodzący się z prawa do podniesienia summy wekslowej (Art 36)

1) w dniu wypłaty lub najpóźniej w drugim dniu powszednim po dniu wypłaty przedstawić weksel oryginalny (nie odpis) do wypłaty płatnikowi względnie przyjmującemu lub wystawcy weksla własnego, a jeżeli jest więcej takich osób im wszystkim. Obowiązek ten

ważny w nim we wszystkich przypadkach a więc nie tylko w razie gdy weksel został przyjęty, lecz także w przypadku odmówienia przyjęcia, chociaż z tego powodu założonym był protest. To się też rozumie o przypadku, gdy przed dniem wypłaty otwarto upadłość co do majątku przyjemcy (Rozp. Minist. Spr. z 7/6 1857 dz. u. p. 21 ks. Orzecz.)

Przedstawienie weksla do wypłaty winno nastąpić w miejscu wypłaty (Przepis ust. 2 Art. 72 dozwala prostego posyłania bez poprzedniego przedstawienia weksla).

2) Posiadacz weksla winien tak przedstawienie weksla do wypłaty jak i nie nastąpienie tejże stwierdzić przez protest sporządzony w właściwym czasie.

Ponieważ notaryusz (lub urzędnik sądowy) nie może stwierdzić, że posiadacz weksla pierwej już przedstawił weksel do wypłaty, przeto wyraźne przez notaryusza przedstawienie weksla do wypłaty w celu sporządzenia protestu, uznane jest za dostateczne, nie zważając czyli posiadacz weksla przedtem przedstawił weksel do wypłaty lub też nie. Gdyby wskutek tego zamiast a dłużnik wypłacił wierzycielowi sumę wekslową przy przedstawieniu weksla przez notaryusza, posiadacz weksla ponosi koszta stąd wynikłe.

Założenie protestu nie może pierwej nastąpić jak z samym dniem wypłaty a najpóźniej

w drugim dniu powszednim po dniu wypłaty.

Zaprotestowanie nie następuje przed upływem ostatniej godziny ustawowego do założenia protestu przeznaczonego dnia (Ob. też Art. 91)

Dla niektórych miast handlowych ustanowiono te godziny w których następnie winno założenie protestu, jako to dla Lwowa (w dniu wypłaty od 3-5 popołudniu, a w drugi następnego dnia powszedniego od 9-1 rano i od 3-5 popołudniu) Pragi i Tryestu.

Wspomniane dwa dni powszednie służą tedy posiadaczowi wekslu zaniedbanego.

Założenie protestu może być zaniechane

a) w przypadku objętym Art. 42 (Ob. niżej pod III).

b) w przypadku Art. 72 ust. 2.

3) Posiadacz wekslu winien żądać wypłaty od wskazanego w potrzebie i przyjmującego per wyręczenie, jeżeli na wekslu są wymienieni, a skutek ma być w proteście podany (Art. 62)

Posiadacz wekslu obowiązany jest w ciągu dwóch dni po dniu założenia protestu uwiadomić na piśmie bezpośredniego swego poprzednika o niezapłaceniu wekslu (Art. 45) Wyłączenie się z tego obowiązku nie jest wprawdzie zarazem skutkiem wydania prawa zwrotnego poprzednikowi

Weksel umiejscowiony (Art. 24) przedstawia się w miejscu wypłaty Domicyliatowi zgłoszonemu

do uiszczenia sumy wekslowej – jeżeli zaś wymieniony był w wekslu zadresowany z umiejscowieniem, wówczas jedynie temuż przedstawiony być winien do wypłaty, a na przypadek odmówienia także tylko u niego protest założony być może.

II

Skutki zaniechanego lub w niewłaściwym czasie przedsięwziętego przedstawienia weksłu do wypłaty i założenia protestu /: Art. 41. 43. 44 i 99 :/

1) Posiadacz weksłu utraca prawo zwrotnego poszukiwania na wszystkich swych poprzedników, nie zaś bezpośrednie prawo do przyjemcy lub wystawcy weksłu osobistego – albowiem do zachowania prawa wekslowego przeciw tym osobom nie potrzeba ani przedstawienia weksłu w dniu wypłaty ani założenia protestu (Art. 44 i 99) z wyjątkiem przypadku pod 2)

Przyjmujący i wystawca weksłu osobistego są bowiem wekslowo zobowiązani przez lat 3 od dnia płatności weksłu bez względu czy w tym dniu żądano od nich zapłaty i czy w razie odmówienia tejże założono protest (Art. 77 i 100)

2) Skutki pod 1) podane stosują się i do weksli umiejscowionych jeżeli w nich nie był wymieniony zadresowany z umiejscowieniem. Jeżeli jednak

wymienionego, również niezłożenie na czas protestu u zachowanego z miejscem wypłaty pociąga za sobą utratę prawa poszukiwania wekslowego nie tylko na poprzednikach ale i na przyjmującym a względnie na wystawcy weksla osobistego (Art 43 i 99).

Najw. Tryb. zamieścił w Ks. Orzecz. trzy uchwały z dn. 13/6 1851 do N. 12. - z 21/7 1853 do N. 13 i z 9/7 187. do N. 75 według których dla zachowania prawa wekslowego przeciw przyjemcy lub wystawcy weksla osobistego zarówno tylko w takim razie winien być założony protest u zachowanego z umiejscowieniem, jeżeli tenże z dnia wypłaty jest osobą trzecią t.j. różniącą się od przyjemcy lub wystawcy weksla osobistego i od tego wierzyciela wekslowego, który przedstawia ma weksel do wypłaty i z powodu niewypłaty zaprotestować. Jeżeli zaś zachowany z umiejscowieniem staje się wierzycielem weksla przed dniem wypłaty i pozostaje nim z tym dniem, wymienienie zachowanej z umiejscowieniem traci swe znaczenie, zachowany bowiem ustaje być w tym przypadku pełnomocnikiem wystawcy weksla osobistego względnie przyjemcy, a zatem ustaje jedność osób między nimi, ponieważ zachowany stał się ich wierzycielem, który dla zachowania swego prawa wekslowego przeciw wymienionym osobom nie potrzebuje ani pro-

skierowana weksla w ciebie z dniem wypłaty (i także z jego rąk się znajdującego) ani założenia protestu z powodu niewypłaty.

Zapatrywanie Najw. Tryb. nie da się pogodzić z osnową Art. 43 i 99.

Skutki pod 1) i 2) wykazane zachodzą i wtenczas, kiedy zaniechane lub w niestosownym czasie nieuskutecznione przedstawienie weksla i założenie protestu przypisać by należało sile większej (vis major) n. p. powodzi, wojnie.

7/6 1880.

III.

Zastrzeżenie niezakładania protestu (Art. 42 i 98 l. 6)

Zastrzeżenie niezakładania protestu, co się uskutecznia przez użycie wyrazu „bez protestu" „bez kosztów" uwalnia od założenia protestu jedynie względem poprzednika (wystawcy weksla przelewu i indosanta) który to zastrzeżenie uczynił, nie uwalnia jednak od przedstawienia weksla do wypłaty w czasie stosownym.

Wzmiankowane zastrzeżenie może nastąpić nie tylko z samym wekslem lecz i osobnie lub w dokumencie obok weksla istniejącym.

Mimo tego zastrzeżenia założy posiadacz weksla w czasie właściwym protest z powodu niewypłaty, jeżeli obok poprzednika czyniącego to zastrzeżenie znajdują się jeszcze inni poprzednicy a to z celu zachowania

Weksle domicylowane bez wymienienia domicyliata nie potrzebują być protestowane (O. N. T. z 11/1 1882 l. 11752 P. S. A. No 14/882)

168

na tychże swego prawa zwrotnego poszukiwania. W takim przypadku będzie mógł żądać zwrotnie kosztów protestu nawet od samego poprzednika, który owo zastrzeżenie uczynił, albowiem to zastrzeżenie nie znosi obowiązku do zwrócenia kosztów protestu (Art. 42)

Zastrzeżenie niezakładania protestu nie uwalnia jednak posiadacza wekslu względem poprzednika, który to zastrzeżenie uczynił od przedstawienia wekslu do zapłaty w czasie właściwym.

W przypadku zastrzeżenia uczynionego przez wspomnionego poprzednika, posiadacz wekslu nie jest obowiązanym udowodnić, iż przedstawienie nastąpiło w należytym czasie, gdyż okoliczność ta udowadnia się aktem protestu, od założenia którego uwolnionym został. Będzie zatem rzeczą poprzednika czyniącego owo zastrzeżenie, stwierdzić dowód, że przedstawienie nie nastąpiło na czasie.

Takie weksle mimo noszą dopuszcze- go wymienionego zastrzeżenia.

Może posiadacz wekslu uchylić i od przedstawienia wekslu w terminie do zapłaty zakreślonym.

Zastrzeżenie indosanta uczynione na wekslu w sposób następujący: „Zwrotnie z od=

poważ aż do zapłaty (bleibe im Obligo bis zur Einlösung) zawiera nie tylko zrzeczenie się przedstawienia wekslu do zapłaty w czasie należytym, tudzież zrzeczenie się założenia protestu i zawiadomienia poprzednika o niezapłaceniu weksla – lecz czyni także indosanta przyjecielem wekslowym i współdłużnikiem solidarnym przyjemcy (Orzecz. Najw. Tryb. z 17/10 1862)

IV

Obowiązek do zawiadomienia poprzednika o niezapłaceniu wekslu (Die Notification:) (Art. 45–47 i 98 U. G.)

Posiadacz weksla zaprotestowanego z powodu niezapłaty obowiązany jest w ciągu dwóch dni po dniu założenia protestu zawiadomić na piśmie bezpośredniego swego poprzednika o niezapłaceniu weksla.

W tenże samym sposobie i w tymże samym przeciągu czasu licząc od dnia odebranego uwiadomienia, dalej zawiadomiony poprzednik winien uwiadomić najbliższego swego poprzednika i tak dalej aż uwiadomienie dojdzie wystawcy weksla prawnego lub trasowanego weksel

osobisty, chociaż co do majątku jednej z tych osób była upadłość ogłoszona.

Przy wekslach umiejscowionych wymienionego przez domicyliata nie należy zawiadomić przyjmującego a względnie wystawcy weksla własnego.

Indosant zaznaczający weksel z zastrzeżeniem bez odpowiedzialności nie powinien być zawiadomiony, gdyż nie jest wekslowo zobowiązanym.

Zastrzeżenie nie załatwienia protestu nie uwalnia od zawiadomienia.

Zawiadomienie uważa się za uczynione w właściwym czasie, jeżeli wystosowane w tym względzie pismo w ciągu tego czasu na pocztę oddane zostało, bez względu kiedy ekspedycya listu na poczcie nastąpiła. Dowód na oddanie pisma zawiadamiającego na pocztę, dostarcza się przez recepis urzędu pocztowego. Dla ułatwienia tego dowodu, powinien oddawca na liście nadmienić, że tyczy się protestacyi wekslowej (in Wechselprotestangelegenheiten) w którym to przypadku urząd pocztowy w recepisie oddawcy i wręczonym (jeżeli takiego żądano) poda w przynależności formy albo inaczej i nazwisko adresata, tudzież miejsce

się w tym względzie adresata, niemniej oz-
naczyć firmę lub imię i nazwisko wysełają-
cego na odwrotnej stronie recepisu oddawczego
(R. M. z 25/8 1850)

Jeżeli zawiadamiający przedkłada recepis
zwrotny, według którego list od niego do
zawiadomionego z dniem wymienionym
na poczcie oddanym został, recepis zwrotny
będzie dostatecznym dowodem dopełnionego
na czas piśmiennego zawiadomienia
a do adresata należy udowodnić, że list na-
dany był innej treści (Art. 46)

Zawiadomienie nastąpić może jedynie
na piśmie zwłaszcza zawiadomieniem przez
pocztę. Jeżeli przez notaryusza, to i dowód
nastąpionego zawiadomienia może być
dostarczonym zwykłemi środkami dowodo-
wymi, dopuszczonymi w prawie wekslo-
wym.

Jeżeli dzień drugi na zawiadomienie o nie-
zapłaceniu przeznaczony przypada na niedzielę
lub święto ogólne, zawiadomienie nastąpić
może w najbliższym dniu powszednim.
(Art. 92) Dzień odbioru zawiadomienia na
piśmie może być również zaświadczeniem
pocztowem udowodniony (Art. 46 – przez recepis
zwrotny)

Jeśli jeden z indosantów przeniósł weksel bez oznaczenia przez niego miejsca wystawienia indosu, należy z zaniechaniem zawiadomić najbliższego jego poprzednika, który w swym indosie oznaczył miejsce wystawienia (Art 47)

Poprzednik ten będzie uważany w rozumieniu Art 45 i 47 bezpośrednim poprzednikiem osoby obowiązanej do zawiadomienia: skutkiem, że indosant, który w indosie nie podaje miejsca wystawienia indosu, nie ma prawa być zawiadomionym.

Jeśli żaden z indosów nie podaje miejsca swego wystawienia – zawiadomi się wystawcę weksla protestowanego, a za miejsce zawiadomienia uważa się miejsce wystawienia weksla. To się zaś nie tyczy trasowanego weksla osobisty.

Indosat dla rejestru zawiadomi poprzednika swego indosanta.

Do pisma zawiadomiającego nie dołącza się ani weksla, ani aktu protestu, a to ani w pierwopisie ani w odpisie.

Zawiadomienie poprzedników o nieprzyjęciu weksla i o należytem założeniu protestu, nie jest warunkiem wykonywania prawa zwrotnego poszukiwania na poprzednikach. Zaniechanie tego zawiadomienia następuje

wynikają skutki:

1) Jeżeli osoba do zawiadomienia o wszczęciu wedle przepisów, jednakże zaniechała zawiadomienia, staje się odpowiedzialną wszystkim swym poprzednikom za szkodę stąd wynikłą. Jeżeli zaś nie wystosuje zawiadomienia swego do bezpośredniego lecz do dalszego poprzednika, staje się odpowiedzialną wszystkim pominiętym poprzednikom. Każdemu z pominiętych poprzedników służy prawo żądać wynagrodzenia szkód bez względu, czy zawiadamiający docho-dzić na mocy prawa zwrotnego powództwa lub też nie. Prawo owo do wynagrodzenia szkód dochodzonem być winno na zwykłej drodze procesu cywilnego.

2) W przypadku wykonania swego prawa zwrotnego powództwa, strona stosująca się do zawiadomienia prawo domagania się od [illegible] poprzedników odsetek i kosztów i może żądać jedynie sumy wyrokiem objętej. Temu wszystkiemu pod 2) ulega zawiadamiający zawiadomienie bez względu czy poprzedni z powodu zaniechanego zawiadomienia szkodę poniósł lub też nie. Od zawiadomionego poprzednika nie będącego w myśl art 45 i 47 bezpośrednim poprzednikiem i od jego poprzedników [illegible] 8/6 1880.

sądzi całkowitej sumy regresowej. Utrata odsetek po 6% tyczy się tylko tych odsetek, które się należą na mocy Art 50 od dnia zapadłości wekslu, nie zaś i tych, których zwrotnie poszukujący żądać może ze względu § 1333. 1334. 904 i 995 ks. cyw. od dnia upomnienia się sądowego lub od dnia wytoczenia powództwa skargi.

Kto bezpośredniego poprzednika zawiadomił, ma prawo zwrotnego poszukiwania z całej rozciągłości do wszystkich poprzedników bez wyjątku. Kto nie był zawiadomionym, temu służy prawo zwrotnego poszukiwania z całej swojej rozciągłości na wszystkich swoich poprzedników.

Kto będąc obowiązanym do uwiadomienia żadnego nie uwiadomił poprzednika, traci względem wszystkich poprzedników prawo do odsetek i kosztów. Jeżeli zaś nie uwiadomił bezpośredniego poprzednika, traci to prawo tylko co do przeskoczonych.

Przez poprzedników w obu tych przypadkach rozumiemy tych, którzy przy indosowaniu wekslu oznaczyli miejsce indosacyi.

Ponieważ zawiadomienie poprzednika o nie wypłaceniu nie stanowi warunku wykonania prawa zwrotnego poszukiwania, przeto zwrotnie poszukujący nie będzie obowiązanym udowodnić w skardze, że obowiązkowi swemu zadość uczynił. Do pozwanego należy zarzucić, że zawiadomienie nie nastąpiło, w skutek

nego powód udowodni, że poprzednika swego zawiadomił, chyba że wykazał, że on nie był uwiadomiony, że zatem też nie był obowiązanym do zawiadomienia poprzednika swego. W takim przypadku pozwany udowodniłby nawzajem, że powód był obowiązany do zawiadomienia, a skutkiem czego powód udowodni, że zadość uczynił swemu obowiązkowi.

V.

Przedmiot i rozciągłość prawa zwrotnego poszukiwania (Art. 50–52 i 98 u. w.)

A) Pierwszy przypadek:

Posiadacz wekslu, który weksel z powodu niewypłaty zaprotestował – prawa swego zwrotnie poszukuje:

Posiadacz ten ma prawo żądać od poprzedników zapłacenia

1) niewypłaconej sumy wekslem objętej a w razie częściowej wypłaty części niewypłaconej
2) odsetek od tej sumy po 6% rocznie licząc od dnia płatności aż do dnia zapłaty.

Jeśli zaś weksel niezaprotestowano z powodu niewypłaty a później go indosowano (Art. 16 ust. 2) odsetki należą się od indosanta po terminie dopiero od dnia założenia protestu z powodu

Odsetki od sum wekslowych płacone w razie sporu sądowego, na kapitał policzone być powinny (Art. 7) (O.N.T. z 11/6 1879 l. 4073 – Przegląd sąd. i adm. Nr. 29 z r. 1880)

Jeżeli pożyczka dany była na weksel, dochodzenie umówionych wpierw odsetek nad 6% w osobnej drodze nie jest dopuszczalne (O. M. I. z d. 26/8 1880 L. 9551 P. S. A. Nr 33/1881)

niezwydany od głównego dłużnika wypłaty po terminie żądany

3) kosztów protestu z powodu nieprzyjęcia i niewypłaty

4) innych wydatków tj. nagrodzenia niezwrotnych wydatków, które zwrotnie poszukujący z powodu niewypłaty powinien zwrócić, i nie może się żądać wynagrodzenia szkody w inny sposób wyrządzonej. Do tych wydatków należą

a) opłata poczty z powodu zawiadomienia poprzednika o niewypłacie

b) stempel, jeśli prawa swego poszukuje za pomocą wekslu zwrotnego i z tego powodu użył stempla, tudzież stempel na weksel zwrotny i opłata pocztowa z powodu wysłania tegoż (Art 53)

c) wydatki za pośredniczenie kurtażu wekslowego (Art 50)

d) koszta sądowe, jeżeli zwrotnie poszukujący w drodze procesu dochodził swego prawa a pozwany został skazany na zapłacenie tych kosztów.

5) prowizyi 1/3 od sta sumy wekslem objętej (33 1/3 centów od 100 złr. w. a.)

Prócz wymienionych należytości od 1–5 nic więcej żądać nie może zwrotnie poszukujący.

Ogół tych należytości wymienionych od 1 do 5 podanych nazywa się rachunkiem zwrotnym i wylicza się przez zwrotnie

posiadaczy do poprzedniego zwrotnie obowiązanego w którym prawa swego poszukuje.

Przy ściąganiu należytości zatem przystępuje się sumą regresową.

Zwrotnie obowiązany winien zapłacić sumę regresową w miejscu swego zamieszkania (!) które różni się może od miejsca wymienionego w indosie przy przeniesieniu weksla. Miejsce wystawienia weksla pierwszego nie jest tem samem i miejscem zamieszkania wystawcy weksla.

Jeśli zwrotnie obowiązany ma uiścić w miejscu wypłaty weksla, wówczas suma ta będzie obliczona według kursu, który ma weksel przedstawczy wystawiony z miejsca wypłaty a płatny za okazaniem z miejsca zamieszkania zwrotnie obowiązanego t.j. zwrotnie poszukujący może żądać takiej sumy, na którą weksel wymieniony musiałby opiewać, aby za ten weksel w miejscu wypłaty odebrać sumę regresową. Kurs oblicza się według dnia płatności weksla – według zdania innych według dnia upomnienia się zwrotnego lub wezwania dłużnikowi [illegible] lub wystawienia weksla zwrotnego.

Podaną zasadą obliczenia kursu przyjmowano, że między miejscem wypłaty weksla a miejscem zamieszkania zwrotnie obowiązanego albo między najbliższemi miejscami handlowemi tych miejsc.

istnieje kurs wekslowy albowiem (Art. 50 ust. 3 stano:
wi, że jeśli zaś z miejsca wypłaty nie
ma kursu wekslowego na miejsce zamieszkania
zwrotnie obowiązanego, służy za zasadę kurs miej:
sca, które jest najbliższem miejsca zamieszka:
nia zwrotnie obowiązanego. Kurs winien być w razie
żądania zwrotnie obowiązanego stwierdzony cedułą
kursu sporządzoną pod pieczęcią publiczną albo
świadectwem przysięgłego maklera albo w nie:
dostatku obu tych środków poświadczeniem dwóch
kupców (Art. 50 ust 3).

Przepis Art 50 według którego odsetki od niezap:
łaconej sumy wekslowej wynoszą 6% a pro:
wizya 1/3 od sta, nie wyłącza na przypadek zwrot:
nego poszukiwania na miejsca zagraniczne
użycia wyższych tam dopuszczalnych zasad obli:
czenia (Art 52)

9/6 1880. B). Przypadek drugi

Poprzednik, który wskutek zwrotnego poszukiwania zapłacił sumę regresową poszukuje zwrotnie prawa swego na swych poprzednikach (Art 51)

Poprzednik, który zaspokoił zwrotnie poszuku:
jącego posiadacza weksla może się powtórnie
na swych poprzednikach tudzież na przyjmu:
jącym lub wystawcy weksla własnego – Zaspo:
kojenie posiadacza weksla (A) zwrotnie poszu:
kującego praw swoich zawsze nastąpi wedle Art 51
a) przez zapłatę sumy regresowej – albo

b) tym sposobem, że poprzednik od niego otrzyma-ny zaprotestowany weksel z wypłatą (albo Rimesse erhalten) co tak rozumieć należy, że zwrotnie poprzedzający obowiązany jest zapłacić jako sumę przeciwną temu poprzednikowi, na którego przechodzą prawa owego a na zaspokojenie wymienionego długu w całości lub w części pociąga nim weksel. protest i zakwitowany rachunek zwrotny.

Poprzednik, który zaspokoił swego następcę ma prawo żądać od zwracającego indosanta lub od wystawcy weksla przekazowego

1) zapłaconej przez siebie lub w wypłacie otrzymanej sumy regresowej z odsetkami po 6% rocznie licząc od dnia zapłaty.

2) kosztów stąd stąd wynikłych

3) prowizji 1/3 od sta

Zresztą nie może żądać kosztów zbędnych, które samo zapłacić musiał swemu następcy.

Zwrotnie poprzedzający układa z tych należytości odrębny rachunek t.j. rachunek zwrotny, który do niego weksel, akt protestu etc. łączy. Zakwitowany zwrotny rachunek swego następcy i otrzymane zaspokojenie podkwituje swój rachunek zwrotny. Tak samo postępuje każdy poprzednik, który zaspokoił swego następcę w sposób pod a) lub b) wskazany.

Jeśli zwrotnie obowiązany zamiast gotówki daje mi

zwrotnie poszukujący przeciw dłużnikom bez wezwania podług kursu, który ma weksel gotówkowy wystawiony w miejscu zamieszkania zwrotnie poszukującego a płatny za okazaniem w miejscu zamieszkania zwrotnie obowiązanego.

Jeśli w miejscu zamieszkania zwrotnie poszukującego nie ma kursu wekslowego na miejsce zamieszkania zwrotnie obowiązanego, stosuje się zasadę kursu miejsca, które jest najbliższe miejsca zamieszkania zwrotnie obowiązanego. Do przerachowania kursu stosuje się wyżej podany przepis Art 50.

Przepis Art 51 iż odsetki od sumy zwrotnej wynoszą 6% a prowizja ⅓ od sta nie wyłącza w razie zwrotnego poszukiwania w miejscach zagranicznych użycia wyższych tam dopuszczalnych zasad obliczenia (Art 52)

Kurs oblicza się według dnia nastąpionej zapłaty.

Obowiązek dłużnika wekslu do zaspokojenia zwrotnie poszukującego zależy od prawa obowiązującego w tem miejscu, gdzie dłużnik weksel dał w chwili uczynienia swego oświadczenia wekslowego.

Indosant, który indosuje weksel zabrania dalszego jego indosacji obowiązany jest zapłacić tylko temu, któremu domagał się może jego indosat na mocy własnego prawa.

Posiadacz wekslu zaprotestowanego z powodu nie-

wypłaty, który go nabył nie jako indossant w skutek wykluczenia go od następcy bez poprz. indossacyi po terminie – nie ma prawa potrzebnej odrębnej dla siebie prowizyi.

Skutkiem powyższego nie jest obowiązany wykonać, że następca jego został zaspokojony.

VI

Prawo każdego dłużnika wekslowego ofiarować posiadaczowi weksla wypłatę sumy wekslem objętej (Art. 48).

Każdy dłużnik wekslowy a więc i dłużnik który może jest ofiarować posiadaczowi weksla wypłatę sumy wekslem objętej za oddaniem [za oddaniem weksla i dowodem lub prowizyi] sobie weksla i protestu niewypłaty tudzież pokwitowania, a to

1) w ciągu czasu na zaleceniu protestu z powodu niewypłaty zaleconego albo

2) i później jednakże wcześniej nim dłużnik wezwany został o wypłatę bądź sądownie bądź pozasądownie.

Pomiędzy kilku poprzednikami posiadacza gotowości wypłaty pierwszeństwo temu należy, którego wypłata najwięcej weksla zobowiązanych (Art 64). Ustawa nie oznacza skutków odmówienia przez posiadacza weksla przyjęcia wypłaty. Skutkiem odmowy dłużnik może posiadaczowi weksla wypłacić ...

jest i przed ofiarowaniem zapłaty, jednak odpowiada według zasad prawa cywilnego za szkodę wynikłą z odmówionego przyjęcia wypłaty.

VII.

Sposób wykonywania prawa zwrotnego poszukiwania (Art. 53 i 98 6)

Prawa tego można poszukiwać sądownie lub pozasądownie. Sądownie przez wniesienie skargi regresowej, pozasądownie przez wezwanie dłużnika o zapłatę przy załatwieniu rachunku zwrotnego albo przez wystawienie weksla zwrotnego (Art 53)

(Weksel zwrotny (der Rückwechsel) jest to nowy weksel wystawiony przez zwrotnie poszukującego na zwrotnie obowiązanego jako przekazanego z wysokości całej sumy regresowej, do której w takim przypadku dolicza się faktorom stosującego sprzedaż weksla zwrotnego (jeżeli do tego stosunku miał być użytym) także opłata stemplowa.

Do weksla zwrotnego stosuje się przepisy o wekslu przekazowym.

W odniesieniu do weksla zwrotnego może się poprzedni weksel wekslem głównym (poprzedzającym)

(Weksel zwrotny opiewa zazwyczaj w sposób nast.
(W Krakowie dnia .... Za okazaniem zapłacisz Pan za tym wekslem zwrotnym .... (Wyraz zwrotny może być i opuszczony. Trasat (zwrotnie obowiązany) uwiadomionym zostaje o wystawieniu weksla zwrotnego.

kosztu protestu i stempla do weksla zwrotnego sto-
dy które rządzi prawie, który weksel ten wystawiony
będzie z terminem po okazaniu i bezpośrednio
(a Drittura) tj. bezpośrednio na pierwotnie obowią-
zanego 10/6 1880.
Zwrócony weksel zwrotny dostaje od wystawcy prawdziwego
weksla także weksel główny, protest i rachunek
zwrotny ze wszelkimi załącznikami.
Weksel zwrotny sam przez się nie obowiązuje
przekazanego tj. pierwotnie obowiązanego do zapła-
ty sumy wekslem zwrotnym objętej. Jeżeli
odmawia zapłaty posiadacz weksla zwrotne-
go zaprotestuje weksel, aby zabezpieczyć sobie
prawo zwrotne na wystawcy weksla zwrotnego
i jego następcach tudzież wydana na podstawie
głównego weksla, protestu i rachunku zwrotnego
z imieniem wystawcy weksla zwrotnego tegoż
prawo zwrotnego poszukiwania na pierwotnie
obowiązanym, na którego przekazanym był
weksel zwrotny a którego zapłacić nie chciał.
Na innych pierwotnie obowiązanych zapisanych
na wekslu głównym wolno tylko - jeżeli
do tego upoważnionym był na piśmie. Jeżeli
przekazany weksla zwrotnego sumę tym
wekslem objętą wypłacił, wydany mu będzie
pokwitowany weksel zwrotny tudzież weksel
główny, protest i pokwitowany rachunek
zwrotny.
Przekazany weksla zwrotnego, który odmówił zapłaty

mimo tym wekslem objętej obowiązany jest do zapłaty wydatków wyłuszczonych w wekslu zwrotnego poprzednich

VIII.

Porządek, w którym prawo zwrotnego poszukiwania na poprzednikach wykonywane być ma (Art 49 i 81)

Na mocy Art 81 odpowiadają wszyscy z wekslu obowiązani solidarnie. Z tego wynika

1) że posiadacz weksla wytoczyć może skargę przeciw zbiorowym dłużnikom i wszystkim przeciw obowiązanym albo łącznie, albo przeciw niektórym lub tylko jednemu. Może także zaniechanie wytoczenia skargi przeciw pozostałym pozostawionym (Art 49)

2) Wytoczeniem skargi przeciw jednemu ze zobowiązanych posiadacz weksla nie utraca poszukiwania wekslowego przeciw którym zwrotnie nie wystąpił

3) posiadacz weksla dochodząc prawa zwrotnego poszukiwania nie jest obowiązany trzymać się kolei indosów, w jakiej indosanci porządkowo od ostatniego wstecz po sobie następują. Owszem może wypuścić jednego z dowolnych indosantów i od niego przejść nawet do jednego z późniejszych i na odwrót.

Wolno również wzgląd na to, tz. wyrzekanie zwrotnego poszukiwania (der Sprungsregreß) podobnie jak przy ostatnim poszukiwaniu zabezpieczenia.

IX

Prawa poprzednika, który weksel wykupił (Art. 54. 55. i 98.)

Posiadacz obowiązany był do wydania mu weksla, protestu i pokwitowanego rachunku powrotnego wypłaty wzamian (Art. 54). Weksel powinien być niezmieniony t.j. w takim stanie, aby w jego podstawie wchodziłoby wszystko prawo wekslowe na poprzednikach płacącego i przyjemcy; nie mogą się być przedawnione środki potrzebne do utrzymania się z wszystkich weksli (Art 36) ani przyjęcie, bez wyjątku takiego zatrzymało przy przy indosowaniu weksla prawo pierwotnie obowiązanego (pierwszego weksla) czyto dopiero później nastąpiło. Nie wchodzi w rachubę czy przedawnienie lub zaniechanie zawiadomienia wekslowego nastąpiło umyślnie lub przypadkowo.

Indosant, który zaspokoił jednego z następców swoich może wymazać ich i własny swój indos. Art ten odnosi się jedynie do weksli należycie do wypłaty przedstawionych i poprotestowanych, które w drodze zwrotnego popierania zostały wykupione.

Tytuł 9ty

O interwencyi czyli o wyręczeniu wekslowem.

Aby od zwrotnie obowiązanych oddalić następstwa połączone z nieprzyjęciem i niezapłaceniem weksla, utworzył handel instytucyą interwencyi czyli wyręczenia wekslowego.

Rozumiemy pod nią przystąpienie osoby trzeciej przyjmującej na siebie zobowiązanie weksla za jednego z zwrotnie obowiązanych celem wyręczenia go od następstw z powodu niewykonania przyjęcia lub zapłacenia weksla. Czynność nazywamy też honoracyą.

Osoba przystępująca nazywa się interwenientem lub wyręczycielem — der Honorant — a zwrotnie obowiązany, na którego korzyść wyręczenie nastąpiło — wyręczonym — Honoratus — der Honorat — ([illegible] intervenire honoris)

(Wyręczenie może nastąpić albo z odpowiedniego wezwania wyrażonego na wekslu, dopisku lub przydatku t.z. „adres w potrzebie" — albo bez tego wezwania t.z. interwencya z [illegible].

Ustawa posługuje się w obu tych przypadkach wyrażeniem interwencyi honoracyi (der Ehrenintervention) choć oba te rodzaje interwencyi różnemi [illegible] rządzą się zasadami.

Adres w potrzebie zawiera z sobą wzory ewentualny weksel przekazowy i może pochodzić od wystawcy wekslu przekazowego tudzież od każdego innego zwrotnie obowiązanego. To się też odnosi do wekslów osobistych.

W razie wypłacenia przez niego będzie za podającego adres w potrzebie — wystawca wekslu przekazowego z wyjątkiem pierwszy indosant wekslu osobistego. Zazwyczaj wystawca adresu podpisuje go z uwzględnieniem wyraźnem swego imienia i nazwiska.

Wekslowym w potrzebie może być i osoba z wekslu obowiązana n.p. wystawca wekslu przekazowego albo indosant, bez względu czy oni siebie samych za wekslowych w potrzebie podali, czy kto inny. W tym ostatnim przypadku czy oni stawać mają odpowiadali z wekslu lub też nie. Stąd to wypływa, że względem każdego z nich przestrzegane być musi wszystko to, co należy o wekslowych w potrzebie stanowi.

Zważmy, że przedmiot prawa zwrotnego poświadczenia jest dwojakiego:

1) zabezpieczenie z powodu nieprzyjęcia lub niepewnej płatności dłużnika głównego — i 11/6 1880.

2) wypłata z powodu nienastąpionej zapłaty sumy wekslowej objętej —

Wypełnienie pojęcie jest dwojakiem

a) przyjęcie przez wypełnienie — i

b) wypłata przez wypełnienie

I

O przyjęciu przez wyręczenie (Art 56–61)

A) Warunki

1) Przyjęcie przekazanego musiało być odmówione (Art 25–27) albo wypłatność przyjmującego lub wystawcy wekslu osobistego jest naruszoną a udzielenie zabezpieczenia przez tegoż odmówionem (Art 29 i 98 l. 4) — a
2) z tego powodu musiał być zaciągnięty protest (dlatego nazywa się przyjęcie przez wyręczenie także przyjęciem za protestem)

B) Osoba wyręczonego

Ponieważ celem interwencyi jest uchronienie osoby odpowiadającej wekslowo za przyjęcie wekslu i za wypłatność dłużnika głównego przeto wyręczonym być może tylko poprzednik zwrotnie obowiązany a więc

1) wystawca wekslu przekazanego (Art 8)
2) każdy indosant (Art 14);
3) kto razem z temi osobami się podpisał (Art 81)

Przeciwnie wyręczonymi być nie mogą

1) przyjmujący przekazany albowiem przyjęcie przez wyręczenie zawisło zawsze od odmówienia przyjęcia przez przekazanego
2) wystawca wekslu osobistego
3) przekazany który wekslu nie przyjął —

gdy który sam nie jest wekslowo obowiązany. Kte-go powoda są:
4) wekslarz z potrzeby
5) wekslarz z wmięszaniem
6) posiadacz weksla przedstawiający go do przyjęcia – i
7) indosant indosujący weksel z zastrzeżeniem „bez odpowiedzialności".

C) Osoba wyręczyciela

Wyręczycielem być może tylko ten, kto w odniesieniu do swego wyręczonego nie odpowiada za przyjęcie weksla a odnośnie za wypłatę dłużnika wekslowego, czyli innemi słowy nikt nie może być wyręczycielem, kto nie może być wyręczonego. Wyręczycielem być może

1) wekslarz z potrzeby
2) zawekslowany, jeżeli weksla wprost przyjąć nie chce
3) każdy indosant, i kto się z nimi wespół podpisał, lecz jedynie na korzyść jednego z poprzedników a zatem na korzyść poprzedzającego indosanta lub wystawcy weksla przedapowego
4) posiadacz weksla
5) wekslarz z wmięszaniem
6) indosat dla zastępstwa
7) każda trzecia osoba zupełnie obca.

Wyręczyciel powinien być wolny od zarzutów zabronień wekslowych i wypłacalnym, gdyż w tym razie zapłaciłby w wekslu. Z tego powodu wymaga się, żeby nie od wskazanego z potrzeby, ani też od trzeciego interwenienta, bo przyznawaniu tego do przyjęcia zależy wyłącznie od woli posiadacza weksla.

Jeżeli więc przyjmujący przez wyręczenie, który był wskazanym z potrzeby, stał się niewypłacalnym, posiadacz weksla może żądać zabezpieczenia w myśl art. 29.

Wyręczycielem nie mogą być:
1) przyjmujący
2) wystawca weksla osobistego
3) wystawca weksla przekazowego
4) pierwszy indosant weksla osobistego (bo obowiązani osoby 1-4 nie mają żadnych poprzedników zwrotnie obowiązanych)
5) indosant na korzyść jednego z następców
6) osoby, który się wespół z temi osobami 1-5 podpisali.

W takim razie nikt nie może być wyręczycielem.

D) Obowiązek posiadacza weksla dopuścić przyjęcia przez wyręczenie

Posiadacz weksla nie jest obowiązany dopuścić przyjęcia przez wyręczenie z jedynym tylko wyjątkiem, jeżeli wskazany z potrzeby z miejsca

wypłatę oferuje przyjęcie a posiadacz weksla spowoduje zabezpieczenia (ob. niżej pod F) Od tych zresztą posiadacza zależy dopuścić przyjęcie przez inną osobę

E) Zbieg kilku oświadczających gotowość przyjęcia przez wyczerpanie

1) Kilku wskazanych z potrzeby:

Pomiędzy kilku wskazanymi z potrzeby pierwszeństwo temu się należy, którego wypłata najwięcej liczbę zobowiązanych uwalnia (art. 56 ust 2)

Pierwszeństwo należy się nie temu, który wyszedł od wcześniejszego poprzednika. Istotnie oświadczona gotowość wskazanego z potrzeby, iż chce przyjąć weksel nie obowiązuje go wcale do przyjęcia weksla. Gdyby się pomimo oświadczonej gotowości odmówił przyjęcia, posiadacz weksla musiałby zaciągnąć protest z tego powodu, aby mógł poszukiwać zabezpieczenia na swoich poprzednikach

2) Kilku niewskazanych z potrzeby:

W tym przypadku zależy od woli posiadacza weksla czyli i którego z tych dopuścić chce do przyjęcia nie będąc zmuszonym uwzględnić tej osoby, której wypłata najwięcej liczbę zobowiązanych uwalnia. Jednakże wyjątek uwzględnia przepis art 64.

F/ Obowiązek posiadacza weksla domagać się przyjęcia u wskazanego w potrzebie.

Jednak pod zarzutem, że posiadacz weksla pozbawiony zostanie prawa zabezpieczenia, jest także obowiązanym przed wykonaniem prawa zwrotnego poszukiwania domagać się od wskazanych w adresie (w potrzebie) opiewającym na miejsce wypłaty (Art. 56) a to w obu przypadkach zwrotnego poszukiwania zabezpieczenia 1) z powodu nieprzyjęcia i 2) z powodu niepewności płatności akceptanta głównego.

Wyrażenie z Art. 56 „eine auf den Zahlungsort lautende Nothadresse" ma to znaczenie, że miejsce znajdującego się obok nazwiska wskazanego w potrzebie (miejsce gdzie weksel przedstawić należy temu wskazanemu) zgadza się z miejscem wypłaty weksla (Art. 44. 8) Gdyby nie podano żadnego miejsca, miejsce wypłaty weksla uważa się za miejsce, gdzie wskazanemu w potrzebie przedstawić należy weksel do przyjęcia względnie do wypłaty. Weksle umiejscowione przedstawia się do przyjęcia wskazanemu w potrzebie w miejscu wypłaty weksla.

Adres w potrzebie nie będzie uwzględnionym, jeżeli podano miejsce niezgadzające się z miejscem wypłaty weksla.

Jeśli w podanych dwóch przypadkach pod 1 i 2, wskazani
w potrzebie odmawiają przyjęcia tj. przyjęcia przez wy=
znaczenie, posiadacz weksla stwierdzi tę okoliczność
zatwierdzonym protestem i może natenczas wszystkim
poprzednikom zabezpieczenia.
Posiadacz weksla nie chcący w tych 2 przypadkach
żądać zabezpieczenia od swych poprzedników nie
potrzebuje zakładać protestu z powodu nieprzy=
jęcia ani u głównego dłużnika ani u wskaza=
nego w potrzebie (Ob. jednak Art 26 ust. 2)
Jeśli na wekslu znajduje się kilka adresów
w potrzebie, wtedy wszystkim wskazanym w po=
trzebie do przyjęcia przedstawiony będzie, a po=
siadacz pierwej zabezpieczenia żądać nie
może, dopóki z powodu nieprzyjęcia nie zało=
ży protestu u wszystkich wskazanych w potrzebie.
Ust. wekslowa nie ustanawia żadnego porządku,
w którym posiadacz weksla udać się ma do poszczegól=
nych wskazanych w potrzebie. Jeśli posiadacz weksla
dopuszcza przyjęcia wyznaczonego przez jednego
interesenta nie będącego adresatem w po=
trzebie, albo nie zapyta się wskazanego lub
wskazanych w potrzebie albo nie przyjmuje
ofiarowanego przez wskazanego przyjęcia,
przyjęcie przez wyznaczenie uskutecznione przez
wspomnianego interesenta będzie ważne
i skuteczne, jednakowoż wtedy nawet wyz=
naczony nie będzie mógł żądać zabezpieczenia od
swych poprzedników (Art 56 ust. 3)

Jeśli posiadacz weksla dopuści przyjęcia przez wyręczenie przez jednego z wskazanych w potrzebie, któremu pierwszeństwo się nie należy, wówczas wedle ustaw [illegible] ani posiadacz ani wyręczony jednego nie doznaje uszczerbku choćby to nie zgadza się ani z celem interwencji ani z przepisami Art 56 ust. 2 i 64 wedle których wyręczony zwalnia się nie może od poprzedników, którzy byliby zwolnieni w skutek dopuszczenia przyjęcia przez tego wskazanego w potrzebie, któremu pierwszeństwo z tego powodu się należy, gdyż jego wypłata największą liczbę zobowiązanych uwalnia.

Wskazany w potrzebie może przyjąć weksel przez wyręczenie na korzyść innej osoby, jak tej, od której adres w potrzebie pochodzi.

G) Uskutecznienie przyjęcia przez wyręczenie.

Przyjęcie przez wyręczenie uskutecznia się

1) na wekslu pierwotnym lub na odpisie (Art 63)
2) jeśli wskazany w potrzebie przyjmuje weksel wystarczy sam podpis - jeśli zaś inne osoby przyjmują weksel dodaje się wyrażenia „na korzyść" albo „przyjmuję wyręczając" - i podpis
3) przyjęcie przez wyręczenie musi być bezwarunkowe i obejmować całą sumę wekslową, [illegible] uważa się nie przyjęte
4) przyjęcie ma być [illegible]

Jeśli przyjmujący przez wyrzeczenie nie uczynił w czasie przyjęcia wzmianki kogo przez swe wyrzeczeniu zaszczyca, to wyrzeczonego uważa się wystawcę weksla trasowanego a przy wekslach własnych pierwszego indosanta. (Art 59)

H) Obowiązki przyjmującego przez wyrzeczenie

1) Przyjmujący przez wyrzeczenie za zwrotem dostarczenia winien sobie wydany przez posiadacza weksla protest nieprzyjęcia. W dodatku do tegoż ma uczynić wzmiankę przyjęcia przez wyrzeczenie. Posiadaczowi to, który może wstąpić i odebrać ... protestem interwencyjnym.

2) przesłać protest nieprzyjęcia wyrzeczonemu i uwiadomić go zarazem o nastąpionem wyrzeczeniu i oddać zawiadomienie razem z protestem nieprzyjęcia na pocztę w ciągu dni dwóch po dniu zdziałania protestu, pod odpowiedzialnością za szkody z zaniedbania tego wynikłe (Art 58 ust 1 i 3) które według wszystkich przepisów dochodzone być mogą.

I) Skutki prawne przyjęcia przez wyrzeczenie

1) Stosunek wyrzecznika

a) Do wyrzeczonego

Stosunek ten nie jest stosunkiem prawa wekslowego lecz tylko stosunkiem prawa cywilnego

porem i tak rozumie się rzeczy przed zapro:
szeniem interesów jednych z wekslem połączonym
lub bez tego.

b) do następców wyręczonego.

Przyjmujący przez wyręczenie staje się z chwilą
przyjęcia wekslowo zobowiązanym względem
wszystkich następców wyręczonego, nie zaś
względem samego wyręczonego lub jego po:
przedników. Przeciw następcom wyręczonego
nie mogą się przeciwnie zarzutami, które
tylko wyręczonemu służyły.

Wskutek przyjęcia przez wyręczenie staje się przyj:
mujący obowiązanym do wypłaty, wszelako ty:
lko warunkowo t.j. jeżeli mu weksel razem
z protestem z powodu nieotrzymanej od głó:
wnego dłużnika zapłaty przedstawionym będzie naj:
później z drugim dniem powszednim po dniu
wypłaty (Art 60)

c) do poprzedników wyręczonego

Z tymi nie wchodzi on w żaden stosunek
wekslowy

d) do płacącego sumą wekslową objętą

Przyjmujący przez wyręczenie nie nabywa z ty:
tułu tego istotnego prawa do zapłacenia sumy
wekslowej w dniu wypłaty. Pierwszeńs:two
bowiem służy w tym względzie dłużnikowi głó:
wnemu tudzież każdemu interwenientowi,
którego zapłata więcej zobowiązanych uwalnia
niż wypłata przyjmującego przez wyręczenie

Przyjmujący przez wyręczenie, który do wypłaty nie dojdzie z powodu uskutecznienia jej przez przekazanego (dłużnika głównego) lub innego wyręczyciela, ma prawo żądać od płacącego prowizyi 1/3 od sta (Art 65). Prowizyi poszukuje się w drodze zwyczajnego procesu cywilnego.

2) Stosunek wyręczonego

a) do jego następców.

Jeżeli weksel przyjętym zostanie przez wyręczenie również ani posiadacz weksla ani następcy wyręczonego nie mogą z powodu nieprzyjęcia weksla lub niepewnej płatności dłużnika głównego [?] zabezpieczenia u wyręczonego

b) do jego poprzedników

Wyręczony żądać może zabezpieczenia od swoich poprzedników na zasadzie protestu nieprzyjęcia przesłanego mu przez wyręczyciela

3) Stosunek posiadacza weksla i następców wyręczonego

Posiadacz weksla i następcy wyręczonego tracą prawo żądać zabezpieczenia między sobą i względem poprzedników wyręczonego. Z tego powodu wyręczyciel tylko za wydaniem sobie protestu nieprzyjęcia przyjąć może weksel przez wyręczenie i obowiązany jest przesłać protest wyręczonemu. Tym sposobem uwolnionym jest wyręczony od dania swoim następcom zabezpieczenia

gdyż tylko na podstawie protestu nieprzyjęcia może zwrotnie żądać zabezpieczenia. Ponownie wyręczony może żądać zabezpieczenia od swoich poprzedników albowiem przyjęcie przez wyręczonego nie miało na celu pozbawić go tego prawa.

4) Stosunek zachodzący między poprzednikami wyręczonego.

Jeżeli jeden z nich dał wyręczonemu zabezpieczenie, będzie mógł od swoich poprzedników żądać zabezpieczenia na podstawie wydanego całego protestu nieprzyjęcia.

K) Różnica między przyjęciem zwyczajnym a wyręcznym

1) Przyjęcie zwyczajne rozciąga się jedynie na całość weksla - przyjęcie przez wyręczenie tylko na skutek weksla lub na poprzedników.

2) Trassowany może przyjąć wekslu część sumy, przy objęciu nie zaś wyręczający

3) Przyjmujący zwyczajnie odpowiada wekslowo, względem wszystkich jego następców, wyręczający zaś tylko następcom wyręczonego (Art 60)

4) Przyjmujący zwyczajnie odpowiada bezwarunkowo, wyręczający zaś warunkowo (Ob. I 1) b Art 60)

5) Przyjmujący zwyczajnie powołany jest przed wszystkimi innymi do zapłacenia sumy wekslowej - nie zaś wyręczający (Ob. I 1) d)

6) Skarga przeciw wyręczającemu zadawnia się w upływie tego samego czasu, w jakim zadawnia się skarga przeciw zwrotnie obowiązanemu (Art 78), z innym zaś czasem zadawnia się skarga przeciw przyjemcy przyjmującemu (Art 77)

7) Skarga z tytułu zbogacenia się (Art 83) nie służy przeciw wyręczającemu przyjemcy, nie zaś przeciw przyjmującemu przez wyręczenie

8) Na przypadek zaginienia wekslu można w skutek umorzenia zachować prawo przeciw przyjemcy wyręczającemu - nie zaś przeciw przyjemcy przez wyręczenie.

II.

Wypłata przez wyręczenie

(Art 62-65.)

Przez wypłatę przez wyręczenie (die Ehrenzahlung) rozumie się zapłatę, która się uskutecznia celem uwolnienia jednego ze zwrotnie obowiązanych od następstw połączonych z niewypłatą sumy wekslowej przez głównego dłużnika.

Wypłata uskutecznia się więc przy wekslach przekazowych nie z skutek złożenia wekslu objętego, a przy wekslach osobistych nie przez wystawcę.

A) Warunki wypłaty przez wyręczenie

Takimi są

1) Niemożna było otrzymać wypłaty od przekazanego lub od przyjmującego przyjemcy na wezwanie

wekslem objętego w odniesieniu przy wekslach osobistych od wystawcy

2) na tę solidarność założono w właściwym czasie protest niewypłaty.

Wypłata przez wyręczenie nie zależy od poprzedniego przyjęcia przez wyręczenie

B) Osoba wyręczającego i wyręczonego.

Kto może weksel przez wyręczenie przyjąć może go i zapłacić przez wyręczenie i na odwrót kto nie może wekslu przyjąć przez wyręczenie nie może i wypłaty uiścić przez wyręczenie. To samo rozumie się i o osobie wyręczonej.

C) Obowiązek posiadacza weksla dowiadywać się wypłaty przez wyręczenie

Jeśli posiadacz weksla nie otrzymał wypłaty od przekazanego, wyręczającego przyjemcy lub wystawcy weksla osobistego, powinien

1) w właściwym czasie założyć należycie protest z powodu niewypłaty i zarazem

2) najpóźniej w drugim dniu powszednim po dniu wypłaty wezwać o wypłatę

a) wszystkich wskazanych w potrzebie mających miejsce wypłaty w miejscu wypłaty weksla – bez względu na to, czy przedtem byli oświadczyli gotowość przyjęcia przez wyręczenie lub też nie – i

b) przyjmującego przez wyręczenie – Indicis
3) skutek wezwania stwierdzić z protestem niezapłaty lub z dodatkiem do tego, że nie chce lub nie chce zapłacić sumy wekslowej i za kogo. Sama zapłata stwierdzi się aktem protestu interwencyjnego (§ 3).
Wszyscy wymienieni wezwani z potrzeby i przyjmujący przez wyręczenie muszą być wezwani do oświadczenia się, czyli gotowi zapłacić sumę wekslową. Otrzymawszy to oświadczenie od wszystkich, uda się posiadacz weksla następnie do zapłaty do tego z nich, którego zapłata najwięcej zobowiązanych uwalnia.
Ustnie oświadczona gotowość wezwanego z potrzeby, że chce zapłacić weksel, nie obowiązuje go wekslowo do zapłaty sumy wekslowej. Gdyby nie wezwany z potrzeby pomimo uprzednio oświadczonej gotowości zapłacenia sumy wekslowej nie chciał zapłacić sumy tej, posiadacz weksla powinien z tego powodu zaciągnąć protest niezapłaty tzw. Contra-Protest a to z wezwaniem pod 2) wezwanego, a następnie przedstawić weksel temu wezwanemu do zapłaty i przyjmującemu przez wyręczenie, trzymając się tej zasady, że najpierw udaje się on do tego, którego zapłata najwięcej zobowiązanych uwalnia.

Gdyby posiadacz weksla zaniedbał zawezwać przyj-
mującego przez wyręczenie i wskazanego z potrzeby
zarazem traci zwrotne poszukiwanie - z pier-
szym przypadku na wyręczonym - i jego następ-
z drugim zaś na dającym adres z potrzeby i jego
następcach - nie zaś na poprzednikach wy-
ręczonego z względu dającego adres. Że
posiadacz weksla traci prawo o procent
przyjęcia przez wyręczenie wynika już z Art 60.
(I 516) Adres z potrzeby nie podający osoby
od której pochodzi uważa się za adres po-
chodzący od wystawcy weksla przekazowego
a przy wekslach osobistych za adres pochodzący
od pierwszego indosanta.

Jeżeli weksel był umiejscowionym, po-
dającym wskazanego z umiejscowieniem, za-
niedbanie zezwania wskazanych z po-
trzeby nie uwalnia przyjmującego przy-
jęcie od odpowiedzialności wekslowej, byle
tylko weksel zaprotestowano w porządku
odmówionej zapłaty przez wskazanego
z umiejscowienia (Art 43)

15/6 1880. D) Obowiązek posiadacza weksla
dopuścić wypłatę przez wyręczenie

Posiadacz weksla jest obowiązany dopuścić wypłatę
przez wyręczenie nie tylko przez wskazanego z potrze-
by przyjmującego przez wyręczenie ale też przez każ-
dego trzeciego prawie przekazanego nie przyjmującego

wekslu), ale ~~tej~~ ~~drugiego~~ trzeciego, który oświadcza
gotowość wypłaty przez wyręczenie na drugiej jednego
ze zwrotnie obowiązanych.
Posiadaczowi wekslu odmawiającemu przyjęcia wypłaty
ofiarowanej sobie przez wskazanego w potrzebie
lub przypuszczonego przez wyręczenie, traci zwrotne
poszukiwanie w rozciągłości określonej wy-
żej pod c) tj. w przypadku zaniechania wezwa-
nia tych osób do zapłaty.
Jeżeli zaś posiadacz wekslu odmawia przyjęcia
wypłaty ofiarowanej sobie przez innego inter-
wenienta, traci zwrotne poszukiwanie
tylko na następców wyręczonego tj. tego,
za czyją drogą ten trzeci zapłacić chciał
samemu wekslowi nie zaś na wyręczonego,
przypuszczając zawsze, że ta trzecia osoba
zgłosiła się ze swą gotowością wypłaty przy
należnym proteście niewypłaty lub protestu
interwencyjnego i że w tychże uczyniono
wzmiankę o tej gotowości.
Jeżeli główny dłużnik odmawia wypłaty i z tego
powodu zaniesiono protest niewypłaty, a więc
inny nie oświadcza gotowości wypłaty przez
wyręczenie, wówczas jeżeli przypuszczony przez
wyręczenie odmawia wypłaty - niemniej
wskazani w potrzebie, wówczas posiadacz
wekslu powinien zaskarżyć tę okoliczność w pro-
teście niewypłaty lub dodatku do tegoż, a to
najpóźniej w drugim dniu powszednim po dniu

wypłaty, wskutek czego wydawca będzie mógł pra-
wo zwrotnego poszukiwania na wszystkich po-
przednikach i na przyjmującym przez wyręczenie

e) Zbieg kilku oświadczających gotowość wypłaty przez wyręczenie

Pomiędzy kilku oświadczającymi gotowość wypłaty przez wyręczenie (wskazanymi z protestu, przyjmującymi przez wyręczenie - innymi interwenientami) pierwszeństwo temu należy (Art 64) którego wypłata największą liczbę wekslowych ~~zobowiązanych~~ zobowiązanych uwalnia.

Przepis ten tyczy się jednak tylko przed oświadczających gotowość na razie posiadania weksla, albowiem jeśli ten przyjmie wypłatę wbrew temu przepisowi od jednej z wymienionych osób, której nie należy się pierwszeństwo, również to nie szkodzi posiadaczowi weksla, wreszcie ten kto zapłacił weksel przez wyręczenie pomimo iż z weksla bez protestu mógł widzieć, iż kto inny pierwszeństwo przed nim mający weksel zapłacić jest gotów, traci prawo zwrotnego poszukiwania na indosantach, którzy zostaliby byli uwolnieni wskutek niż zamiast wypłaty ofiarowanej przez tego innego.

f) Uskutecznienie wypłaty przez wyręczenie

Wypłata przez wyręczenie może nastąpić ~~[illegible]~~
1) jeśli się zgłosi zaraz przy wyznaczonym
2) jeśli wskutek wezwania o zapłatę przyjmującego

195.

104

i wskazanych w potrzebie z właściwym zaś nie stwierdzonym podług w proteście niezapłaty lub w dodatku do tegoż

3) Wypłata przez wyręczenie winna być uwidoczniona z dodatku protestu niezapłaty albo w odrębnym akcie (protest interwencyjny) ze wzmianką, za kogo wyręczenie nastąpiło. W razie zaniechania tej wzmianki uważa się, że wypłata nastąpiła na dobro wyręczonego przez przyjęcie wyręczniczego – jeśli przyjęcie przez wyręczenie uprzedziło wypłatę. W przeciwnym przypadku uważanym będzie za wyręczonego ten, którego uwalniających by zostało najwięcej Art 59 za wyręczonego – gdyby płatnik przez wyręczenie był zarazem przyjmującym przez wyręczenie, a nie wystawca weksla przekazowego względnie pierwszy indosant weksla osobistego.

Kto zaspokoi posiadacza weksla bez złożenia protestu interwencyjnego nie jest płatnikiem przez wyręczenie i nie ma także praw tego ostatniego (Orzecz. Najw. Tryb. z 27/3 1856)

4) Posiadacz weksla nie jest obowiązany przyjąć częściowej wypłaty.

G) Skutki prawne wypłaty przez wyręczenie

1) Stosunek płatnika przez wyręczenie

a) do posiadacza weksla

Ten ostatni wyda płacącemu weksel, protest niezapłaty i zakwitowany rachunek zwrotny.

(Art 63 ust 1)

b) do wyręczonego i jego poprzedników – do rzeczywistego przyjemcy lub wystawcy weksla osobistego.

(W skutek wypłaty przez wyręczenie wchodzi płacący w prawa posiadacza weksla, służące mu przeciw wymienionym tu osobom, a zatem przeciw wyręczonemu i jego poprzednikom, przeciw przyjemcy weksla trasowanego i przeciw wystawcy weksla osobistego, służy mu nie bezpośrednie prawo wekslowe przeciw przyjemcy weksla trasowanego lub wystawcy weksla osobistego, tudzież prawo zwrotnego poszukiwania na wyręczonym i tegoż poprzednikach, nie zaś na następcach wyręczonego.

Ust. 2 Art. 63 nie ma tego znaczenia, jakoby płatnik przez wyręczenie był cessyonaryuszem posiadacza weksla. Prawa, które on nabywa są samoistne. Płatnik przez wyręczenie wykonywa zatem swe prawa na podstawie weksla i protestu (Orz. Najw. Tryb. z 14/5 1857) i stoi co do swych praw przeciw z weksla obowiązanym osobom na równi z każdym innym indosantem (Orz. Najw. Tryb. z 22/7 1856)

c) Do następców wyręczonego

Jeżeli płacącym jest przyjmujący przez wyręczenie, ten zwalnia się od zobowiązania wekslowego względem następców wyręczonego (Art 60). Jeżeli zaś płacący nie był przyjmującym

przez wyzwanie, również nie schodzi z temi oso=
bami ze swego stosunku prawnego

d) do przyzwanego przez wyzwanie, który do wypłaty nie doszedł.

Temu wyzywający zapłacić winien prowizyę 1/3 od sta (Art 65)

2) Stosunek wyzwanego

Jeśli ktoś zaspokoił wyzywającego przez wyzwanie, natenczas zwrotnie poszukiwać może praw swego na wszystkich swych poprzednikach jednak na przyszłego wyzywającego z względu na wystawcy wekslu osobistego

3) Stosunek następców wyzwanego

Następcy wyzwanego zwrotnie obowiązani zostają zwolnieni od zobowiązania wekslowego.

16/6 1880.

Tytuł 10ty

O powieleniu wekslu

Powielenie wekslu może nastąpić w sposób dwojaki

1) przez wystawienie więcej prawopisów (oryginałów – wtóropisów – Duplikatów)

(Wszystkie jednobrzmiące wtóropisy wekslu są jednym tylko wekslem, wszakże pod tym zastrze=żeniem, aby się z osnowy każdego egzemplarza okazało, że nie sam istnieje a zatem, jeżeli osnowa wskazuje, że obok tego odpisu istnieją jeszcze inne odpisy tego wekslu. Gdyby osnowa

weksla tego nie wydawszych, skutkiem czego uważany będzie za odrębny dla siebie istniejący ko-weksel jedynaczy (sola-wechsel)

Ostatnie więcej oryginałów jednego i tego samego weksla winno być oznaczone w treści wekslowej w ten sposób, że każdy poszczególny oder z osobna swój wyraźny być winien pierwszym, drugim, trzecim etc. wekslem (prima - secunda - tertia etc. wechsel).

2) przez wystawienie jednej lub więcej kopii weksla oryginalnego.

Kopia ma to znaczenie, aby na niej nakreślano oryginalne podpisy ze skutkiem prawa wekslowego - o ile zawiera dopiero zaraz tylko odpis weksla oryginalnego, a tyle służyć nie może do dochodzenia prawa wekslowego.

I.

O wtóropisach

(art. 66-69)

A) Powody wystawiania wtóropisów

Wtóropisy wystawiane bywają zazwyczaj z dwojakiego powodu: dla wygody i dla bezpieczeństwa.

1) Dla wygody (z. pr. Bequemlichkeit) t.j. do przesłania jednego odpisu na miejsce przeznaczenia, przeznaczonego do uzyskania przyjęcia weksla, także do puszczenia drugiego w obieg przez

indossaye. Jeden opiewa: „Zapłaci Pan za tym pierwszym wekslem – etc. a drugi: „Zapłaci Pan z tym drugim wekslem etc.

Jeden z tych odpisów posyła trassant wekslowi osobie zaufanej na miejscu zamieszkania przekazanego w celu uzyskania od tegoż przyjęcia weksla z tem poleceniem, aby weksel przyjęty zachowała i temu wydała, który zgłosiłby się z drugim odpisem – wykazując że jest prawnym onegoż właścicielem (art. 66)

Na głównej stronicy weksla puszczanego do obiegu wymienioną się pod nazwiskiem wystawcy osoba, u której pierwszy egzemplarz się znajduje i podniesiony być może. Zazwyczaj pisze się: „pierwszy weksel do przyjęcia znajduje się u Pana Piotra: Ostatni posiadacz drugiego z obiegu puszczonego odpisu weksla udaje się w razie potrzeby weksla do osoby zachowującej pierwszy weksel i odbiera tenże swój egzemplarz. Zachowujący sprawdza zgodność tego odpisu z odpisem u siebie zachowanym i wydaje zgłaszającemu się tem ostatni za potwierdzeniem wydrukowanym na weksla odpisaniem puszczonym względem siebie uwagi i umieszcza pod nią uwagę następującą: weksel przyjęty wydano Panu np. Adamowi.

Jeśli przyjęcie przez przekazanego zostanie odmó-
wione, zachowujący zatem protest wydaje łado-
wy zarazem z wekslem legitymowanemu wła-
ścicielowi tego odpisu weksla, który w obieg
puszczony został. Obojętną jest rzeczą, który
z których przez przekazanego zostanie do przy-
jęcia - zazwyczaj przesyła się pierwszy.

W omówionym przypadku wystawiają się
tylko dwa okazy, z których każdy inne ma
przeznaczenie.

Indosant mający dwa okazy wekslu może
każdy jeden okaz przesłać do przyjęcia a nastę-
pnie indosować na drugim okazie, u kogo
się znajduje okaz do przyjęcia przesłany.

2) Dla bezpieczeństwa (der Sicherheit wegen) aby
posiadacz weksla miał jeden egzemplarz
w zapasie, jeżeli drugi straci, co oczywiście
zachodzi przy wekslach morzem przesyłanych,
z których w tym przypadku każdy okaz przesyła się
innym okrętem. W tym przypadku zachodzi
się jedynie o pewność, by na przypadek
straty jednego odpisu albo spóźnionego
przybycia takowego, mieć inny zamiast tego
okaz, który ze wszystkimi skutecznościami prawa
wekslowego przedstawić można do zapłaty a któ-
rego zaginięcie uwalnia od odpowiedzialności
płacącego dłużnika głównego i wszystkich
z weksla obowiązanych.

Ponieważ każdy egzemplarz przedstawia weksel w zupełności, przeto prawidłowo po zapłaceniu jednego z nich reszta traci swą moc (Art. 67). Każdy zatem z nich winien być opatrzony, aby z niego poznać można, że oprócz niego inne jeszcze egzemplarze istnieją. Nie dzieje się to w tym celu, by posiadacza wekslu uchronić od straty, lecz by w interesie wystawcy i indosantów uwidocznić, że pomimo istnienia kilku na zobowiązanie wekslowe wystawionych dokumentów, zobowiązanie jest tylko jedno.

Z tej to przyczyny każdy z nich w osnowie swej oznaczony być winien pierwszym, drugim, trzecim etc. wekslem – jeżeli zatem pierwszy egzemplarz brzmi: „Zapłaci Pan za tym pierwszym wekslem” to musi drugi egzemplarz brzmieć: „Zapłaci Pan za tym drugim wekslem etc.”.

Tę jednorazową działalność wszystkich egzemplarzy oznacza dokładny przepis Art. 147 Kod. handl. franc. który stanowi, że na wekslu wyrażonem być ma, że zapłata tego odbiera mocy wszystkich drugich. Zastrzeżenie to (zastrzeżenie nieważności) opiewa przy trzech egzemplarzach jak następuje: na pierwszym egzempl.: „Zapłaci Pan za tym pierwszym wekslem (jeżeli drugi i trzeci nie jest zapłacony) etc.” na drugim „Zapłaci Pan za tym drugim wekslem (jeżeli pierwszy i trzeci nie jest zapłacony) za-

z nią treścią. Gdzie Pan z tym twierdzeniem weksla (jedni
przeczą, drudzy nie jest wyjaśniona)? Z tym
postępowaniem tyczą się te dogodności, że odrazu
dowiedzieć się można o ilości istniejących odpi-
sów.

Wspomnianego zastrzeżenia używa się
powszechnie, chociaż niektóre weksle mają
je tylko jest nadesłaniu, gdzie Konferencya Lipska
wyjaśniła z tej racyi, że wystawca weksla z chwilą
wystawienia takowego nie może wiedzieć,
czyli i wiele odpisów następnie jemu żą-
dane być mogą, przy wystawieniu zaś weksla
do pewnej ilości egzemplarzy wiązać się nie
może. Wszystkie poniższe odpisy prze-
mawiają się przez indosaty na jedną i tę sa-
mą osobę itd. Od zgody da się potrzymać te-
ten bezpieczeństwo.

17/6 1880. 3) Wtóropisy mogą być wystawiane i z innym
zamiarem np. dla udokumentowania intabulacyi
przystąpieniem dłużnika wekslowego, gdy w którym to
przypadku egzemplarz obejmujący zezwolenie na
intabulacyę lub zaopatrzony w oświadczenie
dłużnika pozostaje w rękach tej osoby, która chce
zabezpieczyć a to z tego powodu, aby okoliczność
ta jest. biorąca zaufania z wypłatami dłużni-
ka nie doszła do wiadomości osób trzecich.

Ust. wekslowa nie odróżnia zasadnie dwóch lub wię-
cej odpisów wtóropisów, mówi ona bowiem

z Art 66 i 67 o odpisach w ogólności, a dodaje w Art 68 i 69 szczególne przepisy dla odpisów wystawionych dla zgody.

Napotykamy tylko wzmiankę weksli przekazowych. Dlatego też art. 98 § 6 168 nie stosuje do weksli osobistych przepisów o odpisach.

Większy prawie autorowie są zdania tego zdania, iż weksle osobiste dopuszczają powielenia z tem wszakże ograniczeniem, że wystawca weksla osobistego nie jest obowiązany do wystawienia więcej odpisów.

Zazwyczaj weksle osobiste sporządzane bywają w jednym tylko odpisie, przeto wydawanie się to szczególnej z ich zmiany wyrażają wyraźnie niektóre: „Za tym jedynym wekslem – albo jedynakowym wekslem – albo za tym sola wekslem. Z tego powodu też duplikaty nazywają weksle osobiste sola wekslami (jedynakowymi wekslami).

Sposobności wystawiania weksli przekazowych w kilku egzemplarzach tak często się zdarza w stosunku kupieckim, że weksel ciągniony pierwotnie z jednym tylko odpisem sporządzony wystawiany bywa jako prima weksel, aby tym sposobem umożliwić w razie potrzeby wystawienie dalszych egzemplarzy.

B) Obowiązek wystawcy weksla przekazowego do wystawienia odpisów (Art. 66)

Wystawca weksla przekazowego (nie osobistego) obowiązany

jest wydać więcej egzemplarzy takowego. Wekslobiorca może żądać wystawienia tychże zaraz przy odebraniu weksla lub też później. Takie prawo służy także każdemu indosatariuszowi.

W tym celu zwróci się tenże do bezpośredniego swego poprzednika, który znowu swego poprzednika pociągnie, aż żądanie dojdzie do wystawcy. Indosatariusz może żądać od swego poprzednika, aby wszelkie indosy powtórzono na wtóropisie (Art 66 ust 3).

Obojętnem jest, czy weksel był przyjęty lub nie. Koszta wystawienia wtóropisu ponosi żądający takowych. Jeśli tego potrzeba wymaga, przesyła się wystawcy weksel celem sporządzenia wtóropisu. Kupcy otrzymują kilka odpisów weksli.

Prawo żądania duplikatów nie jest ograniczone do czasu zapadłości weksla i trwa dopóki zapłata nie nastąpiła przez przyjmującego lub odpowiedzialność przyjemcy nie zgasła z skutkiem przedawnienia.

Wystawca weksla pierwotnego obowiązany jest wydać wekslobiorcy lub indosatariuszowi więcej równobrzmiących egzemplarzy nawet wtenczas, gdyby weksel pierwotnie sporządzony był z jednym tylko egzemplarzem, a jego tenor określał go wyraźnie jako weksel jedynaczy. W takim wypadku wystawia się nowy weksel, chyba że weksel już był przyjętym. Gdyby wszakże

wyczerpano więcej egzemplarzy z zastrzeżeniem uwz[?]-ględnienia rekompensacji ilości wyczerpanych odpisów, zobowiązani do wyczerpania dalszych odpisów nie ma miejsca.

Prawo żądania wyczerpania stosownie[?] może być dochodzonem jedynie w drodze zwyczajnego procesu cywilnego, gdyż obowiązek wyczerpania stosownie[?] nie jest wekslowym, ciąży bowiem jedynie na dłużnikowym[?] bezpośrednim poprzedniku.

C) Skutki wypłaty na przypadek istnienia więcej odpisów weksla (Art. 67)

Mimo istnienia więcej odpisów weksla – w rzeczywistości mamy tylko jeden weksel i jedno zobowiązanie. Gdy atoli to zobowiązanie nie idzie w podwyżkę w miarę ilości wyczerpanych odpisów, każdy egzemplarz przedstawia zupełny weksel, a co zajdzie względem jednego odpisu, dotyczy także całego weksla tj. każdego egzemplarza. Jeżeli więc z kilku egzemplarzy jeden został przyjętym, inne tem samem są przyjęte – a jeżeli jeden został przez dłużnika głównego zapłaconym – inne tem samem tracą moc swą.

Zasada ta dopuszcza jednak dwóch wyjątków

1) Jeżeli indosant mający kilka odpisów tego samego weksla indosuje je na różne osoby,

staje się przeto solowiczem względem każdej z tych osób, i odpowiada za wypłatę tyle razy, ile indosów na różnych indosatów brzmiących wystawił.

Jeśli te osoby otrzymane odezwy dalej indosują, stają się indosanci wekslowo solowiczami a wypłata przez przekazanego na jednym egzemplarzu nie zwalnia mocy reszty egzemplarzy, gdyż poszczególne odezwy przeszły od indosanta na różne osoby brzmiącego przedstawiają tylko samoistnych weksli.

Przez indosowanie poszczególnych odezw na różne osoby kilku osób może się stać prawymi właścicielami tego samego weksla, odnoszący z własności weksla przez nieprzerwany ciąg indosów wywieść mogą (Art 36)

Przekazany, który weksla nie przyjął może zaspokoić pierwszego zgłaszającego się z zupełnym skutkiem prawa wekslowego, później zaś zgłaszającym się nie pozostaje, jak tylko za pośrednictwem zaniesionego protestu wypłaty poszukiwać względnie prawa swego na poprzednikach szczególnie do wspomnianego indosanta, który na różne osoby weksel indosował.

Jeśli do przekazanego więcej przez różnych posiadaczy weksla równocześnie się zgłosi, wówczas przekazany albo zaspokoi jednego z nich, albo po oświadczeniu będzie nie zaspokoi żadnego,

ten który sumę wekslową z depozytu żądał (art. 40)
Jeżeli zapłata nastąpiła przez przekazanego na jednym z egzemplarzy, równie poprzedniej indossenta przenoszącego weksel na różne osoby zupełnie uwolnieni będą od swego zobowiązania, z następców zaś tylko ci, których podpisy znajdują się na egzemplarzu wydanym zapłaconemu przedstawionym przy wypłacie.
Jeżeli przekazany (albo przyjemca) odmówił zapłaty, a z tego powodu zaniesiono protest, co do wszystkich egzemplarzy, które na różne indossowano osoby, równie
a) indosanci poprzedzający indosanta indosującego weksel na różne osoby - tylko jeden egzemplarz wykupić winni - wszakże z ich zabezpieczeniem swego prawa do poprzedników zapłacą weksel albo za wydaniem wszystkich innych okazów, na których znajdują się ich podpis - albo za otrzymaniem zabezpieczenia, iż żaden ze swych poprzedników nie zapłaci sumy regresowej. Wystawca weksla nie mając poprzedników nie może tego zabezpieczenia żądać ale mając w ręku jeden egzemplarz razem z poświadczonym rachunkiem zwrotnym, zabezpieczy się przeciw żądaniu ponownej zapłaty sumy regresowej
b) następcy wspomnianego indosanta uwalniają się od odpowiedzialności wekslowej - jeżeli też

okazy wydłużenia, na których ich podpisy są zamieszczone

c) indosant wspomniany wydaje również wszystkie okazy

2) Przyjmujący, który przyjęcie swe uskutecznił na więcej egzemplarzach tego samego wekslu, jest tyle razy, jeżeli mu przyjęte przez niego egzemplarze ze strony różnych posiadaczy prawnych do wypłaty przedstawione zostaną. Z tego wynika, że przekazany tylko jeden egzemplarz przyjąć ma.

18/6 1880.

D) Obowiązki zachowującego u siebie egzemplarz przesłany do przyjęcia (Art. 68.)

Kto posłał do przyjęcia jeden z więcej okazów wekslu, powinien na reszcie okazów umieścić wzmiankę, u kogo znajduje się egzemplarz do przyjęcia przesłany. Zaniedbanie tej wzmianki nie pozbawia jednak wekslu jego mocy wekslowej (Art. 68)

Zachowujący przedstawi weksel sobie nadesłany do przyjęcia i założy protest nieprzyjęcia na przypadek odmówienia przyjęcia.

Stosunek zachodzący między zachowującym egzemplarz przesłany do przyjęcia a wysyłającym jest stosunkiem prywatnego pełnomocnictwa i jako taki ulega ocenianiu według zasad prawa cywilnego powsz.- lub krajowego.

trzeci jeży może jako pełnomocnik odebrać owe zlecenie, zachowujący egzemplarz jest obowiązany stosować się do tego. Wreszcie od chwili, gdzie się posiadacz drugiego w obieg puszczonego egzemplarza zgłasza z tym egzemplarzem i żąda wydania zachowanego egzemplarza, zachowujący nie jest mocen przyjąć zlecenia późniejszego odnośnie wydania egzemplarza zachowanego.

Zachowujący zostaje w obowiązku wydania egzemplarza temu, kto prawo swe do wydania jako indosat lub w inny sposób np. wywodem zgodnym wywiedzie.

Posiadacz odpisu z obiegu puszczonego jest właścicielem odpisu do przyjęcia przesłanego i jemu służy z Art. 68 samodzielne prawo żądać wydania egzemplarza do przyjęcia przesłanego, wychodząc z przypuszczenia, że przechowujący nie odebrał na razie przeciwnego zlecenia od wysyłającego.

Skarga o wydanie duplikatu winna być wytoczona na przykład drogą cywilną; jednakże także odmówienie wydania winno być aktem protestu stwierdzone.

E) (**Warunki, od których zależy prawo zwrotnego poszukiwania przy wtóropisach, z których jeden do przyjęcia przesłanym został** (Art. 69)

Jeżeli na odpisie do indosowania puszczonym nie

wyrażono przekazkę, u kogo znajduje się okaz do przyjęcia przesłany, posiadacz okazu do indosowania przeznaczonego przedstawi tenże swój okaz przedkładanemu do przyjęcia a względnie do wypłaty i założy protest w razie odmówienia przyjęcia a względnie wypłaty, z skutkiem czego zwrotnie poszukiwać będzie mógł na wszystkich poprzednikach zabezpieczenia a względnie wypłaty. Jeżeli wszakże na przekazowanym wtóropisie wyrażono przekazkę, u kogo znajduje się okaz przesłany do przyjęcia, posiadacz tegoż okazu powinien do tego, u kogo egzemplarz przesłany do przyjęcia jest w zachowaniu, żądać wydania tegoż egzemplarza.

W przypadku wydania przedstawi przyjęty obydwa egzemplarze i żąda zapłaty. Jeżeli wszakże zachowujący odmawia wydania egzemplarza u niego znajdującego się, albo w razie niemożności wynalezienia przechowawcy tegoż, albo twierdzenia, że egzemplarz ten zaginął, posiadacz drugiego egzemplarza stwierdzi

1) protestem, że egzemplarz przesłany do przyjęcia nie został mu wydany przez tego u kogo był w zachowaniu — i

2) przedstawi swój egzemplarz razem z tymże protestem przedkładanemu do przyjęcia względnie do wypłacenia a w razie odmówienia założy protest z powodu nieprzyjęcia względnie niewypłaty.

Dopiero na podstawie obu tych protestów będzie można skutecznie poszukiwać praw swoich na wszystkich poprzednikach bez względu czy z winy jednego z nich nie można było otrzymać egzemplarza przechowanego.

II.

O kopiach weksla
(Art. 70–72.)

A) Powody wystawiania kopii weksla i ich różnica od wtóropisów (Art 70)

Tak jak wtóropisy sporządzają bywają dla wygody, tak samo się to dzieje z kopiami weksla. Przy kopiach oryginał przesyła się do przyjęcia, kopię zaś puszcza się w obieg przez indosowanie.

Kopie mogą też być sporządzane dla bezpieczeństwa lub z innym celu np. celem przedstawienia egzekucyjnemu urzędowi (Art 39)

Oryginał zatem z kopią stanowi zupełny weksel t.j. one razem zawierają wszelkie wymagane ustawą wekslową – postanowienia, ponieważ oryginał jedną a kopia drugą część weksla.

Między wtóropisem a kopią zachodzą następujące różnice

1) Wtóropis wystawić może tylko wystawca weksla, kopię zaś każdy posiadacz weksla, umieszczając wszędzie na końcu kopii słowa „aż dotąd

„odpis" dalej umieszczone z dołu: oryginal-
nej indos - poniżej dalsze oryginalne następ-
ne indosy.

Posiadacz weksla może kopię zrobić z kopii odpisując pierwszą kopię z wszystkiemi razem ze znajdującymi się na niej oryginalnymi indosami i zaznaczając takowe podobnie jak poprzednio wyrazami „aż dotąd odpis"

2) Kopia tylko służyć może do umieszczenia indosów, poręczeń podpisów i przyjęcia przez wyręczenie — nigdy zaś do umieszczenia na niej przyjęcia zwyczajnego.

3) Na zasadzie kopii można zwrotnie poszukiwać prawa wekslowego jedynie na tych poprzednikach, których oryginalne podpisy znajdują się na kopii. O ile kopia zawiera oryginalne indosy, o tyle zastępuje ona zupełnie wtóropis.

B) <u>Wymogi kopii</u> (Art 70)

1) Kopia weksla zawierać musi dosłowny odpis weksla i zamieszczonych na nim indosów i wszelkich innych poprzednich ustępów.

2) Na kopii ma być oznaczonem, dokąd sięga odpis, a zatem gdzie się poczynają oryginalne indosy np. „aż dotąd odpis" albo „odtąd oryginalne indosy"

3) W kopii należy wymienić, u kogo się znajduje przesłany do przyjęcia pierwopis weksla. Zaniechanie tej wzmianki nie odejmuje waloru kopii

indosowanej mocy wekslowej:

C) Skutki prawne oryginalnych indosów zamieszczonych na kopii wekslu (: Art. 71)

Oryginalny indos zamieszczony na kopii obowiązuje indosanta tak, jak gdyby był na pierwopisie wekslu. Jeśli posiadacz kopii wyzwać się chce (z mocy Art. 86) z ważności wekslu, przedłoży oryginalny weksel i wszystkie indosy z oryginału, z których to przypadku nie może się obejść bez pierwopisu wekslu. - 19/6 1880.

D) Obowiązki zachowującego weksel oryginalny i warunki od których zależy zwrotne poszukiwania na podstawie kopii wekslu (Art. 72)

Zachowujący u siebie pierwopis weksla powinien jest w obowiązku wydania go posiadaczowi kopii, opatrzonej jednym lub więcej indosami oryginalnymi, o ile temu prawo się do odebrania jako indosat lub w inny sposób wykaże. Jeśli pierwopisu wekslu zachowujący go u siebie nie wyda, posiadacz kopii może na indosantach, których oryginalne indosy znajdują się na kopii zwrotnie poszukiwać zaspokojenia dopiero po sporządzeniu protestu (Art. 69 pod 1) zamiast oznaczonego - wypłaty zaś dopiero po nadejściu dnia wypłaty na kopii wymienionego (Art 72)

Protestem (z Art 69 pod 1) zamiast oznaczonym

stwierdza się, że weksel oryginalny przedstawiony do
przyjęcia nie został posiadaczowi kopii wydany
przez tego, u kogo być z zachowaniem. Protest
można założyć aż do upływu czasu na założenie
protestu nieprzyjęcia zakreślonego.

Dodany przepis Art 72 zgadza się z postanowie-
niem Art 69 (Ob. wyżej pod I 2) Wreszcie co do tej
przedmioty okazują się tu następne różnice

1) Pomiędzy przedawcy nie może się rościć
z zapłaty na samo przedstawienie kopii bez
oryginału, przeto zwrotne poszukiwanie z tytułu
tej jest dozwolone, skoro wydanie oryginału
nie mogło jej być uzyskane. Posiadacz kopii
nie jest więc zobowiązanym próbować o tyle ani
przyjęcia lub zapłaty weksla na samej tylko
kopii. Jeżeli na kopii nie ma wzmianki
u kogo się znajduje oryginał do przyjęcia posła-
nego – posiadacz kopii może według zdania
niektórych pisarzy dochodzić przedstawieniem do
zapłaty i z powodu nieprzyjęcia założyć pro-
test a to z powodu, że zwrotne poszukiwanie
poprzedzone być winno protestem nieprzy-
jęcia. Natura jednak protestu tego nie wy-
maga.

2) Kopia uprawnia do zwrotnego poszukiwania
tylko o tyle o ile jest oryginałem tj. o ile na
niej są umieszczone oryginalne indosy
z zapisów podpisy. Posiadacz kopii może nie zwło-
ni poszukiwać jednak zawsze tylko na tych indosantach

i tych którzy wespół z nimi się podpisali, których podpisy z oryginału na kopii są zamieszczone.
Przepisy o kopiach weksla stosują się także do kopii weksli osobistych (Art. 98 l. 8)

Tytuł 11^ty

O wekslach zaginionych

Właściciel weksla ma prawo żądać wydania od posiadacza weksla wydania takowego, do czego mu w miarę zachodzących okoliczności służy bądź skarga wekslowa bądź skarga wydobycza. Ta ostatnia wszelako wtenczas tylko skutkuje przeciw posiadaczowi uprzywilejowanemu według Art. 36 prawa wekslowego posiadania weksla - jeżeli nabył weksel w złej wierze lub przy nabyciu grubego dopuścił się niedbalstwa (Art. 74). Wreszcie też nie skutkuje ta skarga we wszystkich przypadkach, w których powszechne prawo cyw. wyklucza dochodzenie prawa własności.

Jeżeli posiadacz weksla zagubił go lub weksel z jakiejś innej przyczyny zniszczył się, rozróżnić należy - czy weksel już był przyjęty, z odnośnie czy jest osobistym lub czy to nie miało miejsca.

I. Jeżeli zagubiony weksel przekazowy przed jego przyjęciem przez przekazanego, właścicielowi w tym przypadku pomoże sobie w ten sposób, że wezwie

pierwszego albo wspomnianego weksla nie przyjął uda-
je się zarazem do poprzedników o wydanie odpisu
(Art 66) Posiadacz może w tym przypadku przy-
jąć odpis.

II) Jeżeli weksel już został przyjętym albo jeżeli
weksel jest osobistym, wówczas przyjmujący
z wyboru wystawca weksla osobistego może
zawsze zapłatę temu, kto prawnie wywiedzie na
mocy Art 36 prawo swe do posiadania weksla.
Uwiadomienie przyjemcy względnie wystawcy
weksla osobistego o wymienionej stracie
nie może tej osoby wstrzymać od powyższego obo-
wiązku (Art 74 i 98 lit. 9) Jedynie Art 73 poda-
je ostatecznym sposób odzyskania wypłaty
sumy wekslowej; to jest umorzenie weksla
zaginionego.

Przez Umorzenie weksla (die Amortisirung)
rozumiemy orzeczenie sądowe, mocą którego
Sąd uznaje za nieważny weksel, który zni-
szczał lub według podania właściciela zagi-
nął. Podanie (nie skarga) o umorzenie
wnosi się do Sądu handlowego (odnośnie do Ustawy I
Inst. wprowadzającego jurysdykcję handlową) z którego
okręgu znajduje się miejsce wypłaty weksla.
Umorzenia tego posiadacz domagać się
może, któremu weksel zaginął.
Żądający umorzenia podać dokładnie wszystkie
istotne znamiona weksla, tudzież przyczyny zado-
sy etc.

Wskutek tego podania Sąd zarządza postępowanie o przedmiotowe umorzenie, które na tem polega, iż Sąd wydaje Edykt, którym dokładnie opisujący weksel wzywa wszystkich, którzyby go mieli z rąk lub do niego rościli sobie jakiekolwiek prawa, aby przedłożyli go Sądowi w ciągu dni 45, gdyż po upływie tego czasu weksel na ponowne żądanie domagającego się umorzenia - uznanym będzie za umorzony (lepiej byłoby powiedzieć unieważniony)

Termin 45 dniowy poczyna się - jeżeli weksel jeszcze nie był płatny - z dniem pierwszym po dniu płatności - jeżeli zaś dzień wypłaty już upłynął - z dniem pierwszym po obwieszczeniu edyktu. Edykt umieszcza się 3 krotnie w urzędowej Gazecie krajowej i wywiesza się w siedzibie Sądu i 3 miejscach publicznych.

Co do umorzenia weksli obowiązują następujące zasady:

1) Każde postępowanie o przedmiocie umorzenia jest wtenczas tylko właściwem i dozwolonem, kiedy się rozchodzi o umorzenie weksla przekazowego już przyjętego lub o umorzenie weksla osobistego.

2) Umorzenie weksla ma tylko to na celu, aby uzyskać zapłatę od Dłużnika głównego (akceptanta przyjemcy a względnie wystawcy weksla osobistego) nie zaś, aby wykonywać prawo zwrotnego poszukiwania na poprzednikach, albowiem opró-

nonie tego prawa nie jest możebném bez przedło-żenia oryginalnego weksla (Art 41–54) a to nawet wtenczas, gdyby weksel zaginął po przedstawieniu go do zapłaty i po zrobieniu protestu niezapłaty w terminie właściwym (Art. 54)

Wskutek zaginięcia weksla traci się i prawo wekslowe przeciw przyjmującemu przez zgaśnięcie (Art 60 i 63)

Prawo regresowania przyjemcy weksla umiej-scowionego traci się przeciw wekslowcy tylko wten-czas, kiedy wekslowany z umiejscowieniem poda-nym był a weksel zaginął przed zrobieniem w terminie protestu niezapłaty (Art 43)

To samo rozumie się o wystawcy weksla osobi-stego umiejscowionego, który podał wekslowanego z umiejscowieniem (Art 99)

3) Po zaginięciu protestowanym a przedmiotu umo-rzenia może właściciel, którego weksel stał się płat-nym żądać od przyjmującego przyjemcy a względnie od wystawcy weksla osobistego albo

a) zapłaty sumy wekslowej zabezpieczając ją skutecznie aż do umorzenia weksla – albo

b) złożenia sumy wekslowej do depozytu sądowego jeżeli właściciel zagubionego weksla nie daje odpowiedniego zabezpieczenia.

Jeżeli dłużnik główny nie chce dobrowolnie za-płacić sumy wekslowej, żądający umorzenia wytoczyć skargę o zapłatę – udowodniwszy a) że był prawnym zagubionego weksla właścicielem

(Art 36) chyba że skargę wniósł po wydaniu orzeczenia umarzającego ~~unieważniającego~~ weksel za nieważny, albowiem na teraz nie ma potrzeby udowodnić własności weksla względem dłużnika strony (Orz. Najw. Tryb. z 9/1 1866) i b) że pozwany rozmyślnie położył na wekslu tym swe przyjęcie a względnie że wystawił weksel nieobrotny.

Wszelkie udowodnienia tych okoliczności może się przeprowadzić wszelkimi środkami dowodowymi w procesie cywilnym dozwolonymi.

Postępowanie odbywa się według przepisów procesu wekslowego.

4) Jeżeli posiadacz weksla zagubionego zgłosi się w ciągu terminu 45 dniowego albo wprawdzie później zawsze przed umorzeniem weksla, sąd zawiesza postępowanie w przedmiocie umorzenia uwiadamiając żądającego umorzenia o zgłoszeniu się posiadacza weksla zagubionego. W tym przypadku żądający umorzenia występuje ze skargą przeciw posiadaczowi. W procesie tym idzie o zastosowanie przepisu Art. 74. 21/6 1880.

Właściciel weksla (powód) udowodni własność weksla twierdząc że mu weksel zaginął. Tenże zaś posiadacz weksla wzajemnie, który według Art 36 wywodzi prawo swe do posiadania weksla wtedy tylko może być do wydania obowiązanym, kiedy powód udowodni, że pozwany nabył weksel w złej wierze lub przy nabyciu grubego dopuścił się niedbalstwa (Art 74)

Ta wiara polega na przeświadczeniu o bezprawiu nabycia wekslu; zachodzi ona zaś wtenczas, kiedy posiadacz przy nabyciu wekslu wiedział, że go ukradziono lub zagubiono, a to któremukolwiek z wcześniejszych poprzedników, chociaż późniejszy poprzednik nabył weksel w dobrej wierze. Mala fides superveniens non nocet.

Prócz tego i ustawa wekslowa żąda, by nabywca wekslu nie dopuścił się przy nabyciu wekslu grubego niedbalstwa, wkłada ona na nabywającego obowiązek dowiadywania się zwłaszcza co do tego, by wyjaśnił ciąg indosów co do nieprzerwaności ze sobą w związku formalnym pozostających. Dowiadywanie się to nie odnosi się do poprzednich czynności wekslowych już dokonanych, lecz tyczy się jedynie tej okoliczności, czy osoba chcąca przenieść weksel przez indosament do tego jest uprawnioną. Wspomniony obowiązek obejmuje w sobie sprawdzenie

a) tożsamości poprzedniego indosanta z osobą indosatem

b) sprawdzenie prawa tego indosanta do indosowania

c) na przypadek indosowania przez pełnomocnika sprawdzenie pełnomocnictwa i tożsamości pełnomocnika.

Sprawdzenie to nie wymaga dotknięcia nagan-

mniejszej staranności, która bowiem żąda tylko, aby wygrywający nie dopuścił się grubego niedbalstwa tj. by zaniedbał dotkliwie wszelkiej ostrożności.

Jeżeli pozwany nie zrzekł się swego prawa do przedania weksla, jak tego wymaga art 36, wtedy weksel posiadacz wyrzeczeniem na mocy art 36 prawo swe do posiadania weksla. Żądania wydania weksla nie dochodzi się w procesie wekslowym.

5 Jeżeli weksel się nie wydaje w ciągu swych dni 45. wówczas na prośbę na żądanie właściciela sąd uznaje weksel za nieważny. W takim przypadku otrzymał ktoś zapłacić może sumę wekslową bez wekslu obawy [?] a gdyby był takowy przedtem za otrzymaniem zabezpieczeniem zapłacił – zabezpieczenie zwrócić powinien.

Jeżeli zagubiony blankiet wekslowy, który jeszcze nie był zaopatrzony we wszystkie wymogi weksl. np. brakowało podpisu wystawcy, wszystko było przyjęcie przedasanego [?], naówczas praktyka stosuje do takich dokumentów przepisy Art 73 ust. wekslowej [illegible] dopełn. [?] z 5/11 1874 do tt. 75 [illegible] stanowi bowiem co następuje: Na mocy Art 73 ustawy wekslowej i 560 Norm. Jur. wolnej do [?] handlowego

wymownie zagrożonych dokumentów, które przez brakującego podpisu wystawcy zaopatrzone są we wszystkie inne wymogi weksla.

Na podstawie brzmienia wymienionego zapomniany blankiet - nie może domagający się uznania żadnej zapłaty od przyjemcy, gdyż blankiet nie był wekslem.

Zwrotne poszukiwanie zabezpieczenia niezależnie od przedania weksla dochodzi się tożsamo na podstawie protestu nieprzyjęcia.

Poszukiwany wzięty sposobem na wydanie weksla wyda także protest nieprzypłaty, gdyby go zatrzymał.

Tytuł 12ty

O wekslach fałszywych

(Art 75 i 76)

Podpis wystawcy, wierzyciela weksla, jako to wydawcy, indosu, przyjęcia, współpodpisu jest podrobionym, jeśli podpis nie pochodzi ani od osoby za wystawioną podanej ani od trzeciego za jej zgodą i upoważnieniem. Podpis jest sfałszowanym, jeśli treść weksla niewłaściwej zmiany z podpisami przedtem wekslujące innej osoby. Podpis jest przysłowanym, jeśli osoba

podpisana nie ustrzyże.
Podpisy nieprawdziwe i zmyślone stoją na równi.
Uszkodzeniem wekslowe jest sfałszowanie, jeżeli osnowa jego zostaje podrobiona lub sfałszowane części składowe.
Od weksli podrobionych i sfałszowanych odróżnić należy weksle, w których współdłużnymi mamy pochodzenie prawdziwe od wystawcy, nie zgadzające się wcale z rzeczywistością np. podano inną datę, inne miejsce wystawienia, inną sumę wekslową etc. W takim przypadku nie może być mowy o sfałszowaniu.
Obowiązuje zasada, że jeżeli wszystkie wymogi weksla się schodzą – prawdziwość lub nieprawdziwość znamion lub części składowych weksla nie wpływa na prawne istnienie weksla.
Art 75 stanowi co następuje:
1) Przyjęcie i indos prawdziwy zachowują skutek wekslowy nawet wtenczas, skoro podpis wystawcy jest podrobiony lub sfałszowany
2) Z weksla spełnionego podrobienia lub sfałszowania przyjęciem lub indosem, wszyscy indosanci i wystawca, których podpisy są prawdziwe, zobowiązani są z weksla według prawa wekslowego (Art 76)
Według tych przepisów skuteczność prawna prawdziwych zarazem weksla nie zrywa się przez uchodzące

się z nimi oświadczenia (podpisy) podrobione lub sfałszowane. Jeżeli podpis jest podrobiony wystawcy nie jest weksel obowiązujący ani wzmiankowany wystawca zynniczo-ny na wekslu ani tego, kto uczestniczył podrobieniu.

W przypadku sfałszowania podpisu odpowiada prawdziwy wystawca jeżeli prawdziwość podpisu może być stwierdzoną, czemu weksel np. podpisanym był „Gross" a dodano później „mann" (Grossmann)

W razie podrobienia podpisu przyjemcy-przyjmujący nie jest obowiązany zapłacić wy-my wekslowej, gdyby wszędzie przedtem nie-świadomy podrobieństwem następującego swego podpisu zapłacił był sumę wekslową – nie mógłby żądać zwrotu tejże, gdyż zapłata wekslu nie zależy od poprzedniego przyjęcia tego przedłożonego, ten ostatni bowiem może płacić bez przyjęcia.

Poprzednicy przeto ~~sumę~~ zapłaconą z nie-nianie, po przedłożeniu mu odkąd zarzuca jego podpis prawdziwy, może żądać zwrotu zapłaty na przypadek, gdyby nie tego bez-prawny odrzucał podpis prawdziwy.

Akcept weksl. może tylko w przypadku sfałszo-wania lub podrobienia podpisów – nie zawsze wszędzie

nie o przypadku, gdzie podpis wprawdzie jest prze-
kreślony, lecz osnowa oświadczenia wyżej podpisu
jest sfałszowana np. słowa sumy wekslowej zmie-
nione. Według referatu Konf. Haskiej nie był przy-
padek ten rozstrzygnięty według przepisów prze-
prawa cywilnego. - Przy rozważaniu tego pytania
należy wyróżnić istotę weksla i przepis ust. 3. - sfał-
szowania osnowy weksla lub innego oświadczenia
wekslowego na tem polegać może, że a) nie-
które istotne części składowe poszły całkiem
zniszczone np. przekreślone, wymazane
bez zastąpienia takowych - albo b) że zniszczo-
ne części zastąpiono nowemi, albo c) że doda-
no rzeczy nieistotne - jednakże uzupełnio-
no je dodatkami.

W przypadku pod a) oświadczenie wekslowe
jest niczem, a jeśli niem jest sam
weksel, również i wszelkie oświadczenia tracą swą
ważność - W innych przypadkach odpowiada
oświadczający jedynie według prawdziwej i nieza-
wisłej osnowy przyjętego na siebie zobowią-
zania. Jeśli więc osnowa weksla była sfałszo-
wana np. słowa sumy wekslowej była na
wyższą zmienioną, również ci, którzy swój
podpis położyli na wekslu przed sfałszowaniem,
odpowiadają tylko za pierwotną mniejszą ilość,

ji zaś, który po opatrzeniu wekslu indosem lub przyjęli weksel, odpowiadają za wypłatę sumy bez względu, czy posiadacz wekslu działa w dobrej lub złej wierze (Orz. N. Tryb. z 17/2 1872)

Weksel tzw. Keller-Wechsel stoi na równi z wekslami podrobionymi. Weksle takie powstają zazwyczaj umyślnym porozumieniem (przypuszczalnie) wystawiciela i indosatariusza a indosanta, który jest w biedzie pieniężnej, posługuje się niemi w celu otrzymania tymczasowego kapitału pieniężnego bez zamiaru zaszkodzenia innym, dlatego też stara się wykupić weksel przed dniem wypłaty, aby zatrzeć ślady, że wystawca i inne osoby są zmyślonemi osobami. Oczywiście wystawia ten sam indosant nowy taki weksel, aby za pomocą otrzymanej za ten weksel waluty wykupić poprzedni weksel i t.d. co się nazywa Wechsel-Reiterei.

22/6 1880

Tytuł 13ty

O przedawnieniu wekslowem (Art. 77-80. OSt.w. 100)

Przedawnienie wekslowe jest to utrata prawa wekslowego z skutku nieużywania go przez pewien czas ustawą oznaczony.

Przedawnienie powstaje z niedopełnienia czynności prawem przepisanych do zachowania prawa wekslowego.

Niedopełnieniem to prawidłowe przeczenie się było warunków, od których zależy wykonanie odnośnego prawa wekslowego, a to z tego powodu, iż w ciągu czasu ustawą oznaczonego nie przedsięwzięto wymaganych czynności, albo zadniemi albo nienależycie np. protest niezapłaty nie był założony w terminie etc. Niedopełnienie takich czynności nazywa się zaniedbaniem wekslowém.

I.

Prawa ulegające przedawnieniu wekslowemu

1) Prawo wekslowe służące przeciw przyjemcy wyciągniętemu i wystawcy wekslu własnego (Art 77 i 100)
2) Prawo zwrotnego poszukiwania służące z powodu niezapłaty sumy wekslem objętej (Art 78. 79. 98 l. 10)
3) prawo do zabezpieczenia danego z powodu nieprzyjęcia lub niepewnej wypłatności dłużnika głównego (Art 28. 29 i 98 l. 4)

II

Czas przedawnienia

1) Prawo poszukiwania wekslowego przeciw przyjemcy i wystawcy wekslu własnego przedawnia się w 3 latach (Art 77 i 100). Czas ten jest jeden i ten sam względem wszystkich dzierżycieli weksłowych.

2) Prawo zwrotnego poszukiwania posiadacza weksla który weksel z powodu niezapłaty zaprotestował (a względnie tego który z jego prawa korzysta jakoto indosant po terminie (Art 16 ust 2) i który ów prawonabywca zwrócił płacę przez wy-zyskanie (Art 51)) na wystawcy weksla przekazowego i innych poprzednikach (Art 50) przedawnia się

a) w 3 miesiącach, jeżeli weksel był płatnym w Europie z wyjątkiem Islandyi i wysp Faroer

b) w 6 miesiącach, jeżeli weksel był płatnym w krajach nadbrzeżnych Azyi i Afryki wzdłuż morza Śródziemnego i Czarnego lub na wyspach tych mórz do owych krajów należących

c) w 18 miesiącach, jeżeli weksel był płatnym w innym kraju zaeuropejskim lub w Islandyi lub na wyspach Faroer (Art 78).

3) Prawo zwrotnego poszukiwania poszczególnych indosantów na wystawcy weksla przekazowego i innych poprzednikach (Art 50) przedawnia się

a) w 3 miesiącach, jeżeli zwrotnie poszukujący mieszka w Europie z wyjątkiem Islandyi i wysp Faroer

b) w 6 miesiącach, jeżeli zwrotnie poszukujący mieszka w krajach nadbrzeżnych Azyi i Afryki

wybrzeży morza śródziemnego i Czarnego lub na wyspach tych mórz do innych krajów należących

c) w 18 miesiącach, jeżeli zwrotnie pozostający mieszka w innym kraju europejskim lub w Islandji albo na wyspach Faroer (Art 79 i 98 lit. 10)

W obu przypadkach pod 2, i 3) rozchodzi się o przedstawienia zapłaty sumy regresowej, co wynika z porównania Art 50 i 51 z Art 78 i 79.

Podany czas przedawnienia oblicza się według kalendarza stosując przepisy Art 32.

Przy ustanowieniu czasokresu przedawnienia w Art 77, 78 i 79 przyjmowano zatem, że dłużnik główny lub zwrotnie obowiązany mieszka w Austryi i że w tymże zapozwani zostali.

Na zastosowanie 3, 6 i 18 miesięcznego czasokresu przedawnienia w przypadkach objętych Art 78 i 79 wpływa nie odległość miejsca zapłaty (Art 78) a względnie odległość miejsca zamieszkania zwrotnie pozostającego (Art 79) od miejsca leżącego w kraju tj. w Austryi, w którym zwrotnie obowiązany mieszka lub gdzie na nim ściganie prawa wekslowego się przeprowadza. Jeżeli zwrotnie obowiązany mieszka za granicą i tam na nim dochodzi się prawa wekslowego, wówczas zagraniczne ustawodawstwo wchodzi w zastosowanie (R. Tytuł 15)

4) Prawo przeciw przysługującemu przez wyrzeczenie sądu odnośnie zapłaty, i z którego to powodu zeto termin przeciął (Art 60) ulega przedawnieniu z upływem tych samych czasokresów, po których upłynie gaśnie prawo zwrotnego poszukiwania na przedawnienia gdzie prawo to jest prawem zwrotnego poszukiwania.

5) Prawo przeciw wespół podpisanemu przedawnia się z tych samych czasokresów z upływem których przedawnia się prawo na dłużnika osoby, z którą wespół podpisany się podpisał.

6) Prawo do dalszego zabezpieczenia przedawnia się z upływem roku (Art 28 lit. a)

Prawo poszukiwania zabezpieczenia z powodu niepewności lub niepewnej płatności dłużnika głównego nie wymaga oznaczenia pewnego czasu przedawnienia, gdyż prawo to gaśnie samo przez się z dniem płatności weksla.

III

Rozpoczęcie przedawnienia

1) Czas przedawnienia prawa wekslowego służącego przeciw przyjemcy, poręczycielom i wystawcy weksla osobistego rozpoczyna się z dniem wygaśnięcia weksla, a nie z dniem założenia protestu (Art 77 i 100). To samo rozumie się o wekslach umiejscowionych, z których wymieniono zakresowego umiejscowienia, jeśli tylko w na-

biegłym ważnie być zaprotestowanym (Art 43).
Czas przedawnienia prawa wekslowego przeciw przyjemcy weksla trasowanego lub wystawcy weksla własnego płatnego za okazaniem, poczyna się z ostatnim dniem czasu na przedstawienie weksla do wypłaty zakreślonego bez względu czy przyjemca potwierdził lub nie potwierdził daty przyjęcia.

2) Czas przedawnienia prawa zwrotnego poszukiwania na poprzednikach służącego posiadaczowi weksla, który zaciągnął protest niewypłaty, rozpoczyna się przeciw tymże z dniem zaciągnięcia protestu (Art 78). Jeżeli posiadacz weksla uwolniony był od zaciągnięcia protestu (Art 42) przedawnienie rozpoczyna się z dniem przedstawienia weksla w terminie właściwym do zapłaty.

3) Przedawnienie prawa zwrotnego poszukiwania służącego indosantowi przeciw poprzednikom, zaczyna upływać przeciw temuż indosantowi
a) jeżeli wypłacił nim skarga wekslowa przeciw niemu wytoczoną została od dnia wypłaty (przez co rozumiemy wszelkie zaspokojenie wierzyciela w jakikolwiek sposób (Art 51) i
b) we wszystkich innych przypadkach od dnia doręczenia mu skargi (lub zapozwania do badania) chociaż indosant z mocy, kiedy nie mając w ręku ani weksla ani reszty dokumentów praw swych w tej chwili dochodzić nie może.

232

(Zapowiadanie na miejscu w drogach, gdzie ~~pr~~ proces francuski jest wprowadzony)

23/6 1880. 4) Rozpoczęcie czasu przedawnienia zarazem przeciw przyjemcy przez wyręczenie stosuje się do zasad pod lit. 2 i 3 podanych z uwzględnieniem, czy to się rozchodzi o prawo posiadacza wekslu zaskarżającego protest niewypłaty, albo innego z następców wyręczonego (Art 63).

Czas w Art 79 zakreślony rozpoczyna się przeciw wyręczonemu nie z dniem, z którym wyręczający wekslu zapłacił przez wyręczenie, lecz dopiero z dniem, z którym wyręczony zawiadomił wyręczającego za uwolnioną przez tegoż zapłatą wyręczenia, albo z dniem wręczenia mu skargi wniesionej przez wyręczającego o zapłacenie sumy regresowej. (Orz. Najw. Tryb. z 22/7 1856)

5) Na korzyść współpodpisanego zaczyna biedz mu przedawnienie z dniem, od którego biegł się czas przedawnienia na korzyść tego wekslowo obowiązanego, z którym wspólnie podpisał się na oświadczeniu wekslowém.

6) W przypadku danego zabezpieczenia rozpoczyna się czas przedawnienia z dniem zapadłości wekslu (Art. 28).

Poprzednik zaspakajający z drogi regresu następcę swego, nie jest obowiązanym przy dochodzeniu sumy regresowej na swoim poprzedniku

udowodnić. W razie zapłacił swego na=stępcy i w ten sposób jak i jego następcy przestrzegali czasu na przedawnienie wekslowe zakreślonego. Do pozwanego należy udowodnić, że zdarzenie nastąpiło.

Ponieważ czas przedawnienia oblicza się według kalendarza przeto nie wlicza się dnia płatności weksla, dnia zaskarżenia, upomnienia się o za=płatę, dnia wręczenia skargi i dnia zapłaty sumy wekslowej indossantowi przez poprzednika.

IV.

Przerwanie czasu przeda=wnienia (Art 80)

Według Art 80 przerywa się przedawnienie tylko

1) przez doręczenie pozwanemu skargi wekslowej wniesionej przed upływem czasu przedawnienia, a więc nie przez samo już wniesienie skargi przed Sąd handlowy, jak stanowi § 1497 u. c.

2) przez uznanie uwiadomienia o sporze, którego pozwany poprzednik udziela osoby wekslowo zobowiązanej (dłużnika głównego, poprzedników, przyjemcy przez wręczenie którejś osoby z nimi wespół podpisanej) o tem, że zapozwanym jest przez jednego z następców. Środek ten nie służy posiadaczowi weksla zaniedbującemu protest z powodu niezapłaty.

Wspomniony środek przerwania przedawnienia nie jest znany w powsz. prawie cyw.

Jeżeli dowód doręczenia pozwanemu odnośnej skargi nie nadchodzi a jest obawa, że przy dłuższem wyczekiwaniu dowodu mógłby czas przedawnienia upłynąć, powód może się domagać natychmiastowego ustanowienia kuratora, któremu z wekslem protestowanym doręczy się odnośną skargę. To samo tyczy się zawiadomienia o sporze (Orz. N. Tryb. z 10/10 1871)

Jeżeli pozwany wzbrania się przyjąć odnośnego reskryptu przez posła jemu doręczyć się mającego, natenczas doręczenie uważa się za uskutecznione (Orz. Najw. Tryb. z 27/10 1867)

Ponieważ Art 80 wyraźnie stanowi, że tylko przez wymienione dwa środki może być przedawnieniu przerwaniu, przeto przerwanie przedawnienia nie może nastąpić przez inne środki dopuszczone przez powsz. prawo cywilne np. przez uznanie prawa wekslowego – nastąpione przez dłużnika wekslowego, albo przez częściową wypłatę sumy wekslowej (Orz. Najw. Tryb. z 21/2 1871)

W nowszych czasach zaprowadzono ustawodawstwo austr. jeszcze dwa środki przerywające przedawnienie:

3) jeżeli postępowanie ugodne przy konkursie zarządzonem było, natenczas zgłoszenie się z wierzytelnością wekslową do komisarza sądowego przerywa

to bieg przedawnienia z tem samym sposób jak doręczenie skargi na mocy Art. 80 ust. wekslowej (§ 515 ust. z 17/12 1862). Postępowanie ugodne obecnie z dn. 15/4 1869 nie ma już miejsca, albowiem ust. o upadłości z r. 1868 usunęła postępowanie ugodne.

4) Na mocy § 8 ust. o upadł. z dn. 25/12 1868 zgłoszenie się z wierzytelnością wekslową do upadłości pociąga za sobą te same skutki, jak według Art. 80 ust. wekslowej zapozwanie skargi.

Nie można naprzód zrzekać się zadawnienia ani też umawiać się o przedłużenie oznaczonego ustawą początku lub trwania czasu przedawnienia. Oświadczenie po upływie czasu zadawnienia uczynione, iż dłużnik zrzeka się zarzutu przedawnienia jest skutecznem (Orz. Najw. Tryb. z dn. 29/10 1875).

Przerwanie przedawnienia skutkuje tylko przeciw temu z weksla obowiązanemu, przeciw któremu przedsięwzięto środek prawny przerywający bieg przedawnienia, nie skutkuje zaś przeciw innym z weksla obowiązanym. Dalej nie skutkuje na korzyść innych z weksla uprawnionych, jak tylko na korzyść tego, który przedsięwziął odnośną czynność przerywającą bieg przedawnienia. Za tem też idzie, że na przypadek porwania wyżej zobowiązanych. Każdy z nich osobno powinien

z sporu każdego poprzedników i dłużnika głów-
nego pomimo że oni wszyscy wspólnie
pozwani zostali.

Przerwanie przedawnienia, które nastąpiło w
skutek doręczenia skargi albo uwiadomienia
o sporze trwa aż do wydania ostatecznego wy-
roku stanowczego.

(Względnie wekslowe wyrokiem przysądzone
przedawnia się w 30 lub 40 latach licząc od chwi-
li po upływie czasu zakreślonego wyrokiem
do zapłacenia sumy wekslowej (§ 1479 i 1485
k. cyw.)

Zresztą bieg przedawnienia przerwany uwiadomie-
niem o sporze przedawnienie wekslowe zaczyna
na nowo ubiegać na korzyść uwiadomionego
a to z dniem prawomocności uwiadamiającemu
ostatecznego wyroku stanowczego zapadłego
w sporze, o którym uwiadomił, a według obo-
wiązanego tym wyrokiem ściganego.

Jeżeli powód nie popiera procesu, przedawnie-
nie wekslowe na nowo zaczyna ubiegać z chwi-
lą, od której powód zaniedbuje się z popieraniem
(Orz. Najw. Tryb. z 8/2 1871)

Jeżeli powód odstąpił od skargi z zastrzeżeniem
wytoczenia nowej skargi, przedawnienie
wekslowe rozpoczyna się na nowo od chwili, kiedy
strony uwiadomiono o odstąpieniu.

24/6 1880. 237

125

V.

Wstrzymanie przedawnienia

Ustawa cywilna nie zna wstrzymania przedawnienia; jednakże późniejsze ustawy austr. je wprowadziły

1) Wyżej powołana ustawa o ugodnem postępowaniu orzeka, że przedawnienie przerwane przez zgłoszenie się z wierzytelnością do komisarza sądowego — wraz z cofnięciem zgłoszenia się uważane być winno za wstrzymane, tak że czas od dnia zaczęcia postępowania ugodnego aż do poświadczonego przez komisarza sądowego cofnięcia zgłoszenia się — nie wlicza się w czas przedawnienia.

2) Wspomnieliśmy wyżej, że zgłoszenie się z wierzytelnością do spadku przerywa na mocy 5 ust. o spadk. przedawnienie tak jak wniesienie skargi na mocy art. 80 ust. cywilnej. Jeżeli jednakże wierzytelności [illegible] cywilnej zaprzeczono w rozprawie spadkowej, a w celu urzeczywistnienia takowej wytoczono osobny proces albo wznowiono postępowanie wytoczone przed otwarciem spadku, przedawnienie poczytuje się tylko za wstrzymane a czas od dnia wniesionego zgłoszenia się aż do dnia, w którym wierzycielowi do wytoczenia lub wznowienia sprawy wydano potrzebne dokumenty, nie wlicza się do okresu przedawnienia.

VI

Skutek prawny przedawnienia wekslowego.

Z powodu przedawnienia wekslowego gaśnie wprawdzie roszczenie wekslowe wierzyciela do wszystkich osób z weksli obowiązanych.

Chociaż wskutek tego wierzyciela ze zaniedbanego weksla nie nadają się do postępowania wekslowego, to przecież wskutek tego nie powinna być z urzędu odrzucony, bo sąd bez zarzutu przeciwnika wiedzieć nie może, czy zadawnienie nie zostało przerwane, chyba że na podstawie treści pozwu widocznem jest, że zadawnienie nastąpiło. Inaczej praktyka, która skargę wprost odrzuca.

Pytanie, jakich środków i na kim właściciel dochodzić może z weksla zadawnionego, rozwiązuje się z następującym Tytułem 14 (Art 83)

Weksel własny, który stracił moc wekslową skutkiem zadawnienia nie może być uważany za dowód zobowiązania się (Art 301 i 303 k.h.) jeżeli wystawca jest kupcem – ani też zadawnione przyjęcie weksla przekazanego wystawionego przez kupca lub na kupca (jako przekazanego) za przyjęcie przekazu kupieckiego (Art 300 i 301 k.h.)

VIII.

Zadawnienie praw wekslowych pochodzących z weksli płatnych przed dniem 1go maja 1850.

Według dawniejszego prawa wekslowego przedawniało się prawo wekslowe przeciw wystawcy weksla osobistego z rokiem jeden i dzień, a przeciw przyjemcy weksla trasowanego i wszystkim poprzednikom w 30 latach. Do weksli przed dniem 1/5 1850 płatnych stosować można krótsze przedawnienie obecnie obowiązującej ustawy wekslowej, jeżeli wszystkie te upłynęły od chwili wprowadzenia tej ustawy (art. 6 Patentu wprowadzającego ord. weks.)

Tytuł 14ty

Prawo powództwa wierzyciela wekslowego.

(Art. 81-83)

I.

* Osoby odpowiadające według prawa wekslowego

Postanowienie Art 81 obejmuje zasadę, według której osoby odpowiadające według prawa wekslowego. Do nich tychże należą:

1) wystawca weksla trasowanego (Art 8. 81)
2) indosanci (Art 14)
3) przyjemca weksla trasowanego (Art 23. 81) i wystawca

wekslu osobistego (Art 98)
4) przyjemca przez wręczenie (Art 60)
5) Każdy, kto wespół z drugimi podpisał się na wekslu, który weksel z przyjęcia lub indosu, chociażby nawet zowął się tylko poręczycielem (per aval)

(Wyraz „aval" (wespół podpis) oznacza
a) podpis znajdujący się na wekslu podrzędnym podpisem - aval bowiem znaczył pierwej weksel tyle co terme inferior. — i
b) stosunek wspólnego zobowiązania wekslowego, który dla formy, na której zawiązuje się zazwyczaj - (podpis pod podpisem) tak nazwanym został.

Gdy przez przystąpienie nowego dłużnika t.j. wespół podpisanego podnosi się zabezpieczenie wierzyciela wekslowego, uważało się mylnie za poręczenie, jakoby wespół podpis (aval) był poręczeniem wekslowem. Jednak osoby przystępującej z podpisem swym do podpisu innej osoby nie ma właściwego znaczenia z braku wyrazu wekslowego, to przez bowiem nie ma żadnego właściwego wekslowego poręczenia, chociaż się ktoś był i podpisał jako poręczyciel.

Każdy wespół podpis przypuszcza istnienie innego podpisu poprzedzającego względnie na rzecz jednego zobowiązania przez osobę czyniącą ten podpis.

Jedność odpowiedzialności wespół podpisanego zależy

z odpowiedzialności wypływającej z tego oświadczenia wekslowego, który weksel podpisany podpisał.

Jeżeli zważymy, że przyjemcą rzeczywistym może być tylko przekazany, a przyjemcą przez wymienienie tylko osoba przyjmująca weksel na mocy aktu protestu zaleconego z powodu nieprzyjęcia weksla lub niepewnej wypłatności dłużnika głównego, że zaś przyjęcie weksla nastąpić może jedynie przez przekazanego lub przyjemcę przez wymienienie, takowe przekonać się można, że przyjęcie weksla podpisem uczynione wyłącznie przez osobę, która nie jest ani przekazanym ani wymieniającym, nie będzie przyjęciem wekslowem. Oświadczenie takie nie mieści w sobie ani wypłacenia ani wskazania weksla, nie będzie oświadczeniem wekslowem, a zatem nie będzie też obowiązującym jego wystawcy. Zatem też sądzi, że i osoba nie będąca przekazanym, któraby się wespół z wymienioną osobą podpisała, nie będzie wekslowo odpowiadać.

Że tym podpisem przystąpić można do przyjęcia rzeczywistego lub do przyjęcia przez wymienienie.

Każdy, kto wespół z drugim się podpisał, odpowiada według prawa wekslowego, jakoby on sam był podpisał wyłącznie odnośne oświadczenie wekslowe, chyba że się podpisał wyraźnie tylko jako świadek lub z innym powodu odpowiedzialność wekslową wyłączającym zamiarze z podpisem swoim.

wionym.

Każdy z współpodpisanych odpowiada bezwarunkowo, bezpośrednio i samodzielnie. Gdyby tylko jeden ze współpodpisanych nie był zdolnym do zaciągnięcia zobowiązania wekslow. albo podpis jego podrobionym, okoliczność ta nie wpłynęłaby na odpowiedzialność reszty z współpodpisanych, chociaż się podpisali jako poręczyciele.

Współpodpisani odpowiadają solidarnie, żadnemu z nich nie służy zarzut podziału sumy wekslowej.

Podpis może być umieszczonym pod, obok lub nad podpisem tej osoby, do której współpodpisany przystąpił. Ponieważ trudno odgadnąć, która z podpisanych osób przystąpiła do podpisu innej osoby, co jednak według wyżej podanego nie jest obojętnem.

Z bezpośredniej odpowiedzialności współpodpisanych wypływa, iż na przypadek uiszczonej przez współpodpisanego wypłaty, służy mu każdzie schodzi się na indossa podział — prawo wzajemnego poszukiwania w swoich pojedynczych i żaden z nich zasłaniać się nie może takiemi zarzutami, które nie służą przeciw osobie, do której współpodpisany przystąpił ze swym podpisem.

Prawo wekslowe nie rozstrzyga stosunku zachodzącego między współpodpisanymi, pozostawiając rozwiązanie tego pytania prawu cywilnemu.

Z tej to przyczyny i pytanie, jakie prawo przeciw

współpodpisanego, stosunek z współpodpisanemi, który zapłacił należytość wekslową – nie jest pytaniem prawa wekslowego lecz prawa cywilnego – nie wchodzą tu bowiem w grę prawa wynikające ze samego weksla lecz prawa, które powstać mogą ze stosunków zachodzących między współpodpisanymi a które nader różnorodne być mogą. Zresztą prawo wekslowe zna tylko prawa następców przez poprzedników – nie zna zaś praw między współpodpisanymi. Z tego wynika, że mylnem jest twierdzenie niektórych, jakoby współpodpisany przez uiszczenie sumy wekslowej lub regresowej wstępował w prawa zaspokojonego wierzyciela przeciw swoim współpodpisanym.

Prawo współpodpisanego do jego współpodpisanych nie wchodzi w proces wekslowy.

Ze zobowiązania wekslowego może wyjść według zasad prawa cyw. jedn. to wyrażenie wzbogacenia wystawcy weksla, skupu lub przedawnienia lub zaniedbania akcji. Ręczyciel taki, który zaspokoił wierzyciela wekslowego, wstępuje na zasadzie ogólnego prawa przeciw wzbogaconemu i tym osobom, które wekslem odpowiadają wzbogaconemu.
(§§ 1358, 1394, 1422 i 1423 k. cyw.)

25/6 1880.

II.

Skargi wekslowe

Skargi wypływające z prawa wekslowego (skargi wekslowe w znaczeniu obszerniejszem art 49) dzielą się

c) na skargi wekslowe z wekslu ... ściśle czyli skargi bezpośrednie, które służą przeciw dłużnikowi głównemu t.j. przyjemcy, wystawcy weksla własnego i tym osobom, które się z nimi wespół podpisały. Skargi te są dwojakie:

1) skarga wekslowa o zabezpieczenie z powodu niepewnej wypłacalności dłużnika głównego (Art. 29. 98 ... Rozp. Min. z 2/11 1858) i

2) skarga wekslowa o zapłatę sumy wekslem objętej.

O tych skargach mówiliśmy wyżej.

Ściśle wierzyciel dochodzi zapłaty, żądać również

a) odsetek po 6% od dnia przedstawienia wekslu do zapłaty a w razie zaniechania tego od dnia wręczenia pozwanemu skargi o zapłatę (Art. 80 ... i Rozp. Min. Spr. z 7/6 1876 do l. 87 Rep. Urz.)

b) kosztów protestu, chociażby jednych [illegible] nie było poprzednio, gdyż protest jest środkiem udowadniającym czas przedstawienia wekslu do wypłaty

c) innych wydatków np. opłaty pocztowej z powodu uwiadomienia poprzednika o niewypłacie.

Nie może zaś żądać prowizji Bodela.

Według uchwały Konfer. Lipskiej prowizja żądaną być może tylko z powodu zwrotnego poszukiwania (Art. 50 i 51) co nie ma miejsca, gdy się występuje zarówno tylko przeciw głównemu dłużnikowi (Orz. Najw. Tryb. z 10/7 1865) Jeśli zaś

wierzyciel wekslowy zostanie pozbawiony swego prawa na poprzednikach a zarazem przeciw dłużnika głównego, ten ostatni na mocy Art 83 obowiązanym będzie zapłacić pomimo uwolnienia się od prawnych poprzedników powoda.

Skarga o zapłatę nie wymaga dla uzasadnienia ani zaciągnięcia protestu ani przedstawienia z terminu (Art 40) wekslu, chyba, że weksel jest umiejscowionym z podaniem wekslarzowanego w naznaczeniu (Art 43 i 44. 99 i R.d. z 2/10 1858)

B) na skargi wekslowe regresowe (zwrotne) jako to

1) o zabezpieczenie
 a) z powodu nieprzyjęcia (Art 25-28)
 b) z powodu niepewnej wypłacalności dłużnika głównego (Art 29. 98 l. 4)
2) o zapłatę sumy regresowej

O uzasadnieniu tych skarg mówiliśmy już wyżej.

Skargi te służą przeciw poprzednikom wierzyciela wekslowego a więc przeciw indosantom, wystawcy wekslu przeciw poręczycielowi przez wyrzeczenie i przekazowego i przeciw tym, którzy się z nimi wespół podpisali.

Powód może co do całego swego żądania trzymać się każdego z nich z osobna, może ich razem wspólnie zapozwać; przytem od jego woli zależy, na kim z nich zechce najprzód prawa swego poszukiwać. Odpowiedzialność wszystkich osób z wekslu

zobowiązanych wracając się do wszystkiego, czego posiadacz weksla ma prawo żądać z powodu niedopełnienia zobowiązania wekslowego (Art. 81)

Poprzednik, który po zaspokojeniu następcy swego otrzymał od tegoż weksel, protest etc. może jest dochodzić swego prawa na poprzedników swoich i wystawcę, chociaż nie był wymazany ani skreślony jego indos, ani indosy następców (Art. 55)

Indosat in blanco będący ostatnim indosatem — jest zatem wyjaśnieniem, iż dłużnik wekslowy nie potrzebuje poprzednio zapełnić indosu in blanco (Orz. Najw. Tryb. z 26/9 1866)

Na zasadzie przekreślonego indosu można dochodzić praw wekslowych, byleby jeno z oddalenia zarzutu powodowego udowodnić, że przekreślenie bezprawnie albo przypadkowo nastąpiło. Posiadaczowi weksla służą wszelkie prawa wynikające ze wz. posiadania weksla jako nowy nabywcy.

Jeżeli na wekslu powiedziano, iż na zabezpieczenie należytości wekslowej dano zastaw ręczny, albo ustanowiono hipotekę, jeden z poręczycieli nabywców nie może żądać zapłaty bez zwrócenia zastawu lub zezwolenia na wymazanie z ksiąg publicznych należytości wekslowej.

Zaspokojenie następcy z należytym czasie czyli zapobiegnięcie czasu przedawnienia, nie stanowi części składowej zasady faktycznej skargi

prawnej i spowodowały się to także istotne zarzuty przedawnienia, które znosi prawo już powstałe

III

O ekscepcyach w dziedzinie prawa wekslowego (Art 82)

Zarzuty są z ogółu dwojakiego rodzaju: zarzuty prawa procesowego, tyczące się postępowania sądowego np. zarzut niewłaściwości sądu, i zarzuty czerpane ze samego prawa materyalnego. O tych drugich [stanowi] mówi Art 82.

Dłużnik wekslowy może na mocy tego Art. zasłaniać się jedynie takiemi ekscepcyami które albo

1) ze samego prawa wekslowego są czerpane tj. które zasadzają się na postanowieniach prawa wekslowego – albo

2) które służą mu bezpośrednio przeciw skarżącemu powodowi. Są to zarzuty polegające na zasadach prawa cywilnego powszechnego lub handlowego.

ad 1

Zarzuty czerpane ze samego prawa wekslowego zasadzają się na formalnych przepisach wekslowych i tyczą się albo powszechnych wymogów ważności wekslowych – albo zarzutów i niedostatków wynikających się z wystawienia, indosowania, zapłacenia weksla lub wynikające z zwrotnego po-

wekslowemu w odniesieniu do pojedyńczych z wielu zobowiązanych osób.

Ekscepcye czerpane ze samego prawa wekslowego są ekscepcyami realnemi czyli bezwzględnemi albowiem mogą być przeciwstawiane każdemu posiadaczowi. Są one bezwarunkowo dozwolone.

Do rzędu tych ekscepcyi należą

a) ekscepcye czerpane z formy lub treści dokumentu wekslowego np. że wekslowi zbywa na istotnych wymogach weksl., że weksel lub indos jest wystawiony z zastrzeżeniem „nie na zlecenie" albo indos z zastrzeżeniem „bez odpowiedzialności" etc. Sędzia powinien z urzędu uwzględniać brak istotnych warunków wekslu. (Inaczej praktyka sądów austryackich.)

Zarzut nieprawdziwości żyra wekslowego należy do zarzutów z prawa wekslowego (Art 82 u. w.) i dla tego skutecznie przeciw żyratarjuszowi uwzględniony być może (U. N. T. z 26/1 1881 l. 14614 Dz. Sąd. Adw. № 13 ex 1881)

b) ekscepcye czerpane z braku zdolności prawnej do zaciągania zobowiązań wekslowych, albo czerpane z nieprawdziwości podpisu.

c) ekscepcye czerpane z zaniechania czynności przepisanych dla zachowania prawa wekslowego np. z powodu niezachowania protestu nieprzyjęcia, z zaniechanego zapytania wekslowego w potrzebie etc.

d) ekscepcye czerpane z upływu terminu wekslowego np. zarzut że prawo powództwa zgasło z ukończeniem przedawnienia

e) ekscepcye wynikające się już z samego ob[illegible]nienia wekslu np. że suma wekslowa została zapła=

rozszedów poświadczenie zapłaty pochodzi od głó-
wnego dłużnika - tudzież zarzut że gwarant się
wyraźnie podpisał jako świadek - albo że ciąg
indosów jest przerwany. etc. etc.

ad 2.

Ekscepcyami służącemi dłużnikowi wekslowemu
bezpośrednio tylko przeciw określonemu posiadaczowi
są tedy, które pochodzą ze stosunku prawnego
zachodzącego wyłącznie pomiędzy pozwanym dłużni-
kiem wekslowym a powodem. Są więc osobistemi
czyli względnemi tj. skutkują wytoczenie prze-
ciw oznaczonemu powodowi lub jego prawona-
bywcom (Art 16 ust. 2 etc) nie zaś przeciw innym
z wekslu uprawnionym.

Zarzuty te tyczą się

a) umorzenia wierzytelności wekslowej
b) nastąpionego już dochodzenia sądowego tejże
c) nieuzasadnienia wierzytelności wekslowej

Ad a. Należą tu zarzut potrącenia, nowacyi,
zapłaty sumy wekslowej, która nie jest po-
świadczoną na samym wekslu, zarzut nie-
otrzymanej zaliczki - podrzucenia etc. Zarzut zapłaty
sumy wekslowej jest (wyjąwszy przypadek Art 16 26/6. 1880.
ust. 2 tudzież przypadek poniższy) wtenczas tylko
skutecznym, gdy pozwany dłużnik wekslowy
względnie jego zastępca sam sumę wekslową
posiadaczowi wekslu (powodowi) zapłacił, nie
zaś jeżeli wypłata nastąpiła przez innego z wekslu
zobowiązanego, a powód według osnowy wekslu w jego względ

się należącego, po roszłe prawnym już przesądzony zobowiązaniu prawnego się wedle samego wekslu jako jeszcze istniejące uważanem być winno. Zapłata uczyniona przez głównego dłużnika może się każdy powołać i to przeciw dzierżcy posiadacz wszakże tylko wtenczas zastosować, kiedy na wekslu uwidocznioną została.

Potrzebnie nam wspomnieć, jeżeli się zwięźle zapomocą § 1438 k.c. Częstokroć wystawia kontrahujący weksel osobisty na rzecz drugiego kontrahującego albo przyjmuje weksel wystawiony na piśmie zlecenia drugiego kontrahującego a to w celu zabezpieczenia dotrzymania kontraktu. Rzeczony weksel ma się zatem zaspokoić z wekslu dopiero na przypadek niedotrzymania kontraktu przez drugiego kontrahującego. Z tego powodu zgadza się też termin płatności. Wekslobiorca tylko pod warunkiem niedotrzymania kontraktu prawo jest weksel indosować albo z praw swych dochodzić. Taki weksel zowie się wekslem kaucyjnym albo na zabezpieczenie wystawionym (Depot-Wechsel) i niekiedy jako taki nazwany jest z osnowy wekslu. Wszak to nie zmienia wcale istoty wekslu. Gdyby zatem wekslobiorca obrócił wyraźnie indosował weksel (przed dotrzymaniem kontraktu) na rzecz trzeciego, tenże ostatni może dochodzić praw swych na wspomnianym wystawcy wekslu osobistego lub przyjmującym weksel przekazowy, chyba że wiedząc podpada pod pojęcie

indosu pozornego (Ob. niżej)

ad b. Do tych zarzutów należy zarzut ostatniej sprawy.

ad c. W tym względzie może się pozwany zasłonić nie tylko takiemi zarzutami, które się odnoszą do samego powstania interesu wekslowego n.p. zarzutem przymusu, oszustwa, wypełnienia blankietu wekslowego przeciw umowie – ale i takiemi, które tyczą się stosunku prawnego, będącego przyczyną wystawienia względnie wekslowego n.p. że dług wekslowy powstał z umowy zakazanej lub z umowy, której moc odmawia prawo powództwa. Sporném jest rozwiązanie pytania, czy pozwany zasłonić się może tym zarzutem, iż indos, z którego powód wywodzi swe prawo powództwa, jest na pozór indosem własnościowym, w rzeczywistości zaś indosem dla zastępstwa (Art 17) że więc powód dopuścić winien wszelkich zarzutów, które pozwanemu służą przeciw indosantowi wystawiającemu ten indos (indos pozorny – der Scheingiro). Indosy takie bywają wystawiane w tym celu, aby pozwanego pozbawić tych zarzutów, które mu służą przeciw indosantowi, a które uchroniłyby pozwanego od zapłaty należytości wekslowej w całości lub w części. Zarzut wspomniany uważać należy za dopuszczalny, jeżeli pozwany zdoła udowodnić podane okoliczności a powinny

i to, iż pośród nabył weksel z tym celem aby unicestwić ów zarzut indosanta a więc z celu by służył indosantowi za jego narzędzie. Obojętnem jest, czy redaktor umowy między indosantem a indosatem. ten ostatni występuje wprawdzie we własnem imieniu działa na rachunek indosanta lub swój własny (Orzecz. Najw. Tryb. z 20/12 1865, 19/3 i 25/7 1867 – 3/3 1868 i inne)

IV.

O zgaśnięciu praw wekslowych.

Prawa wekslowe gasną albo w ten sam sposób jak w ogół. prawa prywatne gasną, albo w sposób tylko prawom wekslowym właściwy.

Ogólne sposoby zgaśnięcia praw ulegają wedle niektórym zmianom wypływającym z właściwości stosunków wekslowych, że każdy z wekslow. obowiązany odpowiada bezpośrednio, bezwarunkowo i bez względu na swój stosunek do innych z wekslow. uprawnionych, zatem do swoich poprzedników. Ztąd też żaden z nich nie może się zasłaniać takiemi ekscepcyami, jakiemi jeden z poprzedników zasłonić się mógł przeciw wierzycielowi wekslowemu.

Właściwym sposobem zgaśnięcia praw wekslowych jest niedopełnienie czynności prawem przepisanych do zachowania praw wekslowych (zaniechanie wekslowe) a więc jeżeli zaniechano

przedstawić do przyjęcia weksel wystawiony na oznaczony po okazaniu albo zaniechano przedstawić weksel do zapłaty (Art. 41 i 62) albo jeśli zaniechano założyć protestu – albo jeśli te czynności wprawdzie przedsięwzięto lecz nie w właściwym czasie. Z powodu zaniechania tych czynności tracimy prawo zwrotnego poszukiwania u wszystkich gwarantów nawet i prawo bezpośrednie przeciw dłużnikowi głównemu, co na mocy Art. 43 i 99 zachodzi przy wekslach umiejscowionych podczas których zaniechano z umiejscowienia.

W skutek przedawnienia praw wekslowych i zaniechania pewnych czynności traci wszystkiemu wekslowe swą moc pod każdym względem. Taka wierzytelność nie zawsze już wywrzeć nie może skutków ani według prawa wekslowego ani nawet cywilnego powszechnego lub handlowego. Weksel taki nazywa się natenczas wekslem upadłym (dts. Präjudicirte Wechsel).

V.

O prawach wywiązujących się z weksli przedawnionych i upadłych (Art. 83 i 96 l. 10)

Jeśli zobowiązanie wekslowe wystawcy weksla przekazowego albo osobistego lub zobowiązanie przyjemcy wygasającego zgasło bądź to w skutek przedawnienia,

być sprawcą niedopełnienia czynności prawem przepisanych do zachowania prawa wekslowego - wobec zaś tego oni z obowiązku wystawcy posiadacza weksla o tyle tylko, o ileby się jego szkodą zbogacili. Roszczenie takie nie służy atoli indosantom, których odpowiedzialność wekslowa zgasła. (Art. 83; 96 lit. 10)

Prawo o wydanie tego, czémby się zbogacili wystawca weksla osobistego lub przekazu (charak- i umniejszonego) tudzież przyjemca przyjęty - Dochodzi się z drogi zwyczajnego procesu. Skargę odnosić może się skargą z tytułu zbogacenia się (der Bereicherungsklage) i służy takie przez dziedzicom wymienionych osób.

Skarga ta może być zaskutkiem wymierzona jeśli

1) weksel jest zżyty i do prawa zdolny został. Na przypadek utraty weksla wymaga się jego umorzenia i przedłożenia orzeczenia sądowego umarzającego weksel zaginiony (directiva sporna)

2) jeżeli pozwany jest posiadaczem weksla (Art. 36) a nie jeżeli jest wekslobiercą ostatnim indosatem, albo pośrednim indosatem - albo poświadczenie przez wystawienie lub osobę, która wespół z nimi się podpisała a nie z ogóle osobą, która gdyby weksel nie był zagrodzony lub przedawnionym, byłaby uprawnioną do wyrażenia skargi wekslowej przed przedawnieniem

się prawa wekslowego lub przed upadkiem weksla. Mylnem jest zdanie, iż tylko ten indossant jest uprawniony do wytoczenia skargi z tytułu zbogacenia się, który w chwili przedawnienia był jego posiadaczem i przedstawił go winien do zapłaty, ale nie sam jeden z poprzedników.

Prawo do wytoczenia owej skargi nie służy temu, kto nabył weksel już przedawniony lub upadły.

3) Jeżeli wygaśnięcie prawa wekslowego powoda nastąpiło w skutek przedawnienia lub zaniechania wymaganych czynności wekslowych bez względu na okoliczność, która była przyczyną przedawnienia lub zaniechania tych czynności. 28/6 1880.

4) Jeżeli wystawca lub przyjemca weksla przedawnionego lub też obaj, przy wekslu zaś osobistym wystawca zbogacili się z tego powodu, że powód poniósł szkodę wynikłą z tej przyczyny, iż jego prawo wekslowe zgasło w skutek przedawnienia lub zaniechania potrzebnych czynności wekslowych, że więc dochodzić nie może tej wierzytelności wekslowej, która mu się jako wierzycielowi wekslowemu należy. Mylnem jest zdanie, że posiadacz weksla tylko wtenczas ponosi szkodę, jeśli weksel nabył pod tytułem odpłatnym i to w miarę ilości odpłaty.

Zbogacenie się wymienionych osób zachodzi, gdy ich majątek tem się pomnożył, co one otrzymały lub tem, co z niego miałby wydzielonem,

aby według w swoim czasie mógł być zaspokojonym.

Wzbogacenie się nie sięga dalej jak wartość tego, o co się pomnożył majątek wspomnianych osób. Ilość zbogacenia się może się różnić od ilości należytości wekslowej. Posiadacz tylko tego żądać może, o co się te osoby wzbogaciły i to tylko o tyle, o ile się wzbogaciły z jego szkodą. Posiadacz zatem nigdy żądać nie może więcej nad ilość wierzytelności wekslowej. Jeżeli osoby te mniej otrzymały – niż szkoda posiadacza wynosi, posiadacz tylko tej mniejszej ilości dochodzić może.

Wzbogacenie się więc ma miejsce, jeżeli przyjemca otrzymał pokrycie lub wystawca weksla przekazowego odebrał walutę, ale przyjemcy nie dał pokrycia – albo jeżeli wystawca weksla osobistego odebrał pokrycie, ale w wszystkich tych przypadkach zapłata nie nastąpiła przez dłużnika głównego. W obu tych przypadkach przypuszczamy, że posiadaczowi nie służy żadne na umowie oparte prawo żądać zwrotu pokrycia lub waluty. Tak np. wystawca weksla przekazowego występujący jako posiadacz żądać może zwrotu pokrycia od przyjemcy albo wekslobiorca zwrotu waluty od wystawcy weksla osobistego.

Posiadacz udowodnić winien zbogacenie się pozwanego t.j. winien przedstawić i udowodnić wszystkie faktyczne okoliczności wykazujące zbogacenie się pozwanego. Obowiązek wcale nie łatwy, gdyż

powodowi pozwany nie są znane stosunki, które zachodziły między przyjemcą a wystawcą wekslu przekazowego, między wystawcą wekslu osobistego a wekslobiercą etc. Nareszcie dopuścić musi zarzuty wynikających się z owych faktycznych stosunków.

Gdyby więc było kilku przyjemców lub wystawców wekslu, pozwie odpowiedni, o ile każdy z nich się wzbogacił lub tego [illegible], którego posiadł, gdyż między nimi nie istnieje solidarne zobowiązanie co do zwrotu tego, czem się oni razem zbogacili. (Orz. Najw. Tryb. z 23/11 1870)

Prawo o wydanie tego, czem się pozwany zbogacił służy powodowi tylko przeciw wymienionym osobom, nigdy zaś przeciw innym, a więc nie przeciw indosentom, przyjemcy przez wyrzucenie i wszystkim tym, którzy się z temi osobami podpisali.

Prawo to nie służy posiadaczowi wekslu przeciw przekazanemu, który wekslu nie przyjął a jednak pokrytym został. W takim przypadku może posiadacz wekslu żądać od wystawcy odstąpienia sobie przeciw przekazanemu skargi o zwrot otrzymanego pokrycia.

Przy wekslach umiejscowionych nie może być owo prawo dochodzone na przyjemcy, choć wymieniony był wskazany z umiejscowienia.

Roszczenie powoda jest roszczeniem z prawa wekslowego bo wytoczenie na ustaniu prawa wekslowego polegającem.

Roszczenie to nie jest prawem o wynagrodzenie

szkody, przedawnia się zatém z 30 lub 40 latach.

Skarga nie ulega postępowaniu wekslowemu i wnosi się przed Sąd osobisty pozwanego (Orzecz. Sąd. Najw. Tryb. z 17 września 1873 l. 57 Rep. Orzecz.)

Prawo poręczenia nie służy temu z wekslu zobowiązanemu, który wykupił weksel od wierzyciela, do niego zresztą na mocy prawa wekslowego nie był obowiązanym. Szkoda ta, która mu służyć mogłaby być dochodzona, skargą z tytułu zbogacenia się.

VI.

Prawo wekslowe polegające na oświadczeniu wekslowém w odniesieniu do prawa wywiązującego się ze stosunku prawnego, który był przyczyną uczynienia oświadczenia wekslowego.

Rozwiązanie tego pytania zależy od tego, czy poprzedni stosunek prawny będący przyczyną oświadczenia wekslowego umarza się wystawieniem, przyjęciem, indosowaniem wekslu, lub też nie.

Jeżeli oświadczenie wekslowe uczyniono jedynie z tym celem, by zabezpieczyć prawa wynikające się z wspomnianego stosunku, wówczas prawa te istnieją obok odrębnego prawa wekslowego. Na przypadek nieotrzymanego zaspokojenia na zasadzie wekslu, mogą być owe prawa dochodzone w drodze procesu cywilnego.

Jeżeli zaś strony wystawieniem, przyjęciem,

indosowaniu do weksla, zamieszczony zwrot zachodzący między niemi stosunek (co między kupcami zazwyczaj ma miejsce) dochodzenia zaniechowane nie będzie mogło mieć miejsca. W pierwszym przypadku wierzyciel wekslowy przedsięwziąć winien te czynności wekslowe, które dla zachowania jego prawa wekslowego są wymagane, inaczej mógłby się dłużnik, przeciw któremu z drogi cywilnej występuje, zasłonić tem, że wierzyciel nie dokonał tych czynności, od których jego zaspokojenie zależało.

VII.

Prolongacya weksla

Prolongacya czyli przedłużenie czasu dla wywiązania się ze zobowiązania wekslowego jest albo konieczna (przymusowa) albo dowolna.

Pierwsza przedłuża trwanie zobowiązania wekslowego wbrew woli wierzyciela wekslowego i zmienia pomimo jego warunki. Jest to t. z. moratorium czyli zawieszenie poszukiwania zapłaty wekslowej na podstawie aktu ustawodawczego np. z powodu wojny, klęski powszechnej powodzi itp. W takich przypadkach dzień wypłaty wszelkich weksli, które w pewnym okresie stają się w odnośnym kraju płatnymi, odkłada się na inny oznaczony dzień; niemniej nie mogą być dochodzone przez ten czas prawa wekslowe z weksli już

przedtem płatnych. Jeśli akt ustawodawczy tyczy się jedynie osoby będące obywatelami odnośnego kraju, nie zaś osoby, stojące poza granicą działalności ustawy zprowadzającej prolongacyę weksli. Ich obowiązki reguluje ustawodawstwo wekslowe, któremu podlegają. Poprzednicy zagraniczni nie podlegający tej ustawie, nie będą zatem zarówno odpowiadali, jeżeli weksel nie był na czasie w zakreślonym do zapłaty przedstawionym i z powodu niezapłaty zaprotestowanym.

30/6 1880. Prolongacya dowolna jest to akt woli wierzyciela wekslowego, mocą którego przyrzeka dłużnikowi, iż przez pewien czas nie zażąda od niego zapłaty już zapadłej. Prolongacya ta ma miejsce przy wekslach przelewowych i własnych, z wydaniem [illegible] na zamianę weksla lub bez tego.

Ustawa wekslowa nic nie stanowi o prolongacyi.

Jeżeli zważymy, że według postanowień tej ustawy dzień wypłaty nie może być przełożony na inny, tudzież że bieg przedawnienia nie może być ani przerwany ani za porozumieniem się stron przerwany–przedłużony, wyjdzie, że prolongacya mająca na celu te skutki, byłaby prawnie bezskuteczną. Prolongacya więc o tyle tylko jest skuteczną o ile nie narusza żadnych owych skutków i jeżeli nie przekracza czasu na przedawnienie zakreślonego, tylko

jemu poruczenia weksla wierzycielowi, aby mógł skutecznie wykonać egzekucyę, gdyby dłużnik nie uiścił się z terminie jemu do zapłaty pozostawionym. Jeśli np. mógłby wierzyciel prolongować weksel na końcu przypadający do trzech lat trwać od dnia płatności albo na końcu wystawione do trzech miesięcy etp.

Prolongacya wywiera ten skutek, że wierzyciel nie może żądać zapłaty przed upływem czasu prolongacyi i skuteczny jest tylko wobec tej osoby, której wierzyciel przyznał prolongacyę.

Niekiedy z miejsca weksla prolongowanego wystawia dłużnik nowy weksel z terminem z określeniem prolongacyi ustanowionym (der Prolongations-Wechsel).

Tytuł 15ty

Prawodawstwo zagraniczne

1) Zdolność cudzoziemca do zaciągania zobowiązań wekslowych (Art. 84)

Jeżeli cudzoziemiec za granicą przedsięwziął jako wystawca weksla jego obowiązujące, wówczas jego zdolność do zaciągania zobowiązań wekslowych ocenia się wedle praw kraju, do którego cudzo-

zawarcia ważny. Są to te prawa, które obowiązują w miej-
scu stałego zamieszkania cudzoziemca
bez względu czy to miejsce leży w kraju, którego
cudzoziemiec jest poddanym w znaczeniu
prawa publicznego. Jest to rzecz uznania gdzie cudzo-
ziemiec do swego urzędu przeniesiony lub zatrudnio-
ny trwale, dowolnie i przeważnie przebywa,
gdzie się mu znajduje punkt środkowy jego
zawodu.

Wszakże cudzoziemiec niezdolny według swo-
ich praw do zaciągnienia zobowiązań wekslowych,
staje się zobowiązanym przez zaciągnięcie
w kraju tutejszym zobowiązania wekslowego, o ile
według praw tutejszo-krajowych zdolnym do zobo-
wiązania się działaniami wekslowemi [illegible]
da. Nie wchodzi w rachubę, czy cudzoziemiec
chwilowo tylko przebywa w Austryi lub też nie.
Np. we Francyi kobiety nie trudniące się handlem
nie są zdolne do zaciągania zobowiązań wekslowych;
nasze prawa nie znają tego ograniczenia.
Jeżeli się Francuzka w Austryi wystawi
weksel, lub go przyjmuje, lub indosuje, staje
się wekslowo zobowiązaną (Art 84) jeżeli według
praw naszych może zaciągać zobowiązania
wekslowe (Art 1) a zatem jeżeli według naszych
ustaw jest usamowłasnowolnioną; musiałaby mie-
ć lat 24 chociaż według prawa francuskiego
jest pełnoletnią po ukończeniu lat 21.

2) Forma poszczególnych oświadczeń wekslowych (Art. 85)

Formę wymogi istotne samego weksla ocenia się według praw miejsca, gdzie weksel wystawiono. Również formę pozostałych oświadczeń wekslowych ocenia się według praw miejsca, gdzie je uczyniono (locus regit actum).

Zasada ta doznaje dwóch wyjątków.

1) Jeżeli weksel wystawiony za granicą lub inne oświadczenia wekslowe tamże dane, nie odpowiadają przepisom ustaw zagranicznych, wszakże czynią zadość wymaganiom prawa tutejszego krajowego, to inne oświadczenia wekslowe w kraju tutejszym później na wekslu uczynione nie stają się przez to nieważnemi. Tj. wobec obowiązujących oświadczeń wekslowych w kraju tutejszym uczynionych resp. wobec przyjęcia, indosu – nie może być zarzucona z tego powodu, że poprzednie oświadczenia, stojące lub pozostające w związku z wekslem lub indosem wystawionemi za granicą a nie czyniące zadość wymaganiom prawa zagranicznego, obowiązującego w miejscu wystawienia. Stąd np. nieważnym jest weksel lub indos wystawiony we Francji bez zastrzeżenia „na zlecenie" i bez przyznania otrzymanej waluty; wszakże przyjęcie lub indos w kraju tutejszym później na tymże wekslu uczynione, byłyby ważne, jeżeli oświadczenie to i owe we Francji uczy

może odpowiadają wymaganiom prawa naszego

2) Różnie oświadczenia wekslowe, którymi krajowcy zobowiązują się względem krajowców za granicą wystawionego weksla, chociaż odpowiadały tylko wymogom ustawodawstwa krajowego (austryackiego) (Art. 85 ust. 3 ustaw wymogi aby obaj byli za granicą) 5 § 35–37 u.c. nie mają zastosowania w prawie wekslowem.

Pośród dochodzenia z drugiej strony praw przysługujących z weksla za granicą wystawionego, nie jest obowiązany dowodzić że dokument przedłożony uchodzi za granicą za weksel, skoro odpowiada wymogom prawa naszej ustawy (Orz. Najw. Tryb. 24/1 1861)

3) Skutki prawne poszczególnych oświadczeń wekslowych.

Skutki prawne zależą od natury, mianowicie zobowiązanie wekslowe wypływające z odnośnego oświadczenia wykonaniem być ma. Akceptant jest co do wszystkich osób wystawcy weksla osobistym dłużnikiem, tudzież co do przyjemcy przyjętego i przyjemcy przez wystawcę wiernym, co do osób z nimi wespół podpisanych – mający wypłaty weksla, co do indosantów, wystawcy weksla poprzedników i osób wespół z nimi podpisanych mający ich zaspokoić z chwilą wymówienia przyjęcia (Art. 50 i 51) Akcepty z tego względu obowiązujące stanowią z wyjątkiem pra

139

wekslowego, o skutkach wystawienia weksla, zadaw,
współpodpisie, o rozciągłości zasady zwrotnego
poszukiwania, o dopuszczalności ekscepcyi i
o przedawnieniu.

1/4 1880.

4) Forma czynności potrzebnych dla wykonania lub zachowania prawa wekslowego.

Co do formy tych czynności potrzebnych dla wykonania lub zachowania prawa wekslowego w miejscu za granicą rozstrzyga prawo tam obowiązujące (Art 86) np. forma protestu. Pytanie, jakie czynności potrzebne są do wykonania lub zachowania prawa wekslowego np. przedstawienie weksla do wypłaty, założenie protestu, czas, kiedy protest ma być założony, czyli dnia wypłaty nowego miejsca - jakie skutki pociąga za sobą zaniedbanie przedsięwzięcia tych czynności - musi być rozstrzygane na zasadzie ustaw miejsca, gdzie protest ma być założony, a względnie miejsca wypłaty.

Obowiązek uwiadomienia poprzednika o niezapłaceniu sumy wekslowej, tudzież czas, kiedy uwiadomienie nastąpić ma, zależy od ustaw miejsca zamieszkania odnośnego poprzednika.

Powód obowiązany jest udowodnić, że akt protestu za granicą sporządzony a przez niego przedłożony - odpowiada ustawodawstwu zagranicznemu

pisał akt ten nie odpowiada austryackim notarom.

5) Proces

Proces, jego formy i zasady stosuje się wyłącznie do ustaw kraju, gdzie proces się toczy. To samo rozumie się o wykonaniu wyroku.

6) Weksle wystawione za granicą z terminem zwyczajowym (a uso) albo bez terminu a płatne w Austryi

Czasu weksla takie same są według ustaw miejsca wystawienia, wiemy że w kraju naszym że same uważane będą (Art 85) co do terminu wypłaty ocenia się według naszych ustaw. Ponieważ ustawa nasza nie dopuszcza oznaczenia terminu wypłaty a uso, tudzież nie dopuszcza weksli bez oznaczenia czasu wypłaty, przeto weksle te z mocy § 904 k. cyw. wypłatne będą zaraz po przedstawieniu.

Tytuł 16ty

O proteście

I

Pojęcie i rodzaje protestu

Protest jest dokumentem publicznym, sporządzonym w celu stwierdzenia skutku czynności w wekslowej

wekslowym przedwczesnym a stanowi w prawie weksło-
we wyjątkowej.

Wyraz „protest" oznacza poświadczenie, a protesto-
wać poświadczyć, iż się zastrzega pewnego
prawa.

Protestem stwierdza się:

1) niestawienie z któregoś z powodów przedstawienia
weksla do przyjęcia w przypadku Art 19 i 24 ust 2.

2) dzień przyjęcia (Art 20 ust. 3)

3) odmówienie przyjęcia w całości lub częściowego zabez-
pieczenia zabezpieczenia (Art 25) (Protest nie-
przyjęcia) tudzież odmówienie uskutecznienia zabez-
pieczenia ze strony nieprzyjmującego przyjemcy
lub wystawcy weksla osobistego (Art 29 i 98 l. 4)
(Protest nie zabezpieczenia)

4) odmówienie przyjęcia ze strony wskazanych
w potrzebie (Art 29 ust 2 i 56) (Protest nie-
przyjęcia)

5) odmówienie wydania ekzemplarza lub orygi-
nalnego weksla przez zachowującego (Art 69 lit. i
72)

6) odmówienie wypłaty przez przyjemcę, wy-
stawcę weksla osobistego, wskazanego w po-
trzebie i przyjemcę przez wstawienie (Art 41. 43,
60 ust 2. 62. 98 l. 6 i 7.) (Protest niewypłaty)

7) niestawienie przyjęcia albo wypłaty przez
wstawienie (Art 58 i 98 l. 5) (Protest wstawienniczy)

268

Rozróżniamy zatem rozmaite

1) protest nieprzyjęcia
2) protest niezapłaty
3) protest na zabezpieczenie
4) protest nastąpionego wyszukania

Niektóre ustawodawstwa wekslowe, wedle porządku, w jakim punkcie pomieszczane być mają przez odnośne, wydają zatwierdzenia protestu w punkcie oznaczonego w celu ustanowienia na weksel, iż pozwanych na wypadek nastąpionego nieprzyjęcia lub niezapłacenia sumy wekslowej, twierdzi się, że od niego żądano zabezpieczenia albo zapłaty. Ustawa nasza nie zna takiego protestu (Contra-Protest) że, zdaniem jego nie jest jednak zakazanem, wszakże nie można żadnej korzyści z zatwierdzenia tego protestu powstałych.

II

O osobach do sporządzania protestu upoważnionych (Art. 87, 90, 98)

W Austryi mogą być protesty sporządzone

1) przez notaryuszy
2) przez urzędników sądowych

Notaryusze i urzędnicy sądowi obowiązani są sporządzone przez siebie protesty wciągać w całej rozciągłości codziennie w porządku daty do osobnego rejestru opatrzonego liniami i kartami na stronie

do strony (Art. 90)

III

Forma i treść protestu

(Art. 87. 88. 89 i 98)

Protest ma być sporządzony przez notaryusza lub urzędnika sądowego. Przybieranie świadków lub protokolisty nie jest przytem potrzebne.

Protest zawierać ma

1) dosłowny odpis wekslu lub kopii ze wszystkiemi na nich zamieszczonemi indosami i zastrzeżeniami (uwagami)

2) imię lub firmę osób, na rzecz których i przeciw którym protest podniesiony zostaje.

3) wezwanie uczynione do osoby, przeciw której protest się wnosi, i jej odpowiedź, lub nadmienienie, że żadnej nie dała, lub że jej zastać nie było można

4) oznaczenie miejsca tudzież dnia kalendarzowego, miesiąca i roku, w których wezwanie pod 3) uczyniono lub uczynić je bezskutecznie usiłowano

5) w przypadku przyjęcia lub zapłaty przez wyręczenie nadmienienie przez kogo, za kogo i w jaki sposób zostały ofiarowane i uskutecznione

6) podpis notaryusza lub urzędnika sądowego, który sporządził protest przy wyciśnięciu urzędowej pieczęci.

Brak jednego z istotnych wymogów pociąga nieważność protestu.

Protest pod nieważnością powinien być przed upływem czasu na jego założenie, tak też należycie sporządzony a więc i podpisany.

Jeżeli więcej osób weksel zaprotestować należy, protest obejmie podpis wszystkich osób.

Z wszystkich zaś wymienionych w przypadku, gdzie wypełnienie obowiązku wekslowego ma być od kilku osób wymagane, jeden akt protestu jest dostatecznym (Art. 89) np. jeżeli potrzebnem jest wezwanie prolongowanego, wekslarzy z potrzeby, poprzedniego wystawcy itp. wtedy na założenie wszystkich tych czynności wystarczy jeden akt protestu.

Czynności te zresztą mogą być stosownie równie oddzielnie i przez więcej notaryuszów sporządzonymi aktami.

Tytuł 17ty

Miejsce i czas przedstawienia tudzież innych w rzeczach wekslowych zachodzących czynności

(Art. 91 – 93)

I

Miejsce

Przedstawienie do przyjęcia lub zapłaty, założenie

protestu, żądaniu ostrożności wekslowej i wreszcie trzeba
aby mogło być przedsięwzięte w pewnej oznaczonej
osoby, które upoważnione w jej lokalu do wykonywania
interesów prawnych (das Geschäfts Locale) a
z braku tego w jej mieszkaniu. Oznaczenie
miejsca np. w gazecie, może nastąpić tylko
za obopólnem porozumieniem. Niemożność wyna-
lezienia wspomnianego lokalu lub mieszkania
uważać dopiero można za udowodnioną, kiedy
zapytanie o to w policyi miejscowej przez nota-
ryusza lub urzędnika sądowego było bezskuteczne,
o czem trzeba wymienić wzmiankę w proteście
(der Protest in die Luft – Platz Protest) (Art 91)
Podane postanowienie Art 91 odnosi się zarówno
do wszystkich wekslowo obowiązanych, a więc nie
tylko do przedstawiającego, przyjemcy i wystawcy
weksla osobistego, ale także do wystawcy weksla
przekazowego, do indosantów, do współpodpisa-
nych, do zobowiązanych z poręki lub wymienio-
nych etc. Stąd wynika, że posiadacz weksla
obowiązany jest udać się do dłużnika, a nie ocze-
kiwać aż się do niego zgłosi we żądaniu zapła-
ty.
W razie upadłości dłużnika idzie się do zarządcy
masy upadłościowej (Ord. Konk. z 30/6 1864) chociaż
się to nie zgadza z Art 29, według którego posiadacz
udać się ma do samego upadłego – wówczas

co udaje do przyszłej rzeczy, jak też w owym miejscu, gdzie zdziałana czynność wekslowa ma być przedsięwziętą.

Na przypadek śmierci lub nieobecności osoby z wekslu obowiązanej lub też innej osoby bez zastrzeżenia pełnomocnika, wystarczy sporządzić protest z braku tych osób do sprawowania interesów przeznaczonym z braku któregoś z mocodawców tych osób. Nie wymaga się przedstawienia weksla spadkobiercom.

Na przypadek pewnego mieszkania, nowe odnowienie być winno.

II.

Czas (Art. 92. 93)

Jeżeli dzień wypłaty weksla przypada na niedzielę lub święto ogólne, dniem wypłaty jest najbliższy dzień powszedni. Tylko w dniu powszednim można domagać się wydania skorzystania, co do przyjęcia i wszelkich innych czynności.

Jeżeli dzień, w którym nadaterminowe jakiejś czynności wypływającej domagać się należy ostatnio przypada na niedzielę lub święto ogólne, należy takowej zaspokojenie z najbliższym dniem powszednim. To postanowienie tyczy się także zaniesienia protestu.

Przez dnie siedmiu rozumieć należy w ogóle nie tylko uważać z powyższych drogą dowodu

dni świąteczne religijne, bez względu zdania Konfe-
rencyi Londyńskiej również przyjęli dni uroczyste,
które przez nas uznane i powszechnym zwycza-
jem się od prac codziennych obchodzone bywają.
Takich dni nie mamy w Austryi.
Według Art. 92 soboty i inne święta żydowskie uważa-
ne być winny za dni powszednie (Orzecz. Najw.
Tryb. z 5/8 1863 do N. 56 ks. Orzecz.) Według tegoż Art.
wyznanie religijne osoby, przeciw której zadaje
się protest — jest obojętnym. Protest zdziałany
w dniu prawem wyłączonym — jest bezwzględnie
nieważnym, a nawet przyznanie się strony tylko
bezskutecznym względem innych z weksla obowiąza-
nych osób.
Autor weksla nie oznacza ostatniej godziny,
do której najpóźniej wymagania wekslowe nadsta-
wione być mogą. Tylko dla Tryestu, Pragi
i Lwowa są takie godziny oznaczone (Ob. I tytuł VIII)
Jeżeli strona posiada lokal do sprawowania
interesów prawnych, wymagania wekslowe
może być uskutecznione tylko w tych godzinach,
w których lokal ten według zwyczaju miejscowego
zazwyczaj jest otwarty.
Postanowienie Art. 93 nie ma w Austryi zasto-
sowania, gdyż w jednem miejscu nie ma
dni ogólnej zapłaty. Dni takie są tylko w Augsbur-
gu i Bremie.

Tytuł 18ty

Podpisy niedostateczne

I

Odpowiedzialność z podpisów niedostatecznych (Art. 94)

Oświadczenie wekslowe jak to samo weksel, przyjęcie, indos, współpodpis zawiera i do wszystkich tych oświadczeń potrzebny podpis wystawcy oświadczenia wekslowego lub jego pełnomocnika.

Oświadczenie wekslowe, które z mocy pewnego krzyżami lub innemi znakami dopełniono wtedy tylko mają moc wekslową, jeżeli znaki te sądownie lub notaryalnie uwierzytelnione zostały (Art. 94).

Gdyby taki podpis w inny sposób był uwierzytelniony, oświadczenie odnośne byłoby nieważne, gdyż wedle Art. 94 nie miałoby mocy wekslowej. Nie wystarczałoby zatem zachowanie przepisów § 185 ust. sąd. albo § 886 kod. cyw. pow. Podpis naśladowany pismem hebrajskiem lub cyrylickiem znaczy tyle co znak ręki (D. N. z 4/3 1846) (Ab. Tytuł 1)

Przy podpisie naśladowanym znakiem

rzeczy, pod pewnym musi być czynnym, kto
się ani zmysłu przytomności nie może, ten
osobiście czynić nie może oświadczenia wekslo-
wego.

Oświadczenie natury ślepych zgodnie lub nota-
ryalnie uwierzytelnione nie ma mocy wekslo-
wej.

Oświadczenie wekslowe objęte aktem notaryalnym
nie wywołuje skutków wekslowych, chociaż bowiem
z aktu notaryalnego zastąpić nie może orygi-
nalnego oświadczenia wekslowego.

II.

Odpowiedzialność z oświadczeń pełnomocników (Art. 95)

Zobowiązanie wekslowe mogą być zaciągane przez
zastępców, którzy mogą być zastępcami prawny-
mi lub pełnomocnikami (prokurentami).
Stosunek ten musi być uwidoczniony w
oświadczeniu np. Z zastępstwie p. Antonie-
go (podpis) Józef. Czy zastępca miał prawo
do wystawienia oświadczenia wekslowego, ocenia
się według zasad prawa cywilnego powsz. i handlo-
wego.

Kto nie mając do tego pełnomocnictwa podpi-
suje się na oświadczeniu wekslowem jako peł-
nomocnik drugiego, odpowiada osobiście tak

samo, jakby odpowiadał imieniem mocodawcy, gdyby pełnomocnictwo był udzielił. To samo stosuje się do opiekunów i innych zastępców występujących, którzy wekslowe zobowiązanie z przekroczeniem swej władzy (Art. 95)

Jeżeli kto na upoważnienie drugiego podpisuje go na zobowiązaniu wekslowem a zarazem nie podpisuje samego siebie jako pełnomocnika, odpowiadać będzie osoba podpisana. (W razie zaprzeczenia podpisu, zaprzeczający ona, że zobowiązania wekslowego ani ona sama ani osoba trzecia z jej upoważnieniem którego nie pisała ani podpisała (§ 37 post. …)

Tak się rzecz miała aż do 2/7 1872. Od dn. 3/7 1872 obowiązuje bowiem ustawa z 19/6 1872 dz.u.p. 88 dz.u.p. która stanowi co następuje:

Zobowiązania z orzeczeń wekslowych nie podpisanych własnoręcznie przez wystawcę, które są podpisane jego podpisem przez drugiego, mogą być tylko wtenczas za ważne uważane, jeżeli ten drugi także swój własny podpis dołoży z dodatkiem wskazującym umocowanie i będzie przed tem pełnomocnictwo zaopatrzone w podpis mocodawcy albo z sądowi przez sądownie lub notaryalnie poświadczony.

Postanowienie to nie zmienia wcale przepisów prawnych o podpisywaniu formy obcej.

Z tej właśnie uwagi wynika, że oświadczenie wekslowe zaopatrzone podpisem czyniącego oświadczenie, wystawiony przez pełnomocnika bez dołożenia tegoż własnego podpisu z dodatkiem wekslowym umocowania – nie obowiązuje zupełnie podpisanego, wszakże pod względem formy ma zupełną moc wekslową. Weksel z takimi podpisami będzie zawsze ważnym wekslem – tylko podpisany nie będzie odpowiadał wekslowo. Weksel taki może być ważnie i z skutkami prawa wekslowego indosowany etc.

Przyjęcie prokurencyjnie wspomniane podpisem nie obowiązuje przyjmującego. Z tego powodu można złożyć protest nieprzyjęcia – niemniej i wtenczas, gdyby dodatek zdradzający umocowanie był wymieniony obok podpisu pełnomocnika wprost bez wymienienia pełnomocnictwa. akceptant

Wierzyciel wekslowy nie może względem pełnomocnictwa wystawionego na nim podpisanego pełnomocnika – wynurzenia jakiegoś wekslowego przez pełnomocnika, a temże wykazać akt pełnomocnictwa, w razie jeżeli będzie odpowiedzialnym tak, jakby odpowiadał niewątpliwy mocodawca.

Ustawa z r. 1872 nie tyczy się opisania i innych
wyobrażeniach osób.

Rozdział trzeci

O wekslach osobistych (Art. 96-100)

Wszystkie postanowienia niniejszego Rozdziału obję-
te wyłożone przy wykładzie Rozdziału II stanowiącego
o wekslach trasowanych. Dodać nam tylko nad-
mienić, że w ustawie Ord. Wekl. z 2/10 1858 Art. 99
obecnie brzmi jak następuje: „Weksle oso-
biste umiejscowione podlegają co do wysta-
wy wekslowemu o umiejscowieniu lub gdy nad
tedy wekslowym ma zostać zapłacony [illegible]
miejsca wystawienia, a w razie niezapłacenia wysta-
wy należy w tem miejscu protest założyć. Nie-
założenie na czas protestu przez wekslowego z umiej-
scowieniem pociąga za sobą utratę prawa po-
szukiwania wekslowego na wystawcy i indosantach."
Zastrzeżenie tego przepisu nie potrzeba dla za-
chowania prawa wekslowego przeciw wystawcy

ani przedstawienia w dniu zapłaty ani założenia protestu:

Koniec

Kraków dnia 2. lipca 1880

Mańdowicz

